

ДЖОАН ХАРИС

Авторката на „Шоколад“

Комка,
шанка и въже

ПРОЗОРЕЦ

ДЖОАН ХАРИС

КОТКА, ШАПКА И ВЪЖЕ

Превод: Магдалена Куцарова

chitanka.info

Историите в този сборник за пореден път доказват неподправения талант на Джоан Харис като увлекателен разказвач, независимо дали отвежда читателите в Африка, или описва приключения) на две забележителни възрастни дами, дали ги среща с познати герои, или им представя нови. Чувствени, закачливи и остроумни, те съчетават всекидневното с неочекваното, необузданата фантазия със сладко-горчивата действителност. Заповядайте в къща, в която целогодишно е Коледа, надникнете в света на призрак, който живее в Туитър, преживейте страх на момиче от Конго, което се впуска в смъртоносна надпревара, и наблюдавайте древни божества, които се борят за оцеляването си в съвременен Манхатън. Всеки може да открие по нещо за себе си в тези разкази, написани с огромно въображение и внимание към детайла, от които се раждат светове, оставящи следа.

На Крис, чиито истории винаги пускат кръв.

УВОД

Един журналист веднъж ме попита: „Ако отидете на необитаем остров, кои три неща бихте взели със себе си?“.

Аз дадох следния лекомислен отговор: „Котка, шапка и въже“. Донякъде защото ми допадна веселата, безгрижна игривост на изречението, а отчасти и защото всяко от тези неща има много възможни приложения самостоятелно или поотделно, което прави избора ми по-полезен на части, отколкото като цяло.

Котката бих взела за компания. Шапката — да ме пази от слънце. Въжето има много предназначения, сред които да забавлява котката или да задържа шапката при силен вятър. Има и сценарий, в който мога да използвам шапката и въжето, за да направя прост капан за риба (с идеята да нахраня котката), или по-нелицеприятен, в който удушавам котката с въжето и я сготвям за обяд, използвайки шапката като импровизиран супник (честно казано, не мога да си представя, че някога ще ми се прииска да ям котка, но знае ли се какво може да се случи, ако човек стои достатъчно дълго на необитаем остров). Хрумна ми, че сигурно бих могла да измисля сто подобни истории, в които да присъстват само тези три неща.

Разказите в този сборник също са донякъде такива. Макар че на пръв поглед изглеждат несвързани помежду си, ще откриете, че между тях и романите ми съществуват всевъзможни връзки. В едни действието се развива на места, които може би ще познаете, в други присъстват герои, които може би сте срещали. Трети са съвсем отделни — поне засега, — което не означава, че ще останат такива завинаги. Разказите често са нещо много повече от броя на отделните елементи в тях: за мен те са като недовършени карти на все още неоткрити светове, които чакат някой да намери и да начертае с молив свързващите ги пътища.

Както казах в „Истории оттук-оттам“, разказите невинаги ме спохождат лесно. Веднъж доплават като отломки до бреговете на онзи необитаем остров, друг път ги донасям у дома от пътешествията си по

света, случва се и да дрънчат в главата ми месеци наред — а понякога и години — непрестанно, като монети, заседнали в прахосмукачка в очакване да ги извадя на бял свят.

Във всеки случай се надявам тези разкази да ви отведат малко по-навътре в неизследваната територия. Може би ще срещнете някои стари приятели, а се надявам да се сдобиете и с нови. Не забравяйте котката и шапката си — а с достатъчно дълго въже винаги можете да намерите пътя към дома.

ПЕСЕНТА НА РЕКАТА

Историите са като матрьошките: отворите ли ги, във всяка ще откриете следваща история. Тази написах, когато бях в Конго с „Лекари без граници“. Защо изобщо бях там, само по себе си е отделна история, но по време на престоя си в Бразавил срещнах банда малки момчета, които бяха измислили изобретателен (и опасен) начин да си изкарват хляба. Те се събираха край реката под верандата на един от малкото оцелели ресторани в града и срещу някоя монета или шепа огризки забавляваха посетителите, като скачаха в бързеите на най-опасното място и се понасяха надолу по течението. Тези деца — всичките на не повече от десет години — рискуваха живота си по десет пъти на ден, често само за пилешки кокал или за парче хляб. Нещо повече: това като че ли им доставяше удоволствие.

Е, реката винаги я има. Така казва Маман Жана и ти хвърля онзи поглед, с който гледат старите хора, когато говорят за нещо, което не можеш да разбереш, като например как самолетът се задържа във въздуха или защо милостивият Бог е дал на мухата цеце криле. Това е нейният отговор на всичко — жалби, въпроси, сълзи. Е, реката винаги я има, казва тя. Река Конго е винаги тук.

Аз ли не знам — цял живот я гледам. Познавам настроенията ѝ: тя е като настървено куче, на което понякога му се играе, но прекалиши с играта, се спуска да те захапе за врата. Знам местата за ловене на риба и къде е най-добре да се плува, къде са бързеите и плитчините, островчетата и пясъчните коси и къде преди години убиха последния хипопотам. Като чуете какво разправят, ще си помислите, че всички в Бразавил са били наблизо през този ден — ако е така, онзи стар хипопотам щеше да го има в Библията редом с чудото с питките и рибите. Все пак, казва Маман Жана, рибарите и ловците са родени лъжци.

Може пък реката да ги кара да лъжат.

Вярно, че тук е събище на истории. И те като водния зюмбюл плават от север надолу по реката и пътъм се делят и цъфтят. Като историята за тримата магьосници или за момчето орел, или за рибата дявол, толкова голяма, че може да прекърши гръбнака на хипопотам и да погълне наведнъж цял крокодил. Тази поне е истинска, аз имам доказателство — зъб от риба дявол, изтъргуван (срещу цигара и половин дъвка) от момче, което дойде с една от лодките. Той е подълъг от пръста ми и виси окочен на врата ми на парче жица. Маман Жана казва, че не бива да го нося, в зъба на рибата дявол има зла магия, пък и въобще не е редно десетгодишно момиче да се навърта край речните лодки.

Ако ми била майка, разправя Маман Жана, щяла да ме научи да готвя, да шия и да си сплитам косата на малки и стегнати плитки, за да си хвана мъж. Това е добър улов за теб, момиче, не никаква си отвратителна стара риба дявол, която даже да успееш да изтеглиш на брега, не можеш да изядеш. Аз обаче мога да се грижа за себе си и не ми трябва да правя каквото казва Маман Жана. А и освен това, както тя разправя, хората може да идват и да си отиват, но реката е винаги тук.

Тук сме четирима бързаци, надбягваме се с бързите. Маймунката, Сома, Холивуд Бой и аз. Разбира се, това не са истинските ни имена. Но имената са нещо тайно, пълно със сила. Викат ми Нгок — крокодила, защото страшно ме бива в плуването. А плуването, то се знае, е нашата работа.

Точно накрай нашия парцел има едно място, наречено „Ле Рапид“^[1]. То е голямо, цялото бяло, с балкон, който гледа към водата. Преди войната тук идваха много хора, но сега никога не е запълнено повече от една четвърт: бизнесмени с широки в раменете сиви костюми или красиви дами с боядисани коси и надилепни рокли, воиници, чиновници, дори някой и друг менделе — бели мъже, дошли сигурно по работа, — тук от дълго време не са се мяркали туристи. Те идват да ядат, разбира се — три блюда с пили пили и пържени банани, печена тиква с черен ориз и фъстъчен сос, крокодилско с фуфу^[2] фасул.

Завива ми се свят даже само като си помисля за толкова храна, а има и домати, плувнали в олио, и яхния от речна риба, и сака-сака^[3], и прясно изпечен хрупкав бял хляб, и добре изпържено пиле, и маниока, и грах. Те идват да ядат — разбира се, че за това идват, — но и заради

реката, заради бързите. Оттук се вижда отсреща, надалеч, на мили разстояние, чак до Киншаса, където на другия бряг горят огньове и реката е див звяр, търкаля се и подскача от камък на камък, и бълва големи фонтани от пръски. Не толкова див, колкото край Острова на хипопотама и при гигантския жълто-сив въртоп от клокочеща вода оттатък него, но достатъчно неудържим и издава звук като...

Като преминаващи слонове, казва Маман Жана. Големи кафяви слонове с крака като стволове на палми. Аз, разбира се, никога не съм виждала слон, но в градската зоологическа градина има череп с големината на товарно такси, целият в тебешир и пченен воськ, и от беззъбата му уста стърчи един сцепен бивник.

Като неделя сутрин, казва Маймунката: като гласове в катедрала, като танци, като тъпани.

Като хеликоптери, казва Сома, когато изобщо реши да каже нещо. Като бомби и снаряди, и глухо тракане на пушки. Или като шума, казва Холивуд Бой, на радио между станциите, онзи призрачен мъртвешки звук като шумолене и шепот, като драскане и шаване.

Реката има песен за всеки, казва Маман Жана, и никоя песен не е като другите. Ето за какво идват те всъщност: не заради храната, не и заради гледката или сенчестата веранда под дърветата манго, а заради реката, заради звуците и надигащата се забързана речна песен. Аз знам: и с другите е така. Даже Сома, който е на четиринайсет и си мисли, че знае много повече от нас, останалите. В нашата работа няма само работа.

Това обаче не значи, че не сме професионалисти. Едни хора си изкарват прехраната с дърворезба, други отиват в армията, трети работят по пазарите или по такситата, или край пътя. Ние работим с реката. По-точно работим с бързите.

Нашите бързеи са магистрала и място за всякакъв занаят. Ловци на риба, каменари, перачки, крадци. Познавам ги всичките: момчета с мрежи, старци с пироги, бракониери с колове и чували. Надолу по реката е плиткото място, където Маман Жана си носи прането. То е хубаво и за плуване — за бебета и жени, — но ние не плуваме там. О, не. Ние плуваме по-нагоре, от „Ле Рапид“ до плитчините на каменарите, и не пускаме никого другого да плува в нашата отсечка. Ние — Маймунката, Сома, Холивуд Бой и аз — сме си я спечелили. Особено аз, донякъде защото съм най-малката, но още повече защото

съм момиче. А както казва Маман Жана, момичетата не се осмеляват, не беснеят и най-вече никога, ама никога не плуват в бързите.

Има три коридора, които разделят бързите откъм нашата страна на реката. Първият — ние му казваме Пързалката — е близо до брега, задъхано пълзи и се промушва между скалите. Вторият — Лястовицата — е доста по-далеч и за да го стигнеш, трябва да плуваш навътре в широка дъга, да заобиколиш подводна яма и едно място при големите скали, където рязко става дълбоко. Трябва да си силен — и най-вече трябва да си бърз, защото никой не може да плува срещу течението, можеш само да се надяваш, че ще успееш да го използваш да те запрати достатъчно далеч, за да попаднеш на сигурно място в коридора. Но кривнеш ли дори на ръка разстояние, тогава течението те подхвърля — и те мият както куче плъх — право в подводната яма. Ако извадиш късмет и пак те изплюе навън, плуването завършва с бързо профучаване покрай гръбата и леко полегата скала, без нищо да ти стане — освен може би да си охлузиш гърба и да ти се смеят подигравателно от брега. Случва се понякога, но никога на мен. А друг път — ами... По-добре да не мислим за това. Милостивият Бог прибира реколтата си, казва Маман Жана, и всичките ти сълзи няма никога да върнат и едно зрънце от нея.

Третият е почти легенда. Далеч, далеч по-нататък от останалите — може би три пъти повече от разстоянието между Лястовицата и брега, — до него се стига само от Лястовицата. На половината път до плитчините на каменарите течението се разделя от голяма розова скала, на която викаме Костенурката. Корубата на Костенурката е кръгла и от едната й страна има хубаво плавно преминаване в основното течение. От другата има подводни скали, на които казваме бодливите камъни, но ако си достатъчно бърз — и късметлия, — сигурно можеш да се измъкнеш от Лястовицата и да се пуснеш по голямото обло рамо на реката до Дълбокото.

Аз не съм го правила никога, макар че съм проследявала пътя с плавей и туфи зюмбюл и съм почти сигурна, че бих успяла. Доколкото знам, никой друг не го е правил, Маймунката казва, че там има крокодили, но просто го е страх. Заради кривия си крак той не плува толкова добре като останалите и никога не плува даже в Лястовицата. Само че си има пояс от гума на камион и се намества в него идеално, като птиче в гнездо, затова Сома му позволява да идва с нас. Мисля, че

не е честно — ако бях аз, бас държа, че нямаше да ми разреши, — обаче Сома е Генералът и ние трябва да правим каквото казва. Невинаги ми харесва — особено ми е трудно да съм Лейтенант, след като даже Маймунката е Полковник, — но в повечето други неща Сома е много справедлив, пък и кой друг изобщо щеше да позволи на момиче да участва?

И така всеки ден между девет и пет ние се събираме под балкона на „Ле Рапид“ и упражняваме движенията си. Лесни, за загряване — Маймунката е с гумения си пояс, а ние, останалите, плуваме до него, крещим. После идва ред на трудните номера — гмуркане отвисоко, скокове „звезда“, плуване крокодилската, като всичките се нареждаме в непрекъсната върволица. Малко преди пладне спираме за почивка. И да хапнем, ако намерим какво, може би някоя питка или резенче студена маниока, изпросени от Маман Жана. Понякога по дърветата над верандата се намират дребни зелени плодове манго и ние ги замеряме с пръчки, докато някой падне. След дванайсет обаче започва да се събира компанията и трябва да се представим добре, иначе има опасност да си загубим работата.

Както казах, ние работим с реката. По-точно работим с хората и ако ме питате, всеки, който може да си позволи да похарчи няколко хиляди франка за ядене, е лесна плячка. Това не е просия — ние никога не просим, — но не можем да им забраним да ни гледат, нали? И ако понякога ни подхвърлят монета-две или пилешки кокал, или парче хляб, какво лошо има? На Маман Жана не ѝ харесва, но се прави, че не вижда. В края на краишата това е заплащане като всяко друго, пък и е по-забавно от трошене на камъни.

Родила съм се някъде по-нагоре по реката. Било е преди войната — не си спомням нито името на мястото, нито кой знае какво от там, освен че имаше къща с покрив от палмови листа и край нея щъкаха пилци, и майка ми ме носеше във вързоп на гърба си, и имаше миризма — не като градските миризми, а горска миризма — на влажна кал и дървета, и камъш, и пара от гърнетата с маниока. Може би затова съм попаднала на Острова на хипопотама и всеки ден ми се налага дълго да вървя до града, но нощем ми е приятно да съм извън него и да слушам песента на реката, докато заспивам, с нейния хор от големи и малки жаби.

Никой друг не ходи често там — освен рибарите. Смята се за лоша магия. Папа Плезанс казва, че духът на онзи последен хипопотам чака сгоден случай да си отмъсти. Маман Жана разправя, че е заради нещата, които са ставали тук по време на боевете. Тя не казва много, но аз разбирам, че са били лоши неща, защото друг път Маман Жана говори за сто человека. Само че това е било много, много отдавна, преди поне три години, и сега островът е хубаво и спокойно място. Повечето хора обаче не припарват тук и разказват разни истории за призраци и магьосници. Аз не съм виждала нищо такова. Папа Плезанс — също, а той идва всеки ден с пирогата си. Но съм виждала много хубави сомове и се радвам, че другите не идват тук. Пък и обичам да стоя сама.

Маман Жана има колиба край другия бряг. Тя живее там с Маман Ким, дъщеря ѝ, и малката Бланш, внучка ѝ. Мъжът на Маман Ким живееше с тях, но вече не живее. Има си история за това, но тези работи са между мъже и жени, както казва Маман Жана, а и не ме интересува особено. И Папа Плезанс има колиба, със зеленчукова градина и работилница под голямото дърво манго. Папа Плезанс е вуйчо на Сома. Прави пироги — или поне е правил, преди да избухне войната, — хубави тънки пироги, които порят водата без звук. Той ме научи как да яхвам течението и как да греба от кърмата, за да не се преобърне малката лодка. Папа Плезанс влиза много навътре, право в бързите, и залага капаните си сред бодливите камъни. Понякога се налага да му помогам, но работата е скучна в сравнение с плуването в бързите, а той и бездруго никога не ми плаща, затова, когато мога, го подминавам незабелязано и поемам сама нагоре по реката.

Днес стигнах рано при „Ле Рапид“, час след зазоряване. Другите още ги нямаше и аз седнах на брега, зачаках и задъвках парче горчив млад бамбук, докато оглеждах реката за риба дявол. Наоколо не се мяркаше никой освен един старец с пирога и няколко птици, които летяха ниско над кафявата вода. Стоях там към час, докато се появи Маймунката с гумения си пояс, и дотогава вече бях схванала, че нещо не е наред. Щях да разбера даже ако Маймунката не ме беше погледнал така накриво и никак небрежно, с онази усмивчица, която значи лоша вест за другого, не за него. Винаги ми е завиждал, знам. Може би защото съм по-добър плувец, може би защото краката ми са дълги и

прави, а той трябва да ходи с малки разкривени стъпки заради недъгавия си крак.

— Къде са другите, Маймунке? — попитах аз.

— Ей сега идват — каза. — Папа Плезанс ни викна. Даде ни питки да закусим.

Е, това вече беше изненада. Старият Папа никога не раздава ядене ей така. Зачудих се какво иска и защо е дал на приятелите ми да ядат, а мен е оставил да отида сама до „Ле Рапид“.

— Папа вика, че си губиш времето — продължи Маймунката, като извади останките от питката си и захвана да яде.

— Разправя, че на реката се изкарвали пари.

— Как, като ловим риба с него ли? Това е работа за ония, които не ги бива в плуването.

Маймунката присви очи.

— Ами — започна той — Папа рече, че не иска вече да се навърташ тук. Така рече на Сома. Сега ще работиш за него. Край с бързеите.

Не беше за вярване.

— Папа Плезанс не ми е роднина — възразих аз. — Няма право да решава какво да правя. Само понеже вуйчото на Сома е казал, не значи, че трябва да му работя без пари.

— Така рече на Сома — упорито повтори Маймунката. — Казах ти.

— Ама това ми е работата — отсякох аз и чух глупавото леко треперене в гласа си.

— Вече не — отговори Маймунката. — Бързеите са на бандата на Сома.

Настъпи мълчание, докато чаках това да ме отмине. Маймунката ядеше питката си и ме гледаше с онзи поглед, сякаш мислеше, че ще заплача ли, не знам. Аз обаче не му доставих това удоволствие.

— Ти си само пратеник — заявих надменно. — Къде е Генералът?

Маймунката сви рамене и кимна към плитчините на каменарите.

— Не ходи, Нгок — предупреди ме той, щом тръгнах да се спускам към пътеката. — Не те искат там.

— Опитваш се да ме спреш ли? — викнах аз през рамо.

Маймунката пак сви рамене и закуцука след мен, като се държеше на разстояние.

— Ще видиш — само това каза и даже тогава се престорих, че не го чувам.

Намерих останалите долу при каменарите. Сома не ме поглеждаше, а Холивуд Бой си играеше да пуска камъчета по водата и се преструваше, че не му пuka.

— Маймунката разправя, че вече не искате да идвам на бързейте — казах аз, като направо минах в нападение, преди Сома да е отворил дума.

Той мълчеше, само ровеше земята с крака и не ме поглеждаше.

— Езикът ли си гълътна? — попитах аз.

Сома измърмори нещо за това, как не му се занимава с малки момиченца.

— Бързейте са толкова твои, колкото и мои — настоях аз и пак дочух в гласа си онзи звук, нещо средно между плач и дяволска ярост.
— Ако ми се идва тук, не можеш да ме спреш.

Само че той можеше и го знаеше. Трима срещу един, а и на сушата те бяха по-едри, по-големи и по-силни от мен, даже страховитата Маймунка с кривия крак. И пак не ми пukaше. Нека да опитат, като са такива мъже. Напипах окачения на жица зъб от риба дявол и се примолих: рибо дявол, прати ми своя дух да ми даде сили.

— Върви си вкъщи — каза Сома.

— Искаш да ме спреш ли? Само опитай.

И изведнъж ми дойде вдъхновение, свежо и силно като глас от Бога. От Бога или от рибата дявол — всъщност не можех да кажа, но беше толкова отчетливо, че дъхът ми секна и се разсмях чак до задушаване, толкова, че момчетата сигурно ме помислиха за луда.

— Защо се смееш, Нгок? — попита Холивуд Бой, който вече гледаше малко притеснено.

Имаше защо: миналата седмица го видях да се пробва на Лястовицата и направи широк завой, вряза се в Костенурката и се пълосна по лице в кална яма. Сома е по-добър, но Маймунката никога не дръзви да плува надалеч и аз знаех, че мога да надвия всеки от тях — може би даже Сома, — ако ми върви този ден и ако зъбът на рибата дявол ми донесе късмет.

— Искате бързите да са само за вас? — попита аз през смях. — Ще се обзаложим, момче. Ще видим кой е най-добрият. Нека реката отсъди.

При тези думи те зяпнаха. Маймунката ми се стори уплашен, Холивуд Бой се засмя. Единствено Сома мълчеше сериозен.

— Какво искаш да кажеш? — попита накрая той.

— Казвам да премерим сили — отговорих аз. — Бандата на Сома срещу бандата на Нгок. Победителят получава бързите. Победеният отива при Папа Плезанс.

Маймунката се изкиска.

— Сигурно си полуудяла — рече.

— Може да съм полуудяла, но аз мога да плувам като крокодил.

Сома се намръщи. Той не говори много и когато каже нещо, хората го слушат. Все пак той беше Генералът и знаеше, че добрият генерал никога не отказва да премери сили. Направиш ли го веднъж, хората ще си помислят, че те е страх. Дваж — никой вече няма да ти се подчинява. Триж — и с теб е свършено.

— Как да премерим сили?

— С най-голямото предизвикателство — веднага казах аз. — Дълбокото.

Настана продължително мълчание. После Сома кимна веднъж.

— Добре — рече и без повече да ме погледне, стана и тръгна нагоре по реката към „Ле Рапид“.

Когато стигнахме мястото за плуване, ми се стори, че Дълбокото изглежда по-тъмно и по-далечно от всякога. Реката вече беше придошла от дъжд, който валя миналата седмица, туфи воден зюмбюл, някои големи колкото лодки, се носеха край нас по водата, която мириеше на кисело. След месец щяха да дойдат дългите дъждове, тогава бързите щяха да са прекалено опасни даже за добрите плувци. През дъждовните месеци дори крокодили се давят в клокочещата вода. Сега още беше много рано за това, но не беше и толкова далеч и когато стигнахме нашата отсечка, аз започнах малко да нервничам — там засега не се хранеха клиенти, още не, но един сервитьор застилаше масите под голямото дърво манго и от отворената кухня се носеше миризма на нещо печено.

— Сигурна ли си? — попита Сома и ме погледна.

Лицето му беше спокойно, но ми се стори, че се поти, може би от горещината, а може пък и от нещо друго. Маймунката стоеше до него с гумения пояс под мишница, с кръгли ококорени очи, на които се открояваше цялото бяло.

— Страх ли те е? — попитах аз.

Сома сви рамене, сякаш искаше да каже, че за него Дълбокото е поредното дълго плуване, а не най-голямото, най-далеченото и най-опасното място от бързите.

— Добре тогава.

Спогледахме се.

— Първо ти.

— Не, ти.

Лицето му беше като от дърво, неподвижно, кафяво и безизразно.

— Добре тогава. Влизаме заедно.

— Не, човече — каза Холивуд Бой стъпisan. — Прекалено опасно е!

И донякъде беше прав: тези дълги отсечки бяха по-безопасни, ако плуваш сам, защото трябва да пресметнеш разстоянието абсолютно точно и даже инч кривване в грешната посока може да доведе до смъртоносно пропадане в гърлото на подводната яма или унищожително минаване през бодливите камъни. Двама плувци едновременно ще се бутат един в друг като островчета от трева, ще разпенват течението и ще рискуват да пострадат.

— Добре — рекох аз. — Двамата заедно.

Даже в дни, когато нямаме какво да доказваме, ние тренираме, преди да се пробваме на големи разстояния. Може би едно-две пускания по Пързалката, един-два крокодила, някой и друг скок — и тогава сме готови да се пробваме на Лястовицата. Днес нямаше никакви такива детинщини. Маймунката седеше на брега и гледаше, подвил крака в гумения си пояс, Холивуд Бой стоеше приведен под арката на „Ле Рапид“, а ние със Сома наблюдавахме реката, като току хвърляхме в нея разни предмети — пластмасова бутилка, парче дърво, — за да преценим скоростта и посоката към далечното Дълбоко.

И двамата не пожелахме да направим тренировка. По никакъв начин щеше да е проява на слабост, макар да знаех, че това доста намалява шансовете ни за успех. По правилата трябваше да минем Лястовицата към десетина пъти, преди изобщо да направим опит за

Дълбокото, но и бездруго само разпалената ми ярост ме караше да стоя тук и не исках, докато се подготвям, реката да я охлади.

След двайсет минути вече почувствах как започва да отслабва. Сома още наблюдаваше, проучваше вятъра, скоростта и водата, като от време на време ме поглеждаше бързо-бързо да види дали съм загубила самообладание. Аз пак отправих молитва към бога риба дявол — за бързина, смелост, късмет — и удостоих Сома с голяма ослепителна усмивка. Не знам дали го заблуди, но така или иначе реших да не чакам повече и станах, затъкнах полата около краката си, вързах я и казах:

— Готов ли си?

— Ти си луда, човече — рече Маймунката с мрачно задоволство.

— Ако не те погълне реката, ще станеш храна за крокодилите.

— Крокодилите не обичат бързи води — отвърнах аз и погледнах над него към далечния коридор.

Сега той едва се виждаше заради отраженията: гола ивица, по-гладка от останалата вода, искреще като златна в далечната мараня. Красива е, помислих си, много прилича на гърба на лъскава змия. И тя като змията можеше да хапе.

— Още ли си навита?

Надяваше се да не съм: по очите му си личеше.

— Както винаги — отвърнах аз и двамата отстъпихме назад, за да имаме място за възможно най-дълго засилване.

Една-две-три крачки, почти допрели ръце — и бяхме на ръба; четвърта — и аз се хвърлих рязко напред във въздуха, като прелетях далеч оттатък Пързалката и цамбурнах от въздуха с краката надолу в опашката на Лястовицата.

Потънах, понесох се надолу, усетих течението на реката, много по-силно под водата, отколкото на повърхността, и бързо издърпах крака нагоре. Знаех, че Сома е някъде съвсем наблизо, но не можех да си позволя да се оглеждам за него точно сега. Протегнах се с всички сили, хвърлих се напред, заритах с крака и се устремих към течението като към спасително въже. Надолу по реката Костенурката подаде гигантско розово рамо от водата и аз се засилих към Лястовицата, като знаех, че ако заобиколя Костенурката от погрешната страна, ще пропусна входа и течението ще ме завлече във въртоп от ями и бодливи камъни — и то ако реката не ме смачка като развалено яйце.

Усещах как отляво зад мен, по-навътре в коридора, Сома маха с ръце и диша учестено. Той беше силен, но беше и тежък, аз измърках крака от пенливата вода и се отгласках напред, лека като лилия. И двамата мълчахме: в носа и устата ми имаше вода, също и в очите ми, и единственото, за което мислех, беше коридорът, който ме въртеше, оставяше ме без въздух и ме теглеше все по-близо към Костенурката и ямите от двете ѹ страни.

Бум-бум-бум. Малко неравно плъзгане, редица от кръгли камъни, пръснати под повърхността на водата като кокалчета в гръбнака на мършав човек. Спуснах се по тях, загубих скорост и дъх и ето че Костенурката изникна пред мен, оградена откъм брега от гладките води на Лястовицата, а от другата страна — от неумолимите капани на неизследваната територия. Поех дълбоко въздух. Събрах сили и ритнах Костенурката точно в момента, когато реката ме заля презглава, забълсках с дългите си силни крака и се хвърлих в неизвестното. Тук течението беше по-силно от всякога, засмукваше краката ми ту на топли, ту на студени вълни, и имаше камъни, камъни и скали, които не познавах, те се забиха в краката и стъпалата ми и одраха левия ми пищял от извивката на стъпалото до коляното.

Бодливи камъни. Не бях очаквала друго, но тези бяха камъни с бодли колкото тялото ми, които стърчаха от дълбините като речни зъби. Издърпах крака нагоре, ритнах и те пак ме ухапаха, Сома извика зад мен, но не видях защо. А Дълбокото пак изглеждаше двойно по-далеч, двойно по-бързо отпреди, като някакъв път в приказка за замъци, които се местят, и страни, които изчезват за една нощ, за да се появят някъде другаде, може би от отсрещната страна на света под вълшебен облак или килим от сняг.

Отново започнах да се моля на зъба на рибата дявол — закарай ме по-далеч, закарай ме по-бързо — и заплувах с всички сили далеч от каменистото място. Отзад, малко встани, мярнах Сома да прави същото, но докато плувах напред, го видях как кривна — плъзна се встани към една падина с водовъртеж, който го понесе назад към Лястовицата, — а аз продължих напред, скоростно и стремглаво като някоя от пирогите на Папа Плезанс, през опасния участък към бързата гладка вода.

Дълбокото! Вече го виждах, беше на пътя ми, сега течението правеше завой и щях да стигна право там, като използвам скоростта на

самата река, за да ме хвърли към него, както момче използва въжето на портмоне за врата, за да хвърли камък. В пристъп на победоносен възторг отворих уста: йееее! После седнах на реката, обхванах колене като Маймунката, когато плува с гумения си пояс, и се оставил водите да ме носят напред и надалеч, към коридора.

Все едно летях. Летях, падах и сънувах едновременно: тежката вода под мен, която пълзеше черна по жълто-кафяво, и дребните парчета плавей, които жулеха и хапеха парещата ми кожа. Но беше чудо: за миг аз бях не просто в реката, аз бях реката, пеех песента й и реката ми пееше в отговор с многото си гласове, и стига да поискам, вярвам, че можех да доплувам чак до Киншаса и нищо — даже крокодилите — нямаше да ми попречи.

И тогава погледнах назад. Не биваше да го правя. Почти бях стигнала, пръстите ми докосваха очертанията на Дълбокото. Но се огледах, може би за да проверя дали Сома е видял победата ми, и радостта ми се изпари, скована от внезапен студ.

Както си и мислех, Сома беше кривнал в онази падина с водовъртеж, който водеше обратно към Лястовицата. Ако се беше оставил на водата, всичко щеше да е наред, там имаше прав гладък канал, който минаваше покрай Костенурката и те връщаше обратно в дългия равен коридор към мястото за плуване. Но Сома не пое по канала. Вместо това опита да се върне обратно: отчаяно, невъзможно плуване срещу течението. Реката го спря: първо го обърна по гръб, после го завлече към Костенурката, скалите и черната яма между тях. Сома осъзна грешката си, но много късно: аз видях черната му глава и мършавите му ръце, които стискаха стърчащ къс речна скала, докато над него водата бушуваше, ревеше и скачаше като някакво неоседлано животно, което не иска да го яздят. Видях всичко това в един миг: разгневената река, Сома, стиснал спасителния камък, тъмната падина отдолу. С малко повече бързина можеше да прескочи ямата, но беше загубил скоростта и самообладанието си. Сега се държеше за хълзгавия като масло камък и ревеше без глас сред воя на речната песен.

Пред мен беше Дълбокото, на ръка разстояние. И неговата песен беше оглушителна — ела при мен, Нгок, — но отзад пък беше приятелят ми и макар сърцето ми да се късаше от това, че ще се откажа

от предизвикателството, знаех, че не мога да оставя ямата да го погълне.

Отгласнах се и поех назад към скалите. Дълбокото за секунда ме улови в звуците на песента си, после ме изплю с все сила, както дете изплюва семе от паупау, и аз се стрелнах нататък, към Лястовицата, като се отблъсвах с колене от скалите. Знаех, че е рисковано. Трябаше да мина съвсем точно по пътя на Сома и без да губя набраната скорост, да го грабна от мястото, където се държи, без да допусна ямата да погълне и двама ни. Една секунда забавяне — и щяхме да потънем, без повече да изплуваме. Един инч отклонение в която и да е посока — и щях да го изпусна. Помолих се за последен път на рибата дявол — о, моля те, рибо дявол, нека се прицеля точно — и като поех дълбоко дъх, седнах право върху вълната, изпълних дробове до пръсване и се пуснах с максимална скорост по финалната права към Сома.

Той явно видя какво се опитвам да направя. Сграбчи ръката ми и се пусна от скалата, а аз оставил скоростта ми да повлече и двама ни като бутилки по водата, право през коварната подводна яма към челюстите на бодливите камъни.

— Дръж се, Сом! — викнах и едва чух гласа си сред речната песен.

Но ръката му беше в моята, а аз стисках здраво и двамата крещяхме, докато скалите хапеха краката и стъпалата ни. Сега реката се смееше, ясно я чувах: тихо кикотене на трополящи скали и камъчета, като тъпани край огъня. И Лястовицата отново се заглади, забави ход, потече полека към мястото за плуване. Камъните се разпиляха под краката ни, Сома пусна ръката ми и заплува бавно и на тласъци към плитчините.

Там ни чакаха другите, които не знаеха какво са видели.

— Какво стана, човече? — попита нетърпеливо Маймунката, когато със Сома се проснахме на сухите камъни при плитчините на каменарите и започнахме да оглеждаме порязванията и охлуванията по краката си.

Аз погледнах Сома. Той не отвърна на погледа ми. Лицето му изглеждаше по-дървено от всякога, като се изключи една голяма драскотина над окото, получена сигурно от удар в онази остра скала.

— Стигна ли Дълбокото, Нгок? — попита Холивуд Бой с глас, разтреперан от въодушевление. — Стори ми се, че май те видях там,

но беше прекалено далеч, за да съм сигурен...

Сега е моментът да говоря, помислих си. Да разкажа как се докоснах до Дълбокото — наистина го докоснах с върховете на пръстите си като митична риба, която можеш да уловиш само насын. Ако им го кажех, щях да стана Генерал. Сома щеше да отиде при Папа Плезанс. „Ле Рапид“ щяха да бъдат мои.

Сома не ме поглеждаше. Лицето му изглеждаше непроницаемо като камък.

— Е? — попита Маймунката. — Спечели ли?

Настана дълго мълчание. После аз поклатих глава.

— Не — казах. — Почти стигнах, но Лястовицата ме завлече обратно. Да речем, че сме наравно, човече. Никой не печели.

Холивуд Бой изглеждаше разочарован.

— Хей, Нгок — каза той, — изгубила си вълшебния зъб.

Тогава посегнах към него, но вече знаех, че го няма. Може би реката си го беше взела обратно, а може духът на рибата дявол да си беше приbral дължимото.

Ние, четиримата, още работим на реката: Сома, Маймунката, Холивуд Бой и аз. Отначало имахме малко търкания с Папа Плезанс, но Маман Жана неочеквано застана на моя страна — необично, помислих си аз тогава, но излезе, че Папа бил записан в черния ѝ списък заради никаква неплатена работа.

Реката пак е наша — засега, — поне онази част, която започва от „Ле Рапид“ и свършва при плитчините на каменарите, и ние работим там всеки ден, но никой повече не е опитвал да плува в Дълбокото. Може би някой ден пак ще се пробваме. Сома все още е Генералът, макар че вече не раздава заповеди така, както правеше някога, а в очите на Холивуд Бой съм виждала искрица, която ми подсказва, че един ден пак ще мерим сили. Не аз обаче. Повече не. Глупаво е да си въобразявам, че изобщо бих могла да стана Генерал — достатъчно ми тежи да се състезавам с момчетата, — но понякога го виждам в очите им: онова възхищение, онова съзнание за прието предизвикателство, за зърната тайна, за почти спечелена слава. Един ден може би пак ще ги открия.

А реката винаги я има, както казва Маман Жана, със сънните си мълчания и страховитата си ярост, и песента си, която продължава ли, продължава, носи със себе си заклинания и сънища, и истории към търбуха на Африка и пак навън, в неизвестното открито море.

[1] *Les Rapides* (фр.) — Бързите. — Бел.прев. ↑

[2] Африканско ястие от маниока, батати или банани, сварено до нишестена каша и поднесено във вид, подобен на место. — Бел.прев. ↑

[3] Ястие от риба или месо с листа маниока, спанак и други зеленчуци. — Бел.прев. ↑

ВЯРА И НАДЕЖДА ОТЛИТАТ НА ЮГ

В „Истории оттук-оттам“ съм включила един разказ, озаглавен „Вяра и Надежда отиват на пазар“, история за две непокорни възрастни дами, живеещи в старчески дом. Много се привързах към тези жени, а ако съдя по писмата, които получих за тях, така е и с много от читателите ми. Оттогава няколко пъти се връщах към тях и може би пак ще го правя.

Колко мило от ваша страна, че си правите този труд. Не всеки би отделил от времето си да слуша две стари квачки, които нямат с какво друго да си запълват времето, освен с говорене. И все пак тук, в старческия дом „Медоубанк“, винаги се случва нещо, някаква домашна драма, някакъв всекидневен фарс. Честна дума, в някои дни домът „Медоубанк“ е съвсем като Уест Енд, както често казвам на сина си Том, когато се отбие в седмичното си тичане нанякъде другаде и донесе цветя от бензиностанцията (обикновено хризантеми, които траят дълго — толкова по-жалко) заедно с вълнуващи истории от света отвън.

Е, не, не съвсем — последното си го измислих. Разговорите с Том приличат малко на цветята му: благоразумни, лишени от въображение и кротки. Но той идва, Бог да го поживи, а това е повече, отколкото може да се каже за повечето от останалите с техния живот като сапунен сериал и длъжностите им на изпълнителни директори, и трогателното им убеждение, че на шейсет животът спира (или трябва да спре), и всичките им грижливо прикрити отблъскващи тревожни бръчки. Хоуп и аз си знаем.

Разбира се, познавате Хоуп. Мисля, че понеже е сляпа, тя оценява посещенията ви дори повече от мен: тук се мъчат да намират неща, с които да ни забавляват, но когато си бил професор в Кеймбридж, ходил си на театри, коктейли, майски балове и коледни концерти в „Кингс Колидж“, никога не се научаваш да цениш игрите

на бинго във вторник вечер. От друга страна обаче, се научаваш да цениш малките удоволствия (малките удоволствия несъмнено са най-простите такива), защото, както казва един приятел на Хоуп, французин, даже Сизиф може да е бил щастлив (ако не знаете, Сизиф е онзи човечец, обречен от боговете вечно да търкаля камък нагоре по хълма). Аз не съм интелектуалка като Хоуп, но мисля, че разбирам какво има предвид. Иска да каже, че с всичко се свиква — с течение на времето.

Разбира се, на място като нашето винаги има недоволни. Като Поляка Джон, чието име никой не може да произнесе и който никога не е казал една добра дума на никого от нас. Или мистър Браун, който, макар че е германец, има хубаво чувство за хумор, но винаги се потиска, когато дават военни филми по телевизията. Или мисис Суотън, на която всички завиждат, защото синът ѝ и семейството му я извеждат всяка седмица и защото има внучи, които я посещават, и миловидна снаха, която ѝ носи подаръци, но мисис Суотън постоянно се жалва и мърмори, защото е отегчена и децата не идват достатъчно често, и има проблем със стомаха, и храната е отвратителна, и никой не знае какво преживява тя.

Мисис Суотън е единственият човек (освен Лорейн, новата сестра), който е способен да изведи Хоуп от равновесие. И все пак ние с Хоуп се справяме. И ние като Сара от „Малката принцеса“ (книга, която Хоуп е обичала като дете и която аз ѝ препрочетох миналия месец веднага след като свършихме „Лолита“) гледаме да не позволяваме на мисис Суотън от този свят да ни трови живота. Наслаждаваме се при всяка възможност. Стараем се да се държим като принцеси, дори да не сме.

Разбира се, има изключения. Като например тази седмица на 10 август — деня на ежегодното пътуване на обитателите на дома „Медоубанк“ до морето. Всяка година през август ние се натоварваме на тантурест оранжев автобус с одеяла, кошници за пикник, манерки чай с мляко и сестрите от „Медоубанк“ — весели или изтормозени според характера — и потегляме със, както Хоуп го нарича, „Старчок Експрес“ за Блакпул.

Винаги съм харесвала Блакпул. Знаете ли, някога, когато Том беше малък, ходехме там всяка година и си спомням как го гледах да си играе във водата на прилива, докато Питър спеше на топлия сив

пяськ и вълните с въздишка пълзяха напред-назад по камъчетата. В онези дни това беше нашето място, имахме си къща за гости, където ходехме редовно и всички ни познаваха, и мисис Ниймс ни правеше яйца с бекон за закуска, и всеки път ахкаше колко е пораснал Том. Имахме си и наша чайна, където ходехме редовно да пием горещ шоколад, след като сме плували в студеното море, и закусвалня — „Веселата мерлуза“, — където винаги обядвахме. Може би затова до ден-днешен го обичам: дългия плаж, строените в редица магазини, кея, брега, където при прилив големите вълни заливат пътя. Хоуп го обича по подразбиране, човек би си помислил, че за нея Блакпул ще бъде малко допногробен след почивките на Ривиерата, но тя никога не е казвала нищо такова и според мен очаква пътуванията ни с нетърпение, със същия ентузиазъм и въодушевление като мен — поради което ни беше още по-трудно да го прегълтнем, когато Лорейн ни каза, че тази година не можем да отидем.

Лорейн е най-новата медицинска сестра, отровно руса блондинка с очертани с молив устни, вмирисана на цигари „Силк Кът“ и на дъвка „Джуси Фрут“. Тя замести Кели, която беше глупава, но безобидна, и е голяма любимка на Морийн, управителката. Новата сестра също си има любимци и ние с Хоуп не сме сред тях, и когато Морийн я няма (а това се случва кажи-речи веднъж в седмицата), Лорейн събира в главното фоайе живеещите в дома, за да пие с тях чай, да яде бисквити за облекчаване на храносмилането и да разбунва духовете. Мисис Суотън, голяма нейна почитателка, казва, че Лорейн е единственият наистина разумен човек в дома „Медоубанк“, но ние с Хоуп сме забелязали, че разговорите им се въртят основно около неблагодарния син на мисис Суотън и наследството, което той ще получи след смъртта ѝ. Твърде голямо, доколкото разбирам — и вследствие на това само след два-три месеца работа тук Лорейн вече е успяла да убеди мисис Суотън, че роднините ѝ не я поглеждат.

— Преследвачка на старци в линейки — казва с отвращение Хоуп.

От време на време на места като нашето се появяват такива — подмолни момичета като Лорейн, които ласкаят недоволните и пръскат отровата си. А отровата води до пристрастване, с времето хората стават зависими от нея, както и от онези отровни риалити шоупрограми, които Лорейн толкова харесва. Малките удоволствия

отстъпват на заден план и човек осъзнава, че има по-големи удоволствия като самосъжалението и жалването, и злобата към околните. Такава е Лорейн и макар че Морийн не е самарянка, притежава веселия нрав на Дядо Коледа и усмивката на продавач на прахосмукачки, тя е много повече за предпочитане пред Лорейн, която си мисли, че ние с Хоуп сме хитри като лисици, и се опитва по своя подмолен начин да ни лиши от малките удоволствия, които още са ни останали.

Като например пътуването до Блакпул.

Нека обясня. Преди няколко месеца Хоуп и аз избягахме от дома — пътувахме за един ден до Лондон, нищо повече, но за персонала на „Медоубанк“ това беше равносилно на бягство от затвора. Случи се точно преди идването на Морийн — и на Лорейн, — но си личи, че мисълта за такова бягство я ужасява. Лорейн също се ужасява — по друга причина — и често ни говори със сладникавия тон на кръстоска между медицинска сестра и учителка, обяснява ни колко лошо сме постъпили, като сме избягали, колко много са се разтревожили всички за нас и как сме пропуснали срока за записване за пътуването до Блакпул този август, но така ни се пада, и сега трябва да останем в дома със санитаря Крис и Тъжния Хари, медицинска сестра за спешна помощ.

Да се запишем, как пък не. Никога преди не се е налагало да се записваме за дневните екскурзии. Под управлението на Морийн обаче нещата се промениха, намесиха се Органите за безопасност и здраве, трябва да се мисли за застраховки, да се подписват разрешения и да се изпълни цяла административна процедура, преди да се предприеме и най-кратката екскурзия.

— Съжалявам, момичета, но имахте тази възможност — каза целомъдрено Лорейн. — Правилата са си правила и едва ли сте очаквали Морийн да направи изключение заради вас.

Трябва да призная, че идеята Том да подписва разрешение не ми допада особено — твърде много ми напомня за времето, когато той носеше у дома такива формуляри от гимназията и искаше пъзволение да отиде на екскурзия във Франция или дори на ски в Италия — пътувания, които трудно можехме да си позволим, но въпреки това плащахме, защото Том беше добро момче, щеше да се държи добре и ние с Питър не искахме да го излагаме пред приятелите му. Сега,

разбира се, Том пътува навсякъде — до Ню Йорк, Флорида, Сидни, Тенерифе, — но още не ме е канил на нито едно от пътуванията си. Знаете ли, той никога не е имал голямо въображение. Горкото момче, изобщо не може да си представи, че аз съм способна да мечтая за пускане по най-трудната писта във Вал д'Изер или за серенада във Венеция, или за излежаване в хамак на Хаваите с по един коктейл „Май Тай“ в двете ръце. Сигурно още си мисли, че Блакпул е всичко, което някога съм искала.

Колкото до Хоуп — е, тя рядко показва чувствата си. Аз ги виждам, защото я познавам по-добре от всеки друг, но се съмнявам Лорейн да е изпитала особено задоволство.

— Блакпул? — каза тя с най-високомерния и пренебрежителен кеймбриджки тон, на който беше способна. — Не ми е съвсем по вкуса, Лорейн. Знаете ли, ние имахме вила в Ез сюр Мер на Френската Ривиера. Докато Прие растеше, ходехме там тримата семейно два пъти годишно. По онова време беше спокойно — не гъмжеше от хора от киното и известни личности като сега, — но и ние понякога отскачахме до Кан, ако имаше някое събиране, на което много ни се ходеше. През повечето дни обаче се излежавахме край басейна или се разхождахме с яхтата на Ксавие — а той беше приятел на Кари Грант и няколко пъти Кари и аз...

Но аз вече така се превивах от смях, че едва не разлях чая си.

— Стига толкова — казах и хванах Хоуп за ръката. — Тя си тръгна.

— Добре — отвърна Хоуп. — Мразя да се изтъквам, но понякога...

Лорейн ни наблюдаваше от далечния край на главното фоайе. Лицето ѝ изобразяваше раздразнението в най-завършен вид.

— Понякога си заслужава — отбелязах аз все още усмихната. — Даже само за да видим лицето на тази жена.

Хоуп не можеше да го види, но се усмихна.

— Значи без Блакпул — заключи тя и сръчно си наля чай в една от оборотните чаши на „Медоубанк“. — Е, ще отидем додомина, ако е рекъл господ. Подай ми бисквитка, Фейт, ако обичаш.

Додомина, додомина. Това звучи чудесно, когато си на двайсет и пет, но на нашата възраст не всички можем да разчитаме на идната година. Ние с Хоуп сме си още добре, не като мисис Макалистър, която

не знае кой ден сме днес, или мистър Банерман, чиито дробове са толкова зле, че нощем му трябва апарат, за да може да диша — и пак пуши като комин старият сквернословец и пияница, защото, както самият той казва, кой, по дяволите, иска да живее вечно?

Аз обаче знам колко много значат тези редки пътувания за Хоуп. И аз им се радвам, разбира се, макар че повечето неща, които съвсем ясно помня, са изчезнали. Сега „Веселата мерлуза“ е ирландска кръчма, а всички къщи за гости са съборени, за да бъде построен един нов жилищен блок. От друга страна, на Хоуп не ѝ се налага да преживява такива дребни разочарования. Тя все така надушва мириза на морето в Блакпул, онзи характерен британски крайбрежен мириз на кал от прилива и на петрол, на пържена риба и плажно масло, на захарен памук и сол. Харесва ѝ шумът на вълните, протяжното им съскане и разбиване в чакълестия бряг, писъците на децата, които потапят пръстите на краката си във водата. Наслаждава се на допира на пясъка до стъпалата ѝ — аз с инвалидната си количка не мога да я разходя по мекия пясък, но Крис винаги я води до плажа — и онова скърдане на легко поддаващия чакъл, преди плажният пясък да се смени с камъчета. Харесва ѝ пикникът, който си правим там — винаги на едно и също място на плажа, където има наклонена чакълена пътека, осигуряваща достъп на инвалидни колички за онези от нас, които имат нужда, — с термос чай, две подредени четвъртинки сандвици (винаги едни и същи, за да не предизвикват алергии: едната с риба тон, едната с яйце) и розова тортичка, почти цялата от захар, с яркочервена синтетична половинка череша отгоре, като онези, които ядяхме на рожденияте си дни, когато бяхме деца. Хоуп обича да събира миди по брега — едри, дебели английски миди, ронливи и покрити с мидички отвън, перлено лъскави отвътре — и да пълни догоре джобовете си с изгладени кръгли камъни.

Аз винаги мога да ѝ опиша онова, което не вижда, макар че в много отношения тя е значително по-наблюдална от мен. Не е шесто чувство или нещо подобно, просто Хоуп винаги използва максимално това, с което разполага.

— Всичко ще мине добре — успокои ме тя, когато за пореден път се оплаках, че оставаме тук. — Ще се оправим. Спомни си за Сара...

Спомни си за Сара. Лесно е да се каже. Но тази нечестност, дребнавата нечестност в цялата история, не ми даваше да спя нощем.

Правилата са си правила, каза Лорейн, но и двете знаехме защо ни се отказва наградата като на деца, хванати да пушат зад бараките. Става дума за власт — като при всеки тормоз — и Лорейн като всички тормозещи хулигани беше едновременно слаба и пристрастена към слабостта у другите. Ние, разбира се, бяхме наясно, че не бива да ѝ показваме разочарованието си. Веселият Крис го видя и се ядоса заради нас, само че нямаше с какво да помогне. Ние дори така и не се оплакахме на Морийн — а и лично аз се съмнявах да има някакъв ефект. Вместо това си говорихме за Ривиерата и за аромата на мащерка, който долита от хълмовете, и за Средиземно море и нюансите му на вълшебно синьо, и за скумрията на скара и коктейлите край басейна, и за момичетата с оскъдни бански на точки, които се излежават по палубите на яхти с платна, наподобяващи криле на невъобразими птици.

Само Крис знаеше истината. Веселият Крис с обица на ухото и чорлава коса, вързана на опашка. Въщност той не е никаква медицинска сестра, макар че върши тази работа за по-малко от половин надница, но ни е любимец, единственият, който наистина разговаря с нас като с равноправни човешки същества.

— Лош късмет, Буч — само това каза Крис, когато чу новината, но в начина, по който го изрече, имаше повече неподправено съчувствие, отколкото във всичките сладникави малки лекции на Лорейн. — Значи явно ще останете с мен — добави той усмихнат. — Изглежда, че и аз не съм желан.

Това ме накара също да се усмихна. Лорейн не обича Крис, когото всички живеещи тук харесват, макар да не е истинска медицинска сестра, който нарича мен Буч, а Хоуп — Сънданс, и не се отнася към висшестоящите с подобаващите уважение и почтителност, каквито се очакват от човек в неговото положение.

— Ще си направим концерт със стари песни, само тримата, а?

Крис често ни пее, когато шефката е далеч и не може да го чуе: рок балади, песни от мюзикъли и водевили, които е научил от баба си. Има много хубав глас и знае старите хитове, и всички знаят, че танцува валс с мен в инвалидната ми количка чак докато ми се завие свят от смях, но в цялото му глуповато лудешко поведение никога не съм доловяла и следа от снихождението, което се забелязва у хора като Морийн или Лорейн.

— Благодаря ти, Кристофър, ще бъде хубаво — каза Хоуп усмихната и Крис си тръгна с впечатлението, че ни е поободрил.

Аз обаче бях по-наясно. Хоуп никога не би го казала, но знаех, че е разочарована. Не заради „Старчок Експрес“ и манерките с изстинал чай, не заради тортичката, не заради усещането за пясък между пръстите на босите й крака или мириза на сол, който долита откъм водата. Не дори и заради обидата от слизходителното говорене, сякаш сме деца, или съзнанието, че са ни изключили от общата веселба. А заради илюзията за свобода, обещанието за помилване, въздуха, шума на младите хора, които сноват забързани в делничния летен ден. В „Медоубанк“ мирише по специфичен начин: на освежител за въздух с аромат на цветя, на зеле в училищен стол, примесени с онзи неопределен мириз на прах, характерен за старите хора, които живеят в непосредствена близост едни до други. Хоуп всеки ден се парфюмира с „Шанел“ 5, защото, както казва, така поне няма да мирише на старица. Знам точно как се чувства.

И когато дойде денят, ние с тайно отчаяние ги гледахме как потеглят, макар че по-скоро бихме умрели, отколкото да покажем чувствата си. Обитателите на дома един по един разгънаха летните си палта (представите за шик в „Медоубанк“ диктуват даже в най-горещите дни да се носят палта, шапки, шалове, а понякога и ръкавици) и грабнаха чанти, забрадки, чадъри, зъбни протези и много други предмети, необходими за ден край морето.

Мисис Суотън взе ръчната си чанта и ме погледна.

— Разправят, че днес по крайбрежието е двайсет и пет градуса — заяви тя. — Съвсем като на Средиземноморието, казват.

— Колко хубаво — отбеляза Хоуп. — Но ние с Фейт не обичаме да ни е прекалено горещо. Мисля, че просто ще си останем тук и ще гледаме телевизия.

Мисис Суотън, която обикновено по цял следобед гледа Джери Спрингър и все повече и повече се възмущава от видяното, скръзна със зъби.

— Както желаете — каза тя и важно закрачи към автобуса.

Поляка Джон я проследи с поглед.

— Не я слушайте — рече той. — Пак ще вали. Знам, че ще вали. Винаги вали, когато ходим на плажа. Самият аз не обичам морето, но всичко е за предпочтение пред поредния ден в този „Аушвиц“, нали?

При тези думи мистър Браун, който минаваше покрай нас, се обърна. Той е дребен, спретнат, плешив човек, ходи с бастун и обича да дразни Поляка Джон.

— Какъв сте невежа — сопна се настървено той. — Не знаете ли, че баща ми е загинал в „Аушвиц“?

Е, това здравата озадачи Поляка Джон. И ние за пръв път го чувахме и всички се вторачихме в мистър Браун, обезпокоени да не би изведнъж да е изгубил разсъдъка си като мисис Макалистър.

Мистър Браун кимна.

— Да — добави той. — Една нощ се напил и паднал от стражевата кула.

И се отдалечи, а ние с Хоуп се запревивахме от смях, докато Поляка Джон се пенеше (не за пръв път), възмутен по негов адрес.

— Е, ако такова е състоянието на дружеските отношения при това пътуване — казах, — лично аз няма да страдам, че ще го пропусна.

— Съгласна съм — присъедини се Хоуп. — Представи си да пътуваш два часа в автобус с тези двамата — и Морийн, и Лорейн, и мисис Суотън. Започвам да вярвам, че Сартър е прав, като казва: „Адът — това са другите“.

Понякога Хоуп забравя, че аз не познавам тези нейни френски колеги. И все пак това беше добро изказване. Но когато най-после групата беше готова да тръгне, аз отново изпитах онова чувство на отчаяние. Оранжевият автобус отвори врати и се качиха медицинските сестри — дребната Хельн, сърдитата Клеър, после Лорейн със самодоволен вид (и имаше защо) и най-накрая дебелата Морийн, която преливаше от радост и възклицаваше: „Не е ли забавно! Не е ли забавно!“, докато пришпорваше последните пътници да влизат. На задния прозорец мисис Макалистър — дребничка, сбръчкана и с блеснали очи — писукаше с тънък въодушевен гласец: „Довиждане, довиждане!“. Сигурно си мислеше, че се прибира у дома. Мисис Макалистър винаги мисли, че си отива у дома. Може би затова този ден като че ли беше навлякла върху себе си целия си гардероб — виждах поне три палта, голям шотландски шал, летен шлифер в кафяво и светлосиньо, а от джобовете й стърчаха няколко чифта обувки. Това ме разсмя, но когато автобусът най-после потегли от

алеята и чакълът засъска под него като вълни по едър пясък, усетих как в очите ми бликват сълзи и знаех, че Хоуп изпитва абсолютно същото.

— Спомни си за Сара — промърморих аз, но този път знаех, че Малката принцеса няма да помогне.

И чаша чай може би нямаше да помогне, но аз все пак си налях една от чайника на бюфета и закарах количката си до прозореца, за да погледна навън.

Очертаваше се дълъг ден.

Чаят имаше вкус на риба. Често става така, когато е стоял твърде дълго, затова го оставил. Хоуп дойде да седне при мен, като си помогна с рампите, за да налучка пътя, и известно време седеше мълчаливо, пиеше вмирисания на риба чай и грееше лицето си на сутрешното слънце.

— Е, Фейт. Поне сме сами — каза накрая тя.

Вярно беше: домът „Медоубанк“ няма болнично крило и който се нуждае от всекидневна медицинска помощ, трябва да ходи в болницата „Вси светии“ малко по-нататък по пътя. Аз съм ходила там веднъж, когато се разболях от бронхит, а мистър Банерман ходи всяка седмица за редовния си медицински преглед. Но днес дори мистър Банерман беше тръгнал към морето и ние бяхме сами с Дениз, момичето на рецепцията, Тъжния Хари, медицинската сестра за спешна помощ, и Крис, на когото бяха възложили да свърши толкова много работа в отсъствието на Морийн (да измие прозорците, да смени крушките, да прекопае цветните лехи), че се съмнявах дали изобщо ще го видим.

Излязох права за по-голямата част от сутринта. Времето за чай дойде и отмина, после обядът (пай с месо и картофи), който поровихме с вилиците без особен апетит. Тук времето тече със собствен ход, но даже предвид тези обстоятелства ни се стори непоносимо бавно. Обикновено следобед дават филм по телевизията, а този ден нямаше, само скучна върволица от хора като мисис Суотън, които се оплакваха от роднините си. Хоуп положи всички усилия, но към два часа разговорът съвсем се изчерпа и после само седяхме, мълчахме и искахме по-бързо да се свършва, и чакахме да чуем шума от гумите на автобуса по чакъла. Знаех, че даже тогава няма да се свърши. Даже тогава щеше да ни се наложи да търпим приказките им за това какво са видели, какво са правили. В „Медоубанк“ дните, прекарани навън, са

рядкост и този щеше да им даде повод за разговори за шест месеца, напред, шест месеца „помниш ли тогава в Блакпул“, и само от мисълта за това ми призляваше. Хоуп също се чувстваше така, всъщност тя донякъде се чувства така постоянно — все пак ѝ се налага да търпи доста подобни неща, онези несъобразителни, добронамерени коментари от типа „да можеше само да видиш това“, които служат единствено да ѝ напомнят, че е сляпа.

Тогава я погледнах и видях изражението на лицето ѝ. В първия момент си помислих, че плаче, но Хоуп никога не плаче. Аз обаче заплаках. Не издавах звук, но тя въпреки това взе ръката ми и си помислих, че сигурно не съм права за шестото чувство. Седяхме така дълго — докато не издържах повече и се наложи да повикам Тъжния Хари, за да ме заведе до тоалетната.

Когато се върнах в главното фоайе, заварих Крис да ме чака.

— Здрави, Буч — каза той усмихнат и аз тутакси се почувствах много по-добре.

Има нещо у Крис, което ти оправя настроението, някакъв вид несериозност, и тя те увлича като лудешки танц. Когато бях малка, обичах да се возя на въртележките с валсова музика по панаирите, да се въртя ли, въртя на седалка за двама с формата на гигантска чаена чаша и през цялото време да се смея, докато остана без дъх. Понякога Крис ме кара да се чувствам така. Може би защото е млад — макар че с Том никога не съм се чувствала по този начин, дори когато беше на двайсет.

— Приключи ли с работата? — попитах аз, защото знам, че той работи много, но се надявах поне този път да ни отдели няколко минути.

— Целият съм твой, скъпа моя — отговори Крис усмихнат и така ме завъртя в инвалидната ми количка, че Хари взе да се възмущава. — Всъщност ви донесох някои неща. — Той весело махна с ръка на Хари.
— Тайни неща, Хари, така че изчезвай!

Тъжния Хари се засегна и завъртя очи. Не е лош човек — не е веселяк като Крис, но не е и наполовина толкова зъл, колкото Лорейн — и го видях да се усмихва, докато затваряше вратата на излизане.

— Тайни неща ли? — попита Хоуп усмихната.

— И още как. Като за начало хвърлете едно око на това.

И той стовари в скута ми купчина лъскави брошури от списания. Алгарве, острови в Атлантическия океан, Ривиерата, островите Кук — всичките се разпияха по коленете ми: лагуни, бели като лилии плажове, яхти, минерални извори, дървени платна с наредени на високи купчини ананаси, кокосови орехи, манго, папая.

Когато става дума за четене, Хоуп обича книгите, а моята слабост винаги са били списанията. Колкото по-лъскави, толкова по-добре: дрехи по последна мода и градински увеселения, градски екскурзии и обувки от известни дизайнери. Щом видях брошурите, нададох слаб писък и Крис се разсмя.

— Това не е всичко — каза той. — Затворете очи.

— Какво?

— Затворете очи. Хайде. И не ги отваряйте, докато не ви кажа.

Подчинихме се и се почувствахме като деца, но този път беше приятно. Крис няколко минути обикаля около нас и аз чух как взима и оставя някакви неща. Чу се драсване на кибрит, после дрънчене на стъкло, шумолене на хартия, след това щраквания и почуквания, които не можах да разпозная. Накрая усетих как той придърпа количката ми напред към прозореца, а след секунда чух да влачи фотьойла на Хоуп в същата посока. Почувствах топлина върху косата си, нежен полъх от отворения прозорец, чух далечно жужене на пчели.

— Добре, дами — каза Крис. — Потегляме.

Ние седяхме с гръб към прозореца. Светлината на късното следобедно слънце озаряваше стаята и превръщаше голямото фоайе във вълшебен спектакъл. Завъртях глава и видях, че Крис е окачил пред прозореца няколко кристални висулки от полилея в залата и по релефните тапети танцуваха призми цветна светлина. На стените бяха окачени няколко плаката (в рязко противоречие с правилата в „Медоубанк“): бели къщи под пурпурно небе, острови, които, погледнати отгоре, наподобяват развели поли танцьорки на фламенко, голи до кръста красиви млади мъже, застанали сред зелени лозя, които им стигат до хълбоците. Разсмях се с цяло гърло на абсурдната гледка и забелязах, че Крис е сложил на бюфета четири запалени свещи в стъклени свещници (още едно нарушение на правилата в „Медоубанк“). Прочетох написаната върху тях дума на чужд език — „Diptyque“^[1], — която нищо не ми говореше. От свещите се носеше слаб аромат.

— Това е мащерка, нали? — попита седящата до мен Хоуп.

— Лилава дива мащерка, която растеше над къщата ни в Ез. По цяло лято лъхаше на нея. О, Кристофър, къде я намери?

Крис се усмихна.

— Рекох си, че този следобед можем да литнем до крайбрежието. През август в Италия е много горещо, а на Ривиерата напоследък наистина гъмжи от народ. Прованс? Прекалено британско. Флорида? Прекалено американско. Реших, че вместо това можем да отскочим до онази голяма дюна в Аркашон, с дългия бял склон надолу към Атлантическия океан, или да поседим на сянка в боровата гора, да послушаме щурците, а за фон — морето. Чувате ли морето?

Вече го чухах — тихото шумолене на вода в клисура. По-нататък — свирня на щурци, над главата ми — вятърът.

Хипноза? Не съвсем: сега видях, че касетофонът в голямото фоайе е включен — звуците долитаха от четирите големи тонколони. Крис отново се усмихна.

— Харесва ли ви?

Кимнах, неспособна да говоря.

— Има и лавандула — мечтателно каза Хоуп. — Синя лавандула, която зашивахме във възглавниците. И трева, окосена трева, и зреещи смокини...

Още такива свещи, помислих си аз, но обонянието на Хоуп е по-силно от моето и аз едва ги различавах. Чухах морето обаче и шума на боровете, и чуруликането на птиците в небето, горещо и синьо като във всички онези брошури.

Крис коленичи пред нас. Свали обувките на Хоуп, после моите — чехлите от „Медоубанк“, благоразумно кафяви — и ги метна през цялото фоайе (правилата, правилата!). После се обърна, донесе четвъртият леген, в който водата се плискаше напосоки през заоблените краища и го сложи в краката на Хоуп.

— Боя се, че Атлантическият океан е малко студен дори по това време на годината — предупреди той, аз погледнах надолу и видях, че легенът е пълен с вода и камъчета, плоски кръгли камъчета като онези по плажа.

Хоуп потопи босите си старчески крака във водата и лицето ѝ грейна от внезапна радост.

— О! — възклика тя, сякаш изведнъж беше станала отново на петнайсет, задъхана, поруменяла.

На лицето на Крис цъфна двайсет и четири каратова усмивка.

— Не се тревожи, Буч, стари приятелю — каза ми той, след като отново се обърна. — Не съм те забравил.

Вторият леген беше пълен с пяськ — мек, сух, ситен пяськ, който започна да гъделичка пръстите ми и да скърца, щом стъпих на него. С наслада зарових стъпала в него — аз мога да ги движа малко, макар че от доста време не съм танцува — и си спомних дните, когато бях на пет години, плажът на Блакпул беше дълъг двайсет мили, а захарният памук беше като летен облак.

— Не очаквам след последния обяд да сте гладни — продължи Крис, — но си рекох за всеки случай да ви донеса това.

И от някакво вълшебно място в дъното на голямото фоайе той извади поднос.

— Не са шампанско и хайвер, не са ми по джоба, но направих каквото можах.

И наистина: имаше канапета с маслини и меко бяло сирене, и червени чушки, и тънки резенчета съомга, имаше шоколадова торта и сладолед с манго, и ягоди със сметана. Имаше коктейли уиски с лимон и лед (категорично в разрез с правилата) и жълта лимонада, а най-хубавото беше, че нямаше риба тон, яйца и розова тортичка.

Изобщо не подозирах, че съм гладна, но с Хоуп изядохме всичко до последното сухарче. После пак се заиграхме в пяська и водата, а Крис отвори пианото във фоайето, на което като че ли никой освен него не свири, и изпяхме всичките си любими стари песни, като „Стокилограмов шампион“ и „Знаеш ли снощи“, а после Крис и Хоуп пяха „Не, за нищо не съжалявам“ на Едит Пиаф, а след това много се уморихме и някъде по трасето двете с Хоуп заспахме, а когато се събудихме, видяхме, че празния поднос го няма и водата, пяська и камъчетата ги няма, и плакатите са свалени от стените, и висулките са на мястото си на полилея.

Само касетофонът още работеше (явно Крис беше обърнал касетата, докато сме спали). Но макар че свещите ги нямаше, ние още усещахме аромата им — на трева, смокини, лавандула и мащерка, — който убиваше миризмата на „Медоубанк“, а когато се прибрах в

стаята си, намерих там брошурите грижливо пъхнати зад един ред книги с бележка от Крис най-отгоре.

„Добре дошла“ — гласеше тя.

Върнах се във фоайето тъкмо навреме, за да чуя как автобусът спира на алеята. Хоуп също го чу и сръчно извади касетата от касетофона, след което я прибра в джоба на роклята си. И двете мълчахме, но се държахме за ръце и унесено се усмихвахме, докато чакахме приятелите ни да се върнат: Поляка Джон и мисис Макалистър, и мистър Банерман, и мистър Браун, и горката мисис Суотън, която разказа как забравила дантелената си кърпичка на плажа, обувките й се напълнили с пясък и получила топлинен удар от това ужасно слънце, било безобразие, никой не разбран какво е преживяла и само ако знаела...

В цялата тази суматоха никой не забеляза, че и в нашите обувки има пясък. Никой не ни видя как ровим с вилици в чиниите си на „тържествената вечеря“ (пържени кюфтета) — освен може би Тъжния Хари, който и без това рядко говори — и никой като че ли не обрна внимание, че си лягаме рано, Хоуп — за да вдишва аромата на свещите, които Крис беше пъхнал в чекмеджето на нощното ѝ шкафче; а аз — за да чета брошурите и да мечтая за портокалови горички, ягодово дайкири, самолетни пътешествия и яхти. Следващата седмица мисля да отскочим до Гърция. Или до Бахамите, Австралия, Париж, Ню Йорк. Щом Том може, значи и ние можем — а освен това, както казва Хоуп, пътуването разширява мирогледа.

[1] „Диптих“ — известна парижка компания за производство на ароматни свещи и парфюми. — Бел.прев. ↑

НЯМА ТАКОВА МЯСТО БЕДФОРД ФОЛС

Като малка вярвах безрезервно във вълшебството на Коледа. Сега колкото и да се мъча, рядко виждам в нея нещо повече от креещяща комерсиалност, излъгани надежди и все по-голямо разочарование. Написах настоящия разказ, за да се преборя с това чувство. Не съм сигурна, че се получи точно такъв резултат.

Шест сутринта е и Дядо Коледа е извън строя. Добре че проверих, не мога да допусна точно днес Дядо Коледа на поляната отпред да е в неизправност. Разваля общото настроение, нали разбираете — а и съседите са досадни типове, все се оплакват от едно или друго. Миналата седмица беше заради пингвините. Те са три весели дребосъка, най-новото попълнение в светлинната стена пред къщата: единият е с шапка на Дядо Коледа, другите държат зимни кънки, и трите заедно са нагласени да свирят „Зимна приказна страна“ и да мигат през цялата нощ.

Нямаше и ден, откакто ги сложих, и мистър Брадшоу се оплака.

— Слушай, човече. Можем да преглътнем светещите гирлянди, танцуващите снежинки, коледните елхи, надуваемия снежен човек, вълшебната пещера и Тримата влъхви, че даже мигащия Дядо Коледа с дванайсетте му еленчета, но стига толкова. Трябва да махнеш проклетите пингвини.

Ама че пресилена реакция. Така де, какво пречи да сложа малко коледна украса по това време на годината? Не карам другите да го правят. Не се обиждам, когато съседите не отговарят на поздравителните ми картички. Честно казано, не очаквам никой от тях да бъде мирен и добронамерен, но човек си мисли, че просто ще го оставят да се радва на коледния дух по свой си начин. Обаче не. Все има нещо. Ако не са пингвините, тогава звънчетата на шейната ще пречат на съседите да спят. Или някой брокер на недвижими имоти ще се опита да ме обвини за понижението в цените на къщите. Или още

някой ще се оплаче във връзка с дневните доставки. Или пощальонът ще ме изгледа странно, когато свие в уличката. Или местните хулигани ще запеят с цяло гърло „Тиха нощ“ в един сутринта и ще оставят празни кутийки от бира пред вратата. Съвсем наскоро, завчера, в супермаркета едно хлапе се провикна от другия край на реда: „Къде ти е еленът, Дядо Коледа?“; и момичето на касата (ново момиче, блондинка) се изкиска — крайно непрофесионално.

Затова вече пазарувам продукти с доставка до дома. Много е лесно: всеки понеделник в девет часа правя поръчка по телефона и след два часа идва микробусът със седмичните ми покупки. 1 средно голяма пуйка, замразена. 5 паунда^[1] картофи „Крал Едуард“. 1 паунд моркови. 1 пакет плънка с градински чай и лук. 1 пакетче сос „Бисто“. 7 свински наденички. 7 тънки резена шарен бекон. 1 първокачествен коледен пудинг. 1 опаковка първокачествени пайове с кайма. 1 пакет яйчен крем на прах „Бърдс“. 1 бутилка сладко шери. 1 буркан туршия „Бранстънс“. 1 среден хляб „Уорбъртънс“. 1 малка кутия шоколадови бонбони „Милк Трей“. И последно, но не по значение — 1 пакет евтини конфети от червените и зелените, с празничните шапчици и приличните шеги.

Обичам Коледа. Наистина. Обичам да пиша коледни картички и да опаковам подаръци. Обичам речта на кралицата и „Коледният албум“ на Фил Спектър. Обичам елхата си с лъскавия дъжд и шоколадчетата, увити в станиол. Обичам светлинната си стена. Обичам изкуствения сняг на камината и пластмасовия венец от джел на вратата. Що се отнася до храната, ами още не знам кое обичам най-много: коледната вечеря с цялата ѝ пищност или сандвичите със студено пуешко и туршия и късния фильм — „Бяла Коледа“ или „Животът е прекрасен“, — когато огънят гори и чорапът ми виси над камината, шоколадовия бонбон, чашата шери и шеметното, задъхващо усещане, че от всички вълшебни нощи през годината тъкмо тази нощ може да се случи всичко — абсолютно всичко.

Бяла Коледа... Опасявам се, че не е често явление. Повечето пъти се налага да разчитам на изкуствен сняг, памучна вата и онзи спрей, който се продава в метални опаковки. И все пак всичко това не може да се мери с истинския сняг — с тишината, с чувството, че като по чудо всичко се е обновило. Нека вали сняг, сняг, сняг. Няма големи

изгледи за това с глобалното затопляне, за което говорят, но поне можем да се надяваме.

Филис се предаде преди две години. Тръгна си между шагите на Моркам и Уайз и речта на кралицата (от 1977, една от многото записани на видео и пазени за Коледа), без дори да изчака да си отвори подаръка. Бележката ѝ звучеше объркано, както и очаквах: не издържа повече, очаквала, че след пенсионирането си ще пътуваме, иска промяна, ще пише, след като се установи. И наистина пише по едно писмо веднъж годишно (винаги без коледна картичка), дълго и като по задължение пълно с благопожелания.

Тя така и не можа да вникне в духа на нещата като мен.

„О, бих искал всеки ден да е Коледа...“

Представете си само. Ако всеки ден беше Коледа — всеки ден ново начало, нов празник. „Кестени, печени в огън на открито“ (макар че аз го замествам с газовата печка) и „Видях мама да целува Дядо Коледа“^[2].

Всъщност леко съм обезпокоен, че някой може да е повредил Дядо Коледа. Може би някой ми има зъб или просто деца са искали да напакостят. Все пак причината може да е в бушона или дори в изгоряла крушка — попадаме на доста такива и макар че аз гася осветлението през деня (нали знаете, пенсионер съм и трябва да мисля за сметката за тока), знам, че натоварвам светлинната стена повече, отколкото е разчетена да поеме. И все пак няма да променя това. Нито заради мистър Брадшоу, нито заради Съвета на живеещите в квартала, нито заради целия китайски народ.

„Жivotът е прекрасен“. Гледал съм този филм 354 пъти. 1946, Франк Капра, с Джеймс Стюарт и Хенри Травърс. Заснет, когато съм бил шестгодишен, в свят, където мъжете са носили шапки и са управлявали семейните финанси, румени деца са карали зимни кънки на селското езеро и съседите са били истински съседи, а не високомерни юпита, които се стремят да повишат цената на къщата си.

Бедфорд Фолс, така се казваше градът. Години наред си мислех, че е реално съществуващо място. Години наред исках да живея там — дори веднъж подадох молба за емиграция с надеждата, че ще го намеря и той ще ме чака със сняг до колене и коледен дух. Сега ми казват, че такова място няма. Но аз им доказах, че грешат, смених името на

къщата си и сега живея в къщата Бедфорд Фолс на улица „Празнична“ в Малбри, и тук е Коледа, когато аз кажа.

Разбира се, всички останали ме мислят за луд. Не ме е грижа, не съм по-луд от онзи тип в магазина за евтини джуунджурии, който се мисли за Елвис, или от Смит, който живее на нашата улица и е жрец или нещо такова, или мисис Голайтли, която обикаля паркинга на „Теско“ в три сутринта, или Ал и Кристин, които за Нова година се мъчат да отслабнат с по 35 килограма. Защо трябва да има Коледа само веднъж годишно? И защо да не празнувам каквото си искам когато си искам и колкото пъти си поискам?

Не казвам, че винаги е лесно. Трудно е да си различен — Джими Стюарт в „Жivotът е прекрасен“ е бил наясно, — още по-трудно е да се откажеш от желанията си заради онова, което знаеш, че е редно да се прави. Но Джими Стюарт е бил верен на себе си. Направил е нещо, с което е трогнал хората. Извършил е промяна. И аз се опитвам да направя същото — по свой начин. Да променя нещата. Да озаря небето. Да върна възхищението върху лицата на децата, които ходят прегърбени по улиците с провиснали от устата фасове. Коледа би трябвало да е време за чудеса, нали? За вълшебство и тайнство, и дечица с граниали очи? Знаете ли, аз вярвам в чудеса. Налага се — не е ли така, — когато нищо друго не ти е останало.

Трудно е обаче ден след ден да имаш вяра, когато никой друг не вярва и всички те мислят за смешник. Миналата година през декември ме посетиха от новинарска програма по телевизията — искаха да проумеят защо правя тези неща. Сториха ми се приятни: жената, която ме интервюираше, беше любезна, операторите ядоха пайове с кайма, пиха чай и се смяха на шегите ми. Само че пуснаха материала през август, в отпускарския сезон, появи се в пресата — „Заседнал във времева дупка Дядо Коледа се моли за сняг“ — и известно време от цялата страна идваха хора да видят светлинната ми стена и да се посмеят на лудия стар глупак, който си мисли, че всеки ден е Коледа.

Отначало беше по-скоро забавно. Децата идваха да говорят с мен, някои даже ми изпращаха коледни картички. А после всичко свърши. Новината стигна до лошите квартали, в градината ми нахлуха вандали и изпочушиха светлините, един вестник дори пусна слух, че съм някакъв перверзник, който под измислен предлог подмамва деца в къщата си. Появи се ново заглавие — „Злият Дядо Коледа“ — и след

това децата бягаха или пишеха със спрей на градинския зид. Четири месеца минаха, а те продължават.

Поправих Дядо Коледа. Все пак се оказа, че някъде не прави контакт, а не е преднамерен вандализъм. Предполагам, че това би трябвало да ми подобри настроението, но някак не се получава. В шест сутринта е още тъмно и аз пускам за последно светлинната стена, просто за да я видя в действие, преди слънцето да изгрее. Странно, но нямам чувството, че е Коледа. Този път по изключение календарът твърди, че е така, веднъж и аз да съм в крак с останалия свят. Дори разваленият часовник показва точно време два пъти дневно, както казваше Филис, така се чувствам и аз в тази коледна сутрин. Като развален часовник, с гол циферблат и без тиктакане.

През повечето дни в шест часа аз си правя чаша чай и малка закуска с препечени филийки и портокалов конфитюр, после почиствам брюкселското зеле, морковите и картофите и приготвям пуйката във фурната за обяд. Но точно на днешния ден не ми се занимава. Телевизия?

По една от кабелните телевизии дават „Коледна песен“ (классическата версия от 1938 година с Реджиналд Оуен) и днес поне няма да ми трябват видеозаписи. Само че съм го гледал вече 104 пъти (а римейка от 1951 с Алистър Сим съм гледал 57 пъти), на второ място е „Бяла Коледа“ (301 пъти и продължавам), а с малка преднина пред него — „Животът е прекрасен“. Днес ги дават всичките по различни канали, но странното е, че точно днес не ми се гледа нито един от тях. Пускам радиото. На всички станции — коледна музика. Аз имам цяла фонотека със записи на коледни песни — от призрачното изпълнение на „Тиха нощ“ от момчешкия хор на „Кингс Колидж“ до „Весела Коледа с Уомбълс“ на Майк Бат. Знам ги всичките, но днес не мога да се съсредоточа. От музиката ми се завива свят, бодрите гласове на радиоводещите изпълват душата ми със зловеща тишина.

„Нека вали сняг, сняг, сняг.“

Поглеждам, но навън няма нищо. Само огромно, необятно синьо-черно небе без звезди. В околните къщи започват да палят лампите. Децата на Брадшоу, на пет и на седем, са будни от часове. Забелязах движение пред прозореца на стаята им, лицата им — размазани петна — надничаха към танцуващите пингвини на покрива ми.

Проклетите пингвини. Ден и нощ пеят „Зимна приказна страна“. Как въобще ги издържам? Мистър Брадшоу беше прав, сгреших, че ги сложих — бързо ставам и макар че до зазоряване има още поне два часа, изключвам светлинната стена.

Внезапно настъпилата тъмнина силно ме стъписва: обикновено с дръпнати пердeta отвън влиза достатъчно светлина, която озарява цялата ми всекидневна. Сега греят само малката изкуствена елха до телевизора и светещата гирлянда над камината. От чисто любопитство гася и тях. Тъмнината е успокояваща. Представям си какво ще бъде, ако не празнувам Коледа тази година: без пудинг, без пайове, без речта на кралицата, „Животът е прекрасен“, картофи със сметана и сос „Бисто“. Без сандвичи с пуешко и видеозаписи на Моркам и Уайз, без подаръци, без лъскав дъжд, само мир и добронамереност.

За миг мисълта ме завладява — вълшебно. Да отстъпя, да бъда свободен, да чета — може би трилър или исторически роман — над простиčък обяд от сирене и сухари. Може дори да се отбия у Филис. Тя не живее далеч — на няколко спирки с автобуса по пътя за „Медоубанк“ — и за миг даже си представям как го правя, как купувам билет, вървя по чакълестата алея, чукам на вратата (на чукчето може би ще има окачена гирлянда от джел), казвам: „Добро утро, Филис“ (сигурно ще пропусна „Весела Коледа“); виждам я как се усмихва, вдишвам аромата на роза и пране. Само толкова. Без светлини, без чудеса. Без ангел, който да ми сочи пътя. Без Бедфорд Фолс.

Можеш да го направиш, знаеш ли, лесно е. Гласът прилича малко на гласа на Алистър Сим във версията на „Коледна песен“ от 1951 година. Овладян, внушителен глас, който не можеш лесно да пренебрегнеш. *Можеш просто да спреш. Днес. На минутата. Сега.*

Мога ли? Тази мисъл ми носи неописуемо облекчение. Облекчение и наред с него ужасен, необясним страх. Да спра? Просто да спра? Но какво ще правя?

Отново се виждам как вървя по чакълестата алея към дома на Фил. Представям си звуците, които издава чакълът, онова заскрежено хрущене. До вратата ще има саксия с лавандула, а край пътеката — ред зимни теменужки. Тя има изключително сладка усмивка, особено когато я изненадат, и навика да прибира непокорните кичури коса зад ушите. Може би на полицата над камината ще има пълен чайник, а до стола ѝ — кутия бисквити. Тя обича да разглежда брошури за

пътешествия, сигурно този път ще й направя компания и можем да прекараме Коледа в Португалия или Италия, или Испания. Всъщност за нас в Англия е прекалено студено по това време на годината. Една промяна би ни се отразила добре.

Вече почти го виждам, почти го чувам като музика в съзнанието си. Нов живот, нова надежда, място извън Бедфорд Фолс и неговия вечен изкуствен сняг. За секунда скочам опиянен от стола, слагам ръка на дръжката на вратата, палтото и шапката ми остават да висят на закачалката, сякаш ако се обърна да ги взема, това може да се окаже окончателният фатален момент, в който Бедфорд Фолс ще ме притегли обратно...

И тогава внезапно, неочеквано на вратата се звъни.

Днес? В шест? Нечувано. Не е пощенционът (на Коледа няма поща). И със сигурност не са Брадшоу, дошли да се оплачат от светлините. Кой тогава? Посетител? Шегобиец? Припряно, с рязко движение отварям вратата. В стаята нахлува лден бриз с ухание на Коледа — на карамфил, ябълка, елха и бренди, — но на вратата няма никого. Портата е затворена, улицата — пуста. И все пак на вратата се звънеше.

„Всеки път, когато чуеш звън...“

Познавам този глас. Това е гласът на Хенри Травърс от „Животът е прекрасен“: мил, топъл и неустоим. И същевременно прилича на моя глас, толкова много, че ако някой го чуе, ще се затрудни да ни различи. Как може да си мисля, че работата ми е свършена? Как изобщо може да ми хрумне да изоставя поста си точно на днешния ден? Трябва да се опаковат подаръци, бунтува се гласът. Да се чисти брюкселско зеле, да се пеят коледни песни, да се пекат картофи, да се правят топчета от пълнка с големината на орех и да се редят в тава за печене заедно с наденици и бекон, да се изкорумва размразената пуйка, пудингът да се готови на пара в керамичен съд. Ако не се свърши тази работа, знае ли се какви ужасни бедствия могат да се отприщят? Колко звезди да угаснат, кои евангелия да бъдат зачеркнати, чие спасение да бъде погубено?

Сега виждам, че не мога да изоставя всичко. Аз съм развален часовник, застинал завинаги в невъзможен час. Нека другите вървят напред, щом трябва, щом могат. Аз обаче имам да изпълнявам задължения. Да правя жертви. Да пълня чорапи. Да отправям

предупреждения. Да променям живота на хората. Независимо дали ви харесва, или не, аз съм Духът на коледното настояще и имам работа за вършене.

Много бавно се обръщам с гръб към вратата. Едно щракване на ключа — и светлинната стена отново засиява. Светещата гирлянда блещука над камината. Ухание на елха, странно носталгично — може да е долетяло през някой процеп на вратата. И сега като поглеждам нагоре, отвиолетовото небе, което бавно просветлява преди съмване, ми се струва, че забелязвам първите ситни снежинки.

[1] Около 2,5 кг, 1 паунд = 0, 453 кг. — Бел.прев. ↑

[2] „О, бих искал всеки ден да е Коледа...“, „Кестени, печени в огън на открито“ и „Видях мама да целува Дядо Коледа“ — популярни коледни песни. — Бел.прев. ↑

ЖЕЛАЕТЕ ЛИ ДА ВЪЗСТАНОВИТЕ ВРЪЗКАТА?

Интернет ми се струва естествено място за някоя история с духове — нощното сияние на экрана на лаптопа, гласовете от друг свят. Докато писах романа, който безспорно сам по себе си е история с духове, установих, че все повече ме вълнува нарастващата ни зависимост от виртуалния свят, от взаимоотношенията, които изграждаме в него, от общностите, които създаваме, от контактите, осъществявани с хора, които в истинския живот може никога да не срещнем. Този свят може да бъде празник сред приятели или най-самотното място на земята. Всичко е въпрос на гледна точка.

На практика никой не умира онлайн. Това е истина, която едва сега започвам да проумявам. Нещо, което изглежда съвсем ефимерно, тук се съхранява завинаги, може би скрито, но възстановимо от онези, които наистина търсят да изнамерят малките късчета от миналото, проблясъците в архивите на забравата.

Преди две години си направих профил в Туитър, за да поддържам връзка със сина си. Говоря за Чарли, деветнайсетгодишен, учеше в университета. Винаги сме били близки и аз винаги съм знаела, че отсъствието му ще остави празнина, но не бях предвидила големината и дълбочината ѝ, часовете, прекарвани в очакване да се обади, непрестанното беспокойство. Не че имаше от какво да се страхувам, но да живея без него, сама в цялата къща, беше по-тежко, отколкото очаквах.

Къщата е голяма, може би твърде голяма само за майка и син. С хектар и половина градина, пасище, гора, река, която тече през нея. Но Чарли успяващо някак да я запълни, да я оживи, да я накара да кънти, да кипи от неудържима енергия. След като замина, тук беше почти непоносимо. Не пусто, не, а пълно с духове. Чарли, петгодишен, в

къщичката на дървото, стиснал буркан с попови лъжички, Чарли, който свири на китарата си или прави постановки на „We Will Rock You“ с помощта на стар куклен театър от дърво и диск с най-известните хитове на „Куийн“. До този момент не бях осъзнавала какво пространство може да заема едно момче и каква тишина ще настане в негово отсъствие, тишина, която тегне над къщата като внезапно увеличила се гравитация.

Но ето че синът ми ме въведе в света на социалните медии: Фейсбук, Ютюб и най-вече Туитър, който отначало пренебрегвах като най-елементарен, но после осъзнах, че ще стане моята спасителна сламка. Да мога да се докосвам до сина си с върховете на пръстите, да знам какво става в неговия свят, да се свързвам с него, когато пожелая — тези неща далеч не бяха елементарни и напук на цялата си технофобия аз възприех всичко това заради него.

В интернет името ми беше *@Mtnestgirl*, закачка с любовта му към музикалния театър и функцията ми на майка^[1]. Името на Чарли беше *@Llamadude*^[2], струваше ми се смешно, но някак необяснимо му прилягаше.

— Винаги ще ти се обаждам — казваше той. — Където и да съм, обещавам.

И го правеше: от университета, от интернет кафенета навсякъде по света, от стационарния си телефон, от своя блекбъри, от концерти, къмпинги и фестивали. Невинаги му беше лесно да намери добър безжичен интернет, но спазваше обещанието си и пишеше в Туитър всеки ден. Това отнема секунди: сто и четирийсет знака, или колкото там време е нужно да се кликне върху линк, да се изпрати снимка от телефон...

И ето че вече не бях сама, бях там, с Чарли и приятелите му. Ходех на лекциите им, гледах филмите им, слушах музиката им. Чарли ползваше Туитър, за да поддържа връзка с широк кръг от хора: с едни беше приятел в реалния живот, други бяха театрални изпълнители, които никога не беше срещал, актьори, певци, писатели, сценични работници. Тези негови виртуални приятели станаха и мои приятели. Аз следях уебсайтовете и блоговете им, гледах записи от концертите им, споделях живота им. Наблюдавах сина си и всичките му разговори през затъмнено стъкло. Не можех да бъда до него физически, но

присъствах във всичко, което той вършеше — любещо присъствие, зорко око, духът в машината.

В Туитър новините се разпространяват по-бързо. Със същата бързина се разбиват сърца. Зимна сутрин, заледен път, приближаващ камион и синът ми с колелото си — колелото, което му бях купила преди година за осемнайсетия рожден ден...

Сто и четирийсет знака са повече от достатъчни, за да сложат край на света. Първо моята и неговата стена се напълниха с несвързани съобщения. „Боже, вярно ли е това за *@Llamadude?*“ „Какви са новините? Някой знае ли?“ „Някой има ли вести от *@Mtnestgirl?*“

И после почти едновременно се зареди повтарящото се: „О, мамка му“.

Смъртта трябва да бъде тиха, казах си. Смъртта трябва да бъде черна дупка. Но новината за смъртта на Чарли се понесе във вихъра на морфичния резонанс на Туитър, тази мистична и тайнствена сила, която удържа заедно птичите ята и ги оформя в разширяваща се спирала на оглушително полуусъзнание...

Казват, че птиците са посланици, свързвщи света наяве със следващия свят. Тази сутрин те бяха наизлезли на ята — виртуалните вестоносци на смъртта — и туитваха неудържимо и безпомощно, и плясъкът на крилете им създаваше бариера от бял шум.

Преди смъртта на Чарли ме следваха само десетина души. Сега сред последователите ми имаше напълно непознати хора. Стотици. Какво искаха? Да съчувват, да злорадстват, да споделят трагедия от реалния живот?

Казах си, че трябва да изляза от интернет. Стената ми беше непоносима за гледане. Ужасната новина за смъртта на Чарли се беше разпространила за броени минути. Хиляди хора в Туитър ми пишеха. Непознати изказваха съболезнования, певци и актьори, които синът ми следваше, публикуваха утешителни думи. Идваше ми в повече и въпреки това не можех да се откъсна.

Спомням си как веднъж Чарли ми разказа за котката на Шрьодингер — същество, което е едновременно живо и мъртво, заседнало между реалностите. В Туитър Чарли беше жив, аз можех все така да прочета статуса му и да разбера, че едва преди час се е вълнувал, че ще гледа представление на „Клетниците“ в Лондон, че на закуска е ял сандвич с бекон, че е сменил последния си аватар със

снимка, която съм правила преди години — Чарли на дванайсет край морето, застанал победоносно разкрачен над внушителен пясъчен замък, докато приливът мята белоглави вълни през парапета и отгоре кръжат чайки...

Междувременно в този, другия свят аз машинално следвах руганата на живеенето. Но сега всичко ми приличаше на поредица от кафеникови снимки. Приготвленията, погребението, жени и мъже а ла Магрит, накацали като черни птици около дупка в земята. Избягах обратно в Туитър със смесица от мъка и облекчение — облекчение, че оставям този мъртъв свят, мъка от това, че трябва да гледам как статусът на Чарли се отдалечава от 24 часа назад до върволица от все по-далечни дати.

Хрумна ми да премахна профила му. Но за това щеше да ми трябва паролата му. Това важеше и за всичките му останали профили: този във Фейсбук продължаваше да бъде активен и стената му беше запълнена със съобщения. Каналът му в Ютюб беше все така жив и пълен с видеозаписи на Чарли, а когато отново се логнах в Туитър, първото, което видях, беше препоръка, посочваща *@Llamadude* сред хората, които може да поискам да следвам.

Още по-зле беше с имейлите. Те бяха автоматично генериирани и пристигаха в кутията ми на определени интервали: *Профил, който следвате, (@Llamadude) е поставил от 14 дни. Желаете ли да възстановите връзката?*

Отначало триех имейлите. Помъчих се да изключва опцията за съобщения. Но Чарли беше нагласил опциите на профила ми и аз не знаех как да ги променя.

Желаете ли да възстановите връзката?

Мина ми през ум да закрия профила си. Но Туитър беше станал за мен много повече от обикновено средство за поддържане на връзка. Тук се чувствах най-близо до Чарли. Тук, сред виртуалните му приятели. Тук хората още го споменаваха и когато го правеха, името му се появяваше на стената ми. Понякога отбелязваха с името му цели разговори и ми беше лесно да си го представя там — как слуша, как участва. Предполагам, че това беше техният начин да го поддържат жив, да се грижат да не го забравяме.

— Трябва да излизаш по-често — казваше майка ми. — Не е здравословно да седиш така, увесила глава. И като прекарваш часове

наред в този Туитър, няма да върнеш Чарли...

Е, разбира се, че няма, мамо. Но...

Египтяните са имали пирамидите. Викторианците — мрамора. А Чарли имаше Туитър — може да е нездравословно, но в него живееше синът ми, запаметяващ, кодираше, съхраняваше. Установих, че го споменавам във всичко, което туитвам. Коментарите ми запълваха стената му. Денят с последния му пост отстъпваше назад. Някои хора разговарят с любимите си, застанали пред надгробните им плочи, аз разговарях с Чарли от стаята си на чаша чай с бисквитка. Разказвах му как прекарвам дните си, говорех за градината. Цитирах текстове от мюзикъли. Ретуитвах постове, които знаех, че ще хареса. Постепенно последователите ми се увеличиха. Вече бяха над две хиляди.

Само онези автоматични имейли ми напомняха за другия свят:
*Профил, който следвате, (@Llamadude), не е поставил от 40 дни.
Желаете ли да възстановите връзката?*

Този път маркирах опцията „да“.

И ето че един ден на пощата ми пристигна известие:

@Llamadude отговори на вашия тут.

Беше невъзможно, разбира се. Сигурно е грешка, помислих си. Никой друг не ползваше профила на Чарли. Синът ми много внимаваше по отношение на сигурността онлайн, старательно избираше паролите си така, че да пресече всянакъв опит за хакване. Логнах се в Туитър с профила си и бързо прегледах страницата си със споменавания.

Emo! Ето го. От *@Llamadude*. Онази групичка от три последователни символа — точка и запетая, тире, затваряща скоба, — един от многото знаци, известни на онлайн обществото като емотикони. В този случай — намигване с малка усмивка до аватара на мъртвия ми син.

;-)

Дълго време просто го гледах втренчено. Тази редичка от препинателни знаци. Разбира се, знаех, че не е синът ми, но отчасти не вярвях. Тестове, направени с хора, ползвавщи Туитър, са показвали, че ние изпитваме еднакъв прилив на ендорфини, когато гледаме аватар на приятел и когато го виждаме на живо — и това беше Чарли, усмихващ ми се по някакъв начин от отвъдното...

Сигурно някой беше хакнал профила му. Или това, или приятел на Чарли някак беше успял да се сдобие с паролата му. Тревожно зачаках неизбежната вълна от нежелана поща, която щеше да последва, ако профилът му в Туитър беше хакнат, или по-лошо — пиянското дърдорене на някой съквартирант, приел неговата самоличност. Но нищо не се появи. Само тази усмивка...

;-)

Никой друг като че ли не забеляза. Повечето приятели на Чарли се бяха върнали към ежедневието си. Моите последователи също се отдръпваха, вниманието им се насочваше към размирици и войни. Казах на майка си и тя ме подканя да потърся някаква терапия за опечалени.

Но нещо в мен се беше променило. Майка ми никога не би могла да разбере. Съобщението от профила на сина ми бе променило естеството на скръбта ми. Нещо, което мислех за изгубено, бавно изплуваше от тъмнината...

Невинаги е лесно да поддържаш връзка с някого. Интернет, въпреки цялата си сложност, е все още в процес на доразвиване. В най-отдалечените краища на света и днес може да чакаш с минути — дори с часове, — докато осъществиш тази жизненоважна връзка.

Мисълта беше почти прекалено абсурдна, за да я изразя с думи. И въпреки това, докато седях нощем на бюрото си и се взирах в экрана на компютъра, нещо в нея ми допадаше. Чарли беше обещал да държи връзка с мен. Просто му беше отнело повече време да влезе в интернет.

Профил, който следвате, (@Llamadude), не е поставал от 90 дни. Желаете ли да възстановите връзката?

Зачаках потвърждение. Накрая то дойде под формата на линк — сложна върволица от кодове, съкратена, за да се вмести в ограничението на Туитър до 140 знака.

@Llamadude ви изпрати линк.

Кликнах върху линка. Появи се празен еcran. В първия момент си помислих, че е вирус. После се появи иконка на пясъчен часовник и разбрах, че просто трябва да изчакам да се зареди изображението. Това отне няколко минути, после прочетох надписа отгоре на еcranа и видях, че линкът ме отвежда към страница в *GoogleEarth*. Видях снимана от въздуха къща, няколко дървета, малко поточе...

Осъзнах, че това е моята къща.

Къщата ми, снимана в един от дните, когато листата на дърветата започват да капят, колата ми е паркирана отвън, а там, на земята, накрай поляната, нещо лъскаво отразява слънчевата светлина...

Знаех, че това е колелото на Чарли. Същото, което е карал в деня на смъртта си. А сега разбрах и кога точно е правена снимката: през септември 2009 година, точно преди да замине за колежа. Тогава над главите ни прелетя хеликоптер — част от сянката му беше уловена на снимката, — а ние с Чарли седяхме ето там, под сянката на големите дървета. Ако човек се загледа в короните им, би могъл даже да ни види — дребни, изпълнени с надежда фигурки, застинали във вечността.

Усетих, че цялата треперя. Защо ми изпращаше тази снимка? Към линка нямаше нито съобщение, нито дори емотикон. Какво се опитваше да ми каже? Че нищо не бива да изчезне завинаги? Че по някакъв начин мога да се свържа с него?

Цяла нощ седях пред компютъра. Страхувах се, че ако изляза от профила или отворя друга страница, никога повече няма да намеря снимката. Поспах малко на стола, хапнах сандвич, проверих пощата си, отворих прозорец в Туитър. Установих, че мога да го направя, без да загубя линка от Чарли. Седях на бюрото цял ден и цяла нощ в очакване на указания. Отвън дните и нощите се низеха като прозорци на отминаващ влак.

Преди няколко дни дойде майка ми. Чух я да чука на вратата. Не отворих: не исках да откъсвам поглед от компютъра си. Накрая си тръгна. Още се опитва от време на време да ми звъни по телефона, но аз никога не отговарям.

Изминаха сто дни от смъртта на Чарли. Повечето ми последователи си отидоха. Това вече не ме вълнува особено, след като все още имам Чарли. Когато се мъча да стана от бюрото, започва леко да ми се вие свят. Може би не се храня достатъчно. Като че ли нямам никакъв апетит. Но като погледна снимката на Чарли, се чувствам по-добре — онази на къщата ни, гледана отгоре, сякаш през ангелските очи на любим човек...

А ако се съсредоточа достатъчно, понякога ми се струва, че снимката се променя: мъгляво петно в левия ъгъл, цветна точка между дърветата. И нали колелото на Чарли лежеше на земята край поляната, а сега стои подпряно на стената? Нали? Сигурна съм, че е така.

*Профил, който следвате, (@Llamadude) не е поставал от 120 дни. Желаете ли да възстановите връзката?
;-)*

[1] MT — musical theatre — музикален театър; nest — гнездя, гнездо; girl — момиче. — Бел.прев. ↑

[2] Букв. Пичът лама. — Бел.прев. ↑

ДЪЖДОВНИ ДНИ И ПОНЕДЕЛНИЦИ

Някои хора са особено чувствителни към атмосферните условия. По случайност и аз съм от тях. В слънчеви, ясни дни съм изпълнена с творческа енергия, в мрачни, сиви, дъждовни дни едва успявам да напиша и едно изречение. Боря се с тази сезонна летаргия, като отрупвам работното си място с лампи и ярки цветове, и въпреки това дъждовните дни продължават да ме потискат.

Нормално е да се очаква, че за да станете бог на дъжд, трябва да кандидатствате някъде. Че когато раздават божествените атрибути, може би ще спрат и ще помислят малко какво ще причинят с това на получателя — да го вали дъжд всеки ден, зиме и лете, сутрин и вечер. Макар че ако трябва да съм честен, не е само дъжд, а всяка вида валежи, включително сняг, скреж, ръмеж, ситен дъждец, внезапен порой, шотландска влажна мъгла, лондонска мъгла, априлски дъждове, бури със светковици, градушка, тропически мусонни дъждове и, разбира се, добрият стар дъжд: лек, умерен, силен и във всички други възможни варианти.

Но все някой трябва да го прави и през последните близо пет хиляди години тук този някой съм аз.

Естествено, аз имам проявления по цялата планета. В джунглите на Южна Америка съществувам още като Чак на майте или Тлалок, ацтекския бог, съпруг на Чалчиуитликуе с нефритената пола, из някои части на Африка се скитам като Хевиозо, пазител на небесната суша, из Австралия — като Бара, божеството на мусоните,ечно във война с Мамарига, сухия вятър. В Китай съм се сблъсквал с дракони, в Япония — с ками, във времената на Жълтия император Хуанди съм го побеждавал в облика на Ю Чи, господаря на дъждовете. Бил съм Гръмовержеца Таранис, Енлил, който кара еchemика да покълва, Тритон, укротителят на бурите. Почитали са ме, обичали са ме, кланяли са ми

се, благославяли са ме, проклинали са ме, молили са ме и са ме призовавали.

В днешно време аз просто полагам усилия да стоя на сухо.

Знаете ли, трудно е да бъдеш застаряващ бог на дъждовете. В древни времена дъждът беше от значение, зимната буря всъваше страх и благоговение, летният дъждец беше повод за празнуване. Сега метеоролозите развалият всичко. Днес гледаш как хората те подминават загърнати в дъждобраните си и сгушени под разтворените си чадъри и си мислиш: защо да си правиш труда?

Разбира се, едва ли има по-лошо място, на което бих могъл да се заселя. Манхатън, Ню Йорк, където никой нищо не забелязва, където тротоарите са хълзгави от мазнина на храна за къщи и природните стихии са само поредната част от голямото двайсет и четири часове светлинно шоу на града. И все пак те усещат присъствието ми — на някакво подсъзнателно ниво, струва ми се, — тези потиснати хора с кисели физиономии, вдигат яките, щом се приближа, гледат небето с недоумяващи лица, когато средното месечно количество валежи се удвои и утрои само за един ден.

Тук съм от дванайсет месеца. Двойно по-дълго, отколкото обикновено се задържам на дадено място. Но Ню Йорк ми допада, харесва ми как неоновите светлини греят през мокрите стъклa на прозорците в моя двустаен апартамент на четвъртия етаж, харесва ми лютивата кисела миризма на летен дъжд по прашния паваж, пукотът на електричество над високите сгради, кристалният пращец на снега.

Настоящото ми име е Артър Плювиоз^[1]. Звучи малко френски — казва хазяинът ми с нотка на неодобрение. Казвам му (съвсем откровено), че никога не съм бил във Франция (макар да съм чувал, че едно от проявленията ми все още живее в Париж — по случайност като кабаретна танцовка, чиято специалност са мокрите фланелки — и се подвизава под прозвището Рен Бо). Самият аз нямам конкретно занимание. Все още живея с припеченото от предишната си работа като помощник на един шарлатанин от южните щати, който правеше дъжд и който накрая, след години измамни трикове, миналото лято се побърка, когато посещението му в малкото фермерско градче Дютъронъми, Канзас, предизвика необичаен шестмесечен период на непрекъснат дъжд.

Още си мисля за Дютъронъми с известна носталгия. Това беше последната от ненормално силните дъждовни бури, обрулила царевицата до последното зрънце, с надвиснали свъсени облаци, с гръмотевици, които ехтяха като товарни влакове в небето. С такава работа човек можеше да се гордее, да разчупи калъпа сред необятните открити пространства, където крачиш по земята, сякаш ти я притежаваш, а не тя — теб.

В този град обаче е друго. Отначало не го забелязвах — поредната гора от блокове вместо дървета, целите от стъкло и бетон, потъмнели от дъжда, заекващи неонови надписи над витрини, по които се стича вода, и хора в черни палта, навели глави, забили погледи в земята, тук-таме силует на чадър, който кръжи весело като въртележка по улицата — о, да, мислех си, и преди съм виждал всичко това. Лондон, Москва, Рим — под дъжда всички градове са еднакви. Както и всички хора.

И тогава срещнах нея. Момичето. Знаете за кого говоря. Бях я виждал два-три пъти от прозореца си, не можете да не я забележите, тя се открява сред тълпата. С коса до кръста, с очи като морето, дори в дъжда беше облечена с жълта рокля.

Този път тя спря да се подслони във фоайето. Моето фоайе. Разбирате ли, щастлива случайност. Аз случайно бях тръгнал да слизам, случайно я видях, беше мокра до кости и плачеше безутешно. Заведох я в празната си стаичка с дъждовно сиви пердeta и облачно сив килим, дадох ѝ да облече един от пуловерите ми и ѝ направих чаша лимонов чай.

— Проклет дъжд — каза непознатата.

Дадох ѝ кърпа да си изсуши косата. Беше естествено руса, с цвят като на слънцето, когато наднича с едно око иззад буреносен облак. Името ѝ беше някакво чуждестранно — шведско или нещо подобно, — но приятелите ѝ я наричаха Съни и на подгъва на роклята ѝ имаше избродирани ситни маргаритки, а може и да бяха истински маргаритки, не знам; беше с летни зелени плетени сандали и аз се влюбих в нея още на мига, бум, тряс, изневиделица, като внезапна градушка.

— Проклет дъжд.

— Знам — казах аз. — Трябваше да си вземете чадър.

— Нямам чадър — отговори Съни.

— Заповядайте — казах, отворих вратата на един шкаф и ѝ показах съдържанието му.

Тя го разглежда известно време с ококорени сини очи.

Е, предполагам, че аз имам малко повечко чадъри. Черни чадъри с дръжки от тиково дърво, копринени чадъри с дръжки от слонова кост, благоразумни сини сгъваеми чадъри, които се побират в джоба, фриволни червени чадъри като плодчета, детски чадърчета с щръкнали жабешки очи, прозрачни чадъри като медузи, чадъри, украсени с произведения на изкуството (водните лилии на Моне, дребните човечета на Лоури, сънливите хубавици с очи като бадеми на Модиляни), психеделични английски чадъри за голф, американски колежански чадъри в цветовете на различни братства, изискани френски чадъри с надпис *Merde, il pleut!*^[2].

Съни ги гледа дълго време.

— Явно наистина сте голям любител на чадърите — отбеляза тя и избърса очите си.

— Колекционирам ги — отвърнах аз. — Хайде, изберете си един.

— Не искам да разваля колекцията ви.

— Нямам нищо против. Ще се радвам. — Отвън валеше по-силно от всякога. — Моля ви — казах. — Мисля, че лятото ще бъде дъждовно.

Тогава тя си избра един: небесносин чадър на маргаритки с тънка посребрена дръжка. Подхождаше ѝ и аз ѝ казах със съзнанието, че с мен става нещо безprecedентно. В ума ми се обаждаха предупредителни звънчета, но аз едва ги чуха от ангелските гласове, които сякаш я следваха където и да отидеше.

— Благодаря ви — отговори Съни и отново се разплака, заровила лице в ръцете си като момиченце и притиснала чадъра към гърдите си.

— Извинете — каза тя и леко изхълща. — От дъжда е. Просто не мога да го понасям. Като в онази песен, нали я знаете? „Дъждовни дни и понеделници“. Толкова е студено. И става толкова тъмно... — Съни мълкна и насила се усмихна. — Извинете — повтори тя, — знам, че е глупаво, но просто го мразя. Налудничаво ли ви звучи?

Преглътнах гордостта си. И боядовете на дъжда имат гордост, да знаете, а трябва да призная, че смятах тази буря за едно от най-хубавите си творения.

— Не, разбира се — отвърнах аз и хванах ръката ѝ. — Вие сигурно страдате от онова, как се казваше... Онова заболяване, сезонно афективно разстройство. Така ли е?

— Предполагам.

Съни отново се усмихна и сякаш слънцето изгря. Птиците зачуруликаха, цветята разцъфтяха, разни диви зверчета весело заподскачаха из пролетните гори. О, бях хлътнал, нямаше съмнение. Бях хлътнал здраво.

— Вижте — казах. — Дъждът спря.

От това действие получих киселини, но си струваше дори само заради изражението на лицето ѝ. Размърдах палеца на крака си и пелената от облаци съвсем леко се разкъса. На едно житно поле в Канзас пред смаяните погледи на работниците от допреди малко безоблачното небе се посипа сняг на еди парциали.

Над главите ни заигра самотно перце слънчева светлина.

— Вижте, дъга — каза Съни.

— Хм. Гледай ти.

Някога едно мое проявление — Нгалъод, Змеят дъга — можеше да прокара път през световете чак до Царството на мъртвите. Вдигнах едното си кутре. В Киншаса дъждовният сезон дойде почти три месеца по-рано. В Манхатън дъгата стана по-ярка, удвои се и изведнъж половината град грейна окъпан в седемцветно сияние.

— Exa! — възклика Съни.

— Ако не беше завалял дъжд, нямаше да има дъга.

Тя ме погледна с невероятните си очи.

— Може ли да излезем?

— Разбира се, щом желаете.

Избрах си един чадър — кафяв, с нарисувани концентрични кръгове — и двамата заедно, тя с чадъра си на сини небеса и маргаритки, излязохме на улицата. Слънцето искреще в равните сини локви, които Съни тъпчеше и разплискваше с обутите си в сандали крака. Ръмеше лек дъждец, но с весел звън, наподобяващ пляскане на малки ръчички. Буреносни облаци, усетили приближаването ми, се скупчиха в небето, но аз ги разпръснах, доколкото можах, с дискретно мащване на ръка. В японската префектура Окинава ненадейна градушка бомбардира търговски център, с което причини щети на стойност четиринайсет милиона долара.

Около нас дъгите се разтанцуваха като дервиши.

— Това е откачено — каза през смях Съни. — Никога досега не бях виждала такова нещо.

Аз кимнах усмихнат. Съмнявах се някой друг в Ню Йорк да го е виждал.

Наши проявления би следвало да има във всяко кътче по света. Стари богове, изгубени богове, полу забравени смъртни богове, които си изкарват прехраната по кабарета и пътуващи циркове, а някога имахме свои царства. Лесно е да съществуваш за другите, да работиш в рамките на един човешки живот, като редовно се местиш, намираш начини да прикриваеш уменията, които може би си запазил — случайно изцеление, неочеквана искра на божествено вдъхновение, буреносни облаци, скучени ненадейно в августовското небе, за да надвиснат навъсени над нажежената от слънцето земя.

Запитах се дали тя знае — дали подозира, дали поне насиън вижда — коя е всъщност. Фрагменти от проявление, разпилени и пуснали корен из постоянно разрастващия се свят. Атум, излюпил се от слънчевото яйце, Тея, съпруга на Хиперион, Аматерасу в Япония, Тецкатлипока в Мексико или просто Сол, Ясната: милата, простодушна Съни с чадъра на маргаритки под сияния дъжд.

Така или иначе, реших, че не знае. Тя беше в твърде голяма степен създание на мига, в един момент се обливаше в сълзи, в следващия се смееше от удоволствие. Беше неповторима — единствена. О, и преди бях срещал богове, проявления, въплъщения. Това се случва в моята работа, макар че повечето от тях са грохнали старци, които постоянно скърбят за отминалите славни дни, жалват се от липсата на достойни храмове и от днешните богомолци, които не са като някогашните.

Съни не беше такава. Даже в Ню Йорк, където никой на нищо не обръща внимание, хората я забелязваха. Само мимоходом, с крайчеца на окото си, но я забелязваха, лицата им грейваха, прегърбените силуети чудодейно се изправяха, пътните полицаи с лица като смачкани топки тесто неусетно се отпускаха, щом тя минеше покрай тях, а много често хората просто спираха и вдигаха погледи или вдишваха мириза на вятара, или ненадейно се усмихваха, без да знаят защо.

Ами аз? Честно казано, много усилия ми костваше да се преструвам. Болеше ме корем, главата ми се пръскаше, пръстите на ръцете и на краката ми се бяха схванали от мърдане и пропъждане на облаци. По целия свят ставаха неща извън моята власт: дъжд от риба в Мексико Сити, миниураган в Ийлинг, Лондон, дванайсет сантиметра дъжд за по-малко от десет минути над френско село на река Без. И в дъждад имаше живи жаби. Зелени.

Но Съни беше щастлива, а това бе най-важното. Навсякъде около нея танцуваха дъги, дъждът пееше, слънцето надничаше през пролука в пурпурен облак. Измъчвах се и същевременно исках това да продължиечно, слънце и дъжд, тръгнали уловени за ръце по оживена улица в Манхатън, Ню Йорк.

Тя се беше измокрила, затова аз ѝ купих гумени ботуши — жълти, на патета — да гази с тях в локвите, и син дъждобран с копчета във формата на цветчета. Ядохме сладолед на сухо под чадъра ѝ на маргаритки и говорихме — тя за детството си в слънчева Швеция или където си въобразяваше, че живее, аз за приключенията си в Дютъронъми, Канзас. И през цялото време дъгите танцуваха, а хората ни подминаваха с колебливо и недоумяващо доволни физиономии, като някои правеха забележки за необичайното време, но най-често не казваха нищо.

Дълго, дълго се въздържах. Правех го заради нея, но дори аз не бих могъл да се сдържамечно. Главата ми пулсираше, пръстите ме сърбяха да махна на облаци да надвиснат най-застрашително. И накрая те го сториха: закриха слънцето, дъгите умряха, пляскащите ръце станаха големи водни чукове, които забълскаха по осения с маргаритки чадър, и усмивката ѝ в миг се скри.

— Артър? Може ли? Трябва да вървя.

Погледнах я. Честно казано, не бях откъсвал поглед от нея.

— Дъждовни дни, а?

— Извинявай.

— Няма нищо. Вината не е твоя.

— Искам обаче да знаеш, че ми беше много приятно.

Тя се усмихна за кратко със срамежливата усмивка на момиченце, което благодари на възрастен за хубавото празненство. Обърна се — после се стрелна към мен и залепи целувка на бузата ми.

— Може ли да го повторим? — попита. — Някой път, когато не вали?

— Може, разбира се — излъгах аз. — По всяко време.

Естествено, още тогава знаех, че е невъзможно. Даже потънал в розовата си мъгла, аз вече кроих планове да се преместя, да си събера багажа и да избягам от града, може би дори от континента. Така се случи, че не ми се наложи да ходя твърде далеч. Просто се изнесох от малкия си апартамент заедно с колекцията си от чадъри. Накрая се озовах в стая в Бруклин, където, кой знае защо, сега вали далеч по-често от когато и да било в Манхатън.

Не че не исках да я видя пак — живите богове са ми свидетели, исках го повече от всичко, — но трябваше да се съобразявам с работата на противоположните ни проявления и с влиянието, което нашата среща можеше да окаже върху света. Урагани, тайфуни, приливни вълни — даже най-големият романтик знае, че никоя любовна връзка не се състои само от небесни дъги.

И аз я оставих да си отиде, и гледах след нея по цялото протежение на улицата, след жълтата рокля, чадъра на маргаритки и всичко останало, и когато тя стигна до края на улицата, ясно видях как слънчев лъч проби облаците и кацна право върху дребната ярка фигурка, която си отиваше завинаги от живота ми.

— Обичам те — казах ѝ аз, застанал под дъждъ.

Водата се стичаше по лицето ми на студени тънки ручейчета. Главоболието ми беше преминало, но в сърцето си усещах нова болка, която само допреди миг липсваше.

Както казах, лятото ще бъде дъждовно.

[1] *Pluviôse* (фр.) — наименованието на петия месец от календара на Френската република; от латинската дума *pluviosus* — дъждовен. — Бел.прев. ↑

[2] По дяволите, вали! (фр.) — Бел.прев. ↑

ДРИАДА

Любовта идва при нас от места. Тази странна кратка история може да се окаже единствената междувидова (не между бозайници) любовна история, писана някога.

В едно тихо кътче на Ботаническата градина между ред стари дървета и дебел жив плет от джел има зелена метална пейка. Почти невидима сред растителността, тя се ползва от малко хора, защото е винаги на сянка и от нея се открива само частична гледка към ливадите. По средата ѝ има табелка с надпис: *В памет на Джозефин Морган Кларк, 1912–1989.* Аз ли не знам — аз я сложих там, — и при това почти не я познавах, почти не я забелязвах, освен в онзи единствен дъждовен ден през пролетта, когато пътищата ни се пресякоха и ние почти се сприятелихме.

Бях на двайсет и пет, бременна и на ръба на развода. Пет години по-рано животът ми се струваше безкраен коридор с отворени врати, сега ги чухах как се затръшват с тръсък една по една: брак, работа, мечти. Единственото ми удоволствие беше Ботаническата градина с обраслите с мъх пътеки, тунелите от преплетени клони, тихите алеи със строени в редици дъбове и липи. Тя стана моето убежище и докато Дейвид работеше (а това беше почти през цялото време), аз се разхождах из нея, наслаждавах се на уханието на окосена трева и на играта на светлината в клоните на дърветата. Беше учудващо тихо, рядко виждах други посетители и това ме радваше. Имаше обаче едно изключение: възрастна дама с тъмно палто, която винаги сядаше на една и съща пейка под дърветата и рисуваше скици. В дъждовно време носех чадър, в слънчеви дни — шапка. Това беше Джозефин Кларк и двайсет и пет години по-късно, с една омъжена дъщеря, а другата ученичка, аз още не съм забравила нито нея, нито историята, която ми разказа за първата си и единствена любов.

Беше тежка сутрин. Дейвид излезе в разгара на скандала (отново), допи кафето си, без да обели дума, и тръгна за работа в дъжда. Аз се чувствах уморена и безформена в дрехите си за бременни, кухнята имаше нужда от чистене, по телевизията не даваха нищо и всичко на света ми изглеждаше пожълтяло по краищата като страниците на вестник, четен и препочитан, докато в него не е останало нищо ново. Към обяд съвсем ми дотегна, дъждът спря и аз тръгнах към градината, но едва минах през голямата порта от ковано желязо, и отново заваля — огромна, раздута водна пелена, — затова аз изтичах да се подслоня под най-близкото дърво, под което вече седеше мисис Кларк.

Озовахме се на пейката една до друга, тя — спокойно погълната от своите скици, аз — загледана в досадния дъжд с лекото неудобство, което поражда принудителната близост с непознат. Неволно хвърлих поглед към скицника — крадешком, сякаш четях чужд вестник в метрото — и видях, че листът е изпъстрен със скици на дървета. Всъщност на едно дърво, както разбрах след по- внимателно вглеждане, нашето дърво — бук, чийто млади листенца потрепваха на дъжда. Тя го беше нарисувала с мек светлозелен молив и контурите ѝ бяха уверени и тънки, успешно предаваха плътността на кората, както и силата на високия прав ствол, и движението на листата. Забеляза погледа ми и аз се извиних.

— Няма нищо, скъпа — каза мисис Кларк. — Разгледай ги, ако искаш.

И ми подаде скицника.

От любезност го взех. Не че наистина исках; исках да остана сама, исках дъждът да спре, не исках да си говоря с някаква старица за рисунките ѝ. И все пак това бяха прекрасни рисунки — даже аз го виждах, а не съм специалист, — изящни, обемни, пестеливи. Тя беше посветила една страница на листата, друга — на кората, трета — на нежната извивка там, където клонът се събира със ствola и повърхността на кората става по-грапава, преди отново да се заглади на мястото, където клонът описва грациозна арабеска и потъва в листака. Имаше зимни клони, летни раззеленени корони, филизи, корени и брулени от вятъра листа. Сигурно имаше петдесет страници със скици, всичките красиви и всичките, както видях, на едно и също дърво.

Вдигнах поглед и забелязах, че жената ме наблюдава. Очите ѝ бяха много ясни, ясни, кафяви и любопитни, и с любопитна усмивка на малкото си живо лице тя взе скицника и каза:

— Бива си го, нали?

Трябваха ми няколко секунди да разбера, че говори за дървото.

— Винаги съм имала слабост към буковете — продължи мисис Кларк, — още от дете. Не всички дървета са толкова дружелюбни, а някои — особено дъбовете и кедрите — могат да бъдат доста враждебни към човешките същества. Вината не е тяхна: в края на краишата, ако и вас ви преследваха толкова дълго, колкото са преследвали тях, сигурно и вие щяхте с право да изпитвате известна расова враждебност, нали?

И тя ми се усмихна — горката старица, — а аз погледнах нервно държа и се запитах дали да не се осмеля да прибягам до автобусната спирка. Но жената ми се видя съвсем безобидна, така че ѝ се усмихнах в отговор и кимнах с надеждата, че това ще е достатъчно.

— Затова не обичам такива неща — каза мисис Кларк и посочи пейката, на която седяхме. — Тази дървена пейка под живото дърво, цялата ни история на изсичане и изгаряне. Мъжът ми беше дърводелец. Така и не разбра нищо за дърветата. За него всичко се въртеше около производството — подови дъски и мебели. Те нямат чувства, така казваше. Наистина как може да се живее с толкова глупост? — Тя се засмя и нежно прокара пръсти по ръба на скицника.

— Разбира се, тогава бях млада, в онези години всяко момиче напускаше дома, омъжваше се, раждаше деца, това се очакваше. Не го ли направиши, значи нещо не ти е наред. И така на двайсет и две вече бях надула корема, бях омъжена — за Станли Кларк на всичкото отгоре, — живеех в четиристайна двуетажна къща край пътя за гарата и се питах — това ли е? Това ли е всичко?

Тук вече трябваше да си тръгна. По дяволите обноските, по дяволите дъждът. Но мисис Кларк разказваше и моята история заедно със своята и аз усещах как думите ѝ отекват из самотните коридори на сърцето ми. Кимнах, без да се усетя, и ясните ѝ кафяви очи светнаха насреща ми състрадателно и неочеквано шаговито.

— Е, всички намираме малки утешения, където можем — каза тя и сви рамене. — Стан не знаеше, а когато не знаеш, не страдаш, нали? Но той никога не е имал голямо въображение. Освен това аз изобщо

нямам вид на такава. Грижех се за къщата, работех много, отглеждах сина си — и никой не се досещаше за любовника ми на две крачки от къщи, с когото прекарвахме дълги часове заедно.

Старицата отново ме погледна и на живото ѝ лице грейна усмивка с хиляди бръчки.

— О, да, аз имах любовник — продължи тя. — И той беше точно такъв, какъвто трябва да бъде един мъж. Висок, мълчалив, уверен, силен. Сексапилен — и още как! Понякога, когато стоеше гол, направо нямах сили да го гледам — толкова хубав беше. Само че... изобщо не беше човек.

Мисис Кларк въздъхна и отново прокара пръсти по страниците на скицника си.

— Всъщност — продължи тя — не беше и мъж. Дърветата нямат пол и род — поне в английския език, — но имат характер. Дъбовете са мъжествени, с дълбоки корени и злопаметен нрав. Брезите са вятърничави и женствени, такива са и гледините, и черешите. Но моят любовник беше бук, меден бук, червенокос наесен, преливащ в най-поразителни нюанси на пурпурнозелено напролет. Кожата му беше бледа и гладка, краката и ръцете — като на танцьор, снагата — стройна, тънка и мощна. В облачно време помръкваше, но на слънце грееше като абажур на „Тифани“, цял пъстроцветно-бронзов и в розови слънчеви зайчета, а когато заставах под клоните му, в листата му чувах океана. Той стоеше в дъното на малката ни градинка, затова беше последното, което виждах вечер преди лягане, и първото, което виждах със ставането сутрин, а в някои дни, честна дума, единствената причина изобщо да ставам беше ясното съзнание, че той ме чака там, източил снага и наперен на фона на пауново синьото небе.

Година след година изучавах навиците му. Дърветата живеят бавно и дълго. Една моя година за него беше само ден и аз се научих да бъда търпелива, да разговарям в продължение на месеци вместо на минути, на години вместо на дни. Рисуването винаги ми се е удавало — макар и Стан да казваше, че е загуба на време — и аз започнах да рисувам бука (или Бука, какъвто стана той за мен) по много пъти, от зима до лято и обратно, с влюбено внимание към детайла. Постепенно се вманиачих — по формата му, по опияняващата му красота, по обстойния и сложен език на листото и вейката. През лятото той ми

говореше с клоните си, през зимата аз нашепвах тайните си на спящите му корени.

Знаете ли, дърветата са най-спокойните и съзерцателни живи същества. Самите ние не сме създадени да живеем с такава лудешка скорост, да препускаме в безкрайно преследване на следващата цел, а оттам — на по-следващата, да тичаме към неизбежното като лабораторни плъхове из поредици от лабиринти и пътъм да берем горчивите си плодове. Дърветата са други. Сред тях аз установявам, че дишането ми се забавя, усещам биенето на сърцето си, хармоничното движение на света около мен, океаните, които никога не съм виждала и никога няма да видя. Букът никога не се тревожеше, никога не се гневеше, имаше време да гледа или да слуша. Другите можеха да бъдат дребnavи, нечестни, жестоки, несправедливи — но не и Букът. Той беше винаги на мястото си, винаги беше себе си. Колкото повече години минаваха и колкото по-зависима ставах от невъзмутимото спокойствие, което ми вдъхваше присъствието му, аз все повече се отвращавах от потните розови лабораторни плъхове с техните подли стремежи и бавно и неизбежно ме влечеше към дърветата.

Въпреки това ми трябваше много време, за да проумея силата на тези чувства. В онези години беше достатъчно трудно да признаеш любовта си към чернокож мъж — или, още по-лошо, към жена, — но това мое отклонение... Такова нещо няма дори в Библията, което ми подсказваше, че може би съм единствена в извращението си и че даже във Второзаконието е пропусната възможността за междувидова любовна връзка между небозайници.

И така в продължение на повече от десет години аз се преструвах пред себе си, че това не е любов. Но времето минаваше и моето увлечение се засилваше, повечето си време прекарвах навън в рисуване, синът ми Даниъл направи първите си стъпки под сянката на Бука, а в топлите летни вечери аз се измъкваш навън боса по нощница, докато горе Стан хъркаше така, че можеше да събуди и умрелите, обгръщащи с ръце твърдото живо тяло на любимия си и го притисках към себе си под разлудувалите се звезди.

Невинаги беше лесно да го пазя в тайна. Стан не бе човек с развитено въображение, но беше подозрителен и вероятно надушваше никаква измама. На него открай време не му харесваше, че рисувам, а сега като че ли моето хоби почти го обиждаше, сякаш в

скиците ми на дървета виждаше нещо, което го караше да се чувства неудобно. Годините не го промениха към по-добро. Някога, когато още се ухажвахме, той беше срамежлив младеж, не особено умен, тромав по онзи начин, характерен за хора, които винаги са предпочитали да работят с ръцете си. Сега беше кисел, преждевременно остарял. Само в работилницата си истински се съживяваше. Беше много добър в занаята си и безупречен в работата, но годините ми, прекарани покрай Бука, бяха променили възгледите ми за дърводелството и аз приемах подаръците на Стан — дървени купи за плодове, масички за кафе, шкафчета, всичките добре лъснати и красиво изработени — с прикрито нетърпение и все по-голямо неудоволствие.

А сега — още по-лошо — Стан заговори за преместване, за това как ще си вземем хубава малка къща близнак с градина, казваше той, не само с голямо старо дърво и малка полянка. Можехме да си го позволим, Дан щеше да има достатъчно място за игра и макар че аз клатех глава и отказвах да го обсъждаме, тогава из къщи започнаха да се появяват първите брошури, неусетно, като пролетни минзухари, с обещания за вътрешни бани и вградени камини, прилепени гаражи и централно газово отопление. Трябва да призная, че това звучеше доста приятно. Но за мен беше немислимо да изоставя Бука. Бях станала зависима от него. Познавах го и бях започнала да вярвам, че и той ме познава, че има нужда от мен и държи на мен по начин, непознат дотогава на гордия му древен вид.

Може би тревогата ме издаде. Може би бях подценила Стан, винаги толкова практичен, който винаги хъркаше така силно, докато се измъкваш в градината. Знам само, че една нощ, когато се върнах ободрена от тъмнината, звездите и вятъра в клоните, с разчорлени коси и стъпала, по които беше полепнал зелен мъх, той ме чакаше.

— Имаш любовник, нали?

Не се и опитах да го отрека: всъщност почти изпитах облекчение от това, че го признах пред себе си. За хората от нашето поколение разводът беше нещо срамно, признание за провал. Щеше да се стигне до съд, Станли щеше да се бори, Даниъл щеше да бъде въвлечен в цялата бъркотия, всичките ни приятели щяха да застанат на страната на Станли и напразно да се мъчат да отгатнат самоличността на тайнствения ми любовник. И въпреки това аз не отрекох, приех го и в

сърцето ми запя птица — толкова силно, че едва се сдържах да не избухна в смях.

— Имаш, нали?

Лицето на Стан приличаше на гнила ябълка, очите му блестяха като главички на карфици.

— Кой е той?

— Никога няма да научиш.

Прекарах остатъка от нощта под Бука, загърната в одеяло. Беше ветровито, но не студено, и когато се събудих, вятърът беше утихнал и аз лежах под великолепен килим от пурпурнозелени листа. Когато се върнах в къщата, установих, че Стан си е отишъл, като е взел със себе си дърводелските си инструменти и куфар с дрехи. Към края на седмицата Даниъл отиде при него — едно момче на дванайсет има нужда от баща си, а и Дан винаги е бил повече син на Станли, отколкото мой. Въпреки всичко бях щастлива. Не се виждах с никого, но не бях самотна. Всъщност се чувствах необяснимо свободна. След заминаването на Стан и Даниъл сетивата ми станаха много поизострени отпреди и аз прекарвах повечето време под Бука, заслушана в звуците от движението на земята, никненето на тревата и прорастването, инч по инч, на бавните корени под тъмната пръст.

За пръв път усещах всичко: птиците високо в клоните, насекомите, които копаеха тунели под кората, водата на половин миля под земята. Всяка нощ спях там. Забравих да се храня. Дори престанах да рисувам. Вместо това ден и нощ лежах под царствената корона на Бука и имаше моменти, когато бях убедена, че мога да пусна свои корени, меко и сладко да потъна в земята, без да оставя и следа от себе си. Беше истинско блаженство. Времето нямаше смисъл, забравих езика на припряното тичане и на плътта. Два пъти се случи една съседка да ми викне през оградата, но гласът ѝ беше рязък и неприятен и аз не ѝ обърнах внимание. Валеше, но не усещах студ, дори обръщах лице към дъжда и го оставях леко да пада в отворената ми уста. Това беше единствената храна, от която се нуждаех. С течение на времето разбрах, че най-после се съединявам с него като двамата любовници в стария мит — Бавкида и Филемон, мисля, — които се превърнали в дървета, за да не се разделят никога. Изпитах върховно щастие, завих се със земята като с одеяло и забодох пръсти в почвата. Знаех, че ще стане скоро, крайниците ми вече бяха пуснали корени и даже когато се

опитвах да ги помръдна, не успявах. Сега едва чувах виковете през оградата, заравях лице в пръстта като сънено дете във възглавница и звуците на Бука ме заобикаляха от всички страни — утешителни, любещи, призоваващи.

Но нещо не беше наред, нещо ни смущаваше, усетихме го с корените си. Писклив глас, твърде висок, за да го чуем, движение, твърде бързо, за да го проследим. Плъховете, отвратителните розови плъхове, се върнаха; и докато спяхме и сънувахме спокойните си, бавни сънища, те търчаха и се суетяха около нас, цвърчаха, гризяха, опустошаваха и тъпчеха. Аз понечих да възразя, но бях изгубила дар слово. Изкорениха ме, лицата им се надвесиха над мен и когато „ние“ отново се превърна в „аз“, чух виковете им — и този на Бука, който за пръв път надигна глас в скръбта и загубата си и заглуши звуците на останалия свят.

O, моя скъпа, моя любима, моя...

Повикайте бърза помощ, тя е...

O, любов моя...

Събудих се в легло с чисти бели чаршафи и със съзнанието, че времето е започнало отначало. Казаха ми, че Стан е седял до леглото ми четирийсет нощи, медицинските сестри се разсипваха да хвалят кучешката му преданост. Казаха, че за малко ми се е разминал. Извадила съм късмет. Развила съм пневмония, била съм недохранена и обезводнена, още няколко часа — и са щели да ме изпуснат. Казаха, че Стан е отскочил до къщата, но той скоро се върна и макар че се опитвах да не го слушам, не след дълго установих, че съм загубила тази способност.

— Извинявай, скъпа — каза ми той. — Трябваше да забележа признанияте.

Очевидно всичко се връзваше: невротичното поведение, отвращението отекса, желанието за самота, обсесивно-компултивните скици на дървета. Нервно разстройство, нищо повече, и аз много скоро ще се оправя, обеща той, добрият стар Стан ще се грижи за мен. Цялата онази глупава препирня е вече минало, никога не е имало никакъв любовник и съвсем скоро аз ще бъда пак здрава и права. Има и добра новина: той е намерил купувач за къщата. Човекът за пръв път купува имот, няма свързани сделки, и преди да се опомня,

вече ще живеем в нова къща, каквато винаги сме искали, с хубава градинка без проклети дървета.

Помъчих се да кажа нещо, но открих, че не мога. Стан хвани ръката ми и я задържа в своята.

— Не се тревожи, скъпа. Всичко е уредено. Хората са много мили, ще се грижат добре за къщата. Разбира се, онова голямо старо дърво ще трябва да се махне...

Устата ми се размърда.

— Естествено, скъпа. Не може да остане там, закрива светлината. Освен това не ми се рискува да загубя купувача. Спи сега и не се беспокой. Аз ще те наглеждам.

Не се върнах повече в къщата. Мисля, че нямаше да го понеса, като знаех какво е станало. Нито веднъж не видях и малката къща близнак: вместо това още с излизането се нанесох в апартамент под наем до Ботаническата градина. Стан обаче не се отказваше. Близо година двамата с Даниъл ме навестяваха всяка неделя. Ала нямаше какво да си кажем. Те ми спасиха живота, но аз оставих част от себе си под Бука и нямаше как да се върна към стария си живот, дори да исках. И един ден, почти дванайсет месеца след изписването ми от болницата, Стан ми донесе подарък, увит в гофрирана хартия.

— Отвори го — каза той. — Направих го за теб.

Беше дървена чиния, широка около половин метър. Приблизително с формата на сърце, изработена от съвършен напречен разрез на ствол, с открояващи се в дървесината концентрични кръгове.

— Реших, че ще се радваш да имаш нещо за спомен — добави Стан. — Все пак винаги си била много привързана към него.

Безмълвно допрях ръба на чинията. Беше гладък, прохладен и безупречно лакиран. С върха на пръста си докоснах сърцевината на дървото и може би си въобразявам, но за миг ми се стори, че усещам ответна тръпка, сякаш бях напипала умиращ нерв.

— Красива е — казах аз съвсем искрено.

— Благодаря, скъпа — отговори Стан.

Чинията стои на масата ми в трапезарията. Тя ми я завеща, представете си, заедно със скициите и рисунките на дървета. Никого другого си нямаше горката старица, Стан беше починал преди десет години и оттогава тя живееше в старчески дом. „Върбите“, така се казваше. Помъчих се да намеря Даниъл, но не беше оставил адрес.

Жената във „Върбите“ ми каза, че май живее в Нова Зеландия, но никой не знае със сигурност.

В едно тихо кътче на Ботаническата градина между ред стари дървета и дебел жив плет от джел има зелена метална пейка. Почти невидима сред растителността, почти никой не я ползва освен мен. Всички са прекалено погълнати от собствените си грижи, за да седнат и да си говорят, а и аз вече нямам нужда от тях. Все пак имам дърветата.

ХАРИ СТОУН И 24-ЧАСОВАТА ЦЪРКВА НА ЕЛВИС

Случва се някой да ми предостави разказ, често пъти без да го съзнава. Тази история дойде от една фланелка с емблемата „24-часова църква на Елвис“, която получих от своя американска почитателка. Изглежда, това е реално съществуваща църква с много чистосърдечни богомолци. Предполагам, в днешно време намираме своята религия където можем. Пренесох църквата в град в Йоркшър и сведох паството ѝ до един човек, но принципът си остава същият.

Как би постъпил Елвис?

Този въпрос често ми е помагал в тежки моменти, при трудни решения и нравствени дилеми. Седя в претъпкан влак, пълен с правостоящи, качва се жена, може да е бременна, може и да не е — трудно е да се види под хилядата дипли на сукмана, — затисната между хлапе с бейзболна шапка от „Бърбъри“ и старица с няколко торби от „Теско“. Аз пък стискам калъфа с китарата, съсиран съм след снощното шоу в „Лорд Нелсън“ и се питам: *как би постъпил Елвис?*

Е, като се изключи фактът, че той по никакъв начин не би могъл да се озове във влака за Хъдърсфийлд, съвсем очевидно е. Затова ставам, как иначе, с усмивка и любезен жест (само леко затруднен от удара на калъфа с китарата по дръжката за хващане). Хлапето зад мен се хили, старата дама с покупките ми хвърля злобен поглед, сякаш е трябвало да отстъпя на нея, а вероятно бременната жена се тръшва без нито дума на благодарност и отваря пакетче чипс с вкус на пущен бекон. Невежа крава.

Час и половина по-късно разправих това на Лил в смесения магазин за евтини стоки „Кейп Код“. Лил Рибното кюфте, най-голямата ми почитателка (и полеви агент), вижда всичко, знае всичко, което става между Малбри и селото, което е сериозно предимство за човек от моя бранш.

— Колко жалко, миличък. Ще ти сипя още малко пръжки, искаш ли?

Елвис щеше да поиска — аз реших да откажа.

— По-добре недей. В този бизнес човек трябва да е в добра форма, Лил.

Лил кимна. Тя е едро момиче с гладко напудрено лице и дълга кестенява коса. Работи в магазина четири дни от седмицата, а в четвъртък вечер гледа на карти Таро в кръчмата под псевдонима Лейди Лилит. Така че разбира от шоубизнес, което е голямо облекчение, защото — да си го кажем — повечето хора нямат представа колко напрегнато и трудоемко е да бъдеш невероятният двойник на Елвис.

— Как мина шоуто снощи?

— На шест.

Всъщност не мина съвсем гладко, в „Лорд Нелсън“ има нова компания и си личи, че не разбират от първокласни неща. Един от тях, висок мършав тип със съдрана фланелка, с която приличаше малко на Брус Спрингстийн, не спираше да крещи: *Ставай!* и да подхвърля забележки като: *T'ва е само до половината! Сега ще ни върнете ли половината пари?*. Нахвърлих се върху Бърни (той е водещият, представя се със сценичния псевдоним Майк Станд), че не ги е подгрял достатъчно по време на представянето си. Знам, че съм по-скоро нисичък, казах му, но и Краля не е бил чак толкова висок, другото е операторска работа, а и без това всичко е въпрос на поведение. Майк пък ми отговори, че е сто процента сигурен, че Елвис никога не е слизал от сцената по средата на изпълнение и не е наричал смотаняк човек от публиката само задето е казал: *Искам си половината*.

Което си е вярно, вярно си е. Прекалих. И все пак очаквах, че шестте месеца изпълнения без инциденти също ще бъдат взети под внимание.

— Честно казано, Лили — казах ѝ аз, докато поливах чипса си с оцет, — мисля да си хвана пътя. Знаеш ли, има и други места освен „Лорд Нелсън“. „Рат“ например.

Имах предвид „Ратклиф Армс“, най-бандитската кръчма в Малбри. Някога, преди години, свирех там за петдесетачка на вечер, и то заради вредния труд.

Лицето на Лили посърна.

— Да не те е изгонил?

— Не, естествено. — Хвърлих ѝ поглед ала „Затворнически рок“ над вдигнатата си яка. — Просто ми се щеше да работя малко по-близо до къщи — казах, понижих тон и поясних: — По професионални причини.

Очите ѝ се разшириха.

— Искаш да кажеш...

— Аха.

Лили е наясно, че не бива да го изрича на висок глас в магазина, където постоянно влизат и излизат хора, но е единственият човек (освен клиентите ми, разбира се), който знае тайната ми. Денем (и в сряда вечер) цял Хъдърсфийлд ме знае като Джим Сантина, невероятния двойник на Елвис (по кръчми, сватби и частни партита), но нощем бродя по улиците на града като Хари Стоун, детектив единак и частен следовател, бич за престъпните банди и самотен борец с порока във всичките му проявления. Ако имате проблем — и ако успеете да ме намерите (вижте в телефонния указател или на онази малка дъска за обяви в пощата на Малбри), — аз ще го разреша. Спомняте ли си онази история с бакалията „Плодовете и зеленчуците на Радж“? Това беше мой случай. Миствър Радж си мислеше, че може да купува стафиди на едро за петдесет пенса половинката, после да ги накисва, да ги опакова наново, да ги продава за един и двайсет в малка кошничка с етикет „Гигантски стафиди, готови за консумация“ и да му се размине.

Но не беше включил в сметката Хари Стоун. Аз го докладвах на Службата за мерки и измервателни уреди, откъдето реагираха незабавно с доста рязко писмо. Готово. Уверявам ви, че той вече няма да тръгне да мами с лека ръка.

После имаше един Дарън Брей от дъскорезницата „Брей“, който паркираше на пътя микробуса си с винетен стикер с истекъл срок. И онзи Джон Уайтхаус, който искаше да получава социалната пенсия на починалия си баща, докато майка му строеше разширение на гаража, без да уведоми Отдела по градско планиране. И мисис Роулинсън от закусвалнята до Методистката църква, която слагаше на сандвичите си със сирене и турция етикет „подходящи за вегетарианци“, след като много добре знаеше, че нито сиренето, нито маргаринът са одобрени от съответните органи. Случаят беше за Комитета по реклами

стандарти и ми се наложи една седмица да седя там с дигиталния си минифотоапарат, да чакам доставките и да пия чая с мляко на мисис Роулинсън. Но накрая успях. Винаги успявам. Заради обществото. Заради себе си. И заради Елвис.

От друга страна, заплащането невинаги е особено добро. В поголямата си част доходите ми продължават да идват от сценичните ми изяви, но всеки добър следовател има нужда от прикритие, а от моето по-добро не може да се желае. В работата си аз доста обикалям, запознавам се с хора и, разбира се, имам информатори.

Като Лили. За повечето хора — Лил Рибното кюфте (Лейди Лилит в четвъртък вечер и с предварителна заявка). Тя бързо погледна през рамо, за да се увери, че никой няма да ни чуе, после прошепна:

— Кой?

— Брендан Маки. Треньор на футболния отбор „Малбри Майнърс“.

Лил помисли малко.

— Едър тип. Малко сприхав. Обича да си пийва. Винаги яде мерлуга, чипс, две миди, панирана наденица — всеки път пуска една и съща шега за наденицата (*не е голяма колкото една друга, миличка, но пък и онази не се настига лесно*), понякога жена му идва с него. Гейл. Руси кичури, изкуствен тен, малко вулгарна, брат ѝ работи в спортна зала „ВТ“, диетична кола, все иска рибата без панировка.

— Идеално.

Казах ви, че си я бива. Огледах се, но магазинът беше празен, а единственият човек, когото виждах отвън, беше мистър Менезис, който ядеше чипс до автобусната спирка с изключен слухов апарат, за да пести батерията.

— Между нас казано, Лил, тя е мишената.

— Кой, Гейл?

Аз кимнах.

— Онази вечер си поговорих с Брендан. На купона след мача в „Златният петел“. Заприказвахме се, както ти заговаряш хората. Според него тя може да му изневерява.

— Нae ли те? — попита Лили.

— А-ха.

Е, почти. Всъщност каза следното: „Какво не бих дал да науча какво прави тя, докато аз съм на мач“; но следователят трябва да чете

между редовете, ако не иска да се разкрие. Хрумна ми, че бих могъл да му поискам десетачка на ден плюс разходите, ако постигна резултат. Знаех, че не е много, а и нямах търпение да се заловя с разнищването на истинско престъпление, не на обикновена семейна изневяра, но си направих сметката, че ако Брендан Маки научи, че неговата жена му изневерява, аз ще бъда първият избор за детектив, натоварен да разследва убийството.

Брендан Маки. Лили беше права. На ръст аз го докарвам до метър и шейсет и пет, ако броим перчема и каубойските ботуши, а той стърчеше над мен даже когато беше седнал, а аз — прав. Шоуто му хареса обаче, каза, че от памтивека не се е смял така, и ме черпи питие.

— Е, какво, кефи ли те тоя номер с Елвис?

— А-ха.

— Добри пари ли изкарваш?

— Стигат ми.

От самото начало усетих, че няма да разбере разните там сложнотии като костюми, осветление, опияняващ блясък и свобода, тръпка от живота на колела.

— Наистина ли името ти е Джим Сантиана, или това е, тъй да се каже, псевдоним?

— Истинското ми име е — отговорих. — Смених го по съдебен ред през 1977.

— Важен момент. — Той отпи малка гълтка от бирата си и аз направих същото с моя ром с кола. — Сигурно всичко трябва да си е точно, тъй де, за изпълнението ти. Като ония, травеститите, в Амстердам. Двайсет и четири часа в денонощието, а? Ще рече, че никой няма да те взима на сериозно, ако по цял ден си нормален пич, а пък вечер си Елвис.

— Аха, аха.

— Направо ми скри шапката, честна дума.

Поприказвахме малко. Бях преполовил шоуто, вече бях сменил два костюма, оставаха ми още два. Пея всички хитове: *Love Me Tender*, *Jailhouse Rock*, *King of the Road*^[1]. На хората им харесва, особено по-старите песни — напомнят им за времето, когато са били бунтари. В днешно време трудно ще намерите нещо, срещу което да се разбунтувате. Всичко е вече направено. Няма нищо ново и колкото и ярко да горите — като разните там Кърт Кобейн и Джим Морисън, —

накрая всички ще се озовете във все същата стара хотелска стая, дрогирани и отчаяни. С изключение на Елвис.

Знаете ли, във всекидневната си имам една ниша, посветена на него, със снимки, обложки от албуми и фигурки. Лили я нарича 24- часовата църква на Елвис. Не че го мисля за Бог или нещо такова, но той е моето вдъхновение. Моят идол. Моята муз.

Опитах се да обясня това на Брендан Маки, но си личеше, че не вдява. Същинска загуба на време. Колкото повече пиеше, толкова повече искаше да говори за жена си. Затова аз го оставих да приказва и пред очите ми случаят постепенно доби ясни очертания.

Представете си заподозряната. Гейл Маки. На трийсет и две. Омъжена от девет години, без деца, без работа. Отегчена до смърт — и аз щях да бъда, ако бях съпруга на Брендан и по цял ден нямах какво да правя, освен да се къпя, да ходя на маникюр и до „Вашето тяло“ на пилатес и обяд. Изневеряваше ли му? Изглеждаше ми много вероятно. Всичко сочеше към това: потайният нрав, телефонните обаждания, оставени без отговор, вечерите навън, къпането посред нощ, след като Брендан си е легнал. Като любещ съпруг той никога не беше повдигал този въпрос. Лили каза, че Гейл е избухлива, и аз предположих, че Брендан няма да се задоволи с нещо по-малко от фотографски доказателства. Най-после, помислих си, работа, достойна за Хари Стоун.

— Кога започваме? — попита Лили със светнали очи.

Ex, това „ние“. Тя и аз. Де да можех. Но да бъдеш професионален детектив и двойник на Елвис, е гордо и самотно занимание, а и ако враговете ми започнеха да подозират за Лили и мен...

— Не мога да си позволя партньор, Лил — казах ѝ за пореден път. — Аз работя в сянка. Хоп-хоп. — Направих демонстрация, като използвах вилицата си вместо оръжие. — Ако се стигне до бой, само ще ме забавиш, а ако нещо ти се случи...

— О, Джим — тихо отвърна Лили. — Жалко, че не позволяваш да ти помогна.

Хвърлих ѝ поглед „Обичай ме нежно“.

— Мила моя — казах, — вече направи достатъчно.

Е, това беше първият етап и той приключи успешно. Сега предстоеше да затвърдя подозренията на клиента си, да се сдобия с

фотографски доказателства за изневярата на жена му и накрая да си прибера парите за добре свършената работа. Предположих, че това ще ми отнеме около седмица — да кажем, десет дни, — като прибавим разходите, може би ставаше дума за около сто и петдесет кинта или някъде там: съвсем прилично, а и много по-лесно от „Лорд Нелсън“ в събота вечер.

Първата ми работа беше да намеря обекта. Лесна работа, помислих си аз; случи се така, че този ден имаше мач, така че просто отидох пред къщата с минифотоапарата си и зачаках. Беше студено за септември, бях с шлифер със закопчан колан и с вдигната яка и повървях малко в кръг, за да се стопля. Гейл се появи към три, десет минути след като Бръндан беше излязъл от къщи, носеше спортен сак и размахваше опашката си като ученичка.

Гадост. Тръгваше с колата. Малка фиеста. Това малко ме затрудни — всъщност аз в момента нямам собствена кола (последната беше конфискувана поради проблеми, свързани с предишен случай) — и се наложи бързо да измисля нещо. Трябваше да се прости с идеята да скоча в някое такси и да потегля след нея — на „Медоубанк Роуд“ няма таксита — и макар че точно в същия момент автобус номер 10 се показва на завоя, знаех, че не мога да разчитам на шофьора да се подчини на заповедта ми за реквизиране на превозното му средство. Накрая се наложи тичешком да се върна в „Кейп Код“ и да взема назаем микрата на Лили, а дотогава Гейл беше оफейкала и следата изстиваше.

Реших да се доверя на предчувствието си и я потърсих във „Вашето тяло“, тукашната спортна зала, където успях да направя някоя и друга непринудена снимка точно когато Гейл излизаше от дамските съблекални. След това отидох в съседния спортен магазин, инвестирах в бански (шест кинта заедно с плувната шапка) и заех позиция в басейна на спа центъра точно до стъклената врата на студиото за пилатес, откъдето можех удобно и спокойно да наблюдавам всяко движение на обекта.

Трябва да й го призная: атлетично момиче е. Един час пилатес, последван от половин час на гребния тренажор, половин час степ аеробика, душ и накрая — бинго! — голямо безкофеиново лате с нискомаслено мляко в бара на спортната зала в компанията на младеж с изопната от мускули риза и къс спортен клин от ликра.

На секундата изскочих от басейна, изкъпах се и се облякох, преди тя да си е поръчала второ лате. Отне ми малко повече време, отколкото очаквах (в бързината бях забравил да си купя кърпа), но въпреки това успях да си намеря място за сядане недалеч от двойката, откъдето имах възможност да направя още няколко уличаващи снимки и, надявам се, да запиша разговора им с помощта на дигиталния минидиктофон в джоба си.

Поръчах си кока-кола. Момичето на бара ме изгледа особено — е, аз не ходя твърде често на плуване, перчемът ми се мокри — и ми поискава два кинта. За мой късмет случаят е почти приключен. Два кинта за чаша кола! Може би ще трябва да се заема с това при следващото си разследване — а на всичкото отгоре колата определено имаше вкус на разредена с вода. Аз обаче я пих продължително, като през цялото време се напрягах да чуя какво си шушукат Гейл и Клина от ликра, но твърде дълго се бях киснал в басейна, в ушите ми имаше вода и за проклетия не чувах нито дума.

Може би вследствие на това свалих гарда. Или пък някой ме следеше — и по причудлив каприз на съдбата ловецът се превръщаше в жертва. Така или иначе, Гейл започна да става подозрителна, на два-три пъти я видях да ме гледа с особено изражение на лицето, а веднъж и Клина от ликра се обърна и ме измери с поглед, пълен с такава неприкрита агресия, че някой по-слабохарактерен човек със сигурност би се уплашил.

Не и аз. Не и Хари Стоун. В отговор аз се вторачих в него, взех чашата си и мълчаливо я вдигнах към него за наздравица с водниста кола, от което Гейл доби доста раздразнен вид и стана, а Клина от ликра пристъпи към мен, но срещна стоманения ми поглед и размисли, подви опашка и се изнiza през летящата врата към паркинга и фиестата на Гейл, паркирана (неправилно, както забелязах, и с изкривено странично огледало) на място със служебен абонамент.

Проследих ги по пътя им обратно до дома на Маки и спрях колата в края на улицата срещу „Кейп Код“. Лили тъкмо затваряше (в събота вечер тя работи като барманка в „Рат“) и когато ме видя да идвам, се усмихна.

— Всичко наред ли е, Джим?

Боже, прикритието ми!

— Хари — изсъсках аз и й подадох ключовете.

— О, извинявай, скъпи. Как мина?

— Даже Елвис не би могъл да свърши работата по-добре. Само погледни.

Аз хвърлих поглед надолу по улицата към къщата на Маки — сега всички лампи светеха и пердетата бяха дръпнати, а обектът и заподозряната бяха сами във всекидневната и правеха един Господ знае какво.

— По телевизията на това му казват наличие на достатъчно основания. Тоест аз мога да душа наоколо колкото си искам, но не бива да прекрачвам чертата и да влизам с взлом.

— Внимавай, Джим — Лили ококори очи. — Нали не искаш да те хванат?

Усмихнах се.

— Човек трябва да е страшно бърз, за да хване Хари Стоун по бели гащи, Лил.

Незнайно защо тя се изчерви.

— Ще дойда с теб. Ще стоя на пост, така да се каже.

— Извинявай, Лил, но това определено е работа за сам човек.

Край къщата на Маки за пореден път извадих късмет. При дърпането на пердетата беше останал процеп и аз виждах какво става във всекидневната. Извадих фотоапарата си. Стаята беше празна — предположих, че Гейл и приятелчето ѝ са отишли в кухнята да правят кафе, — но пред прозореца имаше хубав удобен диван, идеален за прелюбодеяния, и моят инстинкт ми подсказваше, че скоро ще бъде зает.

Затова останах да гледам и да чакам. Беше студено, от известно време валеше и усещах как водата капе в яката на шлифера ми и в ботушите ми. И все пак само некадърен частен детектив ще се откаже заради малко дъжд, а и аз вече се бях намокрил в басейна. Но същата вечер в седем имах изпълнение — или по-точно Джим Сантиана имаше — и усещах, че перчемът ми ще има нужда от сериозни възстановителни процедури, преди отново да мога да се нарека невероятният двойник на Елвис.

Все пак дългът ме зовеше и така нататък. Стоях пред къщата сигурно от петнайсет минути и ми ставаше все по-студено и по-мокро.

И тогава — бинго! Обектът и заподозреният влязоха във всекидневната с чаши кафе в ръце и седнаха един до друг. Не толкова близо, колкото ми се искаше, но достатъчно. Щракнах ги и двамата през процепа в пердетата. Не чуха за какво си говорят, но Гейл се смееше, а Клина от ликра гледаше в деколтето ѝ така, сякаш всичките му Коледи са го споходили наведнъж. Зачудих се какво ли ще каже, когато Брендан Маки го спипа. Едва ли ще има много за казване.

Хайде, Гейл. Нямаш цяла нощ на разположение. Поне така се надявах: самият аз в седем трябваше да съм другаде, иначе щях да изгубя ангажимента, а вече наближаваше седем без петнайсет. Всъщност исках неопровержимо доказателство за изневярата на обекта, нещо, което да предоставя на Брендан (и да си заработка заплащането). Това, че Гейл просто седеше на дивана, не беше достатъчно, а и не можех да предвидя дали доказателствата, които вече бях събрали, ще убедят Брендан Маки. Приближих се към прозореца, насочих фотоапарата под друг ъгъл — и тогава на рамото ми бе положена ръка приблизително с големината и теглото на бут йоркска шунка, а пред лицето ми се изпреди лице с цвят на йоркска шунка и от него изригна познат глас:

— Мамка му, това е Елвис.

— Брендан! — Школуваният ми глас подскочи с една октава. — А... как мина мачът?

— Порязаха ни. Две на нула. Проклетият му съдия.

Брендан леко се намръщи, сякаш едва сега забеляза вдигнатата яка, непознатата прическа, дигиталния минифотоапарат в ръката ми.

— Виж ти — каза той и сложи ръка на врата ми. — Какво става тук?

Понечих да обясня. Само че едва бях започнал, когато Гейл излезе тичешком от къщата, размахала вестник над главата си, а след нея — Клина от ликра.

— Той е! — пронизително кресна тя. — Онзи проклет перверзник от спортната зала!

Сега беше моментът да впрегна цялата си съобразителност.

— Хари Стоун — казах аз и размахах визитката. — Частен детектив.

— Частен какво? — попитаха в един глас Брендан, Гейл и Клина от ликра.

Гейл разглеждаше визитката ми.

— „Хари Стоун“ — прочете тя на глас. — *Частен детектив, разследва всякакви случаи, специалист по семейни спорове.* Брен? — обърна се Гейл към мъжа си и впи в него очи като свредели. — Какво става тук, по дяволите?

Брендан Маки не знаеше накъде да погледне. Ръката му пусна врата ми и каубойските ми ботуши отново стъпиха на земята, където им беше мястото.

— Все тая, това даже не е истинска визитка — продължи да писка Гейл. — Принтирано е от компютър, а печатът е нарисуван с химикалка.

— Тоя ни наблюдаваше — добави Клина от ликра, с което ме изненада (очаквах, като види, че е разкрит, бързо да си плюе на петите). — Правеше снимки на нашата Гейл и на мадамите в спортната зала.

— Какво?

Уф. Нещата не се развиваха точно както предвиждах. *Нашата Гейл.* Възможно ли беше да съм пропуснал някоя подробност? Със закъснение си спомних, че Лили ми спомена за брат, който работи в спортна зала „ВТ“. Със закъснение осъзнах, че „ВТ“ всъщност е „Вашето тяло“. И сега, като погледнах отново Клина от ликра с русата му коса на кичури и подозрително равномерния тен, забелязах — твърде късно — роднинската прилика.

Брендан пак ме хвана за яката.

— Дребен перверзник!

Със закъснение се опитах да прибера фотоапарата в джоба. Брендан обаче беше по-бърз от мен: след секунди вече разглеждаше снимките и лицето му все повече заприличаваше на сурова шунка. Може би трябваше да побягна. Но щеше да бъде позорно и недостойно — за мен, за Хари Стоун и най-вече за Елвис.

Е, как би постъпил Елвис?

Най-вероятно би запял или би цапардосал Брендан в устата, преди треньорът да е успял да реагира. На мен не ми допадаше нито едната, нито другата възможност, а и се обзагам, че дори Краля на рокендрола щеше трудно да се измъкне точно от тази тежка ситуация, особено ако висеше от юмрука на Брендан Маки дванайсет инча над земята.

— Разследвах случай под прикритие — казах аз с пресеклив от задавяне глас.

— Разследвал си случай под дрехите, перверзнико — възклика Гейл.

— Виж, Брендан, аз даже не си падам по твоята Гейл...

— Какво? — попита той навъсен. — Да не искаш да кажеш, че жена ми е грозна?

— Не! Съжалявам!

— И има за какво — каза Брендан и вдигна юмрук.

— Не по лицето! — запротестирах аз. — Довечера имам изпълнение...

За миг замъгленият му юмрук изпълни цялото ми полезрение като гигантски метеорит, който всеки момент ще връхлети Земята. Затворих очи с мисълта: „Край, никога повече няма да работя по клубовете, освен ако търсят някого за Човека Слон“; но в този миг от тъмното се обади спокoen и познат глас и сложи край на всичко.

Беше Лили, разбира се. Предположих, че ме е наблюдавала от горния край на улицата и като е видяла какво става, е дотичала. Тя стисна ръката на Брендан и той охлаби хватката си. Както казах, Лил е едро момиче.

— Хайде сега — каза тя, — обяснете какво се е случило.

Брендан повтори изопачената си версия. Гейл и Клина от ликра я потвърдиха. Аз стоях отстрани и се чувствах като глупак.

— И вие сте си помислили, че преследва Гейл? — попита Лил, когато разказът му свърши.

— Ами да — каза Клина от ликра. — Че кого другого?

Лили само го погледна. След секунда-две Гейл направи същото.

— Да не би...

Лил кимна.

— Не знаехте ли?

Тогава всички обърнаха погледи към мен. Даже Брендан се усмихваше.

— Ами като се замисля...

— Чакайте малко — казах аз.

Чак сега започнах да проумявам и не ми стана много приятно.

— Ама аз съм хетеро, по дяволите. Заклет хетеро. Бог ми е свидетел...

В този момент Лили ми хвърли един от характерните си погледи и аз мълкнах. Не беше лесно обаче, а и израженията на лицата им не оставяха никакво съмнение, че до идната седмица новината ще се е разнесла из цялото село. По дяволите. Това беше истинска пречка за изпълнението ми в „Рат“ — на онова място буквально лъха на тестостерон. Да си двойник на Елвис — нисък двойник на Елвис — вече беше достатъчно трудно, но да си обратен двойник на Елвис беше равносилно на самоубийство.

— Мамка му — казах аз.

Клина от ликра ме изгледа със съчувствие.

— Няма нищо, човече — успокой ме той. — И аз години наред отричах, преди да изляза на светло.

— Аха, страшно срамежлив беше — потвърди Гейл.

Тя вече се усмихваше. Даже Брендан беше усмихнат — единствената добра новина, ако питате мен, и лицето му приличаше повече на варена шунка, отколкото на сурова.

— Знаеш ли, има места, където можеш да ходиш. Клубове и други такива. Бас държа, че номерът ти ще има страхотен успех в „Розовата пантера“. И ще се запознаеш с хора — Гейл ме потупа по ръката, — няма нужда да висиш във „ВТ“.

Е, нямаше какво да направя. Останах безмълвен. Изгледах Лили укорително, но тя гледаше в друга посока. Може и да ми е спасила живота, мислех си с горчивина, но с цената на самоуважението ми.

Та така приключи историята с Брендан Маки. Е, не съвсем, целият провал доведе до неочеквано добри последствия като покриване на направените разходи и до известна степен възстановяване наrenomето ми. Разбирате ли, Гейл излезе права за тези клубове. Гвоздей на програмата в петък вечер в „Розовата пантера“ — сто кинта на изпълнение плюс бакшишите и питиетата — и възторжен отклик в местната преса.

Джим Сантиана, най-шумният, двойник на Елвис в бранша. Така писа „Морнинг Пост“ и аз го отпечатах на визитките си. За една нощ станах нещо като знаменитост. Изведнъж всички поискаха да ме наемат, а Бърни и „Лорд Нелсън“ предложиха да ме върнат за двойно по-високо заплащане от обичайното.

И все пак, както казах на Лили онази вечер в „Кейп Код“, това значи, че ще трябва да полагам още по-големи усилия, за да може Хари Стоун да остане в сянка.

— Не го правя за парите, Лил — обясних й аз. — Елвис е знаел, че славата е лош приятел, и аз никога няма да се поддам на съблазната на прожекторите. Сцената може и да е тайната ми страсть, но детективската работа е моят живот.

Лили кимна колебливо, без да ме погледне в очите. Трябва да призная, че напоследък може и да съм се държал по-грубо с нея, особено след коментарите на Брендан Маки и типовете в бара по мой адрес. Всъщност това беше първото ми ходене в „Код“ след случката с Маки и си личеше, че Лили се притеснява да не би участието й в моя провал да е вгорчило нашите специални отношения. Ръцете й леко трепереха, докато проверяваше температурата на фритюрника, а по бузите й имаше руменина, която не се дължеше само на жегата. Като забелязах това, почувствах как нещо в мен започва да омеква. Знаете ли, не мога да се сърдя дълго на Лили, а освен това беше петък вечер, което означаваше, че за вечеря има риба.

— И сега какво? — попита срамежливо тя, след като сложи една мерлуза да се пържи.

Фритюрникът зацвърча и засъска, щом рибата потъна в мазнината, и аз усетих как устата ми се пълни със слюнка. Никой не готови риба като Лили и никой не прави чипс като нея: с кожичката, ръчно нарязан и с идеалната големина. Сол, оцет, пюре от грах и пръжки, увити в гореща мазна хартия и брой на „Дейли Мейл“.

Оставаше само една крачка до съвършенството.

— Рибно кюфте? — попита тя и ме погледна.

Елвис не би отказал.

— Добре, продължи си мисълта.

И аз продължих.

[1] „Обичай ме нежно“, „Затворнически рок“, „Господарят на пътя“ — Бел.прев. ↑

ДУХОВЕТЕ НА КОЛЕДНОТО НАСТОЯЩЕ

Разказвачът на тази кратка история се появи за пръв път в „Няма такова място Бедфорд Фолс“ и оттогава аз успях да доработя част от разказа му. В някои отношения той е тъжен, заблуден човечец, който живее в свят на мечти. Но подозирам, че под тази външност у него има повече почтеност, отколкото у онези, които считат себе си за напълно здравомислещи.

На улица „Празнична“ наближава Коледа. До полунощ остават двайсет и пет минути и като че ли този път най-после ще има бяла Коледа, макар и белотата засега да се свежда само до няколко снежинки облачен пърхот в бледожълтото небе. Но и това стига. Ние, духовете, сме се научили да си служим с каквато магия разполагаме. Бог ми е свидетел, в наши дни е останало твърде малко, но тази вечер тук, на улица „Празнична“, я има.

Разполагаме с един час. Такова е правилото. Час магия веднъж годишно — и то само ако вали сняг. Защото под снега всичко се променя: мазният долен слой на градския паваж, покривите и комините, паркираните коли, саксиите с цветя, шишетата с мляко и паркометрите — всичките нахлупват празнични бели шапки като пяна на „Гинес“. И когато на поляната започнат да кацат първите подобни на ситни маргаритки снежинки, вече можете да ги видите — духовете на Коледа — как излизат от очертаните в бяло сенки, от потъналите в тъмнина входове.

Ето я малката мис Гейл, любителка на всички стари филми като „Бяла Коледа“ и „Жivotът е прекрасен“, но най-много на „Магьосникът от Оз“, с толкова детско лице под падащия сняг — бяга от светлината на жълтите улични лампи с червените си обувки на високи токчета като на Дороти. А ето го и стария мистър Медоуз, който всеки ден ходеше с кучето си до игрищата на училището; и мистър Фишър, който щеше да става писател, но така и не намери

подходяща за себе си история; и Сали Ан, която никога не е искала друго, освен да бъде хубава и добра; и Джим Сантина, който така страстно обичаше Елвис, че прекара живота си сам. Сега, разбира се, всички те са духове — духове като мен, като самата улица, която под снега в коледната нощ се събужда за лудешки полуживот.

Знам какво да правя. Правя го, откакто Филис си тръгна преди много, много години. Тя още ми липсва, макар че с нея никога не сме били на едно мнение по въпроса за Коледа. Аз, както знаете, открай време обичам този празник. Речта на кралицата и пайовете с кайма. Фил Спектър и „Жivotът е прекрасен“. Многото нанизи от светещи гирлянди — не само на елхата, но из цялата къща, на покрива, в градината, подобни на великолепни пълзящи растения, които продължават да растат.

Но Фил не беше като мен. Тя усещаше студа. Мечтаеше за слънце, тревожеше се какво ще си помислят съседите. И затова сега съм сам. Сам с духовете, със светлинната си стена с неоновите елени и танцуващите пингвини, и гирляндите, и венците във всички цветове под и над дъгата от тук до Бедфорд Фолс.

Духовете идват и светлинната стена засиява. Знаете, че с кибритени клечки не може да се направи много, в днешно време се нуждаем от нещо по-високотехнологично. Тук има по нещо за всеки — и не само светлини, а и клонки джел, вълшебни фенери, танцуващи снежни човеци с мигащи очи.

За малката мис Гейл има голям Дядо Коледа и когато тя пристъпва с червените си обувки на токчета, той скача от шейната със смях, гърлен като лъвски рев, и сред оглушителни звънчета. Сали Ан срамежливо протяга крак напред и изведнъж се вижда облечена в пъстроцветна рокля, а Джим Сантина — отново издокаран в блъскавия си костюм с пайети, с перчес, висок и лъскав като черен копринен цилиндър — протяга ръце за първия танц. Има и имел, и пайове с кайма, и плодов пунш в мънички чаши, и през цялото време свири музика, и мистър Фишър разказва приказки от Дикенс, и светлинната стена с мигане прелива от оранжево в златно, в изумрудено зелено, в синьо, и разпръсква лъчи магична светлина по натрупващия сняг.

Това е нашият миг. Под светлините всички сияят, под снега всичко се преобразява. Сега той пада по-бързо, а с него идва още вълшебство, с меки бледи пръсти то обгръща миналото, заличава

лошите мисли, лошите дела, лошите спомени, покрива всичко с чист дебел юрган от пресен бял сняг.

Ето затова те идват тук — духовете. Само за час, веднъж годишно, да бъдат простени, да започнат отначало, да станат — докато снегът вали и музиката свири — хората, които винаги са искали да бъдат.

Пет минути до полунощ. Ще дойде ли тя? Всяка година я чакам и всяка година прибавям повече и по-ярки светлини към светлинната стена с надеждата, че тази година може и да дойде — моят дух на отминалите Коледи с мило лице и смях като коледни звънчета. Но всяка година чакам напразно и ми се струва, че колкото повече светлини слагам и колкото повече духове идват на улица „Празнична“, толкова по-малка е вероятността изобщо някога да намеря своя дух, своята Филис, която загубих в навечерието на Коледа между речта на кралицата и шагите на Моркам и Уайз, загубих толкова глупаво заради преждевременен инсулт, и оттогава тя прекарва всяка Коледа в дома „Медоубанк“, загледана в нищото, без да говори, без да чува, не точно заспала, но никога будна — като принцеса, потънала в сън под снега, като принцеса от злокобна вълшебна приказка без магии и щастлив край.

Остава една минута. Моите духове го усещат и кратко започват да се отдалечават. Гася светлините една по една, пръв си отива мистър Фишър, като плавно се слива със сенките, после Сали Ан, разтреперана, след като балната ѝ рокля отново се е превърнала в дрипи. После мис Гейл, чиито червени обувки се хълзгат по заледената пътека, после Джим, мистър Медоуз и всички останали се връщат обратно — при скитниците, сводниците, проститутките, нежеланите — с угасването на светещите гирлянди.

Само една оставям да свети, докато часовникът на църквата удря полунощ. Знаете ли, винаги оставям една, макар че лекарите постоянно ми повтарят, че не стават чудеса, дори когато вали сняг. Мисля, че ще поседя малко навън, снегът е неочеквано мек, като пух, и на единствената светлинка — небесносиня, с цвета на надеждата — всичко изглежда красиво. Снегът се настанява на ръцете и лицето ми, увива ме в пелена като сънено дете, докосва очите ми с целувки за лека нощ. И докато потъвам в тъмнината, струва ми се, че чувам гласа на Фил съвсем наблизо.

Весела Коледа — казва тя.
И изведенъж...
Само в този миг...
Става весело.

ПОЖАР В МАНХАТЪН

Написах тази история за антологията с разкази на Нийл Геймън. Тя е нещо като продължение на „Дъждовни дни и понеделници“, а почитателите на книгите ми от руническата поредица ще разпознаят в нея проявления на неколцина познати герои...

Не се казвам така — е, не съвсем, — но можете да ме наричате Лъки. Живея точно тук, в Манхатън, в мансардния апартамент на един хотел точно срещу Сентръл парк. Във всяко отношение съм примерен гражданин: коректен, любезен и подреден. Нося стилни костюми. Обезкосмявам си гърдите. Никога не би ви хрумнало, че съм бил бог.

Често се пренебрегва истината, че старите богове — като старите кучета — все някога умират. Просто живеят по-дълго, нищо повече, а междувременно се случва да рухват цитадели, да се сгромолясват империи, да свършват светове и такива като нас остават да лежат върху купчината отломки, излишни и в по-голямата си част забравени.

Аз съм късметлия в много отношения. Моята стихия е огънят, който кажи-речи никога не излиза от мода. Съществуват мои проявления, които все още притежават власт — у вас, хора, е останал доста примитивизъм, така че няма как да бъде другояче, и макар че вече не ме почитат с толкова много жертвоприношения както някога, аз и сега мога да се радвам на преклонение, стига да пожелая (кой не желае?) — след мръкнало, когато запалят лагерните огньове. И сухите мълнии в равнините — да, те ми принадлежат, — и горските пожари, и погребалните клади, и случайните искри, и човеците факли — всичко това е мое.

Но тук, в Ню Йорк, съм Лукас Уайлд, вокалист на рок групата „Пожар“. Е, само я наричам група. Единственият ни албум, „Изгори го“, стана платинен, когато барабанистът ни загина при трагичен инцидент на сцената от много странна светковица.

Е, може би не чак толкова странна. На единственото ни турне в Щатите светкавиците ни преследваха от началото до края: от петдесет концерта на трийсет и един имаше пряко попадение, само за девет седмици загубихме още трима барабанисти, шестима сценични работници и цял камион оборудване. Даже аз започнах да усещам, че малко съм попрекалил.

И все пак шоуто беше страхотно.

Сега почти съм се оттеглил. Мога да си го позволя: тъй като съм един от двамата оцелели членове на групата, получавам доста приличен доход, а когато ми доскучава, свиря на пиано във фетиш бар на име „Червената стая“. Самият аз не си падам по латекса (прекалено много се потя в него), но не може да се отрече, че е страхотен изолатор.

Вече сигурно сте се досетили, че съм нощна птица. Дневната светлина не подхожда много-много на стила ми, а и огънят има нужда от нощно небе, за да изпъкне най-добре. Вечер в „Червената стая“ свиря на пиано и оглеждам момичетата, после отивам в центъра да си почина и да се отдам на развлечения. Това не са места, които брат ми посещава често, затова малко се изненадах, когато онази вечер налетях на него, докато обикалях приятните леснозапалими задни улички на Горен Ийст Сайд, тананиках си „Light My Fire“^[1] и избирах място за палеж.

Не ви ли казах? Да, в настоящото си проявление имам брат. Брендан. Близнак. Не сме близки: Пожарът и Домашният огън нямат много общо помежду си и той никак не одобрява ексцентричния ми начин на живот, като предпочита повече домакинските радости на печенето на хляб и месо. Представете си само. Бог на огъня да държи ресторант — направо изгарям от срам. И все пак той сам си е изbral да се погребе така. Всеки от нас върви към ада по свой път, но пък неговите пържоли на скара са най-добрите в бранша.

Минаваше полунощ, аз бях леко замаян от изпития алкохол — но не толкова пиян, че да се забелязва, — а на улиците цареше покой, доколкото може да го има в град, който спи с едно отворено око. Групичка несветници спяха в кашони под пожарна стълба, една котка беше нападнала контейнер за смет. Беше ноември, от решетките на канализационните шахти се надигаше пара и тротоарите лъщяха от студена пот.

Тъкмо пресичах на кръстовището на Осемдесет и първа улица и Пето авеню пред Унгарския пазар за месо, когато го видях: позната фигура и коса с цвят на тлеещи въглени, прибрана в яката на дълго сиво палто. Висок, строен и бърз като балетист: почти съм готов да ви прости, ако сте си помислили, че съм аз. При по- внимателно вглеждане отблизо обаче истината излиза наяве. Моите очи са червено- зелени, неговите пък са зелено-червени. А и аз по-скоро бих умрял, отколкото да обуя такива обувки.

Поздравих го весело:

— На загоряло ли ми мирише?

Той се обърна към мен с вид на жертва.

— Шшт! Слушай!

Това събуди любопитството ми. Знам, че никога не сме се обичали много, но обикновено брат ми най-малкото ме поздравява, преди да започне с обвиненията. Сега ме нарече с истинското ми име. Долепи пръст до устните си, после ме завлече в една странична уличка, където вонеше на пикня.

— Здрасти, Брен. Как я караш? — прошепнах аз и оправих реверите си.

Единственият му отговор беше рязко кимване към кажи-речи пустата уличка. В тъмното имаше двама мъже, почти квадратни в дългите си шлифери, нахлули шапки над продълговатите си еднакви лица. Те спряха за секунда на бордюра, погледнаха наляво, погледнаха надясно и пресякоха с бързи и непринудени движения като по хореография, след което потънаха, подобно на вълци, в нощта.

— Ясно.

Така беше. Бях ги виждал и преди. Усещах го в кръвта си. На друго място, в друго проявление аз ги познавах и те ме познаваха. И повярвайте ми, те бяха хора само на външен вид. Под тези шлифери като на анимационни детективи имаше само зъби.

— Как мислиш, какво търсят тук?

Брендан сви рамене.

— Тръгнали са на лов.

— На лов за какво?

Той пак сви рамене. Никога не го е бивало в приказките, още преди да стане човек. Аз съм по-скоро от приказливите. Смятам, че това ми помага.

— И друг път ли си ги виждал тук?

— Когато ти се появи, аз ги следях. Тръгнах в обратна посока — не исках да ги заведа у дома.

Е, това беше разбираемо.

— Какво представляват те? — попитах. — Проявления на какво? Не съм виждал нищо подобно от Рагнарък насам, но доколкото си спомням...

— Шшт...

Вече започваше леко да ми дотяга от неговото бутане и шъткане. Разбирате ли, той е по-големият близнак и понякога си позволява волности. Тъкмо мислех да му дам разгорещен отпор, когато съвсем наблизо се разнесе звук и нещо ми се мярна в полезрението. Отне ми известно време да разбера какво е, в този град бездомниците не се набиват на очи, а и той се криеше в кашон под пожарна стълба, но сега направи рязко движение и стariят му шлифер се разпери като криле над кокалестите му глезени.

Познавах го мимоходом. Старецът Муни, тукашното проявление на Мани, Луната, само че непоправимо луд, бедният грохнал старец (често става така, когато си прекалявал с алкохола, а медовината на поезията е силно опияняваща). Въпреки това можеше да тича и сега се втурна, но когато ние с Брен отстъпихме, за да му направим път, двамата с дългите шлифери го пресрещнаха в началото на уличката.

Този път бяха по-близо — надуших миризмата им. Зловонна и дивашка, на полуизгнило. Е, нали знаете какво казват. Не можеш да научиш хищник на хигиена на устата.

Усетих как до мен брат ми потрепери. Или може би бях аз? Не бях сигурен. Знаех само, че съм уплашен — макар че във вените ми все още бушуваше достатъчно алкохол, за да се чувствам леко безучастен към всичко това. Така или иначе, стоях си на мястото, сгущен в тъмното, и не смеех да помръдна. Двамата стояха в началото на уличката и Муни спря, разколебан между боя и бягството. И...

Избра боя. Добре, помислих си аз. Даже плъхът се обръща, когато го хванат натясно. Това не означаваше, че трябва да се меся. Усетих и неговата миризма, онази улегнала смрад, наподобяваща смесица от алкохол, мръсотия и лепкава противна поетична воня. Беше уплашен, знаех го. Но все пак беше и бог — макар и западнало

божествено проявление, — а значи можеше да се бие като бог и дори стар спиртосан бог като Муни си има трикове.

Онези двамата може би тепърва щяха да се изненадат.

Те заеха позиции и за миг замръзнаха неподвижно — двама хулигани с шлифери и един луд поет, застанали в тъмен триъгълник под единствената улична лампа. После се раздвишиха — типовете със същите отработени плавни движения, които забелязах по-рано, Муни с рязко спускане напред, кряськ и искра между върховете на пръстите. Беше образувал *Tir* — могъща руна — и аз я видях да проблясва в тъмния въздух като остръ къс стомана, полетял към двамата не съвсем човеци. Те се отместиха — с движения, по-грациозни и от най-изящното па-дъо-дъо, — разделиха се, след това, когато снарядът прелетя, отново се събраха и тръгнаха като чифт брадви към стария бог.

Но мятането на *Tir* беше съсипало Муни. За използването на руни от Древното писмо е нужна сила, а почти цялото му магическо сияние вече го беше напуснало. Той отвори уста — да изрече заклинание, както ми се стори, — но преди да успее, двамата типове с шлиферите се приближиха с характерната си зловеща нечовешка бързина и аз отново усетих зловонието им, само че много по-силно, като вътрешността на дупка на язовец. Те го доближиха, тичешком разкопчаха шлиферите си — но всъщност тичаха ли? По-скоро се плъзгаха като лодки по вода, разперили като платна дългите си шлифери, за да скрият и загърнат в тях обкръжения бог на луната.

Той запя — от медовината на поезията, нали разбирате — и в миг пиянският му глас се пропука, промени се и стана гласът на Мани в истинския му облик. Изведнъж грейна светлина — хищниците нададоха самотен вой, оголиха зъби — и за секунда чух песента на колесницата на лудия лунен бог на език, който никога не може да се научи, но само една дума от него може да докара смъртен до безумен екстаз, да свали звездите, да убие човек и отново да го възкреси от мъртвите.

Той запя и ловците за кратко се сепнаха — и не беше ли това самотна следа от сълза, блеснала в сянката под черната шапка с периферия? Мани пееше вълшебна песен за любов и смърт, за красотата, равносилна на самота, и за краткия живот на светулката,

която озарява тъмнината — за един мах на крилете, за един дъх, — а след това се изтощава, догаря и умира.

Но песента ги спря едва за секунда. Просълзени или не, тези типове бяха гладни. Те литнаха напред с протегнати ръце и тогава аз надзърнах под разкопчаните им шлифери, и за миг съвсем ясно видях, че под дрехите си нямат тела, нямат нито козина, нито люспи, нито пълт, нито кости. Там имаше единствено сянка, чернота от Хаоса, чернота отвъд всякакъв цвят или дори отвъд липсата му, дупка в света, всепогъщаща, ненаситна.

Брендан направи само една крачка, аз го хванах за ръката и го дръпнах назад. И без друго бе твърде късно, със стария Муни беше свършено. Той падна — не с тупване, а с призрачна въздишка, като пробит балон — и създанията, които вече дори не приличаха на хора, му се нахвърлиха като хиени, зъбите им лъснаха, в гънките на дрехите им запука статично електричество.

В движенията им нямаше нищо човешко. Нищо излишно. Те го изсмукаха до последната капка кръв и мозък — до последната магия, искрица, характерна черта и следа от принадлежност — и това, което оставиха, приличаше на човек толкова, колкото изрязан от картон човешки силует, овъргалян в калта насред уличката.

После изчезнаха, като закопчаха доторе шлиферите си над зловещата липса под тях.

Тишина. Брендан плачеше. Той винаги е бил по-чувствителният. Аз избърсах нещо (пот, струва ми се) от лицето си и зачаках дишането ми да се успокои.

— Това беше гнусно — казах. — Не бях виждал такова нещо от Свършека на света насам.

— Чу ли го? — попита Брендан.

— Чух. Кой би си помислил, че старецът има такова сияние?

Брат ми не каза нищо, но закри очите си.

Изведнъж усетих, че съм гладен, и в първия момент ми хрумна да предложа да хапнем пица, но размислих. Напоследък Брен беше толкова докачлив, че можеше да се засегне.

— Е, до по-късно, предполагам — казах и с малко неуверена крачка се отдалечих, като се запитах защо братята винаги са толкова неговорчиви и съжалех, че не мога да го поканя вкъщи.

Нямаше как да знам, а ми се иска да знаех, че никога повече няма да го видя в това негово проявление.

На другия ден спах до късно. Събудих се с главоболие и с познатото усещане за гадене след коктейли, после си спомних — както човек си спомня, че си е сецинал гърба, докато е бил във фитнес залата, но едва на другата сутрин си дава сметка колко тежко е положението — и рязко седнах в леглото.

Типовете, помислих си. Онези двамата.

По всичко личеше, че предната нощ съм бил по-пиян, отколкото съм предполагал, защото на сутринта споменът за тях ме смрази до мозъка на костите. Това беше закъснял шок — добре познато явление — и за да неутрализирам последствията, аз се обадих на румсървиса и поръчах всичко необходимо. Заех се с възстановяването си с кафе, бекон, палачинки и реки от кленов сироп и макар че се справих доста добре предвид обстоятелствата, установих, че не успявам да пропърда от главата си спомена за смъртта на стария Муни, нито за ловкостта, с която двамата непознати в шлифери го полазиха, изсмукаха всичкото му сияние, закопчаха се додоре и делово си тръгнаха. Поезия в действие.

Замислих се над успешното си измъкване — е, досещах се, че ако не бяха надушили първо Муни, тогава вашият покорен слуга и братчето Брен щяха да послужат за двойна порция специалитет за деня, — но сърцето ми здравата натежа, когато осъзнах, че ако въпросните типове наистина преследват нашия род, това е в най-добрая случай отлагане на изпълнението на присъдата, не помилване, и че рано или късно те ще дойдат да точат зъби на моята врата.

Затова, щом закусих, звъннах на Брен. У тях обаче се включи секретарят, поради което потърсих номера на ресторантата му и го набрах. Нямаше никакъв сигнал.

Можех да звънна на мобилния му телефон, но както казах, не бяхме близки. Не знаех нито номера, нито името на приятелката му, нито дори номера на къщата му. Вече е твърде късно, нали? Просто е показателно. *Carpe diem*^[2] и така нататък. И тъй, аз се изкъпах, облякох се и бързо тръгнах под надвисналите облаци към „Летящата

пица“, работното място на Брен (какво тъпо име обаче!), с надеждата да науча нещо смислено от своя близнак.

Точно тогава осъзнах, че нещо не е наред. След десет преки вече бях убеден, а сирените, ревът на двигателите, виковете и димът само ми послужиха за потвърждение. Имаше нещо заплашително в тези скучени буреносни облаци и в начина, по който стояха нахлупени над опустошения пейзаж като руска шапка, настърхнала от светкавици като шипове. Колкото повече се приближавах, толкова по-силно се свиваше сърцето ми. Със сигурност нещо не беше наред.

Огледах се, за да се уверя, че не ме наблюдават, с лява ръка образувах руната прорицателка *Бяркан* и с присвiti очи погледнах през нея като през далекоглед. Видях дим и светкавица от земята, лицето на брат си, пребледняло и изопнато, после огън, тъмнина, а след това, точно както се опасявах, Сянката — и нейното обкръжение от вълци, ловци на сенки, почти квадратни под тежките си шлифери.

Онези типове, помислих си и изругах. Пак те.

И в този момент се сетих къде съм ги срещал преди — в онова си проявление също бяха отвратителни, макар че тогава аз бях далеч по-зает, отколкото сега, и трябва да призная, че не им обърнах достатъчно внимание. Сега обаче го направих и докато заобикалях стълба черен дим, погребалната клада на ресторанта на брат ми — а кой знае, може би и на самия Брендан, който във видението ми изглеждаше доста окаян, — аз мятах около себе си руни за прикриване.

Най-после стигнах, като се оглеждах за мъже в шлифери, и заварих пожарни и полицейски коли навсякъде. В края улицата беше преградена и някакви хора се мъчеха да поливат с вода огромния съскащ огън, който вече беше пуснал корени дълбоко в „Летящата пица“.

Можех веднага да им кажа, че си губят времето. Дело на огнен бог — пък бил той и бог на домашния огън — не се гаси, сякаш е най-обикновена пиратка. Пламъците се разпростираха нагоре, трийсет, четирийсет, петдесет стъпки високи, чисти, жълти и целите пропити от магия, която вероятно на вас, хората, ви прилича на танцуващи искри, но ако ви докосне, ще ви изпепели целите, с плътта и костите наведнъж.

А Брендан? — помислих си. — Възможно ли е да е някъде другаде, още жив?

Е, ако беше жив, трябаше да е избягал. Нямаше начин някой да е оцелял в такъв пожар. Ала бягството не беше в стила на Брен. От видението си знаех, че се е обърнал и се е сражавал, а брат ми беше толкова категорично против употребата на магии сред хората, че ако е имал някакъв избор, едва ли ги е използвал.

Послужих си с *Ос* — руната на загадката, — за да отгатна съдбата на брат си. Видях лицата им, тесни и вълчи, видях усмивката му с оголени зъби, такава, че за секунда във видението ми съвсем заприлича на мен, див и яростен, изпълнен с убийствен гняв. Да ви кажа, и брат ми понякога си го биваше, просто му трябаше повече време да пламне. Видях го как извади мисловния си меч — пламтящ, с острие от треперлива прозрачна светлина. Меч, който можеше еднакво лесно да разреже гранит и коприна, меч, който не бях виждал от последния Свършек на света, примигващ пламтящ меч на огнен бог, който само докосна сянката под разкопчания шлифер и угасна като струйка дим.

Тогава те му се нахвърлиха в тъмното. Получих отговор на въпроса. Е, поне брат ми си беше отишъл красиво.

Избърсах си лицето и се замислих върху отделните точки. Първа точка: сега бях единствен близнак. Втора точка: освен ако си беше отишъл заедно със своите нападатели (в което се съмнявах), двамата с шлиферите сигурно вече бяха по петите ми. Трета точка...

Тъкмо стигнах до трета точка, когато на рамото ми се стовари тежка ръка, друга ме хвана точно над лакътя, а после и двете упражниха болезнен натиск, който скоро стана нетърпим, когато ставата ми изпукна и познат нисък глас заскрибува в ухото ми:

— Късмет. Трябаше да се досетя, че имаш някакъв пръст в това. Тази разруха носи твоя отпечатък.

Аз извиках и се помъчих да освободя ръката си. Но другият кучи син ме държеше прекалено здраво.

— Мръднеш ли, ще я счуя — изръмжа гласът. — Мамка му, май така или иначе ще трябва да я счуя. Заради доброто старо време.

Показах му, че предпочитам да не го прави. Той изви ръката ми още по-силно — почувствах, че поддава, и изкрешях, — тогава ме бълсна с все сила в стената. Аз се ударих в нея, отскочих, завъртях се, почти извадил мисловния си меч, и се озовах срещу чифт очи, мрачни и безцветни като дъждовен ден. Такъв ми бил късметът — приятел със

сметки за уреждане, единственият вид приятели, които са ми останали напоследък.

Е, казах „приятел“. От нашите, но знаете как е. Огън и буря не се погаждат. Освен това в сегашното си проявление той стърчеше над мен, тежеше повече, удряше по-силно. Лицето му беше като буреносен облак и всяка мисъл да се бия с него се изпари като евтин парфюм. Прибрах меча и реших да покажа доблест по по-подходящ начин.

— Хей — казах, — това бил нашият Тор.

Той подсмръкна.

— Само се пробвай и набързо ще те охладя. Имам цяла армия от буреносни облаци, готови да връхлетят. Преди да си мигнал, ще угаснеш като фенерче. Искаш ли да провериш?

— Нима някога бих посмял? Добра среща, друже. Много време мина.

Здравенякът изсумтя.

— Артър, така се казва сегашното ми проявление. Артър Плювиоз — а ти си мъртъв.

В устата му това прозвуча като някаква странна церемония по назоваване.

— Грешиш — казах аз. — Брендан е мъртъв. И ако си мислиш, че може да съм участвал в убийството на собствения си брат...

— Не бих го отписал като възможност — отговори Артър, макар да си личеше, че новината го е потресла. — Брендан е мъртъв? — повтори той.

— Боя се, че да.

Бях трогнат — винаги съм смятал, че мрази и двама ни.

— Значи това не е твоето дело?

— Майчице, колко бързо схващаш.

Той ми хвърли сърдит поглед.

— Тогава как...

— Как иначе? — свих рамене аз. — Сянката го е направила, разбира се. Хаосът. Черният Сурт. Сам си избери проклетата метафора.

Артър въздъхна продължително и тихо. Сякаш мисълта за това го беше мъчила толкова дълго време, че всяка новина — дори най-лошата, дори най-ужасната — му носеше облекчение.

— Значи е вярно — каза той. — Вече започвах да мисля...

— Най-после...

Артър не обърна внимание на подигравката и отново надвисна над мен с блеснали дъждовни очи.

— Това са вълците, Лъки. Вълците пак са надушили следата.

Аз кимнах. Вълци, демони — на нито един от езиците на Хората няма дума, която да описва точно какво представляват те. Аз ги наричам ефимери, макар че, трябва да призная, в сегашното им проявление няма нищо ефимерно.

— Скол и Хати, Небесните ловци, слуги на Сянката, поглъщаните на Слънцето и на Луната. А впрочем и на всичко останало, което им се изпречи на пътя. Брендан сигурно се е опитал да ги спре. Никога не е проявявал здрав разум.

Но виждах, че вече не ме слуша.

— На Слънцето и...

— На Луната.

Разказах му накратко за събитията от миналата нощ. Той ме изслуша, но си личеше, че е разсеян.

— Значи след Луната — Слънцето. Така ли?

— Предполагам. — Пак свих рамене. — Тоест, ако приемем, че някъде из квартала има проявление на Сол, което, ако е така...

— Има — мрачно отвърна Артър. — Казва се Съни.

И блясъкът в очите му при тези думи — блясък, още по-заплашителен от натежалите от дъжд облаци над нас — или може би ръката му върху рамото ми, ужасяващо дружеска и тежка като олово, ме наведоха на мисълта, че днешният ден се очертава да стане още погаден, отколкото е бил досега.

— Съни — повторих аз. — Значи тя ще е следващата.

— Само през трупа ми — заяви Артър. — И през твоя — добави той, сякаш му беше хрумнала нова мисъл, без да отмества тежката си ръка от рамото ми и със същата опасна, буреносна усмивка на уста.

— Разбира се. Защо не? — Реших да му угодя аз.

Можех да си го позволя — свикнал съм да бягам и знаех, че в краен случай Лукас Уайлд може да изчезне за един час, без да остави следа.

Артър също го знаеше. Той присви очи и облаците над нас бавно се размърдаха, като набираха скорост, все едно бяха вълна на хурка. В най-ниската им точка се появи трапчинка — знаех, че тя скоро ще се

превърне във въздушен стълб, съшит и обрасъл със смъртоносни магии.

— Не забравяй какво казват — заговори Артър, като ме нарече с истинското ми име. — Където и да отидеш, времето винаги те следва.

— Обиждаш ме — отвърнах аз усмихнат, макар че съвсем не ми беше до усмивки. — Много ще се радвам да помогна на приятелката ти.

— Добре — каза Артър, но не свали ръка от рамото ми, а като се усмихна, оголи всичките си зъби. — Ще стоим в сянка. Няма нужда да намесваме хората повече, отколкото се налага. Нали?

Следобедът беше мрачен и дъждовен. Помислих си, че ми предстоят още много такива дни.

Съни живееше в Хелс Китчън, в апартамент на третия етаж на малка задна уличка. Рядко холя по такива места, което обяснява защо не съм я забелязал по-рано. Повечето от нашите подхождат подискретно — боговете също имат врагове, нали знаете, и ние смятаме, че е от полза да не парадираш със сиянието си.

Но Съни беше друг тип. Като начало според Артър (ама че тъпо име!) тя вече не знаеше коя е. Случва се понякога просто да забравиш. Настоящото ти проявление те погълща изцяло и започваш да мислиш, че си като всички останали. Може би затова толкова дълго е била в безопасност: казват, че боговете пазят пияниците, малоумните и малките деца, и Съни определено влизаше в този списък. Okaza се, че старото ми приятелче Артър я е наглеждал близо година, без тя да разбере, грижил се е да получава слънчевата топлина, от която се нуждае, за да бъде щастлива, държал е дрогите и крадците на разстояние от вратата ѝ.

Зашпото даже хората стават подозрителни, когато наблизо живее някой като Съни. Не само заради факта че от месеци не беше валяло, че понякога цял Ню Йорк можеше да е забулен в облаци освен две-три улици около нейната сграда, или заради причудливото Северно сияние, което понякога гриваше в небето над апартамента ѝ. А и заради нея, самата нея, заради лицето и усмивката, след които всички обръщаха глави, където и да отидеше. Човек — бог — лесно можеше да се влюби.

Артър беше изоставил облика си на бог на дъжда и сега изглеждаше горе-долу като обикновен гражданин, но си личеше, че полага неимоверни усилия. Видях как пет преки преди дома ѝ започва да сдържа нрава си, тъй както дебел мъж гълта корема, когато в стаята влезе хубаво момиче. После видях цветовете ѝ — отдалеч, като светлини в небето — и погледът му, онзи поглед, пълен със свиреп копнеж, доби по-голяма изразителност.

Той ме огледа критично от глава до пети.

— Приведи се малко във вид, а?

Е, това беше обидно. Като Лукас Уайлд изглеждах къде-къде по-ефектно, но щом погледнах Артър, тутакси разбрах, че сега не е моментът да го изтъквам. Намалих малко яркия цвят на червеното си палто, само косата оставих както си беше, а различните си очи скрих зад модни слънчеви очила.

— По-добре ли е?

— Ставаш.

Вече стояхме пред вратата. Стандартен апартамент в дъното на сграда с много други, черна пожарна стълба, тесни прозорци, малка градинка на покрива с пропълзели в улуците стръкове зеленина. На прозореца обаче имаше светлина, по-скоро нещо като слънчев лъч, както ми се стори, който периодично проблясваше ту тук, ту там, следвайки движенията ѝ из апартамента.

Някои хора си нямат и понятие как да бъдат незабележими. Всъщност направо не беше за вярване, че вълците още не я бяха хванали. Тя дори не се опитваше да прикрива цветовете си, което, откровено казано, беше повече от неблагоразумно — по дяволите, даже не беше дръпнала пердетата.

Артър ми хвърли един от характерните си погледи.

— Ние ще я пазим, Лъки — каза. — И ти ще се държиш любезно. Ясно?

Направих физиономия.

— Аз винаги се държа любезно. Как изобщо можеш да се съмняваш в мен?

Тя направо ни покани да влезем. Без проверка на документи, без подозрителен поглед иззад дръпнатите пердeta. Очаквах да е хубава,

но глупава; сега видях, че е неподправено невинна, малко момиче, изгубено в големия град. Естествено, не беше мой тип, но виждах какво намира Артър в нея.

Съни ни предложи чай от женшен.

— Всеки приятел на Артър... — започна тя и аз забелязах мъчителната му гримаса, докато се опитваше да хване порцелановата чашка с големите си пръсти и същевременно да се сдържа, за да може Съни да се радва на слънцето си...

Накрая му дойде в повече. Той се отпусна с въздишка на облекчение и дъждът заваля на змии, които засъскаха във водосточните тръби.

Съни видимо се разтревожи.

— Проклет дъжд!

Артър доби вид на цапардосан здравата точно на мястото, където боговете на гръмотевиците държат егото си. На лицето му отново цъфна лека усмивка.

— Не те ли кара да се чувствуаш в безопасност? — попита той. — Не мислиш ли, че в този звук има някаква поезия, че прилича на чукчета, които барабанят по покривите?

Съни поклати глава.

— Гадост.

Аз запалих огън с фино заклинание и оформяне на руната *Каен* с пръсти. От решетката в камината изпълзяха пламъчета и обаятелно затанцуваха над огъня. Беше хубав номер, нищо че аз го казвам — особено като се има предвид, че огнището беше електрическо.

— Чудно — каза Съни и отново се усмихна.

Артър сподавено изръмжа.

— Ами... напоследък да си забелязвала нещо странно наоколо?

Дяволски глупав въпрос, казах си. Когато богиня на слънцето се настани на третия етаж в манхатънска сграда от пясъчник, може да се очаква нещо повече от случайни пиротехнически ефекти.

— Разни костюмирани типове? — продължих аз. — С тъмни шлифери и шапки с периферии, сякаш са излезли от лоша комедия от петдесетте?

— А, тези типове. — Тя ни наля още чай. — Да, вчера ги видях. Душеха из уличката. — Сините ѝ очи леко потъмняха. — Не ми изглеждаха добронамерени. Какво искат?

Понечих да ѝ разкажа за Брен и за случилото се със стареца Муни, но Артър ме спря с поглед. Съни има такова въздействие, знаете ли, кара момчетата да вършат глупави постъпки. Глупави, благородни, жертвоготовни постъпки — и аз започвах да разбирам, че ще участвам във всичко това, независимо дали искам, или не.

— Не си струва да се тревожиш за тях — каза Артър с широка усмивка, стисна ръката ми над лакътя и ме отведе на балкона. — Просто това са едни типове, които търсим. Довечера ще седнем отвън и ще ги държим под око, за да не се беспокоиш. Възникне ли проблем, ние сме тук. Не се притеснявай. Става ли?

— Става — каза Съни.

— Става — процедих аз през стиснатите си зъби (имах чувството, че някой е удрял ръката ми с чук).

Изчаках, докато останахме двамата и Съни беше вече дръпнала пердетата, и се обърнах към него.

— Каква е тази работа? — попита. — Не можем да удържим ефимерите. Вече трябва да си го разбрали, нали? Видя какво направиха с Муни и Брен. Единствената ни възможност е да ги надбягаме, да вземем приятелката ти с нас и да изчезнем яко дим в друг град, на друг континент, ако можем, където Сянката няма такова влияние...

Артър се заинати:

— Аз няма да бягам.

— Хубаво. Е, беше ми страшно приятно. Ох! Ръката ми!

— И ти няма да бягаш — заяви нашият Тор.

— Е, щом така си рекъл...

Аз може да съм малко импулсивен, но знам кога да отстъпя пред форсажорни обстоятелства. Артър твърдо беше решил двамата да станем герои. Единственият избор, който ми оставаше, беше дали да решава да му помогна и така евентуално да отърва кожите и на двама ни, или да побягна веднага, щом кучият син свали гарда...

Е, можех да избера което и да било от двете, но точно тогава зърнах нашите момчета в уличката да душат и да ръмжат като костюмирани вълци, и не ми остана никакъв избор. Извадих мисловния си меч, той извади своя. Нощният въздух затрепери от магии и руни. Не че ще ни помогнат, помислих си — не помогнаха нито на брат ми Брен, нито на стария луд бог на луната. А Сянката — или Хаосът, ако предпочитате — си има достатъчно свои магии, с

които да порази трима божествени ренегати, бегълци, оцелели след Свършека на света...

— Хей! Насам! — извика нашият Тор.

Към нас се обърнаха два чифта очи. Чу се съскане като от статично електричество, когато ефимерите установиха местонахождението ни. Ухилиха се, зъбите им блеснаха — и ето че се заизкачваха по пожарната стълба, изоставили всяка прилика с човешките същества, изкусни под квадратните си черни шлифери, целите само зъби, нокти и нищо повече, като поезия с ненаситен апетит.

О, страхотно, казах си аз. Идеален начин да не се набиваш на очи, Тор. Това проява на саможертва ли беше, или план за привличане на вниманието, или може би кроеше нещо? Ако кроеше нещо, щеше да му е за пръв път. Повече в негов стил беше безсмислената саможертва. Нямаше чак толкова да ме е грижа, ако не виждах ясно, че в пристъп на безграницна щедрост е решил да пожертва и мен.

— Лъки!

Пак заваля. Дебели канапи и въжета от дъжд с гръмотевици се сгромолясаха над наведените ни глави, окъпани от неоновите светлини в различни нюанси на черното и оранжевото. От зареденото с електричество небе се посипаха тежки, едри снежинки. Е, така става, когато бог на дъжда е под стрес, но това не ми попречи хубаво да се намокря и да съжаля, че не съм си взел чадър. Не спря и ефимерите. Дори светкавиците, които падаха като заблудени ракети в уличката (и аз имам дарби и вече ги бях пуснал в ход наред с пламъците), не оказваха никакъв ефект върху вълците на Хаоса, чито невероятно подвижни и донякъде змиеподобни силуети вече пълзяха по пожарната стълба на десет крачки от нас, готови да ни се нахвърлят.

Единият скочи — и блесна мисловна мълния. Разпознах руната *Хагал*. Един от най-мощните трикове на колегата ми и въпреки това премина през ефимерата и предизвика ответна реакция — страховит писък, — после създанието отново ни се нахвърли, разкопча шлифера си и вече ясно виждах, че отдолу има звезди, звезди и безполезно пространство като статично електричество...

— Слушай — започнах аз, — какво искаш? Момичета, пари, власт, слава — мога без проблем да те уредя с всичко това. Имам

влияние в този свят. Две хубави момчета, ергени като вас, могат да пожънат убийствен успех в шоубизнеса...

Може би това не беше най-разумният подбор на думи.

Първият вълк ме изгледа злобно.

— Убийствен успех — повтори той.

Отново ме лъхна смрадта и разбрах, че думите не могат да ме спасят. Първо, това чудо страдаше от ненаситен глад. Второ, никой с такъв зловонен дъх не би могъл да пробие в музикалния бизнес. Знаех, че някои доста се доближават до това. Дъщеря ми Хел например въпреки външния си вид, който е доста, да кажем, алтернативен, се радва на солидна база почитатели в определени кръгове. Но тези типове нямаха шанс. Наистина. Уф.

Тогава аз метнах няколко мисловни руни. *Tir*, *Каен*, *Хагал*, *Ир* — но нито една не успя дори да ги забави. Вече и вторият вълк ни се нахвърли и сега Артър се биеше с него, оплетен в полите на черния му шлифер. Балконът започна да се откъсва от стената, под проливния дъжд засъскаха искри и лъчи руническа светлина.

По дяволите, помислих си аз. *Ще умра мокър*. Тогава с помощта на руната *Сол* издигнах щит и с последен отчаян напън на сиянието си замятах всички огнени руни от Първия аетир по създанията, били някога вълци, а сега — мрачни въплъщения на мъстта, защото нищо не може да избяга от Хаоса, нито Гръмотевицата, нито Пожарът, нито дори Слънцето...

— Момчета, всичко наред ли е при вас? — обади се Съни и надникна през процепа между пердетата. — Искате ли още чай от женшен?

— А, не, благодаря — отвърна Артър, който в момента стискаше по един вълк демон в ръцете, а на лицето му отново се мъдреше онази глупава усмивка. — Виж, тъъ, Съни, влез вътре. Сега съм малко зает...

Създанието, което нашият Тор държеше на разстояние, накрая се измъкна от хватката му. Не отиде далеч обаче: скочи отгоре ми и ме събори на перилата. Балконът поддаде със скърдане и всички заедно полетяхме три етажа надолу. Аз се ударих в козирката — дяволски силно, — ефимерата падна отгоре ми, цялата ми бойна мощ ме напусна и разбрах, че с мен е свършено.

Съни се надвеси от прозореца.

— Имаш ли нужда от помощ? — извика ми тя.

Аз надзърнах право вдън създанието и там беше мрачно — като в онези приказки, където на сестрите им отрязват пръстите на краката, врани изкълват до смърт лошите и дори малката русалка трябва до края на живота си да стъпва сякаш по остриета на бръснач, задето е дръзнала да се влюби... Не се съмнявах обаче, че Съни е запозната само с версията на „Дисни“ с прекрасния щастлив край, където борсуците, зайците и проклетите катерици (мразя катерици!) запяват в строен хор, където дори вълците са добри и никой не страда истински...

Усмихнах ѝ се саркастично.

— Да, ще помогнеш ли? — попитах.

— Добре — каза Съни, разтвори пердетата и излезе на балкона.

И тогава стана нещо много странно.

Аз я наблюдавах от уличката с ръце, притиснати към тялото, яхнат от ефимерата, разперила шлифер като криле на хищник, който се готови да клъвне нечия очна ябълка. Студът беше толкова непоносим, че изобщо не си усещах дланите, а от вонята на създанието ми се виеше свят, дъждът барабанеше по лицето ми и сиянието ми изтичаше толкова бързо, че знаех — остават ми секунди, не повече...

Първата ѝ работа беше да разтвори чадъра си.

Не обърна внимание на отчаяните заповеди на Артър, който впрочем се боричкаше с втората ефимера. Цветовете му ярко пламтяха, около двамата се виеха лъчи руническа светлина, които се биеха с проливния дъжд.

И тогава тя се усмихна.

Сякаш слънцето изгря. Само че беше вечер и светлината бе, да кажем, шейсет пъти по-силна от най-ярката светлина, която някога сте виждали, и уличката грейна в ослепително бяло, и аз стиснах очи, за да ги предпазя от мигновено изгаряне до самото дъно на орбитите, и всички тези неща станаха едновременно.

Първо дъждът спря. Напрежението в гърдите ми изчезна и аз усетих, че отново мога да движа ръцете си. Светлината, която беше твърде силна дори за гледане, когато грейна в началото, се разпръсна и премина в зеленикаво-розово сияние. Птиците на покривите запяха. Въздухът се изпълни с ухание като на цветя — толкова неуместно в

тази уличка, където преобладаваше миризмата на пикня, — някой сложи ръка на лицето ми и каза:

— Всичко е наред, сладурче. Вече си тръгнаха.

Е, това беше. Отворих очи. Хрумна ми, че или съм получил по-силно сътресение, отколкото съм предполагал, или има нещо, което нашият Тор не ми е казал. Той стоеше надвесен над мен със срамежлив и смутен вид. Съни беше коленичила до мен, без да обръща внимание на уличната кал, и синята ѝ рокля сияеше като лятно небе, босите ѝ крака бяха като бели птички, сладникаво русата ѝ коса падаше на лицето ми и аз се зарадвах, че не е мой тип, защото тази дама можеше да създаде на човек само грижи. Тя ме озари с усмивка като летен ден и лицето на Артър заплашително почервения, а Съни каза:

— Лъки? Добре ли си?

Аз разтърках очи.

— Така мисля. Какво стана със Скол и Хати?

— С онези типове ли? — попита тя. — Ами наложи се да си тръгнат. Изпратих ги обратно в Сянката.

Артър не вярваше на ушите си.

— Откъде знаеш за Сянката? — попита той.

— О, Артър, толкова си сладък. — Съни стана, направи пирует и залепи целувка на носа на нашия Тор. — Все едно бих могла да живея тук толкова време и да не разбера, че не съм като другите. — Тя погледна озареното небе. — Северното сияние — каза жизнерадостно. — Трябва да го има по-често тук. Но наистина съм ви благодарна, момчета — продължи тя. — Че се грижехте за мен и така нататък. Ако нещата стояха другояче, ако не бяхме създадени от толкова различни стихии, тогава може би ти и аз бихме могли... Нали знаеш...

Лицето на Артър почервения още повече, доколкото това бе възможно.

— Е, какво ще правите сега? — попита тя. — Предполагам, че сме в безопасност — поне за известно време. Но Хаосът вече знае за нас. А Сянката никога не се отказва.

Замислих се над това. И тогава ме осени идея. Казах:

— Мислила ли си за кариера в развлекателния бизнес? Мога да ти намеря работа в групата...

Зачудих се дали може да пее. Повечето небесни създания могат, разбира се, а и тя щеше да озарява всичко само с появата си на сцената

— можехме да спестим цяло състояние от пиротехници.

Съни ме озари с мегаватовата си усмивка.

— Артър също ли е в групата?

Аз го погледнах.

— Предполагам, че може да влезе. Винаги имаме място за барабанист.

Като се замисля, заслужава си сега да тръгнем на път. Нови хора, нов състав, нови места за посещаване...

— Би било хубаво.

Лицето ѝ беше замечтано. Неговото приличаше на муцуна на болно кутре и това ме изпълни с още по-голямо облекчение, защото никога не съм бил романтик. Помъчих се да си представя резултата: богиня на слънцето и бог на гръмотевиците заедно на една сцена всяка вечер...

Мога да си го представя, помислих си. „Пожар“ отново на турне. Все пак говорим за дъждове от риба, екваториално Слънчево сияние, урагани, слънчеви затъмнения, слънчеви изригвания, внезапни наводнения — и светковици. Много светковици.

Може да е малко рисковано, разбира се.

Но все пак — страхотно шоу.

[1] „Запали огъня ми“. — Бел.прев. ↑

[2] Улови мига (лат.). — Бел.прев. ↑

БИСКВИТКА

Преди две-три години станах член на клуб за диетично хранене и успях да сваля доста килограми. Но пък натрупах истории, много от тях за различните страни на храненето и за това, защо то означава толкова много за нас. Това е история за мрачните и сложни взаимоотношения на една жена с тестените изделия. Тя не е като мен, но знам как се чувства.

Мисълта, че може да е бременна, я споходи съвсем неочеквано по време на реклама на „От местопрестъплението“. Ядеше пакетче френски бонбони „Мистър Киплинг“, като започна от розовите (любимите ѝ) и се канеше да свърши с кафявите, които най-малко ѝ харесваха заради грозния цвят. Понякога мислеше, че може би трябва изобщо да не яде кафявите, но ѝ се струваше, че това е разхищение, и накрая неизменно ги изяждаше.

Маги обичаше да си похапва, докато гледа телевизия. Така се чувстваше по-сигурна и по-спокойна. А и вечерта беше единственото време, когато не изпитваше чувство за вина от това, че яде. На работа винаги ѝ беше много неудобно заради сандвича и блокчето мюсли. Сякаш другите я гледаха — осемдесет и три кила, а вижте как се тъпче с въглехидрати, за бога. Затова тя чакаше да се приbere у дома, за да си сготви нещо вкусничко — нещо просто, като паста или ориз, — и да си сипе чаша вино...

Но все пак понякога нещата излизаха от контрол. Винаги е повкусно да се яде пред телевизора. Особено сладки неща, мислеше си Маги. Сладки, бели, захаросани, розово-жълти. И на всеки двайсет минути се появяваха реклами, които ѝ напомняха, че сладоледът е нещо хубаво, че шоколадът те прави щастлив и че замразените чийзкейкове на Бети Крокър вече се продават и в Исландия.

И така, Маги ядеше. Какво друго ѝ оставаше? Тя ядеше бисквити за подобряване на храносмилането, малинови кифлички, кокосови

тортички, бисквити с парченца шоколад, рулца, хрупкави оризови десерти и лимонова торта с белтъчен крем. За разлика от повечето хора, на Мистър Киплинг и Бети Крокър винаги можеше да се разчита. Те вдъхваха на Маги сигурност, отвеждаха я на островчета от сладост в свят, който ставаше все по-кисел.

Но сега пък това. Тази натрапчива мисъл. *Ако съм бременна?* Отначало за малко да се разсмее — ама че шега, непорочното зачатие на осемдесет и три килограмовата жена, — и все пак мисълта не я оставяше на мира като изпълнено с надежда улично псе, което някога някой е хранил. *Ами ако съм бременна?*

Със сигурност имаше вид на такава. Коремът ѝ, някога плосък, сега беше мек и закръглен като недоизпечен самун хляб. Ръцете ѝ също бяха меки и отпуснати, бедрата — бели и надиплени. Естествено, бременността нямаше как да си проличи. Още не, беше прекалено рано. Маги знаеше от опит, че до четвъртия месец нищо не се вижда.

Разбира се, тогава беше по-слаба. Дори по време на бременността теглото ѝ не надхвърли шейсет и три килограма. Тя се тревожеше за килограмите си след раждането. Е, всъщност повече се тревожеше за Джак. Джак беше съпругът ѝ и обичаше да се поддържа във форма. Всеки ден бягаше по пет мили, пускаше шаги за порасналия ѝ корем. Само че това не бяха точно шаги — и Маги го знаеше. От бременността постоянно ѝ се ядяха тестени изделия. Кифлички със захарна глазура, всянакъв вид хляб, понички, бисквити, палачинки и кексове. Джак, който изобщо не ядеше въглехидрати, се мъчеше да я накара да се храни със сирови, хрупкави неща, но организмът ѝ се бунтуваше. Тя просто не можеше да ги яде. Ябълка или парче морков не бяха същото като поничките „Криспи Крийм“.

Маги направи опит да се захване с плетене, плетеши шапчици и терлички, но от това апетитът ѝ не намаляваше. Всъщност само влошаваше положението. Всички онези кълба прежда в пастелни цветове — бонбоненорозово и ванилено бяло — само усиливаха глада ѝ.

Джак започна да я отбягва. Разбира се, тя се раздуваше. Не само в корема, но и в лицето, и в краката. Джак не обичаше пищните форми. Маги го знаеше. Той харесваше момичета, които приличат на момчета. Двамата работеха в една и съща фирма, но Джак имаше кабинет и стоеше там, а Маги имаше само работно място зад преграда, затова в работата тя го виждаше също толкова рядко, колкото и вкъщи.

Всичко стана много постепенно. Отначало той се правеше на загрижен за нея. *Знам, че си уморена, Magi. Защо не си легнеш рано?* А тя наистина беше уморена. До степен на отчаяние. Каквите и процеси да протичаха в тялото ѝ, то явно се нуждаеше от много почивка, а и от много храна. И затова Magi си лягаше рано, докато Джак си търсеше извинения да стои буден до късно. И от работа ходеше направо в спортната зала, а Magi седеше вкъщи и плетеше терлички, гледаше „От местопрестъплението“, „Експериментът“ и „Изгубени“ и се мъчеше да измисли име на бебето, като се опитваше да не мисли твърде много за торти.

Успяваше, или поне в началото. Дори свали няколко килограма. Не чак толкова, че да се брои, разбира се. Освен това на Джак вече не му пукаше. Той си имаше своя предродилна програма и се отнасяше към нея много сериозно. Всяка сутрин ставаше в шест да бяга, а вечер правеше упражнения в залата. *Трябва да съм във форма, за да тичам след сина си.* Пак го казваше уж на шега, но Magi знаеше, че не е така. Накупи малки спортни екипи в различни нюанси на синьото, малки спортни ризи, гащета и терлички, направени така, че да приличат на маратонки. Понякога Magi се питаше защо изобщо Джак е поискал да има дете — той като че ли гледаше на това преживяване като на някакъв безразсъден маратон. От какво — или от кого — бягаше? И защо въобще трябваше да бяга?

Тя се помъчи да го убеди да си стои вкъщи, но това като че ли не помогна. *Трябва ли да налагам ограничения на живота си само защото ти си бременна?* — каза Джак. — Ако чак толкова искаш, можеш да идваши с мен в спортната зала. Но напоследък те интересуват само имена за бебето и бебешки дрешки — а, и да се тъпчеш, разбира се...

Magi знаеше, че не е честно. Тя определено беше спряла да се храни за двама. Всъщност даже почти не ядеше, хранеше се предимно с оризови сухари и моркови. Мразеше такива неща, повдигаше ѝ се от тях, но трябваше да държи положението под контрол. Според електронния кантар на Джак вече беше с осем кила над нормата. Чувстваше се отвратителна. Дебела и непотребна. Сутрин започна като никога да ѝ се гади. Отначало си помисли, че така е добре. Апетитът ѝ секна. Но дори на хумус и моркови, Magi не сваляше килограми. А

тази новопоявила се тълстина под брадичката ѝ като че ли се увеличаваше.

Захвана се да спортува. Насилваше се да ходи в спортната зала. Пъшкаше на тренажора и на машините за гребане потна и с пулсиращо зачервено лице. Спортуването открай време не ѝ допадаше. Никога дотогава не ѝ се беше налагало да го прави. Но Джак като че ли мислеше, че това ще помогне, и Маги си каза, че биха могли да тренират заедно. На него обаче не му харесваше да тича до нея. *Пречи ми на ритъма* — оправдаваше се той. И затова тя го гледаше отдалеч, като се мъчеше да се движи в крачка с него, чувствуващ се уморена, леко ѝ се гадеше и в ума ѝ бяха поничките и „От местопрестъплението“...

И тогава Маги загуби бебето. На двайсет и първата седмица (някак прекалено рано). *На всеки може да се случи* — каза ѝ лекарят. — *Вината не е ваша*. Само че на никого другого не се случи. Случи се на нея. И по чия вина?

Колкото до Джак — е, Джак просто продължи да бяга. Един ден право от вратата на кухнята, право в прегръдките на момиче от спортната зала, а Маги си остана с цялата тази безполезна предродилна тълстина и със скръбта, и с апетита, който не я напусна и който като че ли все оставаше незадоволен.

Джак смяташе, че тя трябва да отиде на психолог. Маги смяташе, че Джак трябва да върви по дяволите. В някои дни го виждаше в парка да тича с новото си момиче. Той харесваше стройни, атлетични блондинки.

Последната се казваше Чери и Маги я намираше за много весела. Като че ли дори при избора на приятелки Джак предпочиташе здравословното въздържание от изобилие.

И поради всичко това на Маги ѝ беше още по-трудно да се справи с все по-натрапчивото си убеждение, че може да е бременна. За да забременееш, напразно си казваше Маги, е необходим мъж. Джак си беше отишъл и напоследък единствените мъже в живота ѝ бяха Мистър Киплинг и героите от телевизионните сериали, които тя обичаше да гледа до късно нощем. И все пак...

Признаците определено бяха налице. Коремът ѝ беше пораснал. Гърдите ѝ бяха подути и чувствителни. През месеците след спонтанния аборт Маги постоянно се чувствуващ толкова празна.

Каквото и да ядеше, сякаш нищо не можеше да запълни празнотата, оставена от бебето в корема ѝ. Но сега имаше нещо. Някаква пълнота, така ѝ се струваше. Усещане за нова възможност. *Ям за двама*, казваше си тя на примигващата светлина от екрана на телевизора и някак ѝ се струваше почти вярно, макар че беше невъзможно. *Стават чудеса. Знам, че е така. Животът понякога ти предоставя втора възможност.*

Един ден Маги отново започна да плете. Установи, че ѝ действа успокоително. Изплете комплект бебешки дрешки в съвсем същия нюанс на бонбоненорозовото като глазурата на френските бонбони на Мистър Киплинг. Услади ѝ се и така се появи втори комплект, този път в лимоненожълто като тортичка, и чифт терлички във ваниленобяло. Сега го нямаше Джак да потиска инстинктите на тялото ѝ. Ден след ден тя виждаше как коремът ѝ се закръгля и се изпълваше с характерното чувство за щастие и гордост. И какво, като нямаше мъж? Това бебе щеше да бъде само нейно. *Моята кифличка се пече*, мислеше си Маги, докато отваряше опаковка тортички „Бейкуел“. Този път нямаше чувство за вина. Все пак ядеше за двама.

Към петия месец на загадъчната ѝ бременност хората започнаха да я зяпат. Тя усещаше погледите, хвърлени с крайчеца на окото, неизречените думи на колегите в работата. Беше се отказала от сандвичите и блокчетата мюсли. Сега, когато се хранеше за двама, можеше да си угажда. И затова в обедната почивка тя ядеше на бюрото си големи корнуолски пирожки от „Грегс“, цели опаковки захаросани кифлички с розова или бяла глазура и може би дори една-две понички, успокоително засищащи и меки под дебелия слой пудра захар. Чудеше се кога ли някой ще я попита за очакваната дата на раждането. Но никой не се осмеляваше — в края на краищата те сигурно знаеха всичко за любовницата на Джак. Приятелите ѝ в офиса изобщо не бяха нейни приятели, а на Джак, и поради това нямаше кой да ѝ зададе въпроса, който ги глаждеше през всичките тези седмици — възможно ли е Маги наистина да е бременна?

Но тя установи, че не я е грижа. Нека си шушукат колкото си искат. Фактът, че никой не знаеше със сигурност, правеше новината за бебето още по-чудна. *Tu си моя*, нежно казваше Маги. *Само моя, мъничка Бисквитке.*

Маги откри, че най-лесно ѝ идват наум имена на тестени изделия. Сали Лън. Ейндъжъл Кейк. Необичайни, но хубави. Думите на нежност са винаги сладки. Захарче, Сладкишче, Бисквитке, Сладурче, Тортичке. И този път тя изобщо не се съмняваше, че бебето ще е момиче. Нямаше нужда от преглед на ехограф, за да ѝ го кажат. Нито веднъж не беше ходила на лекар. Защо да го прави? Чувстваше се добре. Веднъж вече беше преживяла всичко това. Тогава лекарите не ѝ помогнаха. Сега можеше да се справи и сама.

Започна да ѝ се спи в работно време, особено след обяд. В някои дни едва издържаше да стои будна. Началничката ѝ Клоуи спомена за това и накрая Маги разбра, че не може повече да го пази в тайна. Тя неудържимо се изчерви и ѝ каза:

— Е, аз полагам максимални усилия, но нали знаеш, човек в моето положение много се уморява...

— В твоето положение ли? — попита Клоуи.

— Ами, нали знаеш, бременност.

Клоуи я изгледа втренчено.

— Какво?

Погледът ѝ не беше много ласкателен. Но пък Маги открай време не я харесваше — кърещава червенокоса девойка, която приличаше на четиринастгодишна и за обяд ядеше само нискомаслени кисели млека. Какво изобщо знаеше тя? Как би могла да я разбере?

След това, естествено, новината се разнесе. Колегите ѝ вече я зяпаха съвсем открито, докато обядваше на работното си място зад преградата. На Маги обаче не ѝ пукаше, трябваха ѝ повече сили. А другите просто завиждат, мислеше си тя. *Завиждат на теб и на мен, Бисквитке.*

След седмица Джак мина да я види по време на почивката за чай.

— Наистина ли разправяш, че си бременна? — попита той. — Клоуи каза, че така си ѝ обяснила.

Маги сви рамене.

— Ами бременна съм — каза тя.

Джак видимо се стъписа.

— Ходиш ли с някого?

— Че защо? — попита Маги. — Нямам нужда да ходя никъде.

А... — тя млъкна. — Разбирам какво имаш предвид.

Беше ѝ ясно, че започне ли да излиза с някого, Джак пръв ще разбере. Той беше майстор в научаването (и разпространяването) на клюки и макар че очевидно нямаше никакво желание да се върне при нея, появата на нов любовник в живота ѝ със сигурност щеше поне малко да го развлнува.

Джак я огледа критично от главата до петите.

— Изглеждаш ужасно — отбеляза той.

— Наистина ли? Колко типично за теб да го кажеш.

Поне беше така любезен да се изчерви.

— Маги, нямах това предвид. Исках да кажа, че малко си напълнила.

— Естествено. Бременна съм.

— Само че ти не си бременна, Маги, нали? — попита Джак.

Тя сви рамене.

— Ти пък откъде знаеш?

И като го погледна, изведнъж си помисли, че той е този, който изглежда ужасно. Скулите му бяха изпити и прекалено изпъкнали, китките стърчаха от маншетите на ризата и изглеждаха неочеквано кокалести. *Отслабнал ли е?* — помисли си Маги. — *Дали не прекалява със спортуването?*

— И ти не изглеждаш чак толкова добре — каза. — Още ли си с Чери, или диетата с пресни плодове не е достатъчно хранителна?

— Не отклонявай въпроса, Маги.

Джак си въобразяваше, че понеже гледа „Психотерапия“, разбира от психоанализа.

— Сега говорим за теб. За това, какво разправяш на хората. За историята с твоята бременност.

Маги се усмихна.

— Защо реши, че не е вярно?

— Ами защото... просто не е — тросна се той като дете. — Откъде ще забременееш? Не от мен, а няма от кого другого. Е, на кого ще родиш дете? На семейната опаковка „Криспи Крийм“?

Маги си каза, че би трябало да се обиди. Но бременността сякаш ѝ беше донесла приятно ново усещане за спокойствие. Затова тя просто му се усмихна по своя нов ведър начин и каза:

— Ще видиш след четири месеца, нали, Джак? Хайде. Хапни си бисквитка.

Тогава новината гръмна. Всички имаха свое мнение относно загадъчната бременност на Маги. Мненията се различаваха единствено по това, че според едни тя беше луда, а според други си измисляше, за да привлече вниманието на Джак. И двете гледни точки бяха толкова нелепи, че Маги дори не се опитваше да ги оборва, а само се вслушваше в онова сладко топло усещане в корема си и го подхранваше с хляб, сладкиши, бисквити и пайове.

Зашо изобщо някога си е мислила, че има нужда от мъж, за да роди дете? Онази детска песничка винаги е била вярна: *Захарни неща и мила доброта* — от това бяха направени малките момиченца; и *Бисквитка* — да, това беше името ѝ — знаеше точно от какво се нуждае. С течение на времето тя ставаше все по-взискателна, отвори на Маги апетит за сладки оризови пудинги, ябълкови пайове с гъста сметана, ягодови маслени сладкиши, сладкиши с меласа, кроасани с мед и хрупкави франзели.

Към седмия месец Маги вече беше толкова уморена и натежала, че наистина искаше само да си стои вкъщи и да гледа телевизия, загърната в одеяло, с кана розова лимонада отстрани или може би каничка горещ шоколад и чиния топли кифлички с кайсиев конфитюр. Взе си отпуск по майчинство и никой не го подложи на съмнение. *Отпуск от съчувствие* — така пишеше в заповедта. На Маги не ѝ се занимаваше да го оспорва. Не вярваха в съществуването на нейната Бисквитка? Голяма работа! Изобщо не са ѝ притрябвали. Няколко души ѝ се обадиха. Маги знаеше, че са добронамерени. Но не искаше помощ от тях. Не искаше нито съвети за диети, нито професионални напътствия за справяне с тежка загуба, нито терапия за подобряване на взаимоотношенията, нито изобщо някое от решенията, които ѝ предлагаха за лъжливата ѝ бременност. Тя беше сигурна, че Бисквитка не е лъжа. На седем месеца бебето вече проявяваше достатъчно силен характер, в сравнение с който всички тези хора бяха като призраци. Бисквитка беше топла сладка топка любов — и постоянно гладна. Затова Маги без следа от съжаление напусна работа и посвети изцяло времето си на бебето. Това решение като че ли я изпълни с енергия. Тя започна сама да пече сладкиши, поради което вече не ѝ се налагаше да излиза толкова често. Поръча боя от магазин „Направи си сам“ и най-после боядиса детската стая — същата, която двамата с Джак така и не бяха успели да пригответят. Боядиса я в цвят на розова вода и направи

ивица от кексчета, нарисувани по шаблон. Уши пердета от плат на същите кексчета. Тъкмо сглобяваше креватчето (от светло дърво с чаршафи в тон с пердетата), като се подкрепяше с пакет шоколадови бисквити, когато на вратата се позвъни.

Беше Джак. Този път изглеждаше даже по-зле отпреди: небръснат, блед и слаб като вейка. Беше с обувките си за бягане, сива фланелка и опърпани дънки и миришеше на пот, сякаш идваше направо от спортната зала. Огледа детската стая и седна тежко, като че ли са го бълснали.

— О, Маги, какво става?

Маги му се усмихна състрадателно. Знаеше, че някои мъже не го приемат леко, особено такива като Джак. Връзката между майка и дете е толкова силна, че бащите често са пренебрегнати. Все пак вината нямаше как да бъде нейна — в края на краищата Джак сам се беше отписал от това семейство. Сега, когато ѝ предстоеше скоро да ражда, той може би съжаляваше, че я е напуснал. Много жалко, но нея не я беше грижа. Сега тя се нуждаеше единствено от Бисквитка.

Маги седна до него на дивана. Със сядането ѝ диванът заплашително хълтна. От бременността килограмите ѝ наистина се бяха увеличили през последните два-три месеца, но тя съвсем не се чувстваше зле. Този път се чувстваше красива. Кожата ѝ сияеше. Косата ѝ блестеше. Тялото ѝ набъбваше като топло тесто. Миришеше на хляб, на сладост, на мая. Маги видя с какви очи я погледна той — полууплашени, полуувзоржени, като на дете.

— Какво правиш? — попита Джак.

— Подготвям нещата — каза тя. — Съвсем скоро ще се появи Бисквитка.

— Бисквитка? — учуди се той.

— Това ѝ е името. Досега не съм го назвала на никого.

Маги се усмихна зарадвана. Разбира се, Джак я беше напуснал, но той продължаваше да бъде мъжът, когото обича, и ѝ се стори съвсем редно да му каже името на бебето, преди да се е родило. Тя грижовно погали подутия си корем. Вътре Бисквитка беше заспала, но скоро щеше пак да огладнее. Маги се зачуди дали Джак ще протегне ръка да опипа корема ѝ, както правеше, когато бяха заедно. Запита се дали иска той да го направи, или всичко това е вече минало.

Но Джак изглеждаше развълнуван. Устата му беше изопната като след прекалено бързо бягане.

— Маги — каза той и я погледна. — Трябва да спреш с това. Да потърсиш помощ.

— За какво ми е помощ? — попита Маги. — Казах ти, добре съм. Бебето също.

— Какво бебе? — възклика Джак. — От кого е това бебе? Откъде се е взело? От „Пица Хът“? А сега си излязла и в отпуск по майчинство, купуваш бебешки дрешки, правиш всичко това... — Той махна с ръка към отворената врата на детската стая и пердетата на кексчета. — Маги! Имаш нужда от помощ!

— Ти ли ще ми я окажеш? — попита тя и това прозвуча като насмешка.

Джак сви рамене.

— Аз съм виновен. Не трябваше да бягам така. Но като изгуби бебето... — Той извърна поглед. — Не знаех какво да правя, Маги. Държах се като идиот. Надявам се, че разбираш колко съжалявам.

— Съжаляваш? — попита Маги, без да изпитва никакви чувства.

— Не биваше да те изоставям. Вече го разбрах. Казах на Чери, че всичко свърши. Мога да се пренеса при теб, когато пожелаеш...

— Да се пренесеш?

Джак кимна.

— Аз ще се грижа за теб. Ще направя всичко възможно да се възстановиш. Вече говорих с колегите. Ще пазят мястото ти колкото се наложи. Един на всеки четирима в Обединеното кралство страда от депресия в някакъв момент от живота си. Ще ти намерим специалист, може би ще те лекуваме с „Прозак“ или литий. И после пак ще се занимаваме със спорт — за да се чувствуаш по-добре в кожата си. Щом започнеш да сваляш килограми, ще се пребориш с тази... заблуда.

— Мислиш, че ще се преборя? — попита Маги. Този път вече се ядоса. — Според теб аз съм си измислила бебето? Ето! Пипни! — Тя грабна ръката му и я сложи на корема си. — Усещаш ли я как рита, Джак?

Джак се отдръпна и промърмори:

— Това са газове. Нищо повече.

— Така ли мислиш?

— О, Маги. Знам, че е така.

— Добре тогава. Махай се.

Тя трепереше. Бисквитка отново я караше да изпитва глад. В хладилника имаше студен сладкиш от ревен, с лъжичка сладолед щеше да е направо идеален.

— Сега нямам време за това — отсече Маги, като видя стъписаното му лице. — Имам работа, истинска работа, за разлика от спортуването...

— Маги, моля те. Обичам те — каза Джак.

Говореше сериозно, нямаше съмнение. Но също така нямаше съмнение, че е вече късно. Бисквитка беше по-важна. И ако наистина искаше да бъдат заедно, Джак трябваше да направи избор.

Маги рече:

— Ако ми докажеш, че искаш да бъдеш истински баща на детето ми...

— Няма дете! — кресна Джак. — Никога не е имало! Ти си си го измислила! Дебела си, защото постоянно ядеш, не защото си бременна!

— Не го слушай, Бисквитке — каза тя. — Той вече не ни трябва.

— Маги отвори вратата. — Довиждане. Съжалявам, че не си имал късмет.

След това тя престана да вдига телефона и сложи шпионка на външната врата. Беше прекалено заета да приготвя нещата за Бисквитка, за да се разсейва. Реши да поръчва доставки до дома — установи, че излизането от къщи е много стресиращо, — а и смяташе, че не се нуждае от помощ. Нуждаеше се единствено от спокойствие и тишина.

В следващите седмици никой не я бе виждал. Вече никой не отговаряше на телефона, никой не отваряше вратата. Джак се отби няколко пъти, но без резултат, макар че веднъж или дваж можеше да се закълне, че чува шум в къщата. Маги смени бравата. Това не го изненада. Първият му опит да повика полиция предизвика любезното безразличие, вторият — неприкрито весело учудване.

Има ли извършено престъпление, господине? Имаше ли Джак основание да смята, че бившата му съпруга е изложена на риск? Да не е обрала сладкарница? Той си тръгна ядосан, и унижен — както и още по-разтревожен. В къщата ставаше нещо. Зад грижливо дръпнатите пердeta. Джак започна да следи доставките, които през ден пристигаха

пред къщата. Повечето бяха от различни пекарни и сладкарници, някои бяха от магазини за бебешки стоки. Маги никога не разговаряше с доставчиците. Те просто оставяха стоките на верандата, точно пред външната врата. Един ден, докато гледаше от колата си, Джак видя как от къщата излезе едра фигура с неясни очертания, загърната в розов пеньоар, да прибере кутия със сладкиши. Тя се движеше със странна поклащаща се походка, след което се скри в тъмната къща.

Боже, помисли си той. Толкова е наедряла!

За другия път вече знаеше как да постъпи. Никой нямаше да му помогне. Джак изчака да пристигне камионетката от сладкарницата със сутрешната доставка. После изскочи от колата си и се усмихна на доставчика.

— Благодаря, аз ще го занеса — каза.

Доставчикът видимо се двоумеше.

— Няма проблем. Това е моята къща — обясни Джак и сложи на рамо покрития поднос.

Миришеше на хляб в съчетание с по-наситената миризма на печено маслено тесто и сладко от плодове.

— Жена ми е бременна — каза той. — Напоследък не се храни с абсолютно нищо друго.

— Ами добре — отговори доставчикът и го проследи с поглед до портата.

Джак наистина имаше вид на човек, който живее тук. Крачеше, сякаш беше стопанинът на къщата. Освен това каза, че жена му е бременна — е, само бременна жена, помисли си доставчикът, може да яде толкова много пайове.

Поне така обясни по-късно на полицайите. А тогава само сви рамене и си тръгна, без да се замисля повече. Джак с поднос в ръце отвори вратата на всекидневната и надникна вътре...

Той си представяше как Маги лежи в тъмното завита с одеяло. В действителност стаята беше ярко осветена. На равни разстояния по пода бяха наслагани лампи в различни нюанси на розовото. Десетки светещи гирлянди висяха по мебелите и се точеха по земята. На тавана имаше всякакви висулки: звънчета, фигурки от хартия, кристали, които отразяваха светлината. И всяка възможна повърхност беше заета от сладкиши, сложени на поставки и салфетки: тортички със захарна глазура, захаросани кифлички с черешки отгоре, целувки, лимонови

торти, ябълкови пайове, сладки рула с дебели плънки, всичките наредени на поставки чак до тавана, искрящи на цветните светлини като съкровища от пещерата на Алдин.

Джак имаше чувството, че е попаднал в нещо средно между къщата на Дядо Коледа и Захарната къщичка, и ако изобщо дотогава се беше съмнявал, че жена му е напълно полудяла, съмненията му се изпариха при вида на всичко това — тази детинска версия на приказна страна.

Дворецът на Барби. *Боже, не е истина.*

— Маги, тук ли си? — извика Джак.

Глупаво беше да си мисли, че ще е някъде другаде. Но отговор не последва. В стаята беше тихо, чуващо се само шумът от въртенето на хартиените фигурки и дрънчене на музикална кутийка, което идваше от друга стая.

Джак оставил подноса от сладкарницата. Миризмата на сладко бе главозамайваща. Вратата към съседната стая беше леко откърхната. Той я отвори. Това беше стаята, която двамата бяха избрали за детска, след като бебето се роди — само че Маги искаше да я боядиса в розово, а Джак — в синьо, вследствие на което тя си остана бяла и гола, като спомен за деня, в който те погребаха бебето си в кутийка, дадена им от болницата: малко приличаше на кутия от сладкарница, облицована с евтин бял сатен.

Сега всичко беше различно, разбира се. Той го забеляза още при предишното си идване. Стаята беше вече детска, ярко осветена и боядисана в розово, по пода имаше разпилени възглавници, а в средата стоеше дървена бебешка люлка, почти цялата скрита зад перденца.

Джак пристъпи навътре в стаята. Маги не беше там. Но нещо melodично дрънчеше, а до люлката се въртеше малка лампа и хвърляше нанизи от цветни светлинки по прясно боядисаните стени.

— Маги?

Искаше гласът му да прозвучи силно, авторитетно. Но в тази чужда стая той потъна като удавен в сладката миризма, в пастелния въздух между възглавниците и пердетата. Беше сам в стаята и все пак усещаше нещие присъствие, нещо, което запълваше въздуха. Сякаш там някой стоеше, дишаше.

Люлката. Проклетата люлка, помисли си Джак. Стоеше толкова невъзмутимо. Сякаш мястото й беше тук, сякаш наистина имаше

причина всички тези джуунджурии да са тук. И пердетата над нея, увиснали като палатка, скриваха вътрешността.

Разбира се, няма бебе, мислеше той. Не може да има бебе. Никога не е имало бебе извън отчаяното въображение на Маги. Бисквитка, така го е кръстила. Повече му приляга Измишльотина. Каквото и да има вътре — плющено мече, кукла, — то е само заместител на онова, което е изгубила, симптом за безумие, доказателство, че Джак е бил прав да се намеси...

Ще говори с нея. Все пак още я обича. Веднъж да я накара да види истината, тогава може да опитат отново и всичко да стане както преди. Джак пристъпи към лулката. Миризмата на сладко се усили. Захарна, брашнена, млечна миризма като на смес за палачинки или тесто за бисквити. Отново му се стори, че чува нещо да мърда и да въздиша под пердeto на фигурки. Нещо живо ли имаше там? Зайче, може би коте?

— Джак? Какво търсиш тук?

Беше Маги. Безшумна въпреки едрата си фигура, тя сигурно беше влязла след него. Той се обърна и напук на себе си се почувства виновен. Промърмори, че се е тревожел за нея.

— Тревожел си се? — Маги се усмихна. — Е, както виждаш, и двете сме добре.

— И двете?

— Двете с Бисквитка.

Джак вече не можеше да стои безучастен. Обърна се, пристъпи към лулката и с трепереща ръка поsegна да дръпне пердeto. Платът на кексчета се скъса. Весело звънна наниз от звънчета. Той надникна в лулката и устата му увисна от учудване, като видя какво има вътре...

Маги се усмихна.

— Тя е съвършена — каза. — Нали, Джак?

Джак нищо не каза, само гледаше ли, гледаше.

— Знаех, че всичко ще е наред, ако просто се доверя на инстинктите си. *Захарни неща и мила доброта*. От това са направени малките момиченца. Нали така, Бисквитке?

Маги се засмя. Месестото ѝ лице грееше. Тя се наведе над лулката, взе онова, което лежеше вътре, и Джак започна да отстъпва назад, надалеч от жена си и вън от стаята, като пипнешком затърси

вратата и едва не се препъна в светещите гирлянди, които се виеха като пълзящи растения по пода на всекидневната.

Маги го видя как си тръгва и се усмихна. Реши, че Джак може би има нужда от време, за да свикне с бащинството. Отново сведе поглед към бебето и подуши онази характерна млечна бебешка миризма. *Захарни неща и мила доброта...*

А после целуна нещото в ръцете си и каза:

— Хей, Бисквитке, татко дойде.

ДУХОВЕТЕ В МАШИНАТА

Написах тази история за дъщеря си, голяма почитателка на „Фантомът от операта“, която смята, че Кристин Даае се е събрала с неподходящия мъж...

Той винаги поема нощните смени. Обича тъмнината и самотата. Сиянието на екрана и няколкото светодиода са достатъчни, за да му покажат пътя — може да върши работата си и със затворени очи. Работи тук от петнайсет години, откакто се е научил да свързва два кабела, и сега познава всеки сантиметър от работното си място, както и всеки файл в архивите. Той е човекът, превърнал студиото от аналогово в цифрово. Много повече от инженер, много повече от звуков техник. Общо взето, той е Фантомът на радиото. Знае всяка тайна, чува всяка дума, изречена в ефира или извън него. Всяка част от оборудването тук е минала през ръцете му.

Но за повечето хора през деня той е просто човекът, който поддържа живота в машината. Някои познават гласа му от апаратната, малцина са виждали лицето му. През нощта шансът е дори още по-малък: радиото работи с минимален персонал и късните предавания обикновено се излъчват на запис, с цел да вдъхват илюзия за живот, докато хората с дневно работно време си спят у дома, и той може да разполага сам с цялото пространство.

Тогава е най-щастлив. Когато може да бъде съвсем сам. Във фоайето има само един пазач, който никога не му обръща внимание, и от полунощ до пет часа сутринта Фантомът на радиото шепне и тананика с различни гласове на духове, долитащи сякаш от морското дъно: те се процеждат през слушалките в тъмното и изпращат посланието си на фалшива добронамереност към безсънните и отчаяните.

Точно сега един такъв безсънен слушател седи пред компютъра си. Нарича се „Дамата от Шалот“, но истинското ѝ име е далеч по-

прозаично. Тя също е нощно създание — може би по собствен избор — и обича да слуша радио: веселите познати гласове, музиката, песните, които подрънкват, бърборят и кънтят на гигантския еcran на нощта.

Вярно е, че нощем всичко звучи различно. Дори тишината има друг тон, ехо, което денем не се чува. Пръстите ѝ се движат по тъчпада с поразителна точност и извикват звуци и изображения. Лицето ѝ — почти толкова близо, че челото ѝ ще опре в екрана — е окъпано в подводно сияние. Тя е красива, макар че не го знае, бледа — като човек, който денем почти не излиза, — в очите ѝ промигват електрически звезди. Това е любимото ѝ радиопредаване, предварително записано и излъчвано между полунощ и три часа. Не е нещо кой знае колко особено — просто три часа, запълнени със стари хитове, свързани със среднощни монологи, — но понякога ѝ се струва, че има още нещо. Нещо, за което никой друг не знае. Поне тя смята, че никой не знае. Пък и кой друг слуша? Това е местна радиостанция.

Поръчва си песен. Прави го доста често, като изпраща избраното заглавие на requests@phantomradio.com. Макар че предаването не е на живо, тя се е уверила, че винаги пускат нейната песен. Мисли си, че трябва да има някой, който чака съобщение от нея. Тази нощ се чувства потисната, може би дори малко тъжна. Какво да избере в тон с настроението си? Може би нещо от „Дъ Карпентърс“: мило, искрено и дори леко сантиментално, като късната вяра в истинската любов.

*Скъпи Фантом,
там ли си? — пише тя.*

Компютърът ѝ е снабден със система за превръщане на глас в текст и актуализиращ се брайлов тъчпад. Чрез тази техника тя може да разговаря с хората онлайн. Да ги вижда смътно през стъклото. Да чува гласовете им като ехо от живот, което стига до света на мъртвите.

Разбира се, това няма нищо общо с действителността. Но докосването до думите с върховете на пръстите, повърхността на брайловия еcran, също толкова познат, колкото линиите и белезите на собствената ѝ длан, представлява удобство, което не може да се отрече. Тъчпадът ѝ позволява да чете уебстраници посредством поредица от изпъкнали точки, които преобразуват текста в понятна за нея форма. Тя го предпочита пред системата за превръщане на глас в текст: синтетичният глас е неприятен, докато брайловият еcran е красив —

красив като мъниста или като ориз в буркан, или като ромоленето на дъжда по покривите.

*Скъпи Фантом,
там ли си още?*

Тя написва съобщението си, изпраща го, чака — под върховете на пръстите ѝ мрежата се променя и се оформя в гоблен от пиксели.

Какво чакам? — мисли си. — Какво си въобразявам, че ще се случи?

Понякога толкова се уморява да чака пред екрана, да опипва света с върховете на пръстите си, вместо да застане лице в лице с него. Чуди се какво би станало, ако просто изключи компютъра и излезе сама в света отвън, а след това размисля, въздиша и отново слага ръка на тъчпада — тази подложка от изпъкнали точки, които се издигат и хълтват, следвайки очертанията на екрана, и на които тя с фина чувствителност отвръща с върховете на пръстите си.

Там ли си?

Той си мисли: *Да, тук съм.*

Това е някакво прорицание, някаква магия, и докато плете, тя си пее подобно на русалка от приказка, която сякаш може да улови в мрежата си блещукащ сноп от паднали звезди.

Разбира се, еcranът само отразява. Не е същинската действителност. Тя го знае и все пак не може да се приближи повече до света на другите хора. Мисли си: Дамата от Шал гледа света през затъмнено стъкло в очакване някой отсреща да я издърпа, някой да зърне лицето ѝ...

Докато преглежда пощата си, той се усмихва. Малко хора пишат на предаването от полунощ до три часа сутринта. Нощната смяна, така му казват, и той се радва да работи по това време — като всички духове, — в познатата тъмнина, далеч от погледите и шушукането им.

Повечето хора се затрудняват да го гледат на дневна светлина. Не толкова заради формата на лицето му, която е чисто и просто причудлива, а заради родилния белег: той го обезобразява като плесница по лицето от ядосан бог.

Някои хора прикриват реакциите си по-добре от други. Има такива, които просто му се усмихват втренчено — сякаш за компенсация. Други не гледат право в него, а съсредоточават поглед в

една точка точно над главата му. Някои са пресилено весели, а други правят всичко възможно да стоят на разстояние от него.

Най-лоши са жените и децата: децата заради страха в очите, жените заради съжалението. Той е забелязал, че някои жени се чувстват необяснимо привлечени от него — напоследък тези са му най-непоносими. На средна възраст, с наднормено тегло, от грижовния тип — те си мечтаят да опитомят чудовище. Най-лошите, мисли си той, и прави всичко възможно да ги пропъди, въпреки че те са упорити като плевели, сякаш виждат в грубостта му семето на нещо, от което ще поникне изкупление.

Интернет е неговото бягство. Тук не е задължително да го виждат. Той може да съществува като аватар, като думи на екрана, като глас в тъмното. Тук може да опознава света: свят, в който не само той, но и никой друг няма лице.

Отново преглежда пощата. Ето я и нея. *LadyofShalott@gmail.com*. Тя често си поръчва песни, понякога с кратък придружаващ текст, в който разказва какво е правила през деня или защо е избрала конкретната песен, или просто споделя някоя случайно хрумнала мисъл...

Скъпи Фантом — винаги започва по този начин, —

Някога питал ли си се какво става с музиката, след като спре? Разбира се, звуковите вълни продължават да се движат, така че може би тя никога не спира. Просто продължава да се лее в пространството, та всеки, който може, да я улови. Казват, че видиш ли падаща звезда, трябва да си пожелаеш нещо — а не може ли да си пожелая нещо, щом дочуя песен?

Той никога не отговаря. Фантомът не се впуска в лични разговори. Но това съвсем не я спира. Тя като че ли не очаква отговор. Всъщност сега бележките ѝ са по-дълги, отколкото в началото, в първите ѝ писма. Може би тъмнината, подобно на преграда в изповедалня, я предразполага. Тя му споделя всевъзможни лични неща — всъщност всичко освен едно: причината изобщо да е тук, да си проправя път към неговия свят...

Харесват ми песните, които пускаш — пише Дамата от Шалот. — Харесва ми как ги подреждаш една след друга — не на случаен принцип, а така, че да разказват истории. Чува ли се някога гласът

ти? Или това е просто диджейска компилация от песни, а някой друг прави подредбата?

Това е въпрос, който никой досега не му е задавал. Гласовете в ефира — онези весели среднощни бърборковци — получават много писма от почитатели. Но тя като че ли е далеч по-заинтересована от това какво се случва зад кулисите. Умна е, мисли си той. Знае, че това е фалшиво шоу, умело сглобено така, че да прилича на живо предаване. Понеже среднощното шоу се харесва основно заради споделеното преживяване, заради чувството, че там има някой, който говори в нощта и споделя времето, споделя мислите си...

Кой ще стои буден до три сутринта, за да слуша предаване на запис?

Тя. Тя, разбира се.

Напоследък той влага повече старание в подреждането на тези нощни плейлисти. Знае, че тя слуша внимателно, и се опитва да го превърне в предизвикателна игра, като прави едва забележими препратки към текущи събития, филми, театрални постановки, дори понякога към собствените си мечти...

Скъпи Фантом,

Снощи си помислих, че се чувстваш самoten. Имаше толкова тъжни песни. Толкова melodii в ре минор. Може би името ти започва с Р? Мъча се да отгатна кое може да е. Робърт. Ричард. Не е това. Всъщност си мисля, че нямаши име. Фантомите нямат имена, нали?

Фантомите нямат и мечти, казва си той. Особено опасни мечти като тази. Прави си чай, после отива в банята. Светла лампата на тавана и бавно, усърдно изучава лицето си.

Не го прави често. От време на време обаче се налага, тъй както понякога в живота човек трябва да страда, за да израсне. Ако тя го види сега, мисли си той, ще реагира като всички останали. Едва ли ще може да се сдържи и в очите ѝ ще се появи онзи поглед — онзи поглед, пълен от части със съжаление, отчасти с отвращение, — и всичко ще свърши. И преди се е случвало. Винаги ще се случва. И все пак — и все пак...

*Скъпи Фантом,
иска ми се...*

Какво ѝ се иска? Иска ѝ се той да отговори. Или, още по-добре — иска ѝ се да чуе гласа му. Брайловият дисплей е винаги толкова

бездущен, ограбва думите откъм интонация. Иска ѝ се да знае как звучи гласът му, произношението му, как изговаря сричките, каква е структурата на думите му.

Скъпи Фантом — казва тя, —

Знаеш ли какво ми се иска? Иска ми се да чуя гласа ти. Аз съм много чувствителна към гласовете. Също и към говора — от двеста крачки разстояние мога да усетя фалша сред тълпа от хора.

Фалш, мисли си той. Аз фалшив ли съм? Чудовище, което се мисли за мъж? Иска му се да изпълни желанието й. Но си казва, че това ще бъде грешка. Никога няма да му го простят. Намесата в предаване може да доведе до уволнение, а къде ще отиде, ако загуби тази работа? Какво ще прави в човешкия свят?

Иска ми се...

Поне мога да пусна поръчаната песен, мисли си той. Това е по силите ми. И все пак...

Иска ми се, мисли си той. Иска ми се...

Студиото е пусто и тъмно. Столът, в който седи диджеят, е като лулка на тъмнината. Зад него има малък роял с брезентово покривало. Той сваля покривалото. Прокарва пръсти по гладките студени редове на клавишите.

От слушалките боботи, тананика и мърмори гласът от морските дълбини. Наближава два часът, тук няма никого, няма кой да го издаде. Кой въобще слуша радио в този час? Шепа хора, страдащи от безсъние, някой пиян, някой депресиран, някое самотно младо момиче...

Скъпи Фантом,

Наистина ли си там? Разбира се, харесва ми да си представям, че си там, но понякога се чудя. Също като музиката, която се лее в пространството с надеждата, че някой ще я чуе, дали и аз не изпращам само случайни сигнали без какъвто и да било шанс да стигнат до някого? Знам, че не можеш да отговориш, и навярно не е редно да те поставям в такова положение, но не можеш ли поне да ми дадеш знак? Какъвто и да е. Точка. Tipe. Или може би и ти си като мен — дух в машината?

Той се усмихва. Дух в машината. Тя за пореден път е отгатнала какво има зад маската му. Винаги е бил точно такъв: безименен, безличен, безгласен...

Необходими са му няколко секунди, за да провери микрофона и да си осигури канал. Изчаква края на песента. Слага слушалките. Сяда на пулта. И тогава спира предаването и превключва от запис на живо.

Червената светлина примигва. Той наглася микрофона. Подхваща от там, където е свършил записът, със същия тих и интимен глас...

Това е радио „Фантом“. Вие слушате нощното предаване, което ще ви забавлява от полунощ до три.

Никой, който не обръща внимание, няма да открие разликата. Тези гласове са еднотипни, мисли си той, с тон без отличителни белези, като птича песен. И все пак тя ще разбере. Тя слуша. Заслушана в неговата честота, ще познае, че това е той.

И ето че неусетно започва да й говори. Затворен по характер, той с учудване открива, че все пак има глас. И тази вечер в студиото ще изпълни една специална молба: за пръв път ще изsviri нещо на живо...

Тя познава по тишината. Тишината на живо и тишината на запис звучат коренно различно, а нейният слух, настроен да улавя всеки нюанс, бързо установява промяната.

След това се чува гласът му и косъмчетата на ръцете й щръкват като точките на подложката пред нея. Тя наглася настройките на звука, променя средните честоти и баса, за да се получи оптимален резултат. Дигиталният звук е толкова чист, мисли си, че й позволява да чуе всеки негов шум — от скърцането на въртящия се стол до движението на дъха в гърлото му, когато произнася отделни думи.

Сложила пръсти върху тъчпада, сега тя почти го вижда, представя си очертанията на устата му и как лицето му се отдалечава от микрофона, когато той поглежда към вратата.

Пианото е малко разстроено — другите може и да не го забележат, но с изострения си слух Дамата от Шалот е в състояние да долови всяко отклонение. И когато той запява — отначало тихо, но после все по-уверено, — тя чува всеки оттенък на звука, всяка модулация. Изпълнение, произношение, украшения, всичко изведнъж ѝ става ясно — и самият глас, нешколуван, но богат, плътен, тежък баритон, който пасва идеално на представата й за лицето му...

Иска ми се. Иска ми се. Това е, което ми се иска. Този момент никога да не свършва, да се проточи оттатък звездите в един-единствен

съвършен алгоритъм...

Всичко трае по-малко от пет минути. После отново тръгва записът с равните си студийни мълчания. Той се пита как ли ѝ се е сторило това. Пита се дали го е слушала. Може да е заспала. А може и изобщо да не е била там...

Преглежда пощата.

*Скъпи Фантом — пише тя, —
благодаря ти.*

Нищо повече. Той се чуди защо. Дали е от притеснение, или по някакъв начин е прекрачил границата? В края на краищата по-лесно е да говориш с някого, който може и да не е там. Но да дадеш на този някой глас — или лице, — е като да унищожиш илюзията. Може би сега тя се срамува — или, по-лошо, може би е разочарована...

Той чака. Тази нощ тя не пише повече. На следващата нощ нетърпението му е толкова силно, че почти не може да работи. През целия ден — и за пръв път, откакто всички се помнят — в радио „Фантом“ има технически проблеми. Накрая продуцентът влиза и го намира заспал в апаратната. Провежда с него добронамерен разговор, с който същевременно го предупреждава — вземи се в ръце — без да го погледне в лицето.

Идва полунощ. Нощна смяна. Тя все още не е писала. Той горчиво се усмихва: смешно е, че е очаквал нещо друго. Фактът, че след всичките тези години все още е способен да се заблуждава, му доставя някакво извратено удоволствие. *Като че ли такова момиче изобщо може да се интересува от някого като теб, казва си. Без дори да е виждала лицето ти, тя вече знае, че си изрод.*

И все пак...

По време на предаването той чака да получи писмо от нея. Нищо не идва — даже поръчка за песен. Той се ядосва на себе си, че донякъде е очаквал нещо друго. Тя сигурно вече е минала на друго нощно радио. Или може би си спи в леглото, или е излязла с някой интересен човек.

Тази нощ тя не прави опити да чете. Пръстите ѝ върху брайловата подложка са безжизнени. Екранът е застинал на началната страница на „Фантом“, но тя не се опитва да го опресни. Вместо това просто слуша песните, които той е изbral — знае плейлистите му почти наизуст, дори мислено им е дала имена. Сегашната се нарича

„Тъга“ и е сред най-меланхоличните му. Случайно е една от любимите й, затова тази нощ тя дори не си поръчва друга песен. Сега всички песни са за нея и тази мисъл е едновременно като ледена вода и непоносима жега, тя се заслушва в приятните звуци, макар че никой не е така изкусителен като неговия глас — гласът, прокраднал се в мечтите й...

Възможно ли е да съм се влюбила? — пита се тя. Може ли наистина човек да се влюби само в звученето на нечий глас? Тя движи ръка по подложката пред себе си и се мъчи да си представи чертите на лицето му, усещането от допира на пръстите си до клепачите му...

Скъпи Фантом — пише тя, —

Обичам те. Мисля, че сигурно съм те обичала и преди, но снощи, когато ми проговори...

Изпраща го, преди да е успяла да размисли. Прекъсва по средата на изречението, сякаш очаква от него да го довърши. Налага му се да прочете писмото няколко пъти, за да осъзнае значението на думите. Най-простите думи в един език, а той не може да проумее значението им.

Скъпа Дама от Шалот — започва и после се отказва. Не съм писател, мисли си. Думите няма да ми се подчинят. Вместо това отново сменя каналите и пак превключва на живо предаване. В първия момент няма представа какво ще каже, а после се обръща към пианото, изsvирва акорд в ре минор и започва да говори, или може би да пее...

Иска ми се, мисли той на глас. Иска ми се.

Сигурно има нещо във въздуха. Никога през целия си живот не е бил толкова сладкодумен. Може би е от нощта, казва си той, а може би от мисълта за звуковите вълни, които достигат до най-съкровените дълбини на пространството...

Как бих искал, много бих искал...

На пулта за обаждания упорито мига червена светлина. Явно го слушат повече хора, отколкото е предполагал. Започва да мига друга светлина. Звезда. Съзвезdie. Скоро телефонната централа блокира от обаждания, по целия пулт мигат червени светлини. Отговарянето на обаждания е негово задължение, но тази нощ Фантомът е зает. Всичко това може да почака до утре, мисли си той. От утре вече няма да има работа.

При тази мисъл гласът в гърлото му пресъхва. Радио „Фантом“ е неговият живот. Какво прави? Да не е полуудял? Какъв демон го е обсебил?

Той сваля слушалките, отдръпва се от микрофона. Превключва обратно на редовното предаване. Разбира се, вече е твърде късно, мисли си. Не може да прикрие стореното. След като цял живот се е крил, сега се е разголил — показал е не лицето си, а сърцето си на всекиго, който го е слушал...

Преглежда пощата.

Скъпи Фантом — пише тя, —

Мисля, че е време. Моля те да се срещнем тук след половин час.

Посочва място, улица, адрес.

Той пише: *Добре. Натиска изпращане.*

И тогава става, вцепенен от това, което е направил. Закрива лицето си с ръце — лицето, което разплаква малките деца — и остава така дълго време: едър, тромав мъж с грозен белег на лицето, който прилича на петно от лилаво мастило. На звуковия пулт зад него светлинките мигат като луди. Нещо — може би интегрална схема — спира да работи. Радио „Фантом“ е извън ефира. Не че вече има значение.

Той чувства, че сърцето му се разтуптява силно.

Тя чувства, че ѝ се завива свят.

Ами ако не е там? — мисли си той.

Ами ако не дойде? — мисли си тя.

И той написва: *Има нещо, което трябва да знаеш.*

И тя написва: *Има нещо, което не съм ти казала...*

Но сега вече и компютрите не работят, еcranът е празен, вижда се единствено мигащият курсор на синия фон, усеща се единствено брайловият тъчпад, застиннал в една последна вълна.

И никой не вижда как тя навлича палтото, взима белия си бастун и отваря вратата; и никой — освен портиера, полузаспал на работното си място — не вижда как той изтича навън, докато духовете на радио „Фантом“ шушукат и тананикат от тъмните стаи, а светлините на пулта мигат с кодираните си послания.

НАПРАВИ СИ САМ

В много от историите тук се разказва за духовете, ала духовете, също като любовта, също като самите истории, могат да изскочат от най-неочеквани места. Къщата в този разказ е описвана и преди (включително и в някои от романите ми). Не е моята къща, но някои от духовете са мои.

Казват, че първата стъпка е приемането. После освобождаването се превръща в изцеление. Наистина трябва да изпиташ болката, преди да продължиш нататък. Е, ако това беше вярно, неговото страдание явно бе по-дълбоко, отколкото самият той подозираше. Повечето мъже, на които предстои развод, търсят помощ от приятелите си или се пропиват, или се усамотяват да близат раните си.

Майкъл Хармън си купи къща.

Местните я наричаха Имението. Стара занемарена къща като в онези филми, в които симпатично бяло семейство от средната класа се нанася в някая готическа грозотия (в комплект с индианско гробище), а после се чуди защо изведнъж започват да стават странни случки. Този път обаче семейство нямаше. Случки също. Той реши, че може би точно затова ще я купи — заради пространството, което трябва да се запълни.

Всички тихомълком се съгласиха, че Майкъл окончателно се е побъркал. Разводът несъмнено беше достатъчно скъпо начинание и без да се добавя този разход към купа: тази чудовищна огромна бяла къща на сред пет акра запуснат двор, с покрив, хълтнал под тежестта на сто зими, водопровод като консерва с оловни тръби, наподобяващи червеи, градина, която представляваше предимно гора, но с обрасли останки от овощни насаждения; японско езерце огледало, друга градина, оградена със зидове, шпалир от древни крушови дървета, алея с рози и бог знае още какво, и всичко това се нуждаеше от цяла армия градинари, които да възворят някакво подобие на ред. И все пак той я купи, никой не

знаеше защо, и с това потвърди думите на Ани — че с Майкъл вече не можело да се живее, че никой не знаел как да се справя с него, че заради резките смени на настроенията, избухливия нрав, неразумното поведение накрая тя започнала да се страхува за собствената си сигурност и за тази на децата си. Хората, които го познаваха, се съмняваха. Майкъл никога не изпадаше в ярост. По-скоро беше с труден характер, сдържан — човек, който въпреки професията си рядко показваше чувствата си и криеше истинската си същност дори от онези, които го обичаха.

Някога той беше актьор. Играеше основно в музикалния театър — беше се прочул със силните си изпълнения на някои популярни роли. Едър и доста тромав човек с къдрава коса, стеснителна усмивка и склонност към напълняване, след като навърши четирийсет, приятен, но не особено забележителен, като се изключи прекрасната му певческа дарба, с която си спечели многобройни предани почитатели, повечето жени, някои от тях луди. Една тича след него близо десет години от един вход за актьори до друг, за да му носи подаръци; други го засипваха с писма; една заплаши, че ще застреля жена му. Всичките го уверяваха, че го обичат. Никоя от тях не го познаваше. Всъщност с течение на времето самият той започна все повече да се съмнява дали познава себе си. Години наред мъкна куфари, мести се от една квартира в друга, изпусна пъrvите стъпки на децата си, пъrvите им думи, детството им. Петнайсет години неделни барбекюта, коледни пиеси, футболни мачове, вечери у дома, всичките принесени в жертва на онзи прашен стар бог, вмирисан на стърготини, на театрален грим, на електроника и пот, прашният стар бог, който живееше в тъмното непосредствено зад сценичните прожектори...

И после един ден всичко рухна. Прекрасният му глас го предаде. Само веднъж пред публика — умора, сенна хрема, опънати нерви, — но от този момент нататък Майкъл вече така се страхуваше при всяко излизане на сцена, че скоро страхът стана непоносим и още щом чуеше пъrvите акорди на песента, която се готвеше да пее, започваше да се поти, устата му се напълваше със стърготини и го обземаше паника, за която нямаше никакво обяснение. Онзи път той напусна представлението по средата, като се оправда със заболяване, но му стана ясно, че прашният стар бог го е осъдил и обявил за недостатъчно талантлив.

Скоро след това дойде раздялата. Докато работеше далеч от дома, Ани го подкрепяше, но в плановете ѝ не влизаше Майкъл да ѝ се мотае пред очите всеки ден. Те имаха къща в Йоркшър, където той прекарваше почивните си дни и живееше през онези кратки месеци, когато не работеше. Сега Ани осъзна, че къщата е твърде тясна за четиримата. Вече никой не го познаваше. Приятелите се чувстваха неловко в негово присъствие. Ани се държеше с него като с гостенин. Дори децата усещаха, че Майкъл отнема от така необходимото им пространство, а самият той се чувстваше като затворник без никаква надежда за помилване...

А после тя го напусна, взе децата и го остави с половин живот, половин банкова сметка и половин сърце.

И ето че Майкъл Хармън купи къща. Как точно стана това, самият той не знаеше със сигурност. Както си търсеше място близо до децата — може би преправен на жилище склад или апартамент край реката, — влезе в землището на запустяла полусъборена къща, обрасла с подивели рододендрони, където сред копривата стърчеше олющена табела с надпис „Продава се“.

Не можеше да е любов от пръв поглед. И все пак за Майкъл Хармън беше точно това. Може би заради тази градина, заради тишината на обраслите ѝ пътеки. Може би защото още тогава разбра, че тя ще бъде идеална за децата. Може би дори заради усещането за изоставеност, надвиснало над мястото като облак, заради чувството, че може би под всичко това се крие нещо, което чака да излезе на свобода.

Къщата далеч не беше евтина дори в това окаяно състояние. Но за влюбения няма прегради и много скоро мястото стана негово. Той се нанесе веднага, въпреки че къщата беше почти негодна за живеене. Ани задържа семейния им дом, а Майкъл пак заживя по ергенски. Покривът течеше, по стените избиваше влага, отопление каки-речи нямаше. Но беше пролет, нощите бяха топли, а със сигурност нямаше по-лошо от това целият ти живот да се побира в един куфар.

Казват, че първата стъпка е приемането. Майкъл прекара първите три седмици в осъзнаване на направената покупка: Имението с покрити с бръшлян стени, покрив от здрав йоркшърски камък, четири спални, две бани, библиотека, кухня, килер, детска стая, черна кухня с касапски тезгях и месарски куки, на които сигурно някога бяха висели

бутове шунка, патици, фазани, едри парчета говеждо, старинна изба за вино с дебел слой прах, прозорци със стъклописи от оловно стъкло. Много от стъклата бяха вече потрошени, но цветовете сияха тържествено на утринното слънце и образуваха стълбици от цветни светлини по паркета на пода, някога изискан, но сега изподраскан и пострадал като от война. Изпитваше почти физическа болка само като си представяше какво е било Имението някога: красиво разположено на сред земите си, елегантно обзаведено, величествено дори според критериите на Малбри, където, както разказваха местните, някога имало повече ролс-ройси на квадратна миля, отколкото във всяко друго градче в северната част на страната.

Разбира се, това вече не беше така. Почти всички сгради по Улицата на милионерите, както я наричаха някога, сега бяха превърнати в офиси, апартаменти и домове за възрастни хора. Само няколко стари къщи си стояха непокътнати и непоколебимо спираха прилива на развитието. Но все пак Майкъл си даваше сметка, че някога това място е било красиво. Под олющените тапети на стените се показваха оригинали на „Морис енд Ко“^[1]; веднъж той свали тапетите на едно от стълбищата и откри стенопис — оптическа измама, реалистичен като фотографска снимка, все още в прилично състояние: идиличен пейзаж зад решетка с пълзящи рози. Майкъл знаеше, че къщата е необитаема най-малко от осемнайсет месеца, но скоро установи, че за него това е предимство. През последните пет десетилетия в нея не беше правен никакъв ремонт. Може би електроинсталацията беше остаряла, но такива бяха и ключовете, и изисканите орнаменти по вратите, и украсените с дърворезба балюстради от кедър, и цветните стъкла, и монументалната керамична баня, и огромните дъбови камини. Имаше някакви опити за модернизиране на кухнята, но след по-нататъшни проучвания Майкъл установи, че под битумните подови плочки се крие красива настилка от каменни плочи, които след почистване и обработка лъснаха с топъл, мек блясък.

На Ани щеше да ѝ хареса, помисли си той и изпита неочеквана болка. Ани щеше да хареса и печката с чугунена решетка, и комина, и касапския тезгях, и гардероба, и изтърканите гранитни плотове. Каква ирония наистина. С петнайсет години закъснение Майкъл беше намерил дома, за който тя винаги бе мечтала.

Той започна да осъзнава, че къщите, също като хората, трябва да се обичат. Тази къща беше пренебрегвана твърде дълго и Майкъл си постави задачата да възкреси Имението.

Преди театърът да обсеби живота му, той беше син на строител. Баща му го бе научил на много неща, които сега се оказаха полезни, и макар че такива задачи като поправка на водопровода и смяна на инсталацията не бяха по силите му, Майкъл започна да използва някои свои умения, които смяташе за отдавна забравени.

Отначало работеше, за да се разсее от мъката. Да не мисли. Работеше, докато ръцете му се разкървявят, дробовете му се задръстят с прах, докато всичко го заболи, докато стане толкова безчувствен от умора, че вече нищо няма значение. Но скоро започна да се чувства другояче. Във физическата работа имаше някаква приятна простота: шлайфане и полиране на дървените подове, откъртване на панелите от старите дъбови врати, за да се покаже оригиналната дървения, боядисване и изстъргване на боя, запълване на фуги и боядисване на шуплеста дървесина. Един ден дори забеляза, че си пее, докато сваля част от повредения паркет, изпод който се показа красив паркет от смолист бор...

Какво става? — помисли си той. Това, което беше започнало като наказание, се превръщаше в удоволствие. Кожата на ръцете му бе закоравяла, вече не се разраняваше. Тялото вече не го болеше, а беше станало послушно и ловко. Сякаш, докато премахваше следите от занемареност по старата къща, самият той сваляше някакъв пласт от себе си — кожата на миналото. Докато се трудеше сам в празната къща, Майкъл си пееше за удоволствие и за пръв път не се кланяше и не принасяше жертви на прашния стар бог.

Изминаха шест седмици. Дойде лятото. Тогава той почти не излизаше от къщата. Установи, че съседите не се натрапват — никой не идваше да го беспокои. В къщата мобилният му телефон почти нямаше обхват, сигурно заради дърветата, но все пак успяваше да получава и да изпраща есемеси. Чрез тях Майкъл поръчваше строителни материали и викаше майстори. Що се отнася до храната, наблизо имаше будка за сандвичи, но той нямаше кой знае какъв апетит. Въпреки това енергията му беше все така неизчерпаема. Докато ремонтираше многобройните стаи, Майкъл се натъкваше на следи от миналото: чифт кожени бебешки обувки, скрити в комин, пакет с

четири цигари „Уудбайн“ под пода, забравени от някой работник (който сигурно е псуval, че ги е забравил); откъснати страници от вестник с дата от 1908 година, имена, издълбани от долната страна на перзата на прозореца в стаята за учене.

Колкото повече неща от предишния живот на къщата откриваше, толкова повече нарастваше любопитството му към нея. Okaza се, че сравнително доскоро е принадлежала на някой си доктор Греъм Пийкок, а след смъртта му е останала необитаема, докато накрая са я обявили за продажба заедно с почти цялата покъщнина. С последното се е заела агенция за разчистване на къщи — бяха останали само неподвижно закрепените предмети и принадлежности, както и някои обемисти мебели, които си стояха още от построяването на къщата. Що се отнася до историята ѝ, Майкъл разпита и откри, че доктор Пийкок, човек на възраст, я е наследил от отдавна починалите си родители и че преди да се омъжи, майка му е била госпожица Емили Лънди, единствената дъщеря на първите собственици на къщата.

Фред Лънди се занимавал с текстил — фабриките „Лънди“ били добре известни в цялото графство. Оженил се за Франсис Ливърсидж, дъщерята на търговец на чай от Ливърпул. Имали две деца — Емили и Нед, и син Бенджамин, починал още като бебе. Майкъл се питаше дали обувките, които бе намерил в комина на детската, не са принадлежали на това отдавна мъртво момченце, дали Франсис не ги е сложила там, за да изпълни някакъв таен ритуал...

През последните шест седмици той не беше правил никакъв опит да се свърже с жена си. Болката от нова среща с нея — и още по-силната болка от срещата с децата — пропъждаше дори мисълта за това. Но четири седмици след раздялата Майкъл установи, че все по-често си мисли как би възприела тя новата къща. Представяше си я как стои в кухнята, оглежда стария каменен под и се възхищава на работата, която той е свършил, докато децата — Холи на девет, Бен на шест — тичат из градината и търсят места за скривалища, или тършуват на тавана, или се радват на детската стая.

Накрая Майкъл ги покани да видят с какво се занимава.

За завършен ремонт и дума не можеше да става, но поне покривът беше поправен и подовете в някои от стаите бяха готови. И той се чувстваше горд от труда си — дори повече, отколкото някога на сцената пред публика.

В деня преди идването им Майкъл се захвана да окоси пътеки през обраслата поляна, като се опитваше да въведе някакъв ред в хаоса. Тогава откри живописно езерце и фонтан със статуя на русалка — откритието го изпълни с детинска и неочеквана радост.

Ани и децата трябваше да дойдат в четири. В пет още ги нямаше. В Имението нямаше телефон и Майкъл провери мобилния.

Намери есемес от Ани и в главата му се разнесе пресекливият ѝ глас:

Майкъл, много съжалахам. Мислех, че вече съм готова, но не е така. Сега децата се справят толкова добре, не искам да ги разстройвам. Може би след седмица-две. Грижи се за себе си. А.

Той изтри съобщението. Направи си чай. Залови се за работа в голямата баня — някои от оригиналните подови плочки бяха напукани, но Майкъл беше намерил цял кашон от тях на тавана и смяташе, че ще стигнат за ремонта. Половин час по-късно вече работеше и си пееше. Прекрасният му глас се извисяващо във въздуха като литнала приказна птица.

На другия ден се отби приятелят му Роб. Приятелят му — всъщност беше по-скоро приятел на Ани, съсед, с когото се познаваха от цяла вечност. Ани много се тревожи, каза Роб. Изпраща го да провери как стоят нещата.

Как стоят нещата. Пак този глас. Ясният ѝ пресеклив глас в главата му. Това донякъде го обнадежди — щом тя следеше какво става с него, значи със сигурност не беше безразлична, нали? Но Роб скоро му изясни нещата. Хората приказват, каза той. Няма как да не проявяват любопитство. Все пак той е известен и пресата несъмнено ще надуши.

— Какво ще надуши? — попита Майкъл озадачен.

На Роб явно му стана неловко.

— Тази къща — каза. — Зловещото ти вниманичаване по тази къща.

Очевидно съседите проявяваха повече интерес, отколкото той предполагаше. Въпросите, които задаваше в селото, поръчаните строителни материали, майстора на покриви, водопроводчика, електротехника. Всичко това не беше останало незабелязано. На село нищо не остава скрито-покрито и Малбри явно беше обрасло със слухове, както градината му с къпини.

— Мили боже! — възклика Майкъл. — Какво вманиачаване?

Роб повтори каквото беше чул: че Майкъл се е побъркал, че живее като отшелник, съсипва се от работа и се е превърнал в сянка.

— Отслабнал си — изтъкна той.

— Имах нужда да сваля някой и друг килограм — отвърна Майкъл.

— Но защо го правиш? — попита Роб. — Едва ли възнамеряваш да живееш тук сам. Та тук има — колко — десет спални? Ами когато пак се върнеш на работа?

Майкъл сви рамене.

— Кой знае? Какво значение има?

— Както и да е, тя е обитавана от духове — заяви Роб с тона на човек, който доказва някакво твърдение.

Майкъл посрещна това със смях.

— От какво?

— Всички стари къщи са обитавани от духове — настоя Роб.

При мисълта, че Роб, който работеше в рекламиата, притежаваше сребристо БМВ и обичаше да играе скуюш в събота, може да е суеверен, Майкъл се разсмя още повече. От някои стари сгради наистина те ползват тръпки — за близо двайсет години работа по театрите му се беше случвало да го изпита, — но Имението не беше от тях. Нямаше места, откъдето лъха неочекван хлад, шепнещи в тъмното гласове, нямаше никакви признания тук да живее дух. Въщност от гледна точка на свръхестествените преживявания Имението беше като неизписан бял лист, с атмосфера, разредена като на Луната.

— Виж, Майкъл... Ани мисли, че може би трябва да започнеш никакво лечение.

Смехът му секна. Лечение. Колко типично за Ани, помисли си Майкъл. А какво според нея правеше той? Това беше неговото лечение, не сеанси с никакво неопитно хлапе с диплома по социология. Ако ще си говорим за лудост, каза Майкъл, може би е редно тя да се прегледа — тези приказки за обитавани от духове къщи не са точно признак за рационално мислене...

Беше повишил тон. Гласът му, който някога стигаше до последните редове на балкона без микрофон, разсече мрака като сърп. Скоро след това Роб си тръгна и Майкъл остана с отчетливото

впечатление, че по някакъв начин е затвърдил всички подозрения на жена си.

Погледна мобилния си телефон. Нямаше съобщения. Обхватът беше паднал до една чертичка. Хрумна му да слезе до селото и да намери място с по-силен обхват, но после се отказа. Какъв смисъл имаше? Вместо това отиде в селската библиотека и взе няколко книги за местната история. Фред Лънди и семейството му бяха много видни тукашни обитатели. Може би историята на селото щеше да разкрие повече за семейството. За три дни в почивките от работата изчете книгите и научи, че къщата е построена от Фред Лънди през 1886 г., че през 1910 е била модернизирана (стъклописите, стенописите и градината с ландшафтната архитектура бяха от онова време), че Нед е починал през 1918 г., броени дни преди края на войната, а Емили се е омъжила късно — за господин Травърс Пийкок. Имали син Греъм Пийкок, но бракът не продължил дълго. Травърс Пийкок починал в чужбина, а през 1925 г. Емили се прибрала у дома с малкия си син и живяла тук до смъртта си през лятото на 1964. Що се отнася до Греъм Пийкок, според клюките, които се носеха из Малбри, той умрял ерген и оставил значителното си богатство на някакво благотворително дружество в помощ на слепите.

Значи това бяха отъстващите духове на Имението. Това най-обикновено семейство. Майка, баща, дъщеря, син. Щастливи ли са били? Майкъл си ги представяше щастливи. Дори и след като бебето е починало, те са били винаги заедно. Разбира се, по онова време и семействата са били други. Заедно са преодолявали препятствията, вместо да бягат от тях. Духовете, ако изобщо съществуват, мислеше си той, несъмнено са нещастни създания, които се опитват да преживеят наново сцени от неразрешено или нездоволително минало.

Това чувство беше разбираемо за него. Години наред самият той бе живял като призрак — ставаше невидим, повтаряше казаното от други хора, появяваше се само под прожекторите, играеше ролята си толкова съвършено, че в крайна сметка изчезваше...

Хрумна му, че може би той е призракът. Може би точно затова празната стара къща го е посрещнала така сърдечно. Сети се за думите на Роб и се усмихна. *Зловещото ти вманичаване по тази къща.* Какво зловещо има в желанието да превърнеш една къща отново в дом?

До този момент Майкъл не осъзнаваше, че прави точно това. Къщата не е само съвкупност от стаите, таваните, стените, прозорците. Къщата е съвкупност от хората, живели, обичали, умрели в нея, от имената им, издълбани в дървенията, от следите от стъпките им, изтъркали стъпалата. Една къща като Имението заслужаваше уважение — уважение към майсторството на построилите я занаятчии, към тяхната гордост и внимание към детайла, уважение към историята ѝ, възрастта ѝ и целия труд, положен за поддържането ѝ. В ония времена, мислеше си той, тук сигурно е живяла присуга: бавачка за децата, иконом, градинари, домашна прислужница, готвачка. Сега беше останал само Майкъл. Тази мисъл го изпълваше и със задоволство, и със смирение. Той намери специален доставчик на тапети и поднови оригиналите на „Морис“. Разтърси се за мебели, каквито биха купили семейство Лънди, и поръча всичко поотделно. Беше скъпо, но си заслужаваше цената, а малко преди това бе приключен ремонтът на електроинсталацията, водопровода и мазилката и сега Майкъл можеше да си позволи да обърне внимание на всички изискани детайли — стъклото, плочките, покритието на стените, — които щяха да променят облика на къщата.

От нанасянето му изминаха дванайсет седмици. Лятото се смеси с есента като колода карти. Дърветата започнаха да променят цвета си, нощите, дотогава меки, застудяха. За пръв път, откакто се нанесе, Майкъл изprobва централното отопление. Откри, че работи доста добре: то представляваше съчетание от тежки радиатори, каквито слагаха в училищните стаи, и просторни камини. С помощта на книга за викторианските домакинства, взета от библиотеката, почисти и калайдиса наново решетките на камините. В местна антикварна книжарница намери екземпляр от „Наръчник за управление на домакинството“ на госпожа Бийтън и се учуди от това, колко му е полезна.

Като се разходи из селото, той научи още неща за семейство Лънди. Откри, че имат гробница в местното гробище — почернял обелиск върху квадрат, посыпан с чакъл и ограден от четири каменни стълба, съединени с ръждясали вериги. Фред и Франсис лежаха до Емили и Бенджамин. На паметника беше изписано и името на Нед, но според местните архиви останките му така и не били намерени. Бяха оставили място за сина на Емили, но Греъм Пийкок не беше положен в

семейната гробница. Кой знае защо, това се стори правилно на Майкъл. Пийкок не беше Лънди. Той беше живял в Имението, но бе съвсем равнодушен към него и къщата не го беше приела.

Любопитството на Майкъл растеше. Той проучи в подробности семейство Лънди. Установи, че са поддържали близка връзка със „Сейнт Мери“ — близката енорийска църква — и че през 1918 г. Фред Лънди е поръчал малък прозорец със стъклопис в памет на починалия им син. Един чек — дарение за ремонта на църковния покрив — осигури на Майкъл достъп до целия тукашен архив: актове за раждане, смъртни актове, кореспонденция между Фред Лънди и енорийския свещеник, благодарствени писма до Емили за дарение за бедните. Имаше и ламаринена кутия с още много писма, няколко снимки на семейството и на къщата, домакински сметки на Имението, ситно изписан бележник, пощенски картички от цял свят, адресирани до Емили Пийкок, подробни планове за строителството на водна градина и дори ученически бележници на Нед Лънди от 1900 до 1904 г. Като че ли никой нито знаеше, нито се интересуваше защо са били запазени тези документи; още едно дарение за покрива на църквата постави ламаринената кутия и съдържанието ѝ под постоянното попечителство на Майкъл.

За него това беше увлекателно четиво. Всичко в кутията го свързваше все повече с къщата и нейните обитатели. Сега той вече имаше снимките на всички: сватбена фотография, на която Фред беше с висока яка и бакенбарди, а Франсис изглеждаше много млада, с тъмна коса, сплетена на плитка, увита около главата като диадема, с вплетени в нея листа от бръшлян. Бебешки снимки на Емили и Нед: кошница с цветя, моряшко костюмче. Техни снимки като по-големи, в стил Джулия Камерън^[2]. Имаше и семеен портрет, правен през 1918 г.: двамата седяха един до друг, Емили стоеше права зад тях — много приличаше на майка си, със светла рокля и пусната коса, а Нед във военна униформа, леко размазан, сякаш нетърпението му да замине беше развалило снимката.

Дали са знаели, питаше се Майкъл. Дали са имали предчувствието, че семейният им кръг ще се разкъса? Или само безкрайното време на експониране правеше лицата им толкова тържествени и втренчени?

Фред беше едър мъж като самия Майкъл Хармън, с тъмна коса, която може би щеше да е чуплива, ако той ѝ го беше позволил. Нед приличаше на Франсис — с дребно телосложение, енергичен. В училищните му бележници бяха написали, че има грозен почерк — критика, подкрепена от драсканиците по пощенските картички, които изпращаше от Франция. Бил е жизнено, буйно дете. Дърветата из цялата градина, както и полицата над камината в стаята за учене, бяха издраскани с джобното му ножче, а имаше и доста стари детски книги, оставени по недоглеждане от агенцията за разчистване на къщи, надписани със същия небрежен почерк: *Едуард Бърт Лънди*.

Майкъл реши, че му харесва как звучи това име. Градината сигурно е била рай за момчета. Той си представяше лулки, къщи на дърветата, скривалища, куче от смесена порода, което обикаля навсякъде. Кални футболни обувки в коридора, гласът на иконома: *Господарю Нед! Върнете се незабавно!* Хвърчила, буркани с попови лъжички, жаби. Франсис, която се мъчи да изглежда сърдита и крие снизходителната си усмивка. *Момчетата са си момчета, Фред. Остави го на мира.*

Настъпи есента, листата започнаха да падат. Майкъл се благодареше, че е приключил с външното боядисване. Захвана се с градината: подрязваше храстите, събираще листата, косеше изоставените поляни, отдавна превърнали се в ливади. Агентът му писа — оплакваше се, че Майкъл не си вдига телефона. За пръв път от две седмици той погледна мобилния си телефон, намери там десетина съобщения, които изтри, без да чете, и продължи да работи в градината. Тя се оказа даже още по-занемарена, отколкото си беше представял: пътеки, погребани под гниещи листа, съборени статуи, подивели рози, японска водна градина — вероятно тази, чиито първоначални планове беше разглеждал, — обрасла с престарели рододендрони. Сред плетеница от шипкови храсти се криеше малка лятна беседка. Той си проби път до нея и намери вътре кутия с четки за рисуване, изсъхнали водни бои и скицник, изгнил от влагата, с име на корицата, грижливо изписано с кафеникави печатни букви: *Емили Джералдин Лънди*.

Значи Емили е обичала да рисува? Кой знае защо, това не го изненада. Дъщеря му Холи също обичаше: години наред над огледалото в гримърната му висеше нейна рисунка, закрепена с

габърче. Майкъл се запита как ли би нарисувала Холи това място — и го прониза чувство за вина, че от седмици почти не се е сещал нито за нея, нито за Бен, нито за Ани.

Как беше възможно толкова бързо да забрави? Не, не точно да забрави, но когато потърси в себе си болката от загубата, намери само далечни спомени: как за пръв път видя Ани на предния ред в някакъв провинциален театър, как пръстът на дъщеря му стиска неговия, очите на Бен — толкова сини и доверчиви. Но установи, че сега тези спомени са затрупани от други, които не са негови, а са пред очите му — съвсем ясни, дотолкова, че е напълно необяснимо. Нед в моряшко костюмче се катери по дърветата, Емили в лятната беседка, съсредоточено сбърчила чело над акварелна рисунка на японската градина напролет. И Франсис. Прелестната Франсис с хлабаво сплетена коса, все още стройна въпреки двете раждания, усмихната, щастлива, лъчезарна, тича по алеята, прегърнала букет от рози...

Един звук зад гърба му го накара да трепне.

— Франсис?

Той се обърна и за миг я видя така, както Орфей е видял Евридика: с бледо лице, тъмна коса, размита от носталгия...

После позна Ани. Ани с джинси и палто, с насъкоро подстригана коса. „С дълга ми харесващ повече — помисли си той, — така както изглеждаше при първата ни среща.“

— Коя е Франсис? — попита тя.

Майкъл се опита да обясни, но вече усещаше безразличието ѝ. Ани беше дошла да произнесе реч и нямаше да си тръгне, докато той не я изслуша докрай.

Тя приличаше донякъде на проповедта, която Роб вече му беше прочел. Ани спомена вманиачаването, отслабването, това, че не отговарял на обажданията. Майкъл обясни, че в къщата няма обхват, тя го изгледа с присвiti очи и заговори за лечение.

Той ѝ предложи да я разведе из къщата. Ани отказа. Сякаш мислеше, че ако мине през вратата, ще остане без ръка или глава. Каза, че свършеното от него не я интересува, а проучванията му — още по-малко. Майкъл попита за децата, тя каза, че когато той се вразуми, може да се разберат за нещо. Остави го с усещане за безпомощност, гняв, болка, каквото не беше изпитвал от седмици, но до вечерта отново се чувстваше уравновесен. Детска люлка, закачена на клона на

стар златен дъжд, го върна в действителността; случайно откритие — каменна пейка, полу затрупана от окапали листа — му осигури занимание и скоро споменът за жена му и жестоките ѝ думи се замъгли почти до забрава.

Тази нощ той запали огън в кръглата яма зад японската градина. В нея изгори събраните през деня боклуци от градината, както и спомени от предишния си живот: автографа от Оливие, разни албуми, кутията с изрезки от вестници, които беше събирал (обикновено без дори да ги прочете) в продължение на цялата си кариера. Изгори ги без никакво съжаление. Всъщност почувства как пада и последният пласт от старата му кожа — без усилие, без болка — и той става нов, пълноценен...

На стената в детската стая Майкъл закачи снимки на децата си, но там те му се сториха неуместни. Твърде цветни, твърде съвременни. Замени ги със снимките на Емили и Нед Лънди — Нед, осем или деветгодишен, с гъста буйна коса, много преди войната да дойде и да го отнесе; Емили, на дванайсет или тринайсет, застанала в артистична поза, облечена в бяла рокля и с прихваната с панделка коса. Майкъл изпита възхищение от магията на фотографията — не дигиталната, за еднократна употреба, а тази, така прекрасно опазила от времето портретите на децата на Лънди. Всичко, станало впоследствие — нейният брак, войната, — нямаше никакво значение. Всичко това беше забравено. Тук децата никога нямаше да пораснат, а Франсис никога нямаше да отарее или да умре. Портретът ѝ вече висеше в салона над камината — портрет на Франсис на двайсет и девет години, с дълга коса, прибрana в разкошен кок, рокля от тъмна коприна, бродиран шал. Въпреки роклята лицето ѝ изглеждаше много съвременно, очите ѝ сякаш се усмихваха, щом Майкъл я погледнеше, и следяха движенията му из стаята.

Що се отнася до Фред Лънди, него той чувстваше по-близък от всички останали. Присъствието му се долавяше навсякъде из къщата, в градината — също. Повечето писма в кутията бяха от самия Фред — сметки, указания за работниците, писма, изпратени до различните му текстилни фабрики и получени от тях, както и от местното сиропиталище, основано и финансирано от семейство Лънди. Писмата разкриваха Фред Лънди като доста образована личност, щедър работодател, човек, който проявява изненадваща скромност въпреки

положението си в Малбри. Той искрено се интересуваше от хората, работили за него, трудеше се, за да подобри условията за тях, говореше с истинска страсть за окаяното положение на бедните и особено на децата им...

А после и заради бележника, намерен сред документите в кутията. Фред четеше проповеди — понякога проповядващ в „Сейнт Мери“ — или произнасяше кратки речи по време на посещенията си в сиропиталището. Бележникът беше пълен с идеи за тях, както и със случайно споходили го мисли, записани в момента на хрумването, заедно с банални напомняния — дати на доставки, смени на персонала, семейни поводи, рождени дни.

Външният свят е жестоко място — прочете Майкъл, когато отгърна една страница. — Уютът на семейството, на дома, в който човек е обичан и тачен, е всичко, от което се нуждае на този свят. Има ли го, той е непобедим. Няма ли го, цялото му влияние не е нищо повече от превалял дъжд, който оцветява за кратко паветата и се изпарява, щом грейне слънце.

И пак там, малко по-нататък:

Домът не е тухли и хоросан. Домът се създава от онези неща, които остават, след като тухлите и хоросанът изчезнат.

И още по-нататък:

Преди всичко човек трябва да живее заобиколен от нещата, които обича.

Този човек, осъзна Майкъл, му беше сродна душа: човек, който живееше във всяка тухла и всяко парче дъбова дървесина в Имението. Той закачи портрета на Фред над камината в библиотеката — любимата му стая с книги в кожени подвързии, наредени по рафтовете, място, където можеше да седи спокойно в креслото до камината, да вдишва аромата на кожа и дим...

Майкъл започна да пуши лула. Никога дотогава не беше пушил, но сега му се струваше съвсем естествено. Тютюнът за лула беше ароматен и дъхав като мириз на горящи листа. Майкъл пушеше само в библиотеката. Незнайно защо му се струваше, че да пуши в кухнята или, още по-лошо, в салона на Франсис, би било непростимо.

Моля те, Фред. Помисли за децата. Само в библиотеката.

Дойде зимата. Той пусна дълги бакенбарди. Поръча още книги за вътрешно обзавеждане. Започна да рови в близката вехтошарница за

оригинални дръжки за врати, панти, кранчета. Обзведе стаята за учене с играчки и книги, които намери в местните антикварни магазини. Дори поръча коледна елха — над триметров смърч, който при поставянето одраска тавана на салона — и прекара една щастлива сутрин в украсяването му с шишарки и старинни стъклени играчки. Не видя нищо странно в това — всъщност му беше трудно да повярва, че децата му не са навън да хвърлят снежни топки или да правят снежен човек, или да обикалят околните къщи, или да берат зеленика за венец, докато жена му наглежда сладкишите във фурната. Дори му се струваше, че усеща наситения аромат на сладкиш със сливи и на масленки, бренди, ябълки и марципан.

Чудеше се дали Ани ще се обади, или наистина няма да позволи на децата да го виждат, докато той не се подложи на лечение. Това беше нелепо, разбира се. Майкъл можеше да я съди, че му пречи да ги вижда. Но истината беше, че никак не му се излизаше от дома. Светът на адвокатите, банките и агентите принадлежеше на едно минало, от което той бе успял да избяга. Връщането в него му се струваше изморително и ненужно. А освен това имаше още толкова много работа. В къща като Имението работата никога не свършваше, при всяка изпълнена задача възникваха две нови, които трябваше да изпълни. Той не съжаляваше за времето, отделено за тях. Всъщност беше благодарен. В стария си живот Майкъл постоянно зависеше от милостта на режисьори, продуценти, сценаристи, критици. Тук, в Имението, началникът беше той. Тук го приемаха.

Той донякъде очакваше, че Ани ще се обади. Купи коледни подаръци за децата — кукла за Холи, хвърчило за Бен, портокали за двамата. За Ани купи гривна от местен антикварен магазин — от бяло злато със сапфири, нежна като дантелена панделка. Опакова подаръците и ги сложи под коледната елха, запали свещи, зачака... но какво ли?

Навън валеше сняг. Коледният календар на стената — викториански оригинал, показваше, че до Коледа остават само шест дни. На пианото в хола Майкъл пя коледни песни — за двайсет години никога не беше пял коледни песни с другото си семейство. Малко се учуди на себе си за това, че е започнал да мисли за Ани по този начин, но сегашният му живот беше толкова различен от онзи, техния...

А после, на Бъдни вечер, дочу шум на кола по алеята и на входната врата застана Ани, вперила озадачен поглед във венеца, който Майкъл беше окачил на чукчето. С нея бяха Холи и Бен — и двамата изглеждаха толкова пораснали, толкова променени от последния път, когато ги видя. Разбира се, бяха изминали повече от шест месеца. А докато работеше, имаше дни, когато извикващ спомена за децата си и виждаше само застинали във времето снимки. Косата на Холи, някога русо ангелче, беше потъмняла за една нощ, Бен с една-единствена плавна, безвъзвратна крачка се бе превърнал от ококорено бебе в момче.

Ани беше с черно палто, което я състаряваше. Когато Майкъл отвори вратата, усмивката ѝ грееше, но щом го видя, угасна.

— Боже мой! — възклика тя. — Какво се е случило с теб?

Преиграваше, разбира се. Не се е променил чак толкова, каза си той. А и децата — сигурно ги беше подучила да го гледат така, все едно е чужд човек.

Но Майкъл гореше от желание да им покаже къщата. Плодът на целия му труд. Осъзна, че точно този миг е чакал — искаше да зърне лицата им, когато видят стаята за учене, детската, кончето лулка на площадката на стълбището, всичко, което беше подредил и приготвил да ги посрещне. Сипката вие гнездо с надеждата да привлече подходяща партньорка; когато гнездата са готови, женската тръгва да обикаля от едно на друго, оглежда изпълненията на кандидатите, а после взема решение и избира едно, а останалите трябва да започнат отначало или да си потърсят не толкова придирчива съпруга...

— Боже мой! Колко труд си вложил в тази къща. Чух, че била напълно изоставена. — Думите на Ани прозвучаха доста окуражително, но гласът ѝ беше странно тих.

Тя чинно се възхищаваше на всичко, което той ѝ показваше. Майкъл се вживя: разказа ѝ историята на мястото, посочи детайлите в гипсовата украса на корнизовете, изреди всичко, което беше свършил, и всичко, което възнамеряваше да свърши. Децата ги следваха из къщата, без да се отделят от майка си. Видимо се впечатлиха от детската стая, но Бен се уплаши от кончето лулка и от порцелановите кукли с равните им зъби. Холи нарече къщата „зловеща“ — дума, която беше употребил и Роб — и изведнъж Майкъл разбра, че и Ани като децата не я харесва.

— Харесва ми, разбира се. Красива е — каза тя, но гласът ѝ прозвучава неубедително. — Само че е малко...

— Зловеща? — попита той.

Ани сви рамене.

— Прилича на къща, обитавана от духове. С тези страховити стари портрети навсякъде. Как изобщо ги понасяш?

Майкъл осъзна, че тя говори за фотографиите на семейство Лънди. Едва не се разсмя от това, че тя ги намира за обезпокоителни. Понечи да ѝ обясни, но усети, че Ани си мисли колко ли време ще остане тук. Постоянно поглеждаше мобилния си телефон.

— Тук наистина ли няма обхват?

Той поклати глава.

— Мисля, че е заради дърветата.

Тя потрепери.

— Как издържаш тук, Майкъл? И е студено... Толкова студено...

— Нима? — учуди се Майкъл.

— И всички тези странини звуци...

Звуци на стара къща — тихо поскръцване на подови дъски, шушукане на вода в оловните тръби, тиктакане на голям стариен часовник в шкаф от дъбово дърво, което е било младо по времето, когато Шекспир е бил момче.

— Познавам звуците на старите къщи, Майкъл. Това е друго. Казвам ти, постоянно ми се счуват гласове...

Той се усмихна.

— Не знаех, че имаш такова развинтено въображение.

Ани го хвана за ръката.

— Ела си у дома, Майкъл. На децата им е мъчно за теб. И на мен също. Ела си у дома и ще се опитаме да изгладим нещата. Можем да започнем отначало. Само зарежи това място и си ела у дома...

Майкъл я погледна озадачен.

— Това е моят дом.

Първата стъпка е приемането.

Скоро след това те си тръгнаха и оставиха подаръците си неотворени под коледната елха. Стъмни се. С тъмното дойде още сняг. Майкъл седеше в библиотеката и пушеше. Ароматът на тютюн изпълваше въздуха и се смесваше с мириса на борови иглички и на дим от камината в салона. Той си сипа бренди от гарафата на масата в

библиотеката, а после се премести в салона, където гореше камината, седна на канапето и зачака нещо да се случи.

От кухнята отново се разнесе ухание на сладкиши. То стопли душата му: толкова отдавна не беше ял домашно приготвена храна. Запали няколко свещи и изгаси електрическото осветление. Беше толкова по-хубаво — от пламъците украсенията на елхатаискряха, мракът бе топъл и уютен. Стори му се, че чува гласовете на децата си от стаята за игра: Нед викаше въодушевен, Емили го гълчеше с приглушеномърморене.

Старият часовник удари полунощ.

Майкъл се усмихна.

— Весела Коледа — каза.

И затвори очи за миг, отпусна глава на възглавницата на канапето и се заслуша в нощните звуци: почукването на клоните по стъклата, пукането на дървата в камината, стъпките, които пробягаха почти безшумно по полирания паркет на пода и спряха за миг до дървото, тихото разкъсване на хартия, детското кикотене, заглушеноНачаса...

Шшт! Ще събудиш татко!

А после усети, че до него застава някой, присяда на канапето, отпуска глава на рамото му и пъхва малка хладна ръка в неговата. Майкъл вече подушваше парфюма ѝ — с мириз на виолетки и сандалово дърво, — усещаше дъха ѝ на врата си като едва доловим полъх и през полупритворените си мигливиждаше... дали не беше сияние на сапфири, нежен полумесец от бяло злато, обхванал тънката ръка?

Първата стъпка е приемането, казват. После идва изцелението. Майкъл не беше разбрал, че тези две неща са еднакви, така че спасяването може да се превърне в спасение, самият строител — да се съгради наново; и просто като се остави на течението, човек може да стигне по-далеч, отколкото изобщо някога е мечтал...

Домът не е тухли и хоросан. Домът се създава от онези неща, които остават, след като тухлите и хоросанът изчезнат.

Майкъл най-после отвори очи.

— Здравей, скъпа моя — каза той. — Аз съм у дома.

[1] Компания за производство на мебели и декоративни предмети от втората половина на XIX и първата половина на XX век. —

Бел.прев. ↑

[2] Джулия Камерън — английски фотограф, прочула се с портретите си на известни личности. — Бел.прев. ↑

МУЗА

От много години на гарата в моя град има кафене точно като това. Обожавам го заради древните му торти с крем, засъхнали от времето, очуканите чаши, опасно лепкавия килим, мазните сандвичи с бекон, необяснимата сприхавост на човека на касата. То е своеобразно творческо място: всеки път, когато го посетя, ми хрумва идея за нов разказ. Сега го заплашва ремонт и аз чувствам, че дните му са преброени. Но до този момент то си стои все така непокътнато, като времева капсула от петдесетте. Може би някое малко божество го закриля...

Едни хора палят ароматни свещи. Други се молят. Трети скитат нощем из градските улици и се надяват на вдъхновение. При мен става със сандвичи с бекон и чаша сладък чай в кафенето на 5-и перон на гарата в Малбри, докато крепя лаптопа на коленете си и слушам тракането на минаващите влакове.

Някои места просто са такива. Вдъхновяващи. Може би заради нещо във въздуха или някаква енергия, която тече в земните недра. Отвън не изглежда кой знае какво. Избледняла таблица с надпис „КАФЕНЕ НА ГАРАТА“, отстрани — рисунка на две маски, едната комична, другата трагична, и на музикален инструмент, който може да мине за лира. Артистичният мотив обаче свършва дотук. Вътре има лепкав тезгях, грил, стъклена витрина с ред сладкиши, които може би са били пресни по времето, когато Лойд Джордж^[1] е работил на „Даунинг Стрийт“. Има рафт с дебели керамични чаши, часовник с пукнат циферблат, огромен чайник, котка, десетина масички и клатушкащи се столове, застояла смрад на цигари.

Да, на 5-и перон хората още пушат. Подават се сигнали и оплаквания, но доколкото знам, нищо не е предприето по въпроса. Обикновените хора си имат собствено кафене, в което продават тестени изделия, зеленчукови чипсове и диетично балансирани

сандвичи с ясно означен брой калории на опаковката. Тези хора почти не влизат в „Кафенето на гарата“. Всъщност почти не го забелязват. Сега тук идват само пушачи, зяпачи, бездомници, несretници — и хора като мен, естествено, които не го посещават само за чаша чай и сладкиш, сърдит поздрав от готвача Дебелия Фред или за да се скрият от дъжда и да изпушват някоя цигара.

Отне ми известно време, докато го проумея. У дома си имам кабинет, бюро с преспапие, телефон. Радвам се на определена популярност в тясната си сфера на работа, виждали сте книгите ми в книжарниците, може би дори знаете как изглеждам. Все си казвам, че няма нужда да пиша в някакво просмукано от мазнина заведение, вмирисано на цигари, където подът не е метен, откакто са сложили килима. Но истината е, че има нужда. Бог ми е свидетел, опитвал съм какво ли не. Но това място някак си ти влиза под кожата. Сигурно има нещо във въздуха.

Жена ми Дженифър мисли, че не съм наред. Още по-зле: подозира, че й изневерявам. Чудя се, с кого? Може би с Дебелия Фред? Или с Бренда Бапс, която реже хляба и е най-малко на петдесет, с лице като сбръчкана ябълка и задник като табуретка? Дженифър не разбира нищо от творчество. Когато си купува книги, първо поглежда снимката на автора, още преди да е прочела анотацията. Представата ѝ за литература се изчерпва с онзи тип романи, в които жени на средна възраст преоткриват себе си чрез пластична операция или весели афрокарибски семейства побеждават лондонски банди от закоравели престъпници само с помощта на пържени пилешки бутчета и положителен мироглед. До голяма степен тя е идеалният читател. Само че няма представа откъде се взима всичко това — това нещо, което подрежда думите на страниците и им придава отчетлива релефност, — но и самият аз нямам, въпреки всичките години, които съм прекарал в търсене на заветния къс злато.

Дженифър вярва в Музата. Е, аз съм в играта от трийсет години и не съм виждал и помен от нещо такова. Нито шумолене на небесна дреха, нито звън на струна от лютня, нито звук от райска музика. Само детайли, забелязани мимоходом: усмивка на лицето на непознат, особена светлина във вечерното небе, глухарче, разцъфнало в пукнатина на градския паваж. А през последните пет години и толкова

няма. Има само пустиня, където думите се протягат като сенки на кактуси към празния хоризонт, който никога не се приближава.

От около осемнайсет месеца обаче нещата се промениха. Пустинята разцъфтя. И не къде да е, а тук, в кафенето на 5-и перон. Аз не съм единственият, който го забелязва — онова особено раздвижване на въздуха. То привлича и други: потайни хора с дебели тетрадки и леко озадачен вид. Предимно поети, трябва да призная, но се срещат и прозаици като мен, някой и друг художник със скицник или изтормозен автор на телевизионни сценарии в търсене на съвършения диалог. Те всички идват тук, в това западнало кафене, което повечето хора дори не забелязват, а общинският съвет на Малбри възнамерява да затвори и да замени с прилична чакалня с лесни за почистване столове, неонови лампи, автомат за диетична кола и чипс с тайландско чили.

В това старо заведение има твърде много нередни неща. Неща, които новото законодателство забранява: тютюнопущене, съмнителна хигиена, отсъствие на изчерпателна информация за хранителните продукти. Липсва рампа за инвалидни колички, котката от 5-и перон стои на място, където се сервира храна.

— Това обаче никога няма да стане — казва Фред, докато обира парчета бекон от тигана и ги слага в сандвича ми.

Най-хубавото са парчетата бекон: той се пържи в собствена мазнина, с която максимално напоява мекото бяло хлебче. Резултатът би накарал всеки диетолог да изпадне в ужас, но като му се добави щедро количество кафяв сос, сервиран в пукната подозрителна чиния (на 5-и перон не идва Комисията за обществено здраве и безопасност на храните), и голяма чаша силен чай, се получава някакво вълшебство, нещо, което спомогна за появата на първите стотина страници от роман, който след издаването си може да се окаже най-доброто постижение на стария писател, автор на тези редове...

Може би все пак вярвам в Музата. Човек, който вярва във вълшебните свойства на сандвича с бекон, определено може да повярва във всичко. От бекона ли е? От кафявия сос? От хлебчето? Или може би е от Дебелия Фред, който отначало гледаше навъсден, но с течение на времето се привърза към мен и се превърна в човека, към когото се обръщам в случай на нужда?

Дебелия Фред не разбира нищо от синтаксис и стил. Но с инстинкта на човек, пред чийто поглед са се извървели толкова много хора, той разбира от сюжети и с леко повдигане на вежда или свиване на месестите си рамене показва одобрение — или неодобрение — към историите, които вмъквам в хода на разговора.

Там работи и Бренда, чиято основна задача е да реже хлебчетата за сандвичите, и благодарение на невероятния ѝ усет за време филийките винаги пристигат горещи и напоени с полуразтопено масло, което в комбинация с лъжица сладко от ягоди (направо от буркан, домашно) може рязко да промени облачния ден и да го превърне в летен. Отначало изглежда малко рязка, но лесно може да бъде спечелена с усмивка и жест на добра воля като отнасяне на чашите за чай и празните чинии обратно на тезгяха, за да ги измие — задача, обикновено изпълнявана от Пъпчивия Сам, весел младеж на седемнайсет, в чиито отношения с Фред и Бренда се забелязва непринудена враждебност, която засилва убеждението ми, че тези толкова различни хора са всъщност роднини — но никога не съм се осмелявал да попитам.

За осемнайсет месеца в качеството си на редовен клиент, който идва точно в осем и си тръгва чак когато стане време да затварят, донякъде съм спечелил симпатиите им. Но тези хора са се оградили с ясно осезаема граница, нещо повече от обикновена сдържаност или нужда от лично пространство. Те не са забележителни по никакъв начин. Всъщност са почти карикатури: дебел мъж, жена с лице на ватманка, момче шегобиец. За цялото това време не съм научил почти нищо за тях: къде живеят, какви са интересите им, с какво се занимават, когато не работят тук.

Но днешният ден е особен — един от онези дни, в които събитията се наговарят да разбудят нещо повече. Априлският въздух е сякаш затворен в консервена кутия, небето е обагрено в митичен нюанс на пролет. Новата ми книга върви към развръзка, липсва ѝ само една последна съставка, за да се извърши алхимичният процес. И всички влакове от Малбри са отменени — има някакъв проблем по линията от Манчестър, — поради което „Кафенето на гарата“ е почти пусто, тук са само един от редовните клиенти — местен поет (лесно се разпознава по дебелата тетрадка и дългата провисната коса, която като

че ли е задължителна за поетичните кръгове) — и двама застарели любители на влакове, които броят вагоните в края на перона.

Заемам обичайното си място до вратата. Поръчвам чай и питка с бекон. Бренда изглежда уморена и разсеяна, Фред не се вижда никакъв. Котката на 5-и перон, раирана на сиво-кафяви ивици, се промушва зад тезгая, където вероятно има храна за нея в пълен разрез с правилника за обществено здраве и безопасност на храните.

Бренда приготвя сандвича и го донася на масата ми. Не е толкова вкусен, колкото тези на Фред, но все пак е хубав, топъл и съвсем леко препечен, колкото да се карамелизира захаросаният хляб.

— Няма ли го Фред, Бренда? — питам аз.

Винаги си връщам съдовете. Според мен това ми дава правото да задавам такива лични въпроси.

Бренда ме измерва с поглед.

— Някъде тук е — казва тя. — Май има да свърши нещо.

Осъзнавам, че за пръв път ми се случва да дойда в кафенето и Фред да не е зад тезгая. *Има да свърши нещо* някак не ми изглежда основателна причина за такова необично отсъствие. Сам също изглежда угрожен, няма и следа от веселия му нрав, шмугва се зад тезгая, започва механично да бърше някаква чаша, като току поглежда през прозореца към релсите, където все така не минават влакове.

— Какво става? — питам го аз.

Сам ме поглежда шаговито.

— Не знам.

Аз понижавам тон:

— Не на мен тия.

Кафенето е почти празно. Поетът с тетрадката е седнал твърде далеч от нас, за да ни чуе, а и се е отнесъл в собствения си свят и до обяд няма да се върне.

— Нещо не е наред. Фред го няма. А вие сте навъсени като буреносни облаци. Та какъв е проблемът?

Сам поклаща глава.

— Костюмарите в централния офис. Писаха ни писмо. Затварят ни.

— От съвета винаги казват така — отговарям му аз. — Ще подпишем петиция.

Факт е, че постоянно заплашват да затворят кафенето на 5-и перон, но никой не вярва, че ще го направят. То е част от гарата. Никой не може да си я представи без него.

— Не от съвета — казва Брендад. — От нашата централа. Затварят ни. Съкращения, така разправят.

— Вашата централа?

Винаги съм смятал, че „Кафенето на гарата“ е самостоятелно. Определено не прилича на верига — тогава кои са костюмарите от централния офис?

Брендад леко свива рамене.

— Вече няма значение, но ти винаги си бил добър клиент.

Тя хвърля неодобрителен поглед към рошавия поет, който ще седи цяла сутрин на един полуизстинал чай, а после ще хукне, без да каже „довиждане“ или дори да си върне чашата.

— Ако искаш да знаеш — казва тя, — ние не сме точно заведение с почтен бизнес.

— Не разбирам какво имаш предвид — отвръщам аз.

— Имам предвид — търпеливо започва тя, — че всичко хубаво си има край. Ние всички работим на 5-и перон от кажи-речи цяла вечност, кротуваме си, оправяме се, без да привличаме внимание. Наистина ни беше приятно да работим тук. Но сега, покрай финансовата криза и тези неща, ни връщат обратно в централата. Вече нямат средства да поддържат такива лични начинания. Трябва да се съберем с останалия екип, а това, за съжаление, означава да затворим кафенето. Най-късно до края на седмицата...

— До края на седмицата? — питам аз. — А какво ще стане с ръкописа ми?

Опитвам се да обясня затруднението си. Как по никаква нелепа причина през последните осемнайсет месеца съм черпил вдъхновение единствено от тук, от кафенето на 5-и перон, как тези мазни сандвици с бекон и огромни чаши чай като за работници са били единственото ми спасение. Как, за бога, ще завърша книгата си, ако затворят сега?

Брендад поглежда към Сам и въздъхва.

— Да — казва тя. — Е, много жалко.

Опитвам се да обясня тази своя зависимост чрез проста психология. Писателите са суеверно племе, намират се под постоянно напрежение, разчитат на лични ритуали, които често пъти изглеждат

безсмислени за околните. Някои могат да пишат само с определен шрифт или в определено време от деня, или на определено място...

Сам се усмихва.

— Няма нужда да обясняваш. Знам точно за какво говориш.

— Така ли? Нямах представа. Какво пишеш?

— А, не аз. Аз си падам повече по театъра.

Опитвам се да си представя Сам на сцената, но не успявам.

— Фред е по тези неща — добавя той и поглежда към Бренда. —

Писане, поезия, пиеци, такива работи.

— Е, това е чудесно — отвръщам аз. — Добре е човек да има хоби. Ами ти, Бренда?

— Аз преди бях танцьорка.

— Аха.

Любезно се усмихвам. Но ми е по-лесно да си представя дебелия, почти неук Фред като писател или Сам като актьор, отколкото Бренда, която реже хлебчетата, като танцьорка.

— Не бива да съдиш по външния вид — казва тя, сякаш е прочела мислите ми. — Вдъхновението идва във всякакви форми, както със сигурност вече си разбрали.

И се връща зад тезгая, където се залавя да подрежда сладкишите и потъва в мълчание.

Бавно допивам чая си. Дългокосият поет вече си е тръгнал. Бренда събира приборите, забърска тезгая, после отива до страничната врата и обръща табелата с надпис „ОТВОРЕНО“ на „ЗАТВОРЕНО“.

— Най-добре да затворим рано днес — обяснява тя. — Няма кой да дойде.

— Значи наистина си отивате?

Бренда кимва.

— Съжалявам, скъпи. Нищо не може да се направи. — После като че ли я осенява идея. — Предполагам обаче, че ти можеш да се захванеш с кафенето. Все пак щом ние успяваме да въртим бизнеса, толкова трудно ли ще е за човек като теб? Трябва само да умееш да пържиш бекон и да запарваш чай...

Едва се сдържам да не се усмихна.

— Всъщност аз не умея...

— Можеш да задържиш и котката — добавя Сам и лицето му се разведрява.

Аз въздишам.

— Колкото и да обичам котки, не мисля, че това решава проблема ми.

— Може пък да го реши. Човек никога не знае — отвръща Сам.

Ето защо десет минути по-късно по причини, които, струва ми се, никога не бих могъл да обясня на жена си, аз се прибирам у дома рано, без да съм написал и дума, но със сиво-кафява котка, която още с пристигането скача от ръцете ми и се запътва право към вратата на хладилника.

Дженифър не си е вкъщи. Сипвам на котката мляко в чинийка и тръгвам към кабинета си, където очаквам през следващите три часа да седя потънал в безплодна тишина.

Вместо това неусетно започвам да пиша. Музата, която и да е тя, се е надвесила над мен. До четири часа съм написал шест хиляди думи и последната част от сложната ми сюжетна линия е готова. Без сандвич с бекон, без чай, без препечена филийка, но напук на това вдъхновението не секва. Когато те споходи, то идва като експресен влак.

Котката седи под стола ми и мърка. Почти съм забравил за присъствието ѝ. Едва в пет часа, когато пръстите ми са вече изтръпнали от писане, тя излиза изпод стола и започва да иска вечеря.

Давам ѝ резен шунка. Тя мърка благодарно. Виждам, че носи нашийник с името си, изрязано върху метална плочка. Пише „КАЛИОПА“. Доста странно име за котка, неочеквано хрумване за обикновени хора като Бренда и Фред. Звучи ми познато, затова го проверявам в интернет.

Класическо е, точно както съм си мислил — името на една от Музите. На страницата са изброени всичките девет Музи с имената, символите и атрибутите им. Три от тях привличат вниманието ми, може би защото съм ги виждал всеки ден над вратата на „Кафенето на гарата“ на 5-и перон: трагичната маска на Мелпомена, комичната маска на Талия и лирата, символ на Терпсихора, Музата на танца.

Отново се замислям за тримата от 5-и перон. За Дебелия Фред с трагичното му изражение, Сам с веселото комично лице, Бренда, чието твърдение, че някога е била танцьорка, продължава да ме изпъльва с

недоверие. Разбира се, паралелите са абсурдни. Музата е просто архетип, метафора за вечния стремеж на човечеството. Да си въобразяваш, че може да са истински, способни да приемат облика на хора и да се месят в човешките дела — е, това е просто глупаво. Нали? От онези измишльотини, които Дженифър би могла да прочете в книга с разкази, написани от някоя писателка с разюздано въображение, която си пада по такива неща. Но аз съм по-наясно. Не се хвърлям на долнопробни причудливи сюжетни обрати. Аз изучавам човешкия характер, вдъхновението ми идва отвътре с кръв, пот и тежък труд. Тази ясна праволинейност ме отличава от другите. Аз съм изцяло погълнат от себе си.

Що се отнася до котката, поради някакъв каприз кръстена на Музата на поезията, не мисля, че ако я задържа за седмица-две, това ще навреди на някого. Никога не бих повярвал, че тя е нещо повече от котка — но хората на изкуството са особняци, нали знаете, творци, суеверни хора. Едни палят ароматни свещи. Други се молят на предците си. Трети държат на бюрото си талисмани за късмет и вдъхновение.

Колкото до кафенето на 5-и перон, засега бизнесът там си върви както обикновено, макар че вече го стопанират доброволци — повечето безработни актьори, бъдещи поети и други такива хора със свободно време в изобилие. Аз също все така обичам да работя тук, чувствам, че по някакъв начин това ми дава твърда почва под краката, свързва ме с читателската ми аудитория. Взимам котката със себе си — у дома не я свърта. А освен това на клиентите им е мъчно за нея.

И така, кафенето продължава да работи, а посетителите му — поети, бъдещи драматурзи, дори писатели като мен, които оценяват иронията на това простовато работно място — продължават да поддържат връзка с Музите си на чай, препечена филийка с масло и мазен сандвич с бекон.

[1] Премиер на Великобритания между 1916 и 1922 г. —
Бел.прев. ↑

ИГРАТА

Настоящият разказ дойде при мен една късна вечер по интернет, този прокълнат склад за истории. Надявам се да е само разказ. Но донякъде си мисля, че това е възможно.

Няма никакъв шибан Level X^[1]. Знам, защото съм играл, стигал съм чак до Level 1000 и, кълна се, там няма нищо освен Играта, няма нито тайно съобщение, нито нещо по-специално за теглене, нито голи мацки, нито каквото и да било — нищичко освен поредния еcran с цифри, фигури и разнородни маймуни, напомнящи за някоя от онези стари игри от типа на *Space Invaders*^[2] или *Breakout*^[3], които откачалките на тема стил купуват за своите преправени на апартаменти складове и наричат „ретро от осемдесетте“.

Естествено, за Играта не се говори. Само загубенящите и слабациите го правят. А, и Чарли. Но за него — след малко. Загубенящите говорят за Играта, но те не са наясно с нищо. Слабациите се правят, че са стигнали дотам, но някак си винаги им личи. О.К., най-добрият ми приятел, казва, че е минал 10 000, но О.К. само така си говори. Никой не прекарва толкова много време в интернет.

Все пак О.К. беше човекът, който ме зариби за Играта. ОКР^[4], така му казваме, защото никога не може да стои на едно място, мамка му. Ако не мърда ходило нагоре-надолу, мърда коляно или пръсти. Туп-туп-туп, като хамстер във въртележка. Все пак е добър играч, най-бързият, когото съм виждал. И в началото, когато започна всичко това, той беше човекът, който ми каза за тази Игра в интернет, Играта, която всички играят.

Отначало не изглежда кой знае какво — казва той, — но се пристрастяваш. Влиза ти под кожата.

Влиза ти под кожата. Е, да. И още как. Има тъмни кръгове под очите, все едно не е спал от близо година. Не съм го виждал в училище

от дни. Така де, мамка му, на това му се вика отданост, нали? Може би все пак не е дрънкал празни приказки.

Трябва да си сериозен — казва той, — иначе няма смисъл, мамка му. Не започвай, ако няма да играеш сериозно.

Уверих го, че ще играя сериозно.

Добре, човече, само ти казвам. Защото Играта няма уебсайт, има само едни специални линкове. Трябва да знаеш къде да ги намериши.

Стига с тияшибаниувъртания, казвам му аз. Искаш ли да играя или не?

Много ясно, че искам — казва. — Нали ти обяснявам, мамка му? Значи, започваш от Level 1, нали, и ако го минеш и не се откажеш, получаваш кодовете за Level 2. После 3, 4 и така нататък...

Ами ако не го минеш, питам аз.

Ще разбереш. И ми се хили по онзи начин, все едно дъвче парче станиол, и очите му са притворени, но в тях се виждат малките танцуващи светлинки на отражения от монитора. Обаче ти показва кода веднъж. И важи само 24 часа. След това линкът става невалиден. И не става да започнеш отначало, защото Играта не ти позволява. Трябва да покажеш, че си отдален, за да стигнеш дотам.

Ама докъде да стигна?

Ами точно това е най-интересното — казва. — Всъщност никой не знае. Никой не знае колко нива има и дали не продължава до безкрайност. Никой не знае кой е писал програмата. Някои си мислят, че е майтап. Всички те са загубеняци и слабаци. А истинските играчи са си още тук. Чакат големия.

Големия ли, викам.

Level X. — Гласът му се снишава до шепот. — Ще разбереш, като го стигнеш. Само че не знаеш кога. За едни може да е примерно Level 101, а пък за други да е Level 1000. Чух, че някакъв го стигнал на Level 12, начинаещ и изведенъж — бам! Level X. Просто така. Егати късметлията. Ей така става. Никога не знаеш. Обаче такава е Играта. Затова я играем.

Стори ми се малко неопределено. Но си помислих: защо не? Нали е само игра.

Добре, какво има на Level X, човече?

Той свива рамене. Казах ти. Още не съм стигнал дотам. Но ще стигна. Ясно ми е. Усещам го. Близо съм. Ухилва се и очите му пак присветват, все едно са малки ярки искрици като онези, които се получават при горене на хартия — танцуваат и блещукат, докато падат. Толкова много слухове съм чувал — казва. — Някои разправят, че те препраща към специален сайт. Нещо като портал за играчи. Или на място, откъдето можеш да си свалиш безплатно порно. Или някакъв засекретен сайт, нещо свързано с военните. Имаше едно момче, загубеняк, който се кълнеше във всичко свято, че бил намерил портал към друго измерение или нещо такова, но накрая излезе, че било измишльотина, пък и седмица по-късно той умря и родителите му се опитаха да обвинят Играта, но всички знаеха, че не е това, той се занимаваше с всякакви откачени неща...

Ще ми показваш ли, или не, викам аз.

Той ме поглежда с ония свои странни очи и — троп-троп-троп — потропва с крак по пода, както прави, когато е суперизнервен. Гледай да не ме подведеш, човече. Ако се откажеш...

Няма да се откажа.

Добре. Седни. Просто прави като мен.

И той се вписва. Въвежда код. Аз си написвам данните, мейла и всичките глупости. И тогава ей така изведнъж се появява еcranът. Без правила, без начална страница, без предупреждения. В Играта съм. На Level 1.

Е, отначало не изглежда кой знае какво. Няма крещяща графика, няма каквото и да било изображения, просто цифри върху черен еcran, като някаква ретро глупост от осемдесетте.

Знам. Ще стане по-хубаво. Появрай ми — уверява ме той.

Кажи, човече, какво се прави?

Просто действай по усет. Влез. Овладей я.

И така започнах да играя Играта. Три часа по-късно още имах чувството, че съм започнал преди минута. О.К. отдавна си беше тръгнал, но отначало аз не забелязах. Седях си пред компютъра вкъщи, нашите бяха на долния етаж и се занимаваха със своите си родителски работи. Цифрите на черния еcran се движеха като някакъв разбъркан водопад — само че изобщо не беше разбъркан и това се забелязваше след час-два. При групирането на числата по определени начини можеше да се направи картина на нещо друго, нещо отвъд числата,

както когато настройваш стар телевизор. И макар че нямаше нито саундтрак, нито нищо, аз си бях сложил слушалките, просто за да се съсредоточа по-добре, и от време на време чувах по нещо — някакъв шепот или шумолене.

Беше посвоему оригинално. Интересно, макар че всъщност така и не разбрах какво трябва да правя. И после прекъсна — толкова внезапно, че се зачудих дали не е спрятал токът, известно време псувах и натисках Refresh^[5], но нищо не се случваше. Прегледах компютъра. Вървеше си съвсем добре. Проверих интернет връзката. Наред беше. После реших да погледна history файла^[6], за да проверя къде съм бил над три часа. Но папката беше изтрита, нямаше и следа от скапаната Игра.

Писах на О.К. Не беше на линия. Звъннах му на мобилния. Нямаше отговор. Е, как, по дяволите, се очакваше да разбера дали съм минал Level 1? Погледнах си часовника. Беше дванайсет и половина. Бях си загубил половината вечер в играене на Играта, домашното ми вече беше изгубена кауза, а какво спечелих от цялата работа? Хрумна ми, че О.К. може да се е опитал да ме баламосва, но това някак не ми изглеждаше в негов стил. Е — спечелих ли, или загубих? В Играта ли бях, или не?

И тогава пощенската ми кутия изпиука. *Имате поща!* Подателят беше abtt@нещо-си-там, половинкилометров уебадрес, съставен все от цифри, знаци и такива работи.

Отворих го. Прочетох:

LEVEL I. YOU WIN. 200 KUDOS. PLAY OR QUIT?^[7].

Имаше линк към всяка от възможностите, подчертана с немигащо синьо.

И така, аз натиснах PLAY и зачаках.

Десет секунди по-късно се появи: нов линк. URL адрес. Исках да видя какво ще стане, затова го натиснах. Върнах се в Играта. Без начална страница, без Level 2, само онези цифри, които плуваха като риби на дълбокия черен фон. Съвсем същото като на Level 1, само че изглеждаше някак по-ясно, по-дълбоко, с по-висока резолюция, не толкова зърnestо.

Няма никакъв смисъл, знам. Но така го видях аз и макар че бях съсипан и на следващия ден трябваше да ходя на училище, все пак продължих да играя и, кълна се, когато пак погледнах часовника, беше

пет сутринта и светлината надничаше през процепа между завесите, бях играл през по-голямата част от скапаната нощ, без дори да разбера, и главата ми се пръскаше, мамка й, а единственото, което ми мина през ума, когато изведнъж еcranът пак стана празен, беше: *Минах ли? Оставам ли в Играта?*

Пет минути по-късно получих мейл от админа, който ми съобщаваше, че, да, минал съм на Level 3, точките ми са вече 550 и — *play* или *quit*?

Ами...

Днес няма смисъл да ходя на училище, казах си аз, когато натиснах линка. Най-много да се пиша болен, помислих си, да си почина, да си напиша домашните, да си взема душ и нещо за хапване и да отпиша деня, преди да е започнал. От това решение веднага се почувствах по-добре. Нашите щяха да ми повярват, ако им кажех, че съм болен. По онова време аз рядко се преструвах. И така продължих към Level 3 и приключих по обяд изтормозен и схванат, но по-богат с 680 точки и спечелил линка за Level 4...

Ето така започна. Играта. Суперпрекрасната, безсмислена, пристраствяща, красива Игра, която погълща душата и изсмуква живота от теб. Не така напрегната, както в самото начало. Научих се да влизам в ритъм. Да бъда примерно момче през деня, после вечер да влизам. Иначе нашите щяха да забележат, че не съм на себе си. В училище и вървя за Играта. Ядях, пиех и сънувах Играта. А когато не играех, влизах в уебсайтове, чатове, форуми и групи за дискусия и се опитвах да науча колкото може повече за това кой е създад и написал Играта, кой още играе, кой е излязъл и най-вече за Level X, който за едни беше гърне злато, а за други кофа с лайна.

По онова време аз вярвах. Бях новороден играч на Играта. Като О.К., когото все още виждах от време на време и който понякога си говореше с мен онлайн (когато не играеше Играта), вярвах в точките, в Level X и във факта, че правим нещо повече от това да горим ретините си в името на някакви пиксели.

Level 16, 15 000 точки, а тепърва започвах. Нещо повече, бях започнал да си мисля, че знам накъде отивам, че някъде из бъркотията от числа и форми започва да изплува някакъв отговор. Предполагам, че всички си мислим така — поне до момента, в който проумяваш, до момента на истината, така да се каже.

Моят дойде миналия месец, когато Чарли умря. Казаха, че имал нещо в мозъка, явно е бил недиагностициран епилептик. Беше ми и съученик — казвам съученик, не приятел. Всъщност открай време го мразех и не само защото беше по-едър от мен или защото беше добър спортист, или защото имаше съвършени зъби, даже не и за това, че ме тормозеше, откакто и двамата бяхме деца.

Не, аз мразех Чарли, защото Чарли твърдеше, че е стигнал Level X, и всички му вярваха. Освен мен и О.К., естествено. Ние знаехме, че Чарли дрънка глупости. Като начало той не приличаше на сериозен Играч. Кожата му беше прекалено гладка, косата — прекалено чиста, оценките на домашните — прекалено добри, освен това имаше онова свежо здравословно излъчване, което се постига съсекс, пресни плодове и спорт, както и с дълъг престой на чист въздух.

Момичетата харесваха Чарли — и той ги харесваше. Затова играеше Играта. Само за да свали мацки в училище. Не беше моята представа за сериозен. Това беше причината с О.К. да се вбесим толкова много, когато чухме слуховете, че Чарли ударил джакпота на Level X и сега продава Играта.

Точно така. Продава я. Хора като Чарли не раздават неща току-така, те знаят как да се пласират. И миналата седмица Чарли продаваше играта на някакви пъзорчета с големи надежди, изпяваше тайните, все едно не струваха нищо, без каквото и да билоуважение към хора като мен и О.К., които си държаха езика зад зъбите, спазваха правилата и не казваха нито гък на никого.

Боже. Да бяхте го чули. Евангелието от Чарли. Всичко беше там, макар и с някои неточности, как можеш да качваш нивата, като гледаш отвъд екрана с цифрите, как печелиш точки и как (това беше ново за мен) харчиш точки за разни работи...

Харчиш ги? Как? — попита О.К.

Трябва да го усетиш — каза Чарли. — *Да погледнеш отвъд реалността. Да разбереш, че всичко това — той махна неопределено с ръка във въздуха — всъщност не е нищо повече от цифри и пиксели, струпани на едно място, за да изглеждат така, сякаш там има нещо повече. Всъщност има само пространство. Без теб. Без мен. Само пространство, човече. Като квантова физика или нещо такова.*

Тук вече измишльотините на Чарли станаха по-трудни за разбиране. О.К. го накара да обясни, но Чарли изведнъж мълкна,

започна да се прави на загадъчен и рече: *Трябва да внимавам — ако кажа твърде много, може да се случат всякакви кофти работи.*

Какви кофти работи? — полюбопитствах аз.

Той се ухили. Зъбите му бяха ослепително бели. *Ако ви кажа — рече той — тогава и вие ще загазите. Освен това само слабаците и загубеняците плямпат.* По-добре внимавайте какво си пожелавате.

Същата нощ ние с О.К. се напушахме в моята стая, седнахме да ядем бисквити с парченца шоколад и да се ровим из чатове и форуми, като търсехме начин да си го върнем на Чарли — предполагам, просто защото беше надуто копеле, но най-вече защото създаваше лоша слава на Играта. После пак влязохме в Играта — никога не издържахме дълго далеч от нея, — аз свърших на Level 29 и спечелих още 4000 точки, но този път, когато пощенската кутия изпиука и се появи съобщението, че минавам, трябваше да направя още един избор:

LEVEL 29. YOU WIN — пишеше. — 100 000 KUDOS. SAVE OR SPEND?^[8]

Секунда-две се колебаех, сложил пръсти на копчетата. Съобщението SAVE OR SPEND започна да примигва.

Погледнах О.К., който лежеше пълоснат на дивана с недоядена бисквита в ръка.

— Човече, някога да си получавал такова?

— К’во?

— Опция да си похарчиш точките.

При тези думи О.К. седна. Изглеждаше съвсем скапан, но всичко ново, свързано с Играта, веднага го вдигаше на крака.

— Покажи ми — каза той и присви очи към екрана.

— Значи нашият Чарли е бил прав. Какво мислиш?

Съобщението вече мигаше настоятелно.

— Натисни го, човече — рече накрая той. — Натисни SPEND и виж какъв ще е развойт.

— Какъв... какво?

— Просто го натисни — настоя О.К.

Това и направих. Натиснах копчето. В първите секунди се появи празен еcran, после излезе съобщение: PLAY OR QUIT?.

Естествено, натиснах PLAY. И тогава — е, може малко да съм се отнесъл. Тревата на О.К. беше необичайно силна, а и не бях спал много предната нощ, затова, като излязох от шушукащата смрадлива

мъгла, разбрах, че точките ми са се върнали на нулата, че О.К. си е тръгнал и че всеки момент ще се развидели. Още по-стрannото беше, че някак бях успял да мина 35 нива на Играта за една нощ, което беше не просто страхотно — беше невъзможно, мамка му, — и си казах, че сигурно е някаква грешка в софтуера, защото никой не е толкова добър, наистина никой...

Все пак реших, че се чувствам добре. Може би по-добре, отколкото заслужавах. Затова се изкъпах, облякох се, наядох се до пръсване на закуска и тръгнах към училище малко отпуснат, но съвсем бодър, като търсех възможност да обсъдя снощицата Игра с някого, който разбира.

Само че О.К. не беше там. Това не ме учуди кой знае колко. Предположих, че още не се е съзвел от снощи: той киснеше в Играта повече от мен и никога не знаеше кога да спре. Предполагам, че такова е поведението на хора с ОКР, но на този етап положението вече беше толкова сериозно, че понякога О.К. забравяше да яде — а и започваше да му личи. Ходеше с типичната прегърбена стойка на играч и лицето му беше с онзи цвят, който добиваш от твърде малко слънце и твърде много изкуствено осветление. На родителите му като че ли не им пукаше — или просто не можеха да го спрат. Те бяха по-възрастни от повечето родители — с посивели коси и играеха судоку, — може би си мислеха, че това е нормален начин за прекарване на времето. Така или иначе, той не беше на училище и аз се заприказвах с Чарли.

В един часа го заварих да обядва сам на спортното игрище. Това беше малко странно, обикновено той седеше в стаята за почивка, заобиколен от момичета и псевдоиграчи, за да поддържа репутацията си и, общо взето, да бъде готин. Днес обаче изглеждаше пребледнял, все едно беше болен от грип. Даже косата му беше леко мазна и по лицето му имаше червени петна като екзема или нещо подобно.

Седнах до него и си разопаковах обяда. Шунка и кашкавал върху ръжен хляб — не беше зле. Мама изпада в разни периоди на залитане по здравословното хранене и човек никога не знае какво ще намери — кускус, зелен фасул, паста или не знам и аз какво, веднъж даже имаше шибан фалафел...

Чарли си носеше франзела. Не беше изял много от нея. Попитах:
— Как върви Играта? Още ли играеш?

Той сви рамене.

— Естествено.

Обаче не изглеждаше особено щастлив. Опитах се да го извадя от това настроение. Не защото чак толкова ме засягаше как се чувства, а защото търсех възможност да поговоря за събитията от предната вечер. Не помнех всичко, сигурно тревата замъглява нещата, но помнех шепота и как протегнах ръка през екрана — или поне така ми изглеждаше тогава, — сякаш той беше някакъв фин инструмент, изтъкан само от цифри и светлина, и как ръката ми беше лък или нещо такова, а светлината беше струни, и се разнесе музика — ако изобщо може да се нарече така, — като че ли бях навлязъл в нещо чуждо и непознато, някакъв резонанс или нещо такова...

Знам. Започвам да говоря като О.К. Но така го усещах. Космическо. Важно. Загадъчно. И Чарли знаеше нещо, личеше си. Беше изписано на лицето му. Може би не беше хубаво. Но беше важно. Поне за мен.

Попитах го:

— Нали си стигнал X? Къде отиде след X?

Той ме изгледа кисело.

— Я стига. Няма шибан Level X.

— Значи всичко това е било измишльотина?

Подозирах, че е така. Хората като Чарли са си такива по рождение, късметлии, които дрънкат шибани глупости. Съмнявах се, че изобщо е играл Играта, а какво остава да е печелил точки. Но сега пак започнах да се чудя. Може би заради изражението на лицето му или просто защото каза „шибан“. Хората като Чарли са прекалено чистопътни, за да псуват. Баща му е някакъв проповедник, майка му — психотерапевт, дават му франзели за обяд. Сигурно със сирене гройер или нещо такова. Бас държа, че даже може да го произнесе.

— Знаеш как е — каза накрая той и сведе поглед към франзелата.

— На човек просто му става любопитно. Аз малко се поувлякох. И Емили беше там, и...

Емили. Разбрах. Всички сме виждали гаджето на Чарли. Тя е от онези момичета, които ти влизат здравата под кожата. Много, ама много над моето ниво, но пак някак сладка, като че ли наистина не знаеше какъв е животът на по-низшите създания.

— И тогава някой спомена Level X. — Чарли сви рамене. — Просто ми изскочи от устата. Какво толкова? Няма лошо, нищо

страшно не е станало. Така или иначе, няма Level X.

— Обясни ми за точките.

Той пак сви рамене.

— Няма нищо за обясняване. Просто така виждаш колко си напреднал.

— Твоите колко са? — попитах аз.

Чарли сведе очи към неизядената си франзела.

— Не помня — каза.

Това вече беше лъжа. В Играта винаги знаеш колко точки имаш. То е като с последователите в Туитър — винаги забелязваш, когато загубиши един, и винаги се чувствуваш като ужилен от това, че някой е спрял да те следва...

— Не помниш? — попитах аз.

— Виж, остави ме на мира, човече. Не ми е добре.

Казах си, че това вече трябва да е вярно. Нашият Чарли не изглеждаше никак добре. Зачудих се дали Емили не го е зарязала и дали не ми се е отворила възможност. Знаех, че няма как да стане, но няма лошо човек да си мечтае. А и се чувствах добре. Може би заради снощната Игра, може би заради слънцето. Тогава лятото вече наблизаваше и усещах как слънцето затопля лицето ми, все едно бях прекарал десет години на тъмно. Трябва да излизам повече, помислих си, когато оставил Чарли сам с франзелата. От твърде много играене се затъпява, а и трябва да се погрижа за тена си.

Все пак продължих да играя Играта. По едно-две нива на вечер, колкото да не ми изтича валидността на линка. Не исках да загубя заради забавяне точно когато съм започнал да се справям добре. А аз се справях много добре — вече бях на Level 100 и пак имах 1000 точки, макар че след първия път повече не ми излезе опцията SAVE OR SPEND. В това отношение Играта е малко на късмет — като в живота, ще кажете вие, — а и аз държах нещата под контрол. Отчасти заради нашите — те бяха много по-наясно с техниката от родителите на О.К. и не исках да започнат да се интересуват от това какво правя в интернет. Но най-вече заради Емили, която се оказа, че не само е зарязала Чарли, но и че вече си пада по такива като мен...

Знам. Звучи твърде хубаво, за да е истина. Аз и Емили — толкова хубаво, че почти е съркано, все едно да намеря пушена съомга в сандвича си вместо кашкал и кисели краставички. Оценките ми се

подобриха. Започнах да се грижа за себе си. Спрях да псува (така де, почти). Лицето ми веднага се изчисти. Вечер започнах да тичам и скоро можех да мина една-две мили, без даже да се изпотя...

Не че бях забравил за Играта. О.К. беше прав — пристрастваш се. Казвах си, че тя е терапия, нещо за разпускане след тежък ден. Едни хора слушат музика, други гледат телевизия, аз играя Играта. Просто и ясно. И понякога се чудех къде се губя през онези часове на шушукане в тъмното, когато лицето ми е залепено за мигащия еcran, сякаш още малко и ще скоча вътре... в какво? В легло от пиксели? В матрица от светлина? Но не се поддавах, а спазвах правилата, продължавах да играя и никога не говорех за Играта.

И тогава Чарли умря. Съвсем неочеквано. Казаха, че имал някакво скрито заболяване, но майка му и баща му обвиниха Играта. Излиза, че имало някаква група за подкрепа на родители, чиито деца страдат от „странични ефекти“ — ако им се вярва, това са такива разнообразни симптоми като антисоциално поведение, депресия, акне, липса на апетит, променливо настроение, потайност, нарцисизъм, нисък успех в училище и така нататък.

Е, добре дошли на Планетата на тийнейджърите, нали? Само че майката на Чарли упорито твърдеше, че той никога не е бил такъв. А майката на Чарли имаше влияние, пък и баща му беше проповедник, така че историята стигна до пресата и в тукашния клюкарски вестник се появи статия, имаше и репортаж по местните новини, а после той влезе и в националните и докато се усетим какво става, някаква бюрократична кучка на средна възраст написа статия в „Дейли Мейл“, в която обвини Играта за *трагичната смърт на този обичан от всички ученик* (не е ли забавно как мъртвите тийнейджъри винаги се оказват *обичани от всички ученици*, освен ако са били големи умници — тогава са пропаднали и самотници, от които никой не е очаквал да излезе нещо свястно). Иди ги разбери. Така или иначе, изведенъж целият интернет беше залят от гневни коментари. Започнаха да тагват Играта в Туитър и всеки си изказваше мнението, даже хора, които никога не бяха играли. Родителите на О.К. най-после вдянаха, че скъпото им синче играе Играта, и му прибраха компютъра, поради което той започна да идва всяка вечер у нас, където чакаше да се вреди за моя компютър и мрънкаше: „Само половин час, човече“; и като цяло ме подлудяваше.

Не че не исках да го виждам или нещо такова, но покрай Играта и Емили просто не ми стигаха всичките часове на деня, а и добрият стар О.К. започваше да ми дотяга с постоянно си шаване, втренчените си очи и, няма какво да се лъжем, съмнителната си лична хигиена...

Така или иначе, реших, че си е намерил друго място, където да играе. Примерно в игралната зала или в библиотеката, защото няколко дни не го мърнах в училище, а сигурно бях забравил да му звънна. Родителите му се обадиха веднъж да питат дали е у нас. Казах им, че не съм го виждал, и повече не се замислих по въпроса. Очаквах рано или късно да се появи. Освен това си имах свои грижи.

И тогава пак ми се случи. Излезе ми въпросът SAVE OR SPEND. Само че този път имаше и трети вариант, на който пишеше GAMBLE^[9].

Тогава много ми вървеше — 300 000 точки и Level 999, макар че все още нямаше и следа от Level X. И както седях пред екрана и гледах водопада от цифри, си помислих: Ами ако е само това? Просто всяка нощ играеш Играта и се стремиш към нещо, което никога не идва? Ако това е смисълът на цялата работа?

SAVE, SPEND OR GAMBLE? — пишеше на екрана и аз си казах: какво толкова?

Натиснах GAMBLE.

За секунда еcranът сякаш угасна. После промигна и живна, изписа ми, че имам 500 000 точки. Исках да видя до кое ниво съм стигнал. Играта реагираше бавно.

Най-после се появи страницата с познатите бутони PLAY и QUIT, както си беше преди. Само че този път пишеше друго. Сега надписът гласеше DOUBLE OR QUIT?^[10].

Известно време мислих над това. Какво ли означаваше? Тогава еcranът замига сякаш от нетърпение и се появи съобщение:

ДЕСЕТ СЕКУНДИ.

ДЕВЕТ СЕКУНДИ.

И изведенъж видях как отвъд еcranъа цифрите се местят нагоре-надолу, плуват на пасажи като ситни рибки, подчинени на някакъв морфичен резонанс, като от време на време се разделят или изскочат като късчета от разбито предно стъкло...

Отброяването продължаваше.

ОСЕМ СЕКУНДИ.
СЕДЕМ СЕКУНДИ.
ШЕСТ СЕКУНДИ.
ПЕТ СЕКУНДИ.
DOUBLE OR QUIT?

Стори ми се, че точките ми са надхвърлили горната граница. Мамка му, страшно ми вървеше. Главата ми беше пълна с тези числа, тялото ми се състоеше само от пиксели и светлина, имах чувството, че след секунда ще бръкна в екрана и ще докосна лицето на всемогъщия Бог...

Тогава припряно изписах DOUBLE.

Екранът отново притъмня. След двайсет секунди пощата ми изпиука и получих мейл от admin@. Пишеше само: GAME OVER^[11].

Нямаше TRY AGAIN^[12]. Нямаше втори шанс. Нямаше Level X. Нямаше точки.

Game over. Бях вън от Играта.

Втренчих се в екрана. *Мамка му, невъзможно...* Спомних си как в час по английска литература четохме за някакъв поет, който взел ЛСД или нещо такова и тръгнал да пише най-невероятното стихотворение, но някакъв там му звъннал на вратата и му висял на гости сто часа, а като си тръгнал, не останало нищо — ни стихотворение, ни душа.

Ето така се чувствах и аз вън от Играта. Все едно бях зърнал Бог и после някой ми го беше отмъкнал. Обадих се на О.К. Отговор нямаше. Предположих, че е със слушалки, затова му писах есемес.

Мама му стара! Загубих Играта!

Отговори почти веднага.

Разбрах, човече. Съжалявам.

Как? — попитах аз.

В момента съм вътре. Усетих го. Level 10 000 и нагоре.

Level 10 000? Как пък не. Никой не седи толкова дълго в интернет. Е, това поне даваше отговор на загадката къде се е губил О.К. Сигурно родителите му бяха отстъпили и му бяха върнали компютъра.

Ти май се майтапиш — писах аз.

Без майтап. Страхотно. Не съм виждал нищо такова досега.

Не знам кое ме вбеси повече: че загубих Играта или че О.К. още беше вътре. Даже се зачудих дали просто не ме баламосва, но О.К. не е толкова изтънчен. Не е. Все тая.

Трябаше да попитам: *И как е?*

Страхотно. Леле. Страхотно.

Е, О.К. никога не е имал богат речник, особено пък в разгара на Играта, а и беше на нещо, та прецених, че едва ли ще получа по-добро обяснение.

Може ли да дойда у вас? — попитах аз.

Донякъде знаех, че ще ме заболи сърцето, но трябаше да го видя с очите си. Нямаше да е същото, разбира се, но...

Не съм у нас — писа той.

Тъкмо го питах къде се намира, когато дойде нов есемес. За момент думите на екрана ми се видяха размазани, сякаш плуваха на дъното на океана.

Човече, май го стигнах. Най-после. Level X.

Глупости! Но знаех, че не ме лъже. О.К. не ме е лъгал никога, даже когато бяхме малки. Помислих си, че вече няма да успея да отида при него: можех само да остана тук и да го накарам да разказва.

О, човече. Това е страхотно — писа той. — *Неописуемо, мамка ми.*

Ами благодаря ти, О.К. Много си красноречив. *Разказвай —* пришпорих го аз.

Паузата преди отговора ми се видя дълга цяла вечност. После писа: *Не мога. Не си в Играта.*

Какво? Ти сериозно ли? Изведнъж така побеснях, че за малко да си запратя телефона в най-близката стена. Не можех да повярвам, че ме отсвирва така след всичко, през което минахме, след като самият той ме нави да играя Играта. След всичките нощи, в които го каних у дома, след всичките пъти, в които го защитавах от другите деца в училище, които му се присмиваха заради ОКР и искаха да му вземат очилата...

Набрах номера му. Този път ми вдигна. Шибаната връзка беше отвратителна, но все пак чухах гласа на О.К. на фона на белия шум и познатото нервно почукване с нокти по бюрото.

— Човече, къде си, по дяволите? — попитах аз.

Гласът му прозвуча така, все едно ни деляха милиони километри. Стори ми се, че каза:

— Навсякъде. Навсякъде и никъде. Чарли беше прав. Всичко е пространство. Само празно пространство...

Е, беше се смахнал, естествено. Един господ знае на какво беше. Но да го чувам така, с този бръждящ, далечен глас, все едно беше на Марс или там някъде, вместо през една улица от мен, беше зловещо. Напрягах се да го разбера, но едва го чувах, сякаш нещо пречеше на връзката.

— Ще ми се да можех да ти го опиша — продължи друсаният, сънен глас. — Мисля обаче, че трябва да го видиш сам. Ако човек мине насън през рая и му подарят цвете като знак, че душата му наистина е била там, а когато се събуди, намери цветето в ръката си, е, човече, какво става тогава?

Гласът му започна да се губи.

— Кажи ми къде си — настоях аз.

Той тихичко се изкикоти, от което всички косми на тила ми настръхнаха.

— Трябва да затварям. Пази се — каза той...

И това беше последното, което чух от него. Намериха го два дни по-късно в някакъв изоставен склад. Според съдебния лекар беше мъртъв поне от седмица, но причините за смъртта останаха неизяснени. Естествено, родителите му обвиниха Играта, макар че можеше да е починал от наркотици или нещо друго. В „Дейли Мейл“ го описаха като многообещаващ, обичан от всички ученик, а училището обяви почивен ден за желаещите да отидат на погребението, с което О.К. си спечели повече приятели и популярност, отколкото изобщо някога е имал приживе.

Вече не играя онлайн игри. Сега кротувам. Онзи последен разговор с О.К. беше достатъчно зловещ, за да ме откаже, но напоследък чувам гласа му на най-невероятни места. Веднъж дойде от радиото, докато сменях станцията. Друг път говорех с Емили по телефона — стационарния, вече не използвам толкова често мобилния — и бях готов да се закълна, че го чух да почуква по слушалката. А веднъж си седях пред лаптопа и проверявах съобщенията си във Фейсбук, като се мъчех да не забелязвам онова, което постоянно идва от неговия профил — Желаете ли да възстановите връзката?; и ми се стори, че чувам смеха му. Освен това понякога различавам гласа му, когато свалям нещо от Ютюб, или се намесва тихо в някой саундтрак,

или понякога долита от усилвателя на китарата, като сигнали от отвъдното...

А хората продължават да питат за Играта. Още ли играят? Отказал ли съм се? Още ли имам точки?

Опитвам се да не мисля повече за тези неща. Защото когато мисля, почти съм на път да повярвам, че може би животът е като Играта — само празни пространства между леглото от пиксели и гроба; и понякога извън пространството и времето има един играч, седнал пред еcran, една гигантска ръка на клавиатурата, готова да натисне Control/Alt/Delete и да изтриве цялата проклета вселена...

А Level X? Няма никакъв Level X. Това е само приказка, която разправяме на нашите деца, за да се радват и да играят Играта. Защото ако им кажем истината — че няма контрол, няма просветление, няма победители, няма победени, няма Level X, те всичките ще откачат като Чарли и като мен.

Затова никога не споменаваме Играта. Затова продължаваме да се преструваме. И затова децата още я играят — печелят точки, пресмятат напредъка си, изкачват се нагоре по нивата към финалния надпис GAME OVER...

Разбира се, възможно е изобщо да не съм прав. Няма как да се докаже отрицателен факт. Вън от Играта съм, така че откъде да знам? Всички имат равни шансове. Така казах на Емили онзи ден, когато стигна Level 6. Тя не е много добър играч, но понякога на човек може да му провърви.

Е...

Вътре ли си, или си вън?

PLAY OR QUIT?

Изборът е твой.

[1] Ниво X. — Бел.прев. ↑

[2] „Космически нашественици“. — Бел.прев. ↑

[3] „Пробив“. — Бел.прев. ↑

[4] Обсесивно-компултивно разстройство. — Бел.прев. ↑

[5] „Опресняване“, ново зареждане на страницата. — Бел.прев. ↑

[6] Списък с всички отваряни страници. — Бел.прев. ↑

[7] Първо ниво. Печелите. 200 точки. Играете или се отказвате?

— Бел.прев. ↑

[8] 29 ниво. Печелите 100 000 точки. Ще ги запазите или ще ги похарчите? — Бел.прев. ↑

[9] Залагай. — Бел.прев. ↑

[10] Удвоявате или се отказвате? — Бел.прев. ↑

[11] Край на играта. — Бел.прев. ↑

[12] Опитайте отново. — Бел.прев. ↑

ВЯРА И НАДЕЖДА СИ ГО ВРЪЩАТ

Старите хора са лесна мишенца, често ги изоставят, понякога същите онези професионалисти, които твърдят, че се грижат за благосъстоянието им. Виждали сме го прекалено много пъти в болници и старчески домове — как ги гледат снизходително, забравят ги, лишават ги от елементарни грижи, понякога дори ги тормозят. Нашето общество има навика да се отвръща от подобна отблъскваща действителност. В този разказ Фейт и Хоуп успяват донякъде да си отмъстят. Ако той вдъхнови и други да се борят, толкова по-добре.

Колко мило от ваша страна, че пак идвate да ни видите. Знаете ли, при нас не идват много посетители — освен сина ми Том, който редовно ме навестява, но всъщност никога няма какво да каже. Човек не може да говори с него, може само да слуша и да кима, където е необходимо. Работата му, шефът му, цените на къщите... И времето, да не забравяме: в света на Том единственото, което искат всички стари хора, е да говорят за времето.

Аз обаче знам, че има неща, от които трябва да го предпазвам. Старческият дом „Медоубанк“ е сцена, на която с Чосърово усърдие се редуват трагедия и фарс, и човек трябва да притежава добро чувство за хумор (и дебелокожие), за да преживява тук. Синът ми, колкото и да го обичам, няма нито едното, нито другото, та затова аз се придържам към темата за времето. За късмет на здравия си разум, все пак имам Хоуп.

Хоуп е най-близката ми приятелка. На младини е била преподавател по английска литература и все още е запазила онези кеймбриджки маниери, характерната строгост, почти войнишкото килване на главата, макар че от петнайсет години е сляпа и не са я навестявали от деня, в който е пристигнала тук. Но е съвсем с ума си — всъщност с повече от ума, с който повечето хора се раждат — и

успява с малко помощ от мен в инвалидната ми количка да запази достойнството и чувството си за хумор, жизнено необходими за оцеляване на такова място.

Преди бяхме доверени лица тук. Вече не е така: след миналогодишното ни бягство в Лондон управата ни държи под наблюдение с почти гестаповска строгост. Една сестра на рецепцията пази изхода, друга дежури на бюрото, за да предварят евентуални неприятности или опит на някого от нас да надхвърли петте минути телефонни разговори, които ни се полагат на седмица.

Кели, блондинката с нисък коефициент на интелигентност, отдавна е сменена. На нейно място управителите са назначили генерален директор, който да следи как вървят нещата: едра благонадеждна жена на име Морийн, която ни говори с неукротима Вагнерова радост, неспособна да скрие металическия блесък в малките ѝ очи, гримирана със сини сенки.

Другите се съобразяват с мнението на Морийн. Те са възпълната Клеър, бъбривата Дениз, Тъжния Хари, който никога не се усмихва, стажантката Хельн, веселякът Крис (наш скъп приятел) и новото момиче Лорейн, което пуши във фоайето за персонала и ползва парфюма „Шанел“ на Хоуп, когато Хоуп не е в стаята си. Крис — единственият, който наистина разговаря с нас — казва, че промяната в управлението няма да ни се отрази по никакъв начин. Но изглежда угрожен, не е толкова весел, колкото преди, пее ни по-рядко, а онзи ден забелязах, че даже е свалил златната халка от ухото си.

— На Морийн не ѝ харесва — каза той, когато го попитах. — Вече получих предупреждение, а тази работа наистина ми трябва.

Е, това го знаем. Разбирате ли, някога Крис е имал спречкване със закона и сега трябва да бъде особено внимателен. А, нищо сериозно — само лоша компания и още по-лоша участ. Девет месеца затвор за кражба с взлом, после общественополезен труд и започване на чисто. Но на чисто или не, тези неща имат навика да те преследват. Даже сега, години по-късно, той все още не може да получи кредитна карта или заем, или дори да си открие банкова сметка. Всичко е записано в досието му, а хора като Морийн са склонни да проучват досиета, когато би следвало да проучват хората.

Миналия месец беше Денят на майката. В Деня на майката Хоуп винаги се чувства малко потисната, макар и да не го показва: просто аз

я познавам толкова отдавна, че забелязвам тези неща. Дъщеря ѝ Присила живее в Калифорния и не пише, но от време на време получаваме пощенски картички — евтини, зле отпечатани, които аз ѝ чета на глас с малко поетично доукрасяване, където е необходимо.

Трябва да внимавам: когато прекаля, Хоуп винаги разбира. И все пак тя ги пази всичките — държи ги в кутия от обувки в гардероба си — и ако Присила само знаеше какво означават те за нея, може би щеше да влага повече мисъл в това, което пише.

Том дойде, разбира се. Жена му никога не идва, децата също. Да ви кажа, не ги обвинявам: защо ли някой ще иска да седи тук на закрито в хубав пролетен ден, когато може да е навън и да се разхожда със семейството си? Той искаше да ме изведе на разходка с колата, но не ми се щеше да оставя Хоуп сама, а знаех, че Морийн няма да позволи на Том да ни вземе и двете. Затова останахме тук да ядем шоколадовите бонбони, които той беше донесъл, и да се радваме на цветята — приятно ми е да отбележа, че не бяха същите като друг път, а много ароматен букет момини сълзи, на които и Хоуп можеше да се наслади наравно с мен.

Тук, в дома „Медоубанк“, празничните дни винаги са донякъде натоварващи. Твърде много хора идват и си отиват, твърде голямо е въодушевлението, твърде много са разбитите надежди. Сестрите са раздразнителни, персоналът в кухнята — изнервен и претоварен от опитите да осигури „празнична“ трапеза с невъзможен бюджет. Сред живеещите се надигат завист и гняв.

Мисис Суотън имаше посетители. Семейството ѝ я навестява редовно и тя обича да се перчи, да привлича вниманието към себе си и да обявява на висок глас как съвсем скоро дъщеря ѝ ще дойде да я види заедно със съпруга си, който се занимава със счетоводство, и с двете си мили деца Лори и Джим. Освен това, добавя мисис Суотън, ще я закарат с волвото в центъра по градинарство, където тя ще пие чай, ще яде кифлички и ще разглежда пролетните растения.

Тя разказва всичко това с тържествуващия глас на човек, който живее в дома от дванайсет месеца и вярва, че особеното внимание от страна на любимите ѝ хора ще продължаваечно. Ние, останалите, сме по-ясно, но това не ни пречи да гледаме с копнеж след нея, когато излиза навън, и да изпитваме разяждаща завист при вида на двете розови детски лица на задния прозорец на колата.

Разбира се, след това посещение мисис Макалистър си облече палтото, сложи шал и ръкавици, взе си чантата и отиде във външното фойе да чака. Не ни разрешават да се навъртаме там без основателна причина, но мисис Макалистър прави така винаги, когато някой друг има посетители, и настоява, че синът ѝ Питър скоро ще дойде да я отведе у дома.

Много неща сме чували за Питър Макалистър, не всичките достоверни. Откакто аз съм тук, Питър е бил банкер, химик изследовател, полицай, моден дизайнер, командир от флота и учител по латински и старогръцки в гимназията „Сейнт Осуалдс“, макар че никой от нас, даже от най-старите обитатели на дома, не си спомня някога да го е виждал.

Сестрите отдавна се отказаха да обясняват на мисис Макалистър, че синът ѝ е починал от рак на простатата преди седем години, и сега ѝ позволяват да седи до вратата колкото време желае, стига да не им се пречка.

Този път обаче нещата не стояха така. Ако някой друг седеше на бюрото — Крис, да речем, или Хельн, — щеше да си затвори очите, но там беше новото момиче, Лорейн. Морийн я избра и макар че Лорейн е тук от скоро, няма съмнение, че е твърдо на страната на ръководството. Намусено същество — освен пред Морийн, чието идване неизбежно доведе до значителни промени и стремеж към ефективност, също толкова изненадващ, колкото и краткотраен. Когато Морийн я нямаше, Лорейн не правеше почти нищо, излизаше в почивка през десет минути и говореше с нас — ако изобщо говореше — рязко, почти презрително.

Сега, ако трябва да бъдем честни, всички ние в един или друг момент сме се дразнили от мисис Макалистър. Тя не може да го предотврати, бедната старица е на деветдесет и две, най-възрастният човек тук, и макар че е по-здрава физически и от Хоуп, и от мен, мисленето ѝ е страшно объркано. Около нея все нещо изчезва: шоколадови бонбони, очила, дрехи, зъбни протези. Веднъж Крис ми каза, че под дюшека ѝ е намерил скрити четиринайсет цифта зъбни протези плюс две сплесканни понички, пликче йоркширски бонбони, половин пакет шоколадови бисквити, плющена панда, военни медали — собственост на мистър Браун, германец — и зелена гумена топка, с която си играеше кучето на дома.

Разбира се, Крис не каза нито дума за това на директорката. Той просто тихомълком върна нещата на собствениците им и си постави за цел занапред да поглежда от време на време под дюшека. Чувствах, че Лорейн не би оставила нещата така. Не ги остави и в случая с непозволеното присъствие на мисис Макалистър във външното фоайе.

— Хайде, скъпа, вървете си в стаята — каза.

Резкият ѝ глас отекна чак в малката столова, където седяхме двете с Хоуп, аз в инвалидната си количка, а тя в един от столовете с високи облегалки „Шакълтън“, ядяхме шоколадовите бонбони от Том и се радвахме на слънчевите лъчи. Наблизо Крис миеше прозорците и тихичко си подсвиркваше.

— Веднага се прибирай — чухме от външното фоайе. — Никой няма да дойде да те вземе, а не мога да те оставя да седиш тук цял ден.

Отговорът беше тих, но ясно доловим:

— Но в четвъртък Питър винаги идва. — Сега беше неделя. — Идва чак от Лондон. Знаете ли, той е главен счетоводител. И днес ще ме заведе у дома.

Лорейн леко повиши тон, сякаш говореше на глух:

— Слушай ме сега — започна тя. — Повече няма да се занимаваме с тези глупости. Синът ти няма да дойде да те вземе, никой няма да дойде и ако не си отидеш в стаята веднага, ще се наложи аз да те заведа.

— Но аз обещах на Питър...

— О, за бога! — чу се как Лорейн удари с ръка по бюрото. — Синът ти е мъртъв, забрави ли? Мъртъв е от години. Как ще дойде да те вземе?

В малката столова Хоуп пое дълбоко дъх. Крис спря да бърше прозореца, погледна ме и устата му увисна в недоволна гримаса.

Във външното фоайе настана тишина, по-лоша от всянакъв звук.

О, мисис Макалистър може да бъде много досадна. Тя отмъкна любимия ми шал, копринен с жъlt кант, и цялата кутия бисквити с розова глазура, които Том ми подари за Коледа. Получих си шала обратно — след време и с мазно петно, което така и не се изпра, — но се наложи да ѝ оставя бисквитите, защото мисис Макалистър вече беше убедена, че ѝ ги е донесъл Питър, а аз не посмях да ѝ обясня всичко наново.

— Той е такова мило момче — повтаряше тя и гледаше с умиление коледните ми бисквити. — Такива чудни торти прави в големия си ресторант. А знаете ли, че идва чак от Лондон?

Затова ѝ ги оставих. Така или иначе, Том все ми подарява бисквити — мисли си, че старите жени не ядат нищо друго, — и аз знаех, че рано или късно ще ми купи друга кутия. Цената не е кой знае колко висока, нали, и поне я направих щастлива.

Но сега мисис Макалистър влезе в малката столова с лице, посивяло и някак като че ли хълтнало, като много стара ябълка, започнала да гние.

— Тя казва, че Питър е мъртъв. — Гласът ѝ трепереше. — Синът ми е мъртъв, а никой не ми е казал.

Хоуп я бива повече в тези неща от мен. Може би заради кеймбриджкия ѝ опит, а може би е до характер. Във всеки случай тя прегърна мисис Макалистър и я остави да поплаче на рамото ѝ, като от време на време я потупваше по мършавия и прегърбен старчески гръб и казваше:

— Да, да, милата ми, всичко ще се нареди.

— О, Мод — каза мисис Макалистър. — Толкова се радвам, че дойде. Кога ще си ходим вкъщи?

— Още е рано — кратко отвърна Хоуп. — Хайде, скъпа. Ние с Фейт ще ти донесем чаша чай.

Казват, че като дете човек най-силно усеща несправедливостта. Със сигурност епизодите от детството — с всички съпътстващи ги емоции — остават в паметта далеч по-дълго, отколкото по-късните събития. Аз още помня как, когато бях на седем години, едно момиче от училище — казваше се Жаклин Бонд — ме причакваше на обяд по пътя към къщи и ме удряше по няколко пъти между плешките без никаква видима причина, а по-малката ѝ сестра Карълейн гледаше и се смееше. Още помня какво изпитвах: безсилие и гняв. Нямах думи да изразя омразата си към тях. В нея определено нямаше нищо детинско. Дори сега, седемдесет години по-късно, аз си спомням тези момичета, сиво-кестенявите им коси и изпитите им уродливи лица, и още ги мразя, макар че вече сигурно са стари — в случай че са още живи. Надявам се да не са. Ето какво причинява несправедливостта и макар

че това са отдавна минали неща, в паметта ми гласът на седемгодишното дете е все така силен и крещи: „Не е честно! Не е честно!“, години след като раждания, смърт, брак и други разочарования са отминали и забравени.

Гневът ми от небрежната жестокост на Лорейн към горката объркана мисис Макалистър не беше чак от същия калибър. Но за момент изпитах неловкото усещане, че се доближава до него. Дължеше се най-вече на несправедливостта: на факта, че Лорейн или който и да било друг от персонала на „Медоубанк“ може да си въобрази, че има право да ни тормози, без да се страхува от оплаквания.

Все пак направихме опит — още същата вечер, когато Морийн застъпи на смяна, — но тогава мисис Макалистър вече спеше изтощена в стаята си, Лорейн демонстрираше най-изрядно поведение, а Крис, който остана след края на дежурството си, за да потвърди разказа ни, изпитваше явно неудобство.

Лорейн седеше в кухнята на персонала, пиеше кафе и се правеше, че не знае какво става. На очертаните ѝ с молив устни се мъдреше усмивка, а ръбът на чашата ѝ беше целият изпъстрен с морави следи от червило. Морийн, седнала зад бюрото във фоайето, хвърли поглед към Лорейн, после пак се обърна към Хоуп и мен. Не погледна Крис и нищо не каза за присъствието му.

Ние с Хоуп свършихме разказа си. Приятелката ми се придържаше към фактите с типичния си хладен и делови кеймбриджки маниер, но аз не се сдържах и изразих възмущението си.

— Беше направо злобно — казах, докато гледах Лорейн през вратата на кухнята. — Злобно и излишно. Какво лошо има, че мисис Макалистър ще поседи до вратата? Какво ѝ пречи да прояви малко снизходжение към нея?

— Не мисля, че оценявате докрай работата, която Лорейн върши — отговори Морийн.

— Работа? — възкликах аз. — Тя работи единствено когато вие сте тук да я наглеждате. През останалото време само седи във фоайето за персонала, пуши и гледа телевизия.

Но Морийн не желаше да навлиза в тази територия.

— Хайде, момичета — каза тя с чудовищно лукав тон, — дано не си съчинявате. Защото, нали знаете, ако не можеш да кажеш нещо хубаво, по-добре недей...

— Ние не сме в детската градина — намеси се Хоуп. — И не си бъбрим с вас. Това е жалба, която, ако желаете, можем да подадем в писмен вид.

— Разбирам.

Изражението на Морийн ми каза всичко, което ми беше необходимо да знам за системата на подаване на жалби и вероятността наше писмо някога да стигне до управителния съвет на „Медоубанк“.

— А какво общо има мистър Ър — очите ѝ се спряха на Крис, — какво има да добави той по въпроса?

Крис обясни, че и той е дочул разговора и смята поведението на Лорейн за нетактично.

Морийн го изгледа мълчаливо изпод клепачите си със сини сенки. После кимна.

— Добре. Оставете това на мен — каза тя. — Не мисля, че занапред ще имате проблеми.

Разбира се, грешеше. Лорейн така и не си взе бележка — въщност дори стана по-зла отпреди. Отне ни известно време да проумеем дълбочината на коварството ѝ: дотогава тя вече беше успяла да спечели благоразположението на ръководството чрез много дребни, но показателни неща, както и ловко да навреди на хората, които можеха да съобщят на Морийн за поведението ѝ.

Започнаха да изчезват неща. Отначало дреболии: чашата ми за чай, онази с розови цветчета по ръба. Новите ми чорапи. Кутийка локум, донесена от Том, която пазех за специални поводи.

Това може да ви се струва незначително, но в дома „Медоубанк“ почти не ни позволяват да държим лични вещи. Всичко, с което идваме тук, трябва да може да се побере в малък гардероб и скрин с три чекмеджета. Знам, че са само вещи, но на това място, където нещата, неподпечатани с емблемата на „Медоубанк“, са рядкост, те са единственото, което ни напомня кой сме.

Моите вещи все още ми липсват. Знам, че не бих могла да донеса пианото или бюфета със стъклена витрина, където стои порцеланът на майка ми. Но някои неща сигурно можеха да mi позволят? Килимчето ми в зелено и кафяво, люлеещия се стол, собственото ми легло. Може би една-две картини, с които да сменя тези евтини репродукции с

цветя, които явно толкова обичат. Но правилата са си правила, казват. Не ми казват само защо.

Все пак го преживявам. Когато дребните неща са единственото, което имаш, тогава тези дребни неща стават важни и е поразително какво удоволствие ми доставяше чаят, когато можех да го пия от собствената си чаша. Сега трябва да използвам чаша на „Медоубанк“ и вкусът му е друг, някак институционализиран, като на чая, който бяхме принудени да пием през войната, наполовина дървесно брашно, наполовина глухарчета.

И Хоуп започна да губи неща. Когато притежаваш малко вещи като нея, от това те боли; но в деня, когато тя отиде до шкафа и установи, че кутията от обувки с малката връзка пощенски картички от Присила е изчезнала, ние осъзнахме, че това не е някоя от обикновените дребни кражби в „Медоубанк“. Беше лично отмъщение.

Разбира се, първата ни работа бе да проверим при мисис Макалистър. Но откакто отново научи за смъртта на Питър, тя беше равнодушна и отпаднала, стоеше в стаята си и не говореше почти с никого. Ние с Хоуп мислехме, че ще забрави както обикновено, но този път споменът упорито не я напускаше. Почти нищо друго не я интересуваше — хранене, ходене до тоалетна, малкото телевизионни програми, около които се въртеше животът ѝ. Сякаш тази едничка истина — смъртта на сина ѝ, скръбта, прясна колкото спомена — беше заела толкова много място в съзнанието ѝ, че изместваше всичко останало.

— Майката не бива никога да надживява сина си — повтаряше тя, когато Хоуп ме закарваше при нея. — Разбрахте ли, че не ме пуснаха даже да отида на погребението? Така правят в армията, нали знаете, когато някой изчезне в бой. Слава богу, че ти си тук, Мод — това беше адресирано към Хоуп. — Сега вече ще трябва да ме пуснат, сега ще ме отведеш у дома.

На тези думи Хоуп винаги отговаряше:

— Още не, скъпа — и ме изкарваше навън.

В сравнение със загубата на мисис Макалистър изчезването на няколко дроболии изглеждаше маловажно, затова на първо време си затворихме очите, особено след като вече бяхме почти сигурни, че тя няма нищо общо с това.

Разбирайте ли, нямахме конкретни доказателства. Само нещо в погледа на Лорейн, докато се занимаваше със задълженията си, в тона, с който ни говореше и ни наричаше „скъпа“ със своя рязък, пълен с презрение глас. Нещо в начина, по който забиваше пръсти в рамото ми и в кръста ми, когато ме слагаше от количката на тоалетната. Аз се мързех да стискам по време на смяната ѝ и да чакам идването на някой друг, но понякога беше неизбежно и в такива моменти тя знаеше точно къде да натисне, пръстите ѝ търсеха и напипваха болезнените места, тъй както златотърсач копае, докато намери злато. От време на време аз надавах вик и Лорейн се извиняваше, но си личеше, че вътрешно се радва.

Направихме нов опит да се оплачем. Крис пак дойде с нас, но не каза нищо, а Морийн ни изслуша с престорена усмивка и намекна, че е напълно възможно ние да сме започнали полека да забравяме. Доказателствата ни — чаената ми чаша на цветя, която намерих счупена в кухненската кофа за боклук — бяха пренебрегнати. Може самата аз да съм я изпуснала, каза Морийн, и после да съм забравила за това. Пък и защо момиче като Лорейн ще прави такова нещо? И за какво са ѝ на Лорейн старите картички на Хоуп?

Разбира се, не можахме да ѝ отговорим. Но има и други изчезнали неща, упорстваше Хоуп.

— Ценни предмети? — очите на Морийн светнаха.

— Не точно.

В дома не ни позволяват да държим ценни предмети, макар че аз имам няколко бижута — перлите ми, една брошка, две халки и гривна, — които държа в седалката на инвалидната си количка.

— Аха — тя видимо се разочарова, — защото ако са изчезнали пари...

— Не — отсече Хоуп. — Сигурно съм се объркала.

При тези думи тя завъртя количката ми и бързо се отдалечи. В друг случай сигурно щях да възразя срещу това, но Хоуп вижда повече от мен, въпреки че е сляпа, и аз знаех, че е дочула нещо в гласа на Морийн, което ѝ е подсказало, че ни дебне опасност.

Разбира се, бях забелязала, че Морийн наблюдава Крис. Знаех също, че не го харесва, но до този момент изобщо не ми беше минавало през ума, че тя може да го заподозре за кражбите. Той обаче го съзнаваше, затова беше толкова мълчалив и затова след случилото

се странеше от нас, сякаш усещаше, че ние можем отново да насочим вниманието към него и към онова глупаво старо криминално досие. Лорейн също го знаеше и на втората седмица стана още по-дръзка. Парфюмът на Хоуп изчезна, както и възглавницата с надпис „Найдобрата баба на света“, която стоеше на леглото ми. Лорейн беше наясно, че няма да се оплачем: направехме ли го, просто щяхме да създадем още проблеми на приятеля си.

През следващите няколко дни забелязахме, че Морийн идва все по-рядко. Беше поела административните задачи, или поне така каза Лорейн, което означаваше, че често ще отсъства и Лорейн ще надзира останалия персонал. С ужасяваща бързина правилата в „Медоубанк“ станаха правилата на Лорейн.

Изведнъж установихме, че привилегиите ни са орязани. Към онези, които следваха начертаната линия на поведение, се отнасяха благосклонно, другите ставаха обект на особено внимание. Така махнаха от стаята ми цветята, които Том ми беше донесъл, „от хигиенни съображения“, конфискуваха касетофона на Хоуп поради „опасност от токов удар“, а Крис беше понижен от до голяма степен неофициалната си длъжност санитар до мияч на прозорци и общ работник със строга забрана да води разговори с обитателите на дома.

Скоро след това откриха скривалището на мисис Макалистър под дюшека. В него нямаше нищо ценно — бисквити, сапун, играчки, чорапи и любимите й открай време зъбни протези, — но Лорейн вдигна страшен скандал. Вследствие на това мисис Макалистър трябваше да прекара остатъка от деня затворена в стаята си, а персоналът беше инструктиран да конфискува зъбните й протези и да й ги дава само в часовете за хранене. Лорейн изтъкна за това съвсем разумни доводи: очевидно мисис Макалистър не може да носи отговорност за собствените си зъбни протези, а и няма причина персоналът на „Медоубанк“ да губи часове наред преди всяко хранене, за да търси зъбните протези на живеещите в дома. Нелепо е, хората са заети, а и милата старица няма никаква нужда от тези неща.

Разумно или не, това беше най-долна проба тормоз. Хоуп и аз го виждахме, но вече се бяхме научили да бъдем предпазливи. Лорейн ни беше взела на мушка и ние знаехме, че и най-малката провокация може

да предизвика гнева ѝ срещу нас. И затова търпяхме, отначало стоически, после все по-мъчително.

Мисля, че без Хоуп аз щях да се предам. Но зад кеймбриджките маниери у нея се крие желязна решителност. Вечер седяхме в стаята ѝ (тя беше по-далеч от фоайето и от Лорейн), пиехме чай в чашите на „Медоубанк“ и си говорехме. Понякога четях на глас — Хоуп обича книгите си, а без касетофона още повече разчиташе на четенето ми, — друг път разглеждахме брошурите за пътувания, които аз възторжено ѝ описвах подробно, и си представяхме пътешествията, на които бихме потеглили, ако бяхме свободни. Най-много обаче говорехме за Лорейн.

— Най-лошото е, че сме безпомощни — каза една вечер Хоуп. — Имам предвид, че децата са безпомощни, нали, но поне могат да чакат по-добри времена. Старите хора не могат. Те няма да пораснат големи и силни и да се противопоставят на онези, които са ги тормозили. Когато тормозиш стар човек, той става доживотна жертва.

Мисълта беше потискаща. Отново си спомних за Жаклин Бонд.

— Какво стана с нея? — попита Хоуп и аз осъзнах, че си мисля същото.

Нали знаете, стават такива неща, и ние като старите женени двойки взаимно четем мислите си.

— Отиде си — казах. — Един ден просто вече я нямаше.

— Добре звучи — отбеляза Хоуп. — Изключили ли са я?

— Не помня.

Тя се замисли над това.

— Жалко — каза, — че така и не си ѝ се противопоставила. За теб това щеше да бъде катарзис и щеше да ти се отрази добре. И все пак — на лицето ѝ цъфна една от редките ѝ мили усмивки — никога не е късно да изживееш малък катарзис. Не си ли съгласна?

Съгласна бях, но не виждах какво можем да предприемем. Нямаше смисъл да се оплакваме на Морийн, ясно беше, че трябва да се вземат по-драстични мерки. Но какво можехме да направим?

Няколко дни обмисляхме възможностите. Ако Крис беше наблизо, щеше веднага да забележи. Щеше да каже: „Хей, Буч! Бягство ли замисляте?“. Но Крис изглеждаше притеснен на мястото си в периферията на събитията: той знаеше, че направи ли и една стъпка в

грешната посока, може да изхвърчи. Виждах го в очите му, когато сутрин носеше чай на Лорейн, в новата му предпазлива походка, когато идваше и си отиваше.

Но ние крояхме планове. Веднъж прочетохме в стар вестник история за пенсионер, който обрал няколко пощенски клона, без никой да го спре, въоръжен и без дori да си крие лицето. В края на краищата за повечето хора старец с каскет и шал изглежда като всеки друг старец, а и на кого би хрумнало да заподозре пенсионер?

— Запомни, Фейт. Нямаме втора възможност — каза една вечер Хоуп, докато седяхме в стаята ѝ и разговаряхме. — Ако по какъвто и да било начин събудим подозрението на Лорейн, тя ще ни се лепне като вендуза. Трябва да действаме бързо, недвусмислено и необратимо.

Нали знаете, така говори Хоуп — както се полага на един преподавател от Кеймбридж.

— И пред публика — добави тя, след като отпи от чая си. — Най-вече трябва да има публика.

Дотук добре, предполагам — но каква публика имахме ние? Вече почти не излизахме от стаите си, освен за ядене, а то беше еднообразно и безвкусно, и веднъж месечно ни преглеждаше сестрата на „Медоубанк“. Новините от света отвън идваха от Том, Крис и от време на време от щатната фризьорка (която предлага три одобрени прически, всичките еднакви, и гама от непривлекателни услуги като премахване на мазоли и лимфодренаж). През януари винаги имаме Ден на отворени врати, но мисис Макалистър се влошаваше толкова бързо, че можеше да не изкара до идния месец, камо ли до идната година.

Бълскахме си главите, но нищо не ни хрумваше. Наближи Великден, Лорейн направи малко парти по случай повишението си до заместник-директор, след което ограничиха още повече действията ни, трябваше да попълваме дълги молби за най-елементарни искания, бяха определени часове за дневни посещения и всичките ни любими телевизионни предавания бяха забранени с мотива, че са неподходящи.

Тогава ме осени прозрение. Трябва да призная, че известно време го обмислях и почти не си представях как бихме могли да го изпълним. Казвах си, че Хоуп би трябвало първа да се досети за това, умната Хоуп с произношение като по Би Би Си и с крайна независимост. Но през последните няколко дни тя беше започнала да вехне. Не като горката мисис Макалистър и недотам, че другите да забележат, но аз го

виждах. Разбира се, не губеше достойнство, беше както винаги хладноокръвна, разговаряше с мисис Макалистър, която я наричаше Мод и плачеше на рамото ѝ, неизменно се грижеше за външния си вид, никога не обикаляше по халат през деня, както правят повечето хора тук; но виждах, че нещо у старата ми приятелка не е като преди, може би ѝ липсваща предишната искра, онзи жизнерадостен бунтарски блясък в очите.

И тогава се случи. Гледах как Крис се труди над противопожарната сигнализация (Лорейн пак хвана мистър Банерман да пуши в тоалетните). Този ден Морийн беше на работа в дома и Лорейн демонстрираше най-безупречно поведение. Крис също: работеше мълчаливо, не ме поглеждаше, даже не си подсвиркваше. Обикновено говори — за футбол, за телевизия, за дъщеричката си, за тъща си Джема, за бившата си жена, за градината си, за вечерите навън с приятели. Днес сянката на Лорейн беше надвиснала над него и щом чу гласа ми, той виновно се сепна.

— Чаша чай, Крис? Цял ден работиш без почивка.

— Съжалявам, Буч.

Това прозвуча почти както обикновено, но аз познавам Крис и долових разликата.

— Имам работа. Като свърша, трябва да го тествам.

— Сензорът за дим?

— Точно така.

— Добра идея — казах. — Не забравяй стаята на персонала.

Той се усмихна на думите ми — знаех, че ще го направи, — но не каза нищо. Лорейн с наслада си пуши своите „Силк Кът“ и аз бях готова да се обзаложа, че ще се появи едно или друго правило, което да ѝ гарантира, че ще го прави и занапред. Колкото до нас, останалите, ако Лорейн можеше да монтира детектори за удоволствие във всяка стая, мисля, че вече щеше да го е направила, за да го пресече в корен. Казах го на Крис и видях как усмивката му се разшири.

— Ти можеш да го кажеш, Буч — отбеляза той. — Аз не бих посмял.

И точно тогава — в същия момент, на „посмял“ — получих просветление.

Управителният съвет на „Медоубанк“ (големи привърженици на правилата) настоява поне два пъти в годината да се прави

противопожарно учение. Провежда се съвсем като в училище: сирената започва да вие, ние се строяваме отвън на тревата, някой въвежда цифрите от кода в пожароизвестителния панел, за да не вземат наистина да дойдат пожарникарите, а двама от дежурния персонал обикалят тичешком сградата и проверяват стаите, докато Морийн стои отстрани и „успокоява“ всички с най-вагнеровия си тон („Хайде сега, скъпа, не се паникьосвайте. Това е само учение, не забравяйте. Казах, че е САМО УЧЕНИЕ!“), с което всява паника, тъй както сеячът хвърля семена.

Всъщност е доста забавно: колкото и пъти да предупреждава, някои хора все забравят или не са си сложили слуховия апарат, или седят в тоалетната (на нашата възраст, миличка, това отнема време!), или гледат телевизия и не искат да излизат. Миналата година ни трябваше близо половин час да опразним сградата, при това с максималните усилия на целия персонал. Някой забрави да въведе кода на панела, вследствие на което дойдоха полицайт и пожарникарите и се наложи да изслушаме строга лекция на ниво детска градина от Морийн, която заяви, че ако наистина е имало пожар, всички сме щели да изгорим живи.

Сега с инсталирането на новите детектори за дим щеше да се наложи да проведем ново противопожарно учение. Досещах се, че Лорейн е настояла: това щеше да бъде отлична възможност за нея както да демонстрира авторитет пред Морийн, така и да предизвика максимална суматоха и неудоволствие сред обитателите на дома. Представих си, че ще имаме публика и сред шума и хаоса може би — само може би — ние с Хоуп ще получим търсената възможност.

По-късно вечерта й го предложих. Тя седеше с мисис Макалистър, която пак имаше тежък ден, и макар че Хоуп беше търпелива както винаги, забелязах, че напрежението започва да се проявява. Лорейн обаче не беше на смяна — на бюрото седеше недосетливата Клеър, дъвчеше дъвка и четеше списание „Гудбай!“ — и затова ние прекарахме една приятна вечер с купчина туристически брошури (тази седмица пътешествахме из Италия), някой и друг сухар, отмъкнат от кухнята, и много въображение.

— Тази вечер накъде? — попита Хоуп и изопна гръб така, че гръбнакът ѝ изпуква.

— Мислех да отскочим до Рим.

Тя поклати глава.

— Стигат ми толкова антики за днес — иронично отбеляза тя. —
Дай ми нещо... пасторално.

И аз изпълнил желанието ѝ: начертах маршрути — Лондон, Париж, Милано, Неапол, после с корабче до островите, Сицилия, Устика, Пантелерия, към портокалови горички и ясни влажни утрини, и едри лилави маслинини, и осолени лимони, и препечени филийки с аншоа, и неудържимо пенливи вина, и стройни млади мъже с героична красота, и снежнобели чапли, литнали в онези невъзможни небеса. Това е нашият начин да пътешестваме и аз съм се научила да го описвам така, че Хоуп да го види също толкова ясно, колкото го виждам аз. Не вярвам, че някога наистина ще стигнем до тези далечни места, но си мечтаем. О, да, мечтаем.

Хоуп лежеше в леглото си със затворени очи и се наслаждаваше на един от най-сполучливите ми залези и на въображаемата чаша червено сицилианско вино.

— Това е животът — каза тя, но в гласа ѝ имаше такава тъга, че силно се разтревожих.

Обикновено Хоуп се включва в малката ни игра с голяма духовитост, съчинява ексцентрични подробности, за да ме забавлява (млади мъже плуват голи на безлюден плаж, дебела жена кара водни ски под звуците на духов оркестър, който свири марш на Суса). Този път тя лежеше безучастна, не се усмихваше, а напрягаше сили — толкова много ѝ се искаше — да бъде там, и аз разбрах, че си мисли за Присила. За Присила и за кутията с пощенски картички — тази последна, прекъсната връзка между нея и изгубената ѝ дъщеря.

— Поне знам, че още е добре — казваше Хоуп всеки път, щом получеше някоя от редките ѝ картички. — Представяш ли си, ако не знаех. Представяш ли си, ако я бях загубила, както мисис Макалистър — Питър...

Сякаш и сега не е така, помислих си. Себична, глупава Присила, твърде погълната от собствения си объркан живот, за да мисли за някого другого.

— Тя става все по-зле, знаеш ли? Днес бях при нея. Предава се, бедната старица.

— А може би не.

Мислех за плана си: за рисковете, за времето на изпълнение, за това какво ще загубим, ако не успеем. Но сърцето ми биеше учестено, задъхвах се: преди шейсет години се чувствах така след танци.

Хоуп ме усети веднага.

— Защо? — попита тя и седна в леглото. — Намислила ли си нещо?

Казах ѝ и видях как лека-полека лицето ѝ се променя, как става фокусирано като полароидна снимка, като лице на водна повърхност.

— Е? — попитах аз. — Мислиш ли, че може да стане?

— Да, Фейт — отговори Хоуп и кимна. — Наистина мисля, че може.

На другата сутрин Лорейн обяви противопожарното учение. С Хоуп стояхме будни почти през цялата нощ, говорихме и чертахме планове като пакостливи ученички, наредили възглавниците си в леглата така, че да приличат на спящи фигури за всеки случай, ако някой (Лорейн, кой друг) мине и реши да погледне през шпионката.

Сега Лорейн се обърна към всички с най-официалния си тон и обяви учението за два часа същия следобед. Вестта беше съпътствана от няколко недоволни възгласа — по това време повечето от нас слушаха „Семейство Арчър“^[1].

Лорейн погледна с укор (с Хоуп се досетихме, че нарочно го е замислила така) и изнесе на всички ни кратка лекция за това какви егоисти сме, колко работа върши за нас и как всъщност тя е единственият човек, загрижен за нас до такава степен, че да осигури безопасността ни в случай на дим, пожар и токов удар.

— Така, Морийн ми каза какъв незадоволителен отклик е получила при последното противопожарно учение. Надявам се този път наистина да се постарае и да оправните сградата за максимум десет минути. Иначе — на лицето ѝ се появи онази характерна за нея усмивка, само със зъби и фалшива от устата до очите — може би ще се наложи да взема мерки.

Ако изобщо имаше израз, който да характеризира Лорейн, той беше този; и когато го изрече, тя погледна празно към Крис.

Е, и Хоуп, и аз знаехме какво означава това. Лорейн си търсеше предлог да нападне Крис още откакто той се оплака на Морийн заради мисис Макалистър. Видях, че и на него му стана ясно, затова присви

устни и отмести поглед. Десет минути — беше нечестно, невъзможно за изпълнение и Лорейн го знаеше.

Погледнах Хоуп, която невъзмутимо се усмихваше, и мисис Макалистър, седнала от другата ми страна в един от общите фотъйли, с безформено лице заради липсващите зъбни протези.

— Сега очаквам всеки, който може да ходи, да излезе от сградата през първите пет минути — продължи Лорейн с бодър тон. — След това ще се заемем с останалите точно както миналия път. Не искам да виждам хора, тръгнали да излизат с чанта, палта и бог знае още какво. Оставете всички лични вещи в стаите си. Чухте ли? В стаите си. Не се тревожете. Това не е истински пожар. Вещите ви ще бъдат на сигурно място.

Скришом се усмихнах. Краката може да не ми служат, но с мозъка ми всичко е наред. Забелязах онзи поглед, хвърлен с крайчеца на окото към мен и инвалидната ми количка. Знаех какво си мисли Лорейн и опипах с пръсти кальфката на декоративната възглавница зад кръста си, където все още държа малкото ценни вещи, които са ми останали.

Не е много, нали разбирате. Няколко бижута, прекалено хубави, за да ги нося всеки ден, пазя ги за дъщеричката на Том. Малка пачка банкноти (тук не ни се полага да държим пари, но е хубаво от време на време човек да разполага с тях). В дома „Медоубанк“ е практически невъзможно да запазиш нещо в тайна и аз предполагам, че повечето хора вече знаят за възглавницата ми, но досега просто са си затваряли очите — в края на краишата на кого ще навреди, ако ми позволят да си задържа няколко останали дреболии?

С Лорейн беше друго, разбира се. Вече няколко пъти я бях виждала да хвърля погледи към инвалидната ми количка, но никога не ѝ бях давала възможност да огледа възглавницата ми. Сега обаче имаше шанс с противопожарното учение — прозрачен предлог да оставим личните си вещи в стаите — и аз виждах как малките ѝ очи грят от перспективата в ръцете ѝ най-после да попадне нещо стойностно.

— Когато всички се строите в редица навън, Крис и аз ще огледаме сградата. Никой няма да мърда от там, преди да сме проверили всичко.

Тя му подаде връзка секретни ключове. Това също беше типично за нея. През повечето време Лорейн като че ли изобщо не забелязваше Крис, но сега, когато си беше наумила да краде, искаше той да бъде край нея — удобна изкупителна жертва, ако нещо се обърка, и възможен заподозрян, ако някой се оплаче, че му липсват ценни вещи.

Хоуп посегна към ръката ми и аз усетих как за кратко стиска пръстите ми в своите. От другата ми страна мисис Макалистър тревожно си мърмореше под носа и току кимаше със старческата си глава, сякаш да подчертава смисъла на казаното. Подадох ръка и на нея и почувствах как я улавя като уплашено дете.

— Какво става, Мод? — прошепна тя със зачервени очи.

— Всичко е наред — отговорих аз с надеждата, че съм права.

Минутите преди два часа се нижеха мъчително. Трябваше да впрегнем цялото си търпение и да чакаме, сякаш не предстои да се случи нищо необичайно. Морийн пристигна в два без двайсет и седна в кабинета си на чаша кафе с цигара. Лорейн отиде при нея: виждах ги през стъклена врата как си говорят и се кискат като стари приятелки. Веднъж погледнаха навън — двете едновременно: бях убедена, че обсъждат Хоуп и мен, но се престорих, че не забелязвам, и те отместиха погледи.

Поиграхме шах двайсет минути (Хоуп винаги печели) и после просто зачакахме във всекидневната, като отказахме чая, предложен ни от Крис (аз бих приела с удоволствие, но на моята възраст едно непредвидено спиране за тоалетна в решителния момент понякога може да доведе до катастрофа). Вместо това се заслушах в радиото и всячески се помъчих да не се тревожа. Вече знаех, че нещата ще зависят до голяма степен от участието на Крис, и предположих, че може би ще е по-добре да не му казвам твърде много предварително — той наистина има нужда от тази работа, а и без това проявява достатъчно предпазливост пред ръководството.

Тогава часът удари — точно когато започваше познатата мелодия на „Семейство Арчър“ — и аз почувствах прилив на въодушевление, толкова силен, че почти надделя над страха ми. Дрезгав вой на сирена, от който ме полазиха тръпки.

— Време е, Хоуп — прошепнах аз, тя стана и предпазливо напипа дръжките на инвалидната ми количка.

Държах под око вратата на кабинета. Тя беше все така затворена. Морийн и Лорейн явно не бързаха, което идеално ме устройваше. Морийн така или иначе беше дошла да наглежда нещата — съмнявах се да вземе активно участие в начинанието, — а Лорейн прекалено много държеше на личното си достойнство, за да се заеме с евакуирането. Тя остави това на санитарите — по трима на смяна, в този случай Крис, Дениз и Тъжния Хари.

Десет минути, каза Лорейн. Според мен щяха да са двайсет. При всички случаи достатъчно време за нея да огледа добре навсякъде.

Крис надзираваше суматохата. Дори да беше изнервен, по нищо не му личеше. Гласът му беше приятен, силен, не твърде пронизителен и без онази заплашителна нотка, която винаги като че ли се появява в гласовете на Лорейн и на някои от момичетата.

— Хора, знаете какво е учение. Всички — на поляната навън. За десет минути — днес е хубав ден, — мисис Банерджи, наистина ли ще ви трябва трето палто? Хайде, мисис Суотън, ако на това казвате шум, да бяхте чули „Металика“ на „Уембли“. Всички насам — имате десет минути, — не, не ти, скъпа, теб ще те пренесем през прага, не е ли секси?

Това бяха глупости, на повечето ни беше ясно. Но все пак утешителни глупости и дори най-старите, най-умопобърканите реагираха на тях и лека-полека се придвижваха — онези, които можеха — към двойната врата по посока на гласа на Крис.

Аз трябваше да остана на мястото си. Хоуп също трябваше да чака, докато останалите излязат и някой се освободи, за да я изведе навън. И двете обаче не се подчинихме на наредденията. Още щом Крис извърна глава, Хоуп ловко и уверено подкара инвалидната количка обратно към коридора.

Отляво, две врати преди тази на моята стая, има стенен шкаф. Това е голям шкаф с рафтове, на които държат чаршафи, одеяла и възглавници. Сега вместо да отидем в стаята ми, Хоуп спря пред шкафа и отвори вратата.

Аз погледнах наляво, после надясно. Никой не ни забелязваше. Крис беше вече на изхода, заобиколен от живеещите в дома. Дениз беше отвън и подреждаше хората в редица. Тъжния Хари се мъчеше да обясни на Поляка Джон защо учението не може да почака, докато свърши „Семейство Арчър“, а мисис Макалистър сновеше безцелно из

всекидневната с викове: „Пожар ли има?“, докато някой от останалите (мистър Браун) не я хвана за ръка и не я поведе към вратата.

— Чисто е — казах аз и Хоуп ме бутна в стенния шкаф с все количката. После ме свали от нея (когато поискам, мога да си помогам с ръце) и ме стовари върху купчина одеяла, след това се обърна и с усилие измъкна количката измежду рафттовете.

— Две врати надясно, не забравяй — прошепнах аз.

Хоуп ме удостои с кеймбриджката си гримаса.

— За сенилна ли ме смяташ? — отсече тя. — Мога да се ориентирам в тази сграда по-добре от теб.

И като каза това, ловко издърпа количката заедно с възглавницата и всичко останало и затвори вратата на шкафа. Дотук цялата работа трая пет минути — ние не сме бързи, нали знаете, но в крайна сметка успяваме — и аз предположих, че фоайето ще е вече почти празно.

Сега в сградата трябваше да са останали само онези, които имат нужда от помощ, за да излязат — сред тях бяхме и ние с Хоуп, — в търпеливо очакване някой да ги заведе или занесе до сборния пункт. Лорейн дежуреше, Морийн наблюдаваше, а останалите трябваше да обиколят тичешком стаите, за да се уверят, че никой не е забравен или пропуснал да чуе, или решил в последния момент да отиде до тоалетната.

Сирената — един бибиткащ електронен вой, който за нищо на света не бихте оприличили на пожарен звънец — загълхна. Дочух звучни стъпки по килима в коридора и разпознах тракането на високи токчета. Затаих дъх — съгласно правилника Лорейн трябваше да провери и стенните шкафове наред със стаите, но аз разчитах на Хоуп да отвлече вниманието й.

— Лорейн?

Добре. Тъкмо навреме. През дебелата врата гласът на Хоуп долетя до мен приглушен и нетипично жалостив.

— Мили боже, какво правите тук? — Тонът на Лорейн проряза слуха ми като нож.

— Лорейн? Ти ли си? Пожар ли има? — питаше Хоуп по начин, толкова характерен за мисис Макалистър, че трябваше да прехапя устни, за да не се разсмее.

— Не, ама че сте... Къде е санитарят? Ох, елате с мен — каза нетърпеливо Лорейн и аз чух как тракането на токчетата ѝ се отдалечи

в посока към фоайето, последвано от по-тихите стъпки на Хоуп.

Усмихнах се. Дотук добре. Щяха да минат няколко минути, докато Лорейн изведе Хоуп навън. Може би и повече: бях инструктирала приятелката си да забави Лорейн колкото може по-дълго и разчитах да прояви възможно най-голямо въображение. Крис остана сам да проверява стаите — и ако можех да се добера до него преди връщането на Лорейн, не се съмнявах, че ще го накарам да ме изслуша.

Стига да можех. Използвах рафтовете, за да се придвижа към вратата, и като се подпрях на купчина чаршафи, успях да я отворя, без да падна. Надникнах в коридора. Беше пуст.

Тихо извиках:

— Крис? Там ли си?

Никой не дойде. Запитах се колко ли време Хоуп ще може да задържи Лорейн, преди да са забелязали отсъствието ми. Сега дочух стъпки откъм шкафчетата на персонала в другия край на коридора, този път нямаше тракане на токчета, а тихи припредни стъпки на човек, обут в кецове.

— Крис!

Махнах му от вътрешността на шкафа и само след секунда той тичаше по коридора към мен.

— Хей, Буч! — Крис изглеждаше разтревожен. — Добре ли си?

— Влез вътре. Бързо. Преди да се е върнала.

Той се поколеба за миг.

— Моля те, Крис!

Крис хвърли бърз поглед наляво и надясно по коридора. После въздъхна — „добре“ — и влезе в стенния шкаф.

— Знаеш ли, Буч, ако искаш да съм твой, има и по-лесни начини. Какво има?

Разказах му съвсем набързо.

Когато стигнах до неговото участие, той поклати глава.

— О, не — каза. — Направя ли го, спукана ми е работата.

— И без това ти е спукана работата — отвърнах аз и му обясних за Лорейн и декоративната ми възглавница.

— И на теб, и на мен — каза Крис, след като свърших. — Само че ти си прекалено стара, за да те тикнат в затвора, а на мен вече ми стига само да кихна... — Той мълкна, наостри уши, след това

продължи още по-тихо: — Добре. Още не е късно. Просто ще те изнеса навън, ще кажа на Лорейн, че ти се е приходило до тоалетна, и никой от нас няма да загази. И без това тя няма да посмее да ти рови из нещата...

— Ще посмее — казах аз. — Вече го е правила.

— Стига, Буч...

— Знаеш, че е така. Тя краде на дребно още откакто е дошла.

Нали?

Крис отмести поглед и не каза нищо.

— Нали? — Мълчание. — Знаеш, че краде. И знаеш къде крие откраднатото, нали, Крис?

Той въздъхна.

— Какво е това, разпит ли?

— Фсичко ше си кашеш — изфъфлих аз, имитирайки (поне така смятах) мистър Браун.

Крис поклати глава. Неохотно се усмихна, но забелязах, че все така не ме поглежда в очите.

— Трябва да даваш отпор на злосторниците — настоях аз. — Не можеш просто да се надяваш, че ще им омръзне и ще те оставят на мира. Те никога не те оставят. Става по-лошо. Още първия път не биваше да ѝ позволяваш да се измъкне, Крис. Ние щяхме да те защитим. Сега тя си мисли, че те държи в ръцете си. Мисли си, че ще правиш каквото тя ти каже. Но ти не си като нея, нали, Крис? Аз те познавам. Ти не си крадец.

При тези думи той рязко се обърна и лицето му, друг път открито, стана сурово и неразгадаемо.

— Аз обаче съм крадец. — Гласът му прозвуча безизразно. — Ти го знаеш, тя го знае...

— Глупости — заявих. — Не бива да съдиш за човек по грешките, които е допускал.

— Тогава как, по дяволите, да съдиш? — попита Крис, без да го е грижа кой го чува и с гняв, гняв, какъвто не бях виждала у него никога досега.

О, не се гневеше на мен — личеше си по погледа му. Може би на себе си или на света, който свежда хората до страници в досие, до имена в списък...

— Крис — казах, — аз не съдя.

В последвалата тишина — доста дълга тишина — той закри лицето си с ръце и просто остана неподвижен, седнал на купчина кърпи, като дишаше тежко и мълчеше, и аз започнах вече да се тревожа за него, затова го докоснах по рамото, колкото да се уверя, че е добре.

— Добре? — попита Крис, когато най-после вдигна глава. — Да, разбира се. Нищо ми няма.

Тогава ми каза нещо, което аз вече подозирах:

— Ти беше права обаче, знам къде Лорейн крие нещата. Държи ги точно под носа ми. Това е отмъщението й за онзи път, когато се оплаках, нали знаеш, заради мисис Макалистър.

— Но ако ми помогнеш — възразих аз, — тогава можем да я заловим на местопрестъплението. Никой повече няма да си пати от нея.

Той погледна печално.

— Не съм ти казал къде го крие.

— Къде? — попитах аз.

— В моето шкафче.

Аха. Разбира се. Не бях помислила за това. Естествено, Лорейн държи връзката с всички ключове и съответно има достъп до всички шкафчета в стаята на персонала. Не ѝ е трудно да скрие откраднатото, още по-лесно — да пъхне нещо в шкафчето на Крис, за да го натопи.

— И ще го стори — добави той, след като ме изслуша. — Тя просто няма търпение да направя погрешна стъпка. Хванала ме е натясно, Буч, аз не мога през цялото време да държа шкафчето подоко и тя го знае. Достатъчна е една внезапна проверка...

Последва нова тишина, смущавана само от тракането на токчетата на Лорейн по външния коридор.

— Ето я — каза хладно Крис. — Време е.

Както казах, аз вече нямам много собствени вещи. Личните неща — дори съвсем обикновени, като книга, чаша, кутия със снимки — стават двойно по-ценни, когато са малко. А предметите, скрити във възглавницата — перлите от юбилея ми (не натурални, разбира се, а култивирани, но толкова ги обичам), малката златна брошка на майка ми, годежният пръстен, вече твърде малък за раздутите ми пръсти, —

не са просто ценни по обичайния начин. Те са останките от моя живот, доказателства, ако щете, че изобщо съм живяла. И аз съм ги пазила през всичкото това време — за Том, за децата, но най-вече за да има частица от мен, която е съкровена и лична в този свят на рутинно нахлуване в личното пространство и небрежно безразличие.

Но в края на краищата вещите са само вещи. Ако ние тръгнеме да противостоим на Лорейн с истината, аз щях да си задържа нещата, но щях да загубя приятеля си. А ако изобщо съм научила нещо на това място, то е, че добрият приятел е по-ценен от една перлена огърлица.

Усмихнах се на Крис.

— Да вървим — казах. — Десетте ни минути сигурно вече изтичат.

Той ме погледна учуден.

— Значи ще я оставиш да се измъкне?

— Не се тревожи — свих рамене аз. — Това са предимно боклуци.

Крис за малко да се усмихне.

— Буч — каза, — никога не съм подозирал, че такава почтена възрастна дама може да изрича такива безсръбни лъжи.

Аз го измерих с поглед.

— Стига си се подмазвал и ме изнеси навън.

И той ме вдигна — не бодро, но с лекота — и ме изнесе в коридора. Лорейн беше там и отваряше вратите на стаите. Видях, че само две врати я делят от моята и щом ме зърна, върху лицето ѝ се разля откровена злъчност.

— Какво става? — попита тя.

Крис я погледна нервно.

— Съжалиявам — започна той, — объркахме вратата. Мисля, че Фейт малко се е залутала. Сега ще я изнеса навън, ставали?

Лорейн го стрелна с презрителен поглед.

— Побързай — каза тя с леден тон. — Трябваш ми тук.

За трийсет секунди Крис ме изнесе на открито. Другите бяха вече отвън, седяха или стояха прави на тревата, мисис Суотън се жалваше на висок глас от суматохата, Морийн си гледаше часовника, Хоуп успокояваше мисис Макалистър.

— Трябва да вървя, Буч — отсече Крис, после се втурна обратно в сградата и връzkата ключове на колана му задрънча.

Видях как лицето на Хоуп се обърна към мен.

— Съжалявам — прошепнах аз. — Не се получи.

По-късно щях да ѝ обясня. Знаех, че ще разбере. В края на краищата вещите, от които бяхме лишени — а те все пак бяха само вещи, — губеха всякакво значение в сравнение със затруднението на приятеля ни. Вещите обикновено могат да бъдат заменени. Хората, от друга страна...

Изведнъж сирената отново се задейства. Този път по-силно — бибиткането ѝ бе придружено от припран и непознат вой. Беше от новия детектор за дим.

Учудено се спогледахме (всички освен сърдития мистър Банерман, който само изключи слуховия си апарат и седна на тревата).

Горката изтощена мисис Макалистър, която се беше поуспокоила с помощта на Хоуп, нададе писък.

— Пожар! — извика тя и аз тъкмо понечих да ѝ обясня (вече не помнех за кой пореден път), че това е само учение и няма от какво да се тревожи, когато зърнах зад един от прозорците мъждиво жълто пламъче и разбрах, че този път незнайно как мисис Макалистър се е оказала права.

— Мили боже — обади се мисис Суотън. — Нали уж щеше да е учение!

Сред насьbralите се обитатели на дома се надигна тревожно мърморене и Морийн, Тъжния Хари и Дениз тръгнаха да ги успокояват. Мисис Суотън започна да оплаква всичките си неща, които е оставила в стаята, Поляка Джон каза, че е съвсем като през войната, мистър Браун отбеляза, че винаги е обичал хубавия огън, мисис Макалистър пак се разплака, а Хоуп и аз се хванахме здраво за ръце и прошепнахме: „Крис!“.

Сега пламъците вече се виждаха съвсем ясно през прозореца на коридора: те нагряха матираното стъкло и то почерня. Моята стая беше от другата страна, срещу стаята на персонала, отвън беше трудно да се определи откъде е тръгнал пожарът. Все още не се виждаха нито Лорейн, нито Крис.

Без да спазва процедурата, Тъжния Хари се втурна към двойната врата на главния вход, но тя не се отвори.

— Сигурно е заяла! — извика той и започна да натиска цифрите на входния панел, но без успех.

- Късо съединение — предположи Хоуп със спокоен глас.
- Саботаж — отсече Поляка Джон с мрачно злорадство.
- Лорейн! — извика Морийн с най-вагнеровия си тон. —

Лорейн, чуваш ли ме?

От далечния край на сградата се разнесе слабо дрънчене от строшено стъкло.

- Лорейн!
- Насам!

Морийн се разбърза, доколкото теглото ѝ позволяващо, натам, откъдето бе дошъл гласът. По очевидни причини ние с Хоуп останахме на местата си. След минута-две Крис излезе тичешком през пожарния изход, беше целият в сажди и разчорлен, но беззвучно се смееше и стискаше в ръка един от пожарогасителите на „Медоубанк“.

— Къде е Лорейн? — прошушнах му аз.

Той не каза нищо, само се усмихна.

По-късно успяхме да навържем събитията в тяхната последователност, но засега можехме само да размишляваме и да слушаме.

Разбира се, на разкази на очевидци невинаги може да се вярва. В случай че сте повярвали на някои от историите, които се разказваха след това, ще ви бъде простено, ако си мислите, че ние сме преживели нещо от мащабите на „Ад под небето“^[2]. Въщност около пет минути по-късно, когато пристигнаха пожарникарите, самите пламъци бяха вече угасени и след тях останаха само няколко напукани стъкла на прозорци и няколко следи от обгоряване по стените, колкото да се види, че е имало пожар.

Изглежда, огънят беше пламнал в стаята на персонала. Цигара, каза началникът на пожарникарите, оставена да дими до купчина вестници, вероятно е станала причина за пожара, който много бързо е плъзнал по завесите и възглавниците на дивана до прозореца. Малък пожар, със сигурност не такъв, че да оправдае мащабите на паниката, показана от някои членове на персонала в „Медоубанк“, в частност от мис Лорейн Хъчънс, администратор в дома, намерена да се крие в гардероб в стаята на един от живеещите, след като опитала да отвори вратата (или поне така твърди) и установила, че е заяла. Добре, че

общият работник е бил в сградата, благодарение на бързото му мислене (и навременното използване на стоящия наблизо пожарогасител) огънят не е успял да се разпростира из останалите части на дома.

— Така или иначе, миличка — заговори успокоително началникът на пожарникарите, след като изведоха Лорейн от сградата, — тази врата е направена от масивно дърво. Трябвало е да има силен пламък, за да я повреди, а той едва е облизал боята. Струва ми се, че по-скоро сте надушили дима и сте изпаднали в паника. Такива неща стават постоянно.

Лорейн, която още трепереше, но с всяка крачка все повече идваше на себе си, го стрелна с убийствен поглед.

— Никога не съм казвала, че вратата е заяла. Казах, че беше заключена. Има разлика.

Морийн присви очи.

— Заключена? — попита тя.

Хладният поглед на Лорейн се спря върху Крис. Той стоеше мълчалив до нас с Хоуп, забил очи в земята. Сега за кратко вдигна поглед към нея. Усмивката беше слязла от лицето му, изместена от гузно изражение, което не можеше да се събърка.

Видях как седналата до него Хоуп посегна да хване ръката му. Чу се тихичък звън от удар на метал о метал, който никой освен нас двете не забеляза. След това тя отново сложи ръце в ската си. Пак същият звън — после Хоуп сложи ръка върху моята и аз усетих в дланта си нещо студено и бодливо.

Междувременно Лорейн се обърна към Крис.

— Предупредих те — каза тя. — Забавно ли ти се стори, а? Наистина ли си мислеше, че такъв номер може да ти се размине?

Крис не отговори. Така блажено разговорлив при обичайни обстоятелства, той въпреки това си гълта езика, когато към него се обърне човек с власт. И сега само ме погледна с крайчеца на окото си с виновен и леко болнав вид. На една от ръцете си имаше петно от сажди и нервно го търкаше.

Лорейн пристъпи напред.

— На теб говоря — каза тя на висок глас. — Какво беше това, никаква шега ли? Или си имал нещо друго наум — какво, да се

поровиши в шкафчетата, докато ме няма? Да потърсиши нещо ценно из стаите?

Това беше повече, отколкото Хоуп и аз можехме да понесем.

— Остави го на мира — казах аз на Лорейн, тя се обърна и ме измери с един от най-отровните си погледи.

— Ти не се бъркай, драга. Вратата беше заключена, а там имаше само един човек, който би могъл да го направи. Така ли е? — Лорейн хвърли свиреп поглед към Крис. — Видяхте ме как му дадох ключовете. Нали видя, Морийн?

Морийн кимна.

— Само той може да е заключил вратата.

Тя повторно кимна — особеният магнетизъм на Лорейн отново влизаше в действие. Лицето на Морийн се ожесточи, малките ѝ очи се смалиха още повече.

— Е, заключи ли я?

Настъпи мълчание. Под изпитателния ѝ поглед Крис изглеждаше по-измъчен от всяко.

Тогава заговори Хоуп, не на висок глас, но с онзи кеймбриджки тон, който сякаш естествено изисква подчинение:

— Не би могъл.

— Защо? — попита презрително Лорейн. — Защото ти е приятел? Е, нека ти кажа...

— Не — намесих се аз. — Защото ключовете са у мен. — И аз ги извадих от джоба на палтото си. — Пред очите ми ги изтърва, когато ме изнесе. Извиках му, но той не ме чу.

Последва мълчание, през което Морийн гледаше втренчено Лорейн, Лорейн гледаше свирепо Крис, а почти всички останали гледаха мен и връзката ключове в ръката ми.

Подадох ключовете на Лорейн.

— Заповядай — казах усмихната. — А, да, Морийн...

Морийн ме изгледа и учудването, изписано на лицето ѝ, бавно се смени с подобие на мрачно разбиране.

— В стаята си оставил няколко неща, които съм скрила в малка възглавница. Сигурна съм, че са си на мястото, но дали можем да проверим? Искам да кажа, че, разбира се, имам абсолютно доверие на Крис. — Аз най-лъчезарно се усмихнах на Лорейн. — От коя стая казваш, че не си могла да излезеш, скъпа? Представете си само. Какво

съвпадение. Е, сигурна съм, че в твоето присъствие вещите ми са били в пълна безопасност. Какво е това?

Лорейн издаде нечленоразделен звук.

— О, донесла си ги със себе си. Колко мило от твоя страна. И как само си се досетила къде съм ги скрила — перлите ми, годежния ми пръстен, брошката на майка ми, — а, да, и парите. Двеста паунда. Какво облекчение. Приятно е да знаеш, че на този свят още са останали честни, почтени хора.

Все така усмихната, аз прибрах вещите в джоба на палтото си. Дотогава около мен вече се беше събрала малка публика: Тъжния Хари с гримаса, която подозрително напомняше усмивка, Клеър, от стъпване почти забравила да дъвче дъвката си, мистър Браун, Поляка Джон, мисис Суотън, която може да бъде схватлива колкото останалите, стига наистина да се съредоточи, и сега гледаше Лорейн така, сякаш до този момент никога не я беше виждала, Морийн със застинала свирепа усмивка на пухкавото си лице, Крис със смаян поглед, а зад него пожарникарите — петима-шестима усмихнати млади мъже, които угасиха мигащите светлини на ненужната пожарна, огледаха сградата за случайно изостанали хора, неизправности, опасности от токов удар, всякакви възможни заплахи за обитателите на дома „Медоубанк“, които чакаха кратко на поляната.

Отне им близо час да приключат с огледа. Денят беше топъл, слънчев и ясен, на поляната имаше маргаритки, а в живия плет от азалия покрай нея жужаха пчели. Поляка Джон подхвани игра на карти с Тъжния Хари и мистър Браун, мисис Банерджи свали едно от палтата си, Хоуп и аз тихо се разприказвахме, а Лорейн и Морийн продължиха разговора си (който вече беше станал твърде оживен) на паркинга до главния вход, където мислеха, че никой няма да ги чува. Ние обаче ги чувахме — поне откъслечни реплики, — но любезно се стараехме да не слушаме, с изключение на онази част от разговора, когато Лорейн каза на Морийн да се разкара с шибаната си работа, и без това за нея ѝ плащат някакви шибани жълти пари, а и кой, по дяволите, ще иска да прекара живота си в такава дупка като дома „Медоубанк“ — знаеш ли как му викат в града, а? Шибана морга. Какво ще кажеш за това, а, драга?

И така нататък. Беше по-зле от мистър Банерман, когато има лош ден. Така или иначе, още тогава не се съмнявах, че повече няма да видим Лорейн. В другия край на поляната Крис се преструваше, че не чува, но усмивката на лицето му го издаде.

Аз, разбира се, знаех, че той я е заключил. Бях готова да се обзаложа, че е предизвикал и пожара в стаята на персонала, като го е направил да изглежда така, сякаш една от вечните цигари „Силк Кът“ на Лорейн е подпалила всичко. Досещах се, че е залостил и входната врата, а също така бях убедена, че е пропуснал да въведе кода за противопожарно учение, за да може новината за случилото се да стигне право до пожарната.

— Пак добре — каза началникът, когато излезе от сградата с последните пожарници. — Това само показва, че човек трябва винаги много да внимава с такива неща. Добре че сте имали детектор за дим.

— Време е да влизаме! — провикна се Морийн от паркинга. — Всички ли са тук? Всички ли ме чуха? Казах: време е да влизаме!

Сред скучените на поляната обитатели се разнесе мърморене, почти негодувание. Тъжния Хари с нежелание изостави играта на карти. Дениз вдигна поглед от венчето от маргаритки в скута си. Мистър Банерман отново включи слуховия си апарат. Мисис Банерджи свали още едно палто, а Хоуп каза:

— Къде е мисис Макалистър?

Всички се спогледахме едновременно. Типично за Хоуп — да забележи единственото нещо, на което никой от зрящите не е обърнал внимание. Аз тревожно се огледах из двора за мисис Макалистър и си я представих изгубена и блуждаеща или, по-лошо, тръгнала по натоварения главен път в търсене на някое място или човек, които не съществуват от войната насам.

— Мисис Макалистър! — нададе вой Морийн. — Вече влизаме, скъпа!

Все още нямаше и следа от мисис Макалистър. Погледнах Хоуп. Започна да ме обзема лошо чувство — предчувствие, ако щете, — представих си как старицата лежи припаднала зад тъгъла над сградата,

беззъбата ѝ уста — хълтнала, едната ѝ ръка — простряна като сух клон на чакълестата пътека...

Е, това само показва, че човек не може да вярва на предчувствия.

Точно когато отворих уста да кажа нещо, тя заобиколи сградата, хванала под ръка един от пожарникарите, приветлив млад мъж на около двайсет и пет, висок, мургав и мускулест по онзи ненатрапчив начин, характерен за пожарникарите (да, знам, че съм на седемдесет и две, но това не ми пречи да забелязвам такива неща, нали?). Така или иначе, той явно беше казал нещо невероятно смешно, защото мисис Макалистър се кикотеше като обезумяла квачка. Не бях я виждала толкова весела от онзи ден във фоайето, когато Лорейн ѝ изтърси, че Питър е мъртъв, и на гърлото ми заседна буца, когато я видях такава: толкова стара и дребничка, стисната като маймунка ръката на пожарникар, да се превива от смях.

— Къде бяхте? — попита неодобрително Морийн.

Младежът се усмихна.

— Тренирахме за пожарната — каза той, като освободи (с известно усилие) ръката си от хватката на мисис Макалистър. — Трябва да призная, Нора — ако щете вярвайте, нямах представа, че първото име на мисис Макалистър е Нора, — страшна спринтьорка си.

Мисис Макалистър отново се разсмя. Тя се вгledа в лицето на младежа (нейното лице беше горе-долу на нивото на колана му) и взе ръката му в своята.

— Толкова се радвам, че дойде — каза жизнерадостно старицата.
— Сега ще те запозная с всичките си приятели. Това е Фейт, а това е Хоуп. — Тя маxна и на двете ни с блеснали от въодушевление очи. — Те ми помогнаха в някои тежки моменти, много са мили с мен, да знаеш.

— Стига глупости — бодро отсече Хоуп. — А сега, надявам се, ще ни запознаеш с приятеля си.

— С приятеля ми?

Мисис Макалистър отново се разсмя. Не мисля, че изобщо я бях виждала да се смее толкова много, от това изглеждаше подмладена. Очите ѝ блестяха, тя подскачаше и танцуваше, около беззъбата ѝ уста играеха весели бръчки.

Старицата улови младежа за ръка и го поведе през поляната натам, където Крис, Морийн, Дениз и Тъжния Хари ни чакаха да

влезем в сградата на дома „Медоубанк“.

— Това е синът ми Питър — каза тя. — Знаете ли, той е пожарникар.

[1] Популярна сапунена опера, предавана по радио Би Би С. — Бел.прев. ↑

[2] Филм от 1974 г., в който се разказва за опустошителен пожар в небостъргач. — Бел.прев. ↑

ПЕСЕНТА НА ПЪТЯ

Пет години след „Песента на реката“ аз пътувах до Того с „План Ю Кей“^[1]. Там научих всичко за трафикантите на деца, които склоняват доверчиви младежи към робство и проституция с обещание за богатство и щастлив живот. Тази история е една от многото, които натрупах, докато бях там.

Тук има толкова много богове. Богове на дъждъ, богове на смъртта, богове на реките, богове на ветровете. Богове на царевицата, богове лечители, стари богове, нови богове, донесени тук от другаде и станали местни, пуснали корени в земята — те разпиляват сигнали, истории и песни накъдето ги отвее вятърът.

Един такъв бог е Големият северен път. От Ломе покрай чупката на Бенин до Дапаонг в далечните провинции той се точи като прашна река. Изворът му — град Ломе с горещите си влажни улици, пазарите си, елегантните си булеварди, плажа и придошлият човешки отломки, които сноват по крайбрежната улица, и ятата от мотопеди и велосипеди, които най-много се движат по нея. За разлика от реката, Големият северен път не пресъхва никога, даже по време на суши. Както и несметните му легенди и песни, пътешественици и техните истории.

Ето тук започва и тази приказка, накрай град Сокоде. Голямо и оживено селище на пет часа път северно от Ломе, заобиколено от по-малки села като господарка от прислужници. Съществуването на всичките зависи от пътя, макар че много от жителите им никога не са стигали по-далеч от двайсетина мили на север или на юг. Хората често излизат на пътя и седят, гледат и чакат отстрани да видят какви отломки може да донесе: търговци с колела, мотопеди, камиони, жени на път за нивите да берат царевица или да секат дърва.

Сред зяпачите е и Малеки, момиче от близкото селище Касена. Шестнайсетгодишно, най-голямото от пет деца, то обича да седи в

сянката на дърветата край ширналия се пред очите му път. Някога по-малкият му брат Марселен е обичал да гледа следите от самолети в небето, а Жан-Батист е предпочитал камионите и е махал като луд, когато ги е виждал да минават, но Малеки просто гледа пътя в очакване да зърне признания на живот. С течение на годините тя постепенно се е убедила, че пътят е нещо повече от пръст и камъни, че има сила, характер. Вярва, че има и глас — понякога само далечно съскане, понякога много гласове, стройни като църковен хор.

И сутрин в пет часа, когато става, за да се залавя за работа, пътят вече я чака с тихо тананикане, загърнат в мъгла. Той може още да дреме, но Малеки го познава. Пътят е като крокодил: даже на сън едното му око е отворено и той е готов да се нахвърли на всекиго, който е толкова глупав, че да не стои нащрек. Малеки е винаги нащрек.

Докато връзва саронга си, стяга здраво възела на хълбока си, слага препаската на гърдите си, върви боса през двора, налива вода от селския кладенец, носи я в колибата за миене, докато сече дърва за огъня и ги връзва, докато ги носи на главата си към дома, тя слуша песента на пътят, взира се в коварната му, вероломна далечина и в прахоляка, който се вдига със слънцето и възвестява идването на посетители.

Тази сутрин пътят е почти смълчан. Над смокините кръжат няколко прилепа, жена с наръч съчки минава от отсрещната страна, в храсталака изшумолява нещо дребно — може би плъх. Малеки си мисли, че ако братята и бяха тук, днес щяха да излязат на лов. Щяха да подпалят сухите храсти откъм подветрената страна на селото и да чакат плъховете да напуснат тичешком горящата трева. В един плъх има много мясо — по-жилаво е от пилешкото, но е вкусно — и те щяха да ги продават край пътя изтърбушени и нанизани на пръчки на хората, тръгнали към пазара.

Но братята на Малеки отдавна ги няма, както и много от децата. Днес вече никой не ходи на лов за плъхове, не стои край пътя до Сокоде и не маха на камионите. Никой не играе с нея на ампе^[2] в двора, не лежи с нея по гръб под дърветата и не се оглежда в търсене на следи от самолети.

Тя оставя насечените дърва на земята пред отворената врата на кухнята. Домът на Малеки представлява няколко колиби от пръстени тухли с покриви от вълнообразна ламарина, наредени около двор по

средата. В двора има кокошарник, склад за царевица, ред ниски пейки за сядане, а в дъното — тенджера. Майка ѝ използва тенджерата за варене на чукуту, бира от просо, която продава из селото, и за правене на соево сирене или царевична каша, които предлага на седмичния пазар в Сокоде.

Малеки обича да ходи на пазара. Там могат да се видят толкова много неща. Млади мъже на мотопеди, жени, които се возят отзад. Продавачи на маниока и пържени банани. Камиони с платформи, натоварени с дървени трупи. Вду магьосници, които продават заклинания и амулети. Лавки за питки край пътя. Палачинки и фуфу, батати и банани, планини от просо, чушки и ориз. Платове във всякакви цветове, саронги и шалове, и дупати^[3]. Гердани от мъниста, бронзови обици, консерви с хариса^[4], гривни, грънци, шишета и кратуни, подправки и сол, нанизи от люти чушки, тенджери, метли, кошници, пластмасови кофи, ножове, кока-кола, машинно масло и сандали от плетена трева.

Повечето от тези неща не са по джоба на Малеки и семейството ѝ. Но на нея ѝ харесва да гледа, докато помага на майка си да приготвя царевичната каша на тяхната сергия, да стрива брашното между два камъка, после да го готови в дълбок тиган. Тук и песента на пътя се чува по-силно: песен за далечни места, за търговци и пътешественици, клюки и новини, за места, чиито имена тя знае само от карти, начертани с тебешир на черната дъска.

Пътят е виждал Малеки да ходи до пазарите и обратно всеки ден още откакто е проходила. Понякога тя върви сама, най-често с майка си, като крепи на главата си плетената кошница с царевица. Допреди две години Малеки ходеше на училище и пътят я гледаше как крачи в обратната посока, облечена в бяла блуза и бежова пола с вързопче книги в ръце. В онези дни песента му беше друга: пееше за математика, английски и география, за речници и футболни мачове, за музика и надежда. Но откакто братята ѝ напуснаха дома, Малеки вече не ходи на училище и не носи бежовата униформа. И песента на пътя пак е различна: сега пее за брак, за дом, за деца, които тичат из двора, за дълги дни на полето с царевица и за изоставени завинаги детски мечти...

Не че ѝ се искаше да напуска училище. Беше обещаваща ученичка. Умна почти колкото момче и почти толкова добра на футбол

— даже вождът го отбеляза, макар и сърдито (той не одобрява футбола за момичета). Но с мъж, който отсъства по цяла година, и малки деца, за които трябва да се грижи — и трите болни от малария, едното няма и две години, — майката на Малеки се нуждае от помощ и макар да й е мъчно за дъщеря й, тя знае, че с четене на книги никой не се е нахранил, нито е изорал и педя земя...

Пък и, мисли си майка й, когато момчетата се върнат, ще има пари за всички, пари за дрехи, за лекарства, за храна — в Нигерия, казват, хората всеки ден ядат пиле и всички имат радио, мрежа против комари, шевна машина...

Тази песен чува майката. Приспивна песен за събудната мечти и тя й напомня гласа на Аджале — Аджале със златната усмивка, — и макар че й е мъчно за синовете, знае, че един ден и двамата ще си дойдат у дома и ще й донесат обещаното богатство. Трудно е да изпратиш децата си — две малки момчета, още не навлезли в юношеството — в чужд град. Но трябва да се правят жертви, така й каза Аджале. А и за тях ще се грижат много добре. Всеки ще си има колело, всеки ще си има мобилен телефон. Тук, в Того, такива скъпи неща изглеждат немислими, но в Нигерия е друго. В къщите има плочки по пода, баня, вода, електричество. Работодателите се държат любезно и с уважение, грижат се за децата като за свои. Даже на момичетата дават нови дрехи, бижута и грим. Аджале й каза всичко това — Аджале със златния глас, — когато трафикантите дойдоха за пръв път.

Трафиканти. Такава жестока дума. Майката на Малеки предпочита да ги нарича ловци на човеци, като Иисус и учениците му. Тяхната река е Големият северен път и всяка година те пътуват на север, както ловците на риба към местата за хвърляне на хайвер. Всяка година си тръгват с богат улов от момчета и момичета, много от тях на не повече от дванайсет или тринайсет като Марселен и Жан-Батист. Нощем ги прекарват през границата, като избягват полицейските патрули, защото никое от децата няма паспорт. Понякога ги превозват през реката със салове, направени от дърво и пластмасови бидони, овързани с въжета от бананови листа.

Майката на Малеки се пита дали в деня, когато синовете ѝ се върнат, ще може изобщо да ги познае. И двамата трябва вече да са станали големи мъже. При тази мисъл сърцето ѝ се свива от мъка.

Замисля се и за дъщеря си Малеки — толкова умна, толкова млада, с вплетена в косите червена връв и с глас на златен ангел, — която още чака, след толкова много време. И след като свършат работата за деня и червеното слънце слезе от небето на запад, и по-малките деца заспят на двойния сламеник в колибата, тя вижда как Малеки стои съвсем неподвижно край Големия северен път и фигурата ѝ се откроява на светлините от селските огньове, как тихо пее и се моли братята ѝ да се върнат.

Заштото Малеки знае, че пътят е божество, опасно божество, което трябва да се умилостивява. Понякога то взима жертва — изгубено дете или може би, ако извадят късмет, куче, което попада под колелата на някой камион. Но трафикантите взимат повече: миналата година четири деца, предишната година три. Затова Малеки пее: *Моля те, не им давай да дойдат тази година, дръж ги далеч от тук* — и самата тя не знае със сигурност дали се моли на Господа или на Аллах, или на самия Голям северен път, коварната и прашна змия, бога, който омайва и отвежда децата.

Нощем пътят изглежда по-жив от всякога: гъмжи от брътвежи и шушукания. Всички стари, познати звуци от селото по-нататък по пътеката — песни, барабани, играещи деца, боботене на радио или мобилен телефон от двора пред къщата на вожда, където мъжете пият чук и говорят по работа, — всички тези неща сега изглеждат толкова далечни, недостижими като самолетите, които понякога чертаят пътеки над главите им и оставят накъсаните си следи като драскотини от нокът по небето. Само пътят е истински, мисли си майката, пътят със своите песни, пълни със съблазън, заради които ние жертваме децата си в името на една красива лъжа, на сияйна мечта за по-добро.

Тя знае, че повечето никога няма да се върнат. Няма нужда песните да ѝ го казват. Ловците на човеци са хищници, които размахват блестящата стръв на спасението. Истината е, че те идват като харматана, брулеция вятър, който духа всяка година и оголва земята от влагата ѝ, и пълни устата с кисел червен прахоляк. Нищо не расте, докато духа харманът, само мечтите на глупавите момчета и на още по-глупавите им майки, които ги изпращат с трафикантите — издокарани в дрехите си за църква за всеки случай, ако патрулите ги забележат и надушат отчаянието им, всяко с дебела буза студена

царевична каша, грижливо загърната в бананово листо и вързана с парче червена връв — за късмет.

Парите сменят притежателя си — не много, по-малко от цената за чувал зърно, но бебето има нужда от мрежа против комари, а поголямото дете — от лекарство, а и аз не продавам децата си, казва си майката на Малеки, аз ги изпращам в Обетованата земя. Аджале ще се грижи за тях. Аджале, който всяка година донася вести от синовете й и й казва: *Може пък догодина да пратят картичка, писмо, даже снимка...*

Но все пак нещо вътре в нея се бунтува и тя отново се пита дали е постъпила правилно. И всяка година Аджале се усмихва и й казва: *Довери ми се. Аз знам какво правя.* И макар да й е много тежко от това, че го вижда само веднъж в годината, тя знае, че той си върши работата добре, че помага на децата по пътя, и й е обещал да я вземе при себе си: *Един ден, много скоро —* казва. — *Само децата да пораснат. След четири, може би пет години, не повече.*

И майката на Малеки му вярва. Той се държи много добре с нея. Само че Малеки му няма доверие. Никога не му е вярвала. Но какво може да направи едно момиче сам-само? Не може да ги спре, тъй като не може да спре харматана с годишната му реколта от червен прах. *Какво мога да направя?* — пита тя пътя. — *Как мога да се преборя с тях?*

Тази нощ, докато стои сама край пътя, Малеки получава отговор. Луната свети високо в небето, но въпреки това пътят е още топъл — като животно — и мирише на прах и бензин, и на потта на множеството боси крака, които всеки ден го тъпчат. И може би пътят отвръща на молитвата й, а може би друг бог я е чул, но сега нощта разказва друга история, само за Малеки: пее песен за самота, за тъга и предателство. Пее за болни деца, оставени да умрат сами край пътя към Нигерия, за момичета, продадени като проститутки, за разбити надежди и жестокост, и болести, и глад, и СПИН. Пее за разочарование и за две момчета с изрязани на бузите белези на Касена, целите в кисел червен прах, тръгнали към дома по Големия северен път. Момчетата са без пукната пара, гладни и болни след двете дълги години в Нигерия, прекарани в работа на полето по четири найсет часа на ден, след като са ги продали за цената на едно колело. *Но още живи —* мисли си Малеки, — *още живи и на път към къщи;* и туптящият ритъм на тази

нова песен се слива с туптенето на сърцето й, и както стои край пътя недалеч от Касена, краката ѝ започват да пристъпят в праха и тялото ѝ започва да се накланя и да се полюшва, и в този миг тя ги чува всичките, всичките онези изчезнали деца, всичките, слели гласове с гласа на пътя в песен, която няма да остане нечута.

И тогава тя разбира какво да направи, за да се пребори с ловците на човеци. Не е много, но е някакво начало, то е семето, от което израства дърво, дървото, което става гора, гората, която спира вятъра и може да спре даже харматана...

Не днес. Не тази година. Но може би ще доживее деня...

Ето това ще си заслужава да се види.

Същата нощ, докато върви покрай огньовете на път към къщи, докато минава покрай колибата на вожда, покрай царевичното поле, покрай редиците тантурести кокошарници, докато мие лицето си на водната помпа, докато пие от издълбаната кратуна и яде студената царевична каша, която майка ѝ е оставила за нея на масата, докато изважда старата си училищна униформа, бялата блуза и бежовата пола, и износените стари футболни обувки, които още не са й омалели, докато ляга на дюшека си и се вслушва в звуците на нощта, Малеки мисли за други пътища, за пътеките, които трябва да проправим сами за себе си.

Утре, мисли си тя, ще бъде друго. Утре вместо да гледа пътя, вместо да отива на пазара, тя ще тръгне към училище, облечена в бежовата си униформа, и ще размахва хванатите за връзките обувки в такт с песента, която само тя чува. Може би майка ѝ ще се опита да я спре, но не с всички сили. А когато братята ѝ най-после се завърнат у дома, Малеки ще им каже: *Защо заминахте? Обетованата земя е била винаги тук. Вътре в мен. Вътре във вас.* И може би с времето ще ги накара да чуят тази песен, която тя чува толкова ясно, и може би децата им също ще я чуят и ще разберат, когато Малеки им каже: *Ако пътят не те отведе накъдето искаш, тогава трябва да проправиш свой път...*

Тук, в земята на Того, има толкова много богове. Богове на реките, богове на пътищата, може би всичките фалшиви. Но истинската сила се крие в човешкото сърце, в неговата смелост, в неговата издръжливост. И за това се пее в песента на пътя, която чрез гласовете на децата продължава да звучи и с всеки ден да отеква по-

силно, да пуска корени дълбоко в земята и да разпилява своите семена на промяната, накъдето ги отвее вятърът.

[1] *Plan UK* — британското поделение на международната организация „План Интернешънъл“, която се занимава със защита на правата и подобряване качеството на живот на децата в 50 страни по света. — Бел.прев. ↑

[2] Детска игра от Гана, в която играчът след подскачане трябва да допре с ляв крак десния крак на противника, или с десен крак — левия. — Бел.прев. ↑

[3] Дупата — дълъг шал с различни предназначения, често се носи на главата и раменете. — Бел.прев. ↑

[4] Лют сос от чушки. — Бел.прев. ↑

БЛАГОДАРНОСТИ

Длъжна съм да благодаря на всички хора по света, от които са вдъхновени тези мои истории: на децата, спасени от трафиканти, на децата, които плуват в бързите, на актьорите, които отделиха от времето си, за да побъбрят с мен в „Стейдж Доор“, на случайно срещнати хора в метрото, на таксиметровите шофьори, които имаха истории за разказване, на членовете на групи за любители на книги от опашките за автографи, на възрастните дами с отлична памет за събития, станали преди шейсет години. На събеседниците в Туитър, на производителите на шоколад, на хората, които чакат в кафенетата по гарите, на пекарите, които ми изпращат сладкиши по пощата, на младите влюбени по пейките в парка. Също на онези хора, които така усилено се трудят покрай мен, особено на пресаташето ми Луиз Пейдж-Лънд, на личната ми секретарка Ан Райли, на Марк Ричард, който поддържа уебсайта ми, на издателката ми Мариан Велманс и на всичките ми колеги в „Трансуърлд“, сред които: Лари Финли, Кейт Самано, Дебора Адамс, Клеър Уорд, Сюзан Райли; плюс всички представители, коректори, редактори и книгопродавци, благодарение на които книгите ми стоят на рафтовете — и разбира се, на вас, читателите, чийто апетит за истории вече толкова дълго кара машината за мечти да работи. И на Кевин и Анушка, без които нямаше да има никаква машина за мечти.

Издание:

Автор: Джоан Харис

Заглавие: Котка, шапка и въже

Преводач: Магдалена Куцарова-Леви

Издател: ИК „Прозорец“ ЕООД

Град на издавателя: София

Година на издаване: 2013

Тип: Сборник разкази

Печатница: ИНВЕСТПРЕС АД

Излязла от печат: 02.12.2013

Редактор: Петя Петкова

Коректор: Станка Митрополитска

ISBN: 978-954-733-795-4

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/6277>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.